Jerusalem. II. I det heliga landet. Berättelse

Bokutgåva

Albert Bonniers förlag, Stockholm 1902.

Innehåll.

Förra afdelningen.

Senare afdelningen.

FÖRRA AFDELNINGEN.

Den heliga klippan och den heliga grafven.

Det var het augusti i Palestina. Hvarje dag skred solen fram rätt öfver människornas hufvuden. Inga moln funnos, och regn hade ej fallit sedan april. Det var på intet sätt värre, än det brukade vara alla år, men det var i alla fall nästan outhärdligt. Man visste inte riktigt, hvad man skulle taga sig till för att stå ut med värmen, eller hvart man skulle fly för att undkomma den.

Bäst var det kanske nere i Jaffa. Inte just i själfva staden, som med sina sammangyttrade hus reste sig på sin branta klippa som ett enda stort kastell, och där det steg upp outhärdlig lukt från de osnygga gatorna och från de stora såpsjuderierna. Men staden låg alldeles vid hafvet, och därifrån kom dock någon svalka. Och man kunde ha det tämligen drägligt i omgifningarna, efter som Jaffa låg inbäddadt i minst femhundra orangeträdgårdar, där de omogna apelsinerna hängde under hårda, mörkgröna blad, som ej läto solskenet på något sätt inverka på dem.

Men hvad det var för en värme också i Jaffa! De höga ricinusplantorna stodo med de jättelika bladen sammankrympta och förtorkade, och inte en gång de härdiga pelargonierna orkade blomma längre, utan lågo och flämtade i stenrös och gropar, nära nog begrafna under högar af damm. Då man såg kaktushäckarnas röda blommor, föreföll det, som om all den värme, som de tjocka stammarna insugit under sommaren, nu sloge ut i stora, röda lågor. Man förstod först riktigt hur varmt det var, då man såg, att

barnen, som sprungo öfver strandbrädden för att komma ned till hafvet och bada, lyfte fötterna högt och jämrade sig, därför att den vackra, hvita sanden kändes så het som glödande kol.

Om man nu inte kunde härda ut i Jaffa, hvart skulle man då taga vägen? Där var åtminstone bättre än på den milsbreda Sarons slätt, som låg innanför staden mellan hafvet och bergen. Det fanns väl ännu människor i de småstäder och byar, som lågo strödda öfver slätten, men det var mycket svårt att förstå hur de kunde undgå att förgöras af hetta och torka. De vågade sig också sällan ut ur sina fönsterlösa bostäder och lämnade aldrig byarna, där husens väggar och några enstaka träd gåfvo dem en smula skydd mot solen.

Ute på den öppna slätten åter skulle man lika litet hafva kunnat finna ett grönt strå som en människa. Alla vårens praktfulla, röda anemoner och vallmorosor, alla små tusenskönor och nejlikor, hvilka hade täckt marken med en tät, rödhvit matta, voro förintade. Likaså voro de skördar af hvete, råg och durra, som växt på de odlade fälten i närheten af städerna, allaredan afmejade och bortförda, och skördemännen med sina oxar och åsnor, med sina sånger och danser voro dragna hem till sina byar. Det enda spår af vårens härlighet, som ännu fanns att se, var de höga, förtorkade stånd, som reste sig öfver den förbrända marken, och hvilka en gång hade uppburit sköna, doftande liljor.

Det fanns verkligen en hel mängd människor, som påstodo, att de allra bäst kunde uthärda sommaren i Jerusalem. De sade, att staden visserligen var trång och öfverfylld af folk, men eftersom den låg på kammen af den långa bergsryggen, som löpte genom hela Palestina, kunde det ej fara en vindfläkt genom landet, från hvilket väderstreck den än måtte komma, utan att dess svalka nådde den heliga staden.

Men hur det än kunde förhålla sig med de prisade vindarna och den lätta bergluften, så fanns det nog af sommarhetta äfven i Jerusalem. Människorna sofvo på taken om natten och stängde in sig om dagen. De måste nöja sig med att dricka illaluktande vatten, som under vinterregnen hade uppsamlats i underjordiska cisterner, och ängslades för att det skulle taga slut. Hvarje den minsta vind rörde upp täta skyar af kalkdamm, och då någon vandrade på de hvita vägarna utanför staden, sjönk hela foten ned i tätt, silkesmjukt stoft.

Men det värsta var, att sommarhettan hindrade människorna från att sofva. Alla hade dålig sömn, men flera fingo ligga vakna natt efter natt. Och af denna sömnlöshet kom det sig, att Jerusalems invånare under dagarna voro nedslagna och retliga och om nätterna sågo skrämmande syner och pinades af ångestfull förtviflan.

En sådan där het natt låg en medelålders amerikansk dam, som sedan flera år hade varit bosatt i Jerusalem, och vred och vände sig på sitt läger, utan att kunna insomna. Hon flyttade sin bädd ur rummet ut på det öppna galleri, som omgaf huset, hon lade kalla omslag på sitt heta hufvud, men ingenting hjälpte.

Hon bodde fem minuters väg utanför Damascusporten i ett stort, palatslikt hus, som låg ödsligt och ensamt. Där borde således ha funnits ren, frisk luft, men denna natt tyckte hon, att allt stadens kvalm hade lägrat sig kring huset. En smula vind gafs det verkligen, men den kom från öknen och var het och hvass, som om den hade varit uppfylld med osynligt stoft. Till på köpet hade en skara gathundar gifvit sig af på ett ströftåg utanför murarna och fyllde luften med ett jämmerligt, ihärdigt skällande.

Då hon hade legat vaken flera timmar, greps den amerikanska damen af en oändlig nedslagenhet. Hon sökte påminna sig, att sedan hon hade kommit till Jerusalem till följd af en gudomlig uppenbarelse, hade allt lyckats henne. Hon hade grundat ett samfund och öfvervunnit mångfaldiga förföljelser och svårigheter. Men intet kunde lugna henne, hennes ångest tilltog med hvarje ögonblick.

Hon låg och inbillade sig, att hon och hennes trogna skulle bli mördade, att hennes fiender skulle sätta eld på huset, sedan de hade tillbommat alla utgångar. Hon tyckte, att Jerusalems stad sände mot henne alla sina

fanatiker, att den öfverföll henne med all den hatfullhet och förstörelselusta, som dvaldes inom dess murar.

Hon försökte återvinna sin vanliga, glada tillförsikt. Hvarför skulle hon förtvifla just nu, då hennes sak hade vunnit så stora framgångar, då den Gordonska kolonien hade blifvit förstärkt med ett femtiotal präktiga svenska bönder, som hade kommit öfver från Amerika, och då ännu flera af dessa goda, pålitliga människor väntades från Sverige. I verkligheten hade hennes företag aldrig tett sig så hoppfullt som just nu.

För att undkomma ångesten steg hon till sist ur bädden och kastade en lång, vid kappa öfver sig för att gå ut. Hon öppnade en liten bakport och gick framåt i riktning mot Jerusalem. Snart vek hon dock af från vägen och steg upp på en liten brant kulle. Från dess topp kunde hon i den månbelysta natten se staden med dess taggkrönta murar och med dess otaliga, stora och små kupoler afteckna sig mot natthimlen.

Fast hon stod och kämpade med ångest och oro, lade hon dock märke till nattens högtidliga skönhet. Palestinas grönhvita månsken öfvergöt allt och gaf åt allt en prägel af under och hemlighetsfullhet. Med ens kom hon att tänka på att såsom det i gamla slott fanns rum, där gengångare hålla till, så kunde det hända, att denna ålderdomliga stad och de ödsliga kullarna omkring den, var den gamla jordens spökrum, ett ställe, där man kunde vänta sig att se förgången storhet komma nedtagande från bergen och forntidens döda smyga omkring i nattmörkret.

Mrs Gordon kände ingen fasa, då dessa föreställningar uppstodo inom henne. Tvärtom uppfyllde de henne med glad förväntan. Alltsedan den natt, då hon hade lidit skeppsbrott på L'Univers och hört Guds röst tala till henne, hade det en och annan gång händt henne, att hon fått mottaga budskap från en annan värld. Hon började tro, att något dylikt förestod henne i detta ögonblick. Hennes hjärna tycktes utvidga sig, tankarna rörde sig där med en oerhörd lätthet och klarhet. Hennes sinnen skärptes, hon förnam, att natten ej var tyst, utan full af röster och underbara ljud.

Innan hon hade kunnat göra sig reda för den förändring, som försiggått med henne, hörde hon en mäktigt brusande stämma, som tycktes komma ur en mycket gammal och skroflig strupe, uttala dessa ord: »I sanning, jag kan med stolthet lyfta min hjässa ur stoftet, ingen är min like i makt och dyrkan och helighet.»

Knappt voro dessa ord utsagda, förrän ett skarpt klämtslag hördes från den mäktiga klockan på den heliga grafvens kyrka. Det var blott ett enda slag, men det ljöd stolt och kärft som en motsägelse.

Den första stämman fortfor: »Är det ej jag, som har rest staden i ödemarken och bevarat honom allt intill denna dag? Är det ej jag, som har fyllt världen med gudsfruktan? Är det ej jag, som har dämt upp världsfloden i dess lopp och kastat den in i en ny fåra?»

Mrs Gordon började se sig omkring. Stämman kom från öster, från den sidan af staden, där Salomos tempel en gång stått, och där Omars moské nu aftecknade sig mot den grågröna natthimlen. Kunde det vara en af moskéns böneropare, som, uppstigen på en minaret, på detta sätt förkunnade sitt lof i den tysta natten?

»Hör,» fortfor rösten från den gamla tempelplatsen »jag kommer ihåg denna trakt, innan ännu någon stad var rest här på berget. Jag kommer ihåg den som en svår och otillgänglig bergsrygg. I början var den ett enda sammanhängande fjäll, men af allt det vatten, som ända från världens skapelse hade strömmat ned öfver den, hade den blifvit sönderbråkad och isärsplittrad i en oändlighet af kullar. Somliga af dessa kullar hade mjukt uppstigande sluttningar, andra voro breda platåer med tvärbranta väggar, andra åter voro så smala och afstympade, att de knappast kunde tjäna till annat än bryggor mellan de olika höjderna.»

Då den djupa rösten hade afslutat denna skildring, hördes åter några korta klämtslag från det håll, där den heliga grafvens kupol reste sig. Mrs Gordon, som nu hunnit vänja sitt öra vid de ljud, som genomströmmade natten, började märka, att äfven detta var en stämma, som uttalade hörbara ord. Hon tyckte sig förnimma ett

kort: »Också jag har sett detta.»

Den första rösten hördes åter: »Jag minns, att på öfversta krönet af denna bergsrygg befann sig en kulle, som bar namnet Moria. Den hade ett dystert och frånstötande utseende, där den med tvärbranta väggar och tvärt afskuren topp steg upp ur djupa, mörka dalar, på hvilkas botten vilda strömmar brusade fram. Åt öster, söder och väster reste sig Moria berg lodrätt och otillgängligt, endast åt norr var det genom en bred landsträcka, såsom genom en bro, förbundet med de höjder, som upptornade sig bortom de djupa dalarna.»

Mrs Gordon satte sig ned på en liten hög af stenar och spillror. Hon lutade pannan mot händerna och lyssnade.

Så snart som den första rösten tystnade, liksom utmattad af talande, kom det från det andra hållet: »Äfven jag påminner mig bergets första utseende.»

»En dag hände sig,» hördes det ånyo från tempelplatsen, »att några herdar, som med sina hjordar genomströfvade bergstrakten, fingo sikte på denna kulle, hvilken låg så väl skyddad af dalar och berg, som om där förvarades stora skatter eller underbara hemligheter. De klättrade upp på dess breda topp och funno där ett föremål af den allra största helighet.»

Här afbröts den talande helt tvärt af rösten med klockklangen. »De funno ingenting annat än ett klippblock, som låg på bergets östra sida. Det var en stor, rund något tillplattad häll, som af ett stöd midtunder hölls en smula upplyftad från marken och närmast liknade hufvudet af en jättesvamp.»

»Men herdarna,» fortfor den första rösten, »som kände alla heliga sägner alltifrån världens begynnelse, grepos af stor glädje vid dess åsyn. Detta är den stora, sväfvande klippan, om hvilken de gamle hafva så mycket att berätta, sade de. Detta är den sten, som var det första Gud skapade af världen. Härifrån spände han ut jordens yta, åt väster, öster, norr och söder, härifrån byggde han upp bergen och rullade ut hafven ända bort mot himmelens fästen.»

Den talande höll upp ett ögonblick, som om han väntade en motsägelse, men klockrösten teg stilla.

Det är besynnerligt, tänkte mrs Gordon. Det kan ej vara människor, som tala. Men egentligen föreföll det henne ej besynnerligt alls. Den kväfvande vinden och den grönbleka natten gjorde, att det mest underbara föreföll helt naturligt.

»Herdarna skyndade med all fart ned från kullen,» fortfor den gamla rösten, »för att kungöra i hela nejden, att de funnit grundstenen till världen. Och snart såg jag hopar af människor draga upp på Moria berg för att på mig, på den sväfvande klippan, offra åt Herren och tacka honom för hans härliga skapelse.»

Då detta var sagdt, höjde sig rösten till något, som liknade en sång. Och i de höga, gnällande tonfall, hvarmed dervischerna bruka recitera koranen, utropade den:

»Då gafs mig första gången dyrkan och offer. Ryktet om min tillvaro spred sig vidt och bredt. Nästan hvarje dag sågos långa, slingrande karavaner stiga ned från de hvitgråa bergen och söka sig fram till Moria. I sanning, jag kan med stolthet lyfta min hjässa i höjden. Genom mig hade den branta bergkullen upphört att ligga ensam och öfvergifven. För min skull var det, som så mycket folk strömmade till Moria, att köpmän funno sin fördel af att draga dit med sina varor för att hålla marknad. För min skull var det, som kullen fick bofasta invånare, hvilka lefde af att tillhandahålla de offrande ved och vatten, rökelse och eld, dufvor och lamm.»

Den andra rösten teg alltjämt, men mrs Gordon lyfte pannan med ett öfverraskadt utseende. Den, som talade, måste vara den heliga klippan själf. Det var det stora blocket, som hvilade under de praktfulla

mosaikhvalfven i Omars moské, hvars stämma hon hörde.

Nu ljöd den på nytt. »Jag är den första och den enda, jag är den, som människorna aldrig skola upphöra att tillbedja.»

Knappt var detta sagdt, förrän det i starka toner svarades från den heliga grafkyrkan: »Du glömmer att förtälja, att ungefär på midten af samma bergplatå, där du själf hvilade, fanns en liten obetydlig kulle, beväxt med ett snår af vilda oliver. Och du vill säkert helst förglömma, att den gamle patriarken Sem, hvilken var son till människornas andre stamfader, Noak, en dag kom upp till Moria. Han var så ålderstigen, att han närmade sig grafvens brädd, han gick långsamt och med släpande steg. Han ledsagades af tvenne tjänare, hvilka buro sådana verktyg, som behöfvas för att urholka en klippgraf.»

Nu var det den gamla, skrofliga rösten, som teg.

»Du låtsar, som om du ej visste, att Sems fader, Noak, hade ägt och förvarat Adams, den första människans hufvudskål, såsom ett dyrbart minne af släktets urfader. Då han dog lämnade Noak skallen i arf till Sem och ej till någon af sina andra söner, därför att han förutsåg, att från Sem skulle det yppersta af alla folk härstamma. Och då Sem kände sin sista stund nalkas, beslöt han sig för att begrafva det heliga ätteminnet på Moria berg. Men eftersom han ägde profetians gåfva, begrafde han ej skallen under den heliga klippan, utan under den lilla, obetydliga kullen, som var beväxt med oliver, och hvilken från den dagen fick heta Golgata eller hufvudskallens plats.»

»Jag minnes väl denna händelse,» gentog den sträfva rösten, »och jag minnes äfven, att de, som dyrkade stenblocket, funno den besynnerlig. De trodde, att patriarken var alltför gammal och dödssjuk för att rätt veta hvad han gjorde.»

En enda gäll ton ljöd från kyrkan. Mrs Gordon tyckte, att den närmast liknade ett kort hånskratt.

»Men hvad betyder en så ringa händelse,» ljöd det åter från moskéhållet. »Den stora stenen tilltog alltjämt i makt och helighet. Furstar och folk vandrade dit för att offra för lycka och framgång. Jag kommer också ihåg den dag, då en patriark, som var större än Sem, besökte berget. Jag har sett Abraham komma vandrande hvitskäggig och vördig med sin son Isak vid sin sida. Och Abraham uppsökte ej dig, o Golgata, utan det var på den sväfvande klippan han reste bålet och band fast pilten.»

Här kom nu ett harmset afbrott från grafkyrkan. »Detta skall naturligtvis alltid räknas dig till heder, men glöm ej alldeles att dela med en smula ära äfven åt mig. Kommer du ej ihåg, att då Guds ängel hade ryckt knifven ur patriarkens hand, och han vandrade öfver berget för att söka ett offerdjur, var det på Golgata han fann en vädur, som hade fastnat med hornen i ett olivsnår.»

Mrs Gordon fortfor att lyssna med den mest spända uppmärksamhet. Men ju mera hon hörde af de båda helgedomarnas tvist, alltmera modlöst tänkte hon på sin egen kallelse. »Ack, min Gud, hvarför har du gett mig i uppdrag att förkunna enighetens bud? Strid och split är hvad som har varit det enda bestående allt sedan världens skapelse.»

På en gång började åter den gamla rösten.

»Jag glömmer ingenting af det, som är värdt att minnas. Jag glömmer sålunda inte, att redan på Abrahams tid var bergplatån allt annat än en ödemark. Här fanns en stad med en konung, som var den heliga klippans öfverstepräst och regerade öfver ett folk af präster och andra den heliga klippans tjänare. Denne kung var Melkisedek, han var den förste, som instiftade regelbundet återkommande offer och sköna, heliga handlingar, hvilka begingos vid den heliga klippan.»

Det kom genast svar från det andra hållet. »Äfven jag erkänner Melkisedek, som en helig man och en profet. Ingenting bevisar bättre, att han var en af Guds utvalde, än att han ville bli begrafven i en klippgrotta under Golgata, på samma ställe, där Adams hufvud hvilade. Har du aldrig tänkt på hvilken förebådande betydelse det ligger i detta, att den förste syndaren och den förste öfversteprästen blefvo begrafna på detta ställe.»

»Jag har hört, att du fäster stor betydelse vid detta,» svarade den heliga klippan, »men jag vet något, som är af större vikt. Staden på berget växte och utvidgade sig. Dalarna och bergkullarna häromkring blefvo befolkade och fingo sina bestämda namn. Snart var det endast östra sidan af bergkullen, där den heliga klippan låg, som fick heta Moria. Upphöjningen på södra sidan kallades Sion, den åt väster Gareb, den åt norr Bezeta.»

»Det var dock ännu alltjämt endast en liten stad, som låg här på berget,» genmäldes från kyrkan. »Här bodde nästan endast herdar och präster. Människor kände ingen stor lust att flytta ut i denna ofruktbara stenöken.»

På detta svarades med en så skarp och segerstolt stämma, att mrs Gordon nästan ryckte till, där hon satt och lyssnade.

»Jag har sett kung David, klädd i röd lifrock och blänkande harnesk stå och betrakta denna stad, innan han flyttade hit konungasätet. Hvarför valde han ej det rika, leende Betlehem, hvarför ej Jeriko i den fruktbara dalen ? Hvarför gjorde han ej Gilgal, ej Hebron till Israels hufvudstad. Jag säger dig, att han valde denna plats för den sväfvande klippans skull. Han valde den därför, att Israels konungar måste bo på det berg, som sedan århundraden tillbaka hade öfverskyggats af min helighet.»

Och nu började rösten för andra gången, att med långa, utdragna toner framsäga en lofsång.

»Jag tänker på den stora staden med dess murar och torn. Jag tänker på kungaborgen på Sions höjd med de tusen boningarna. Jag tänker på salustånd och verkstäder, på skyddande murar och höga portar och torn. Jag tänker på de myllrande gatorna, på all skönheten och glansen i Davids stad.

»Och då jag tänker på detta, må jag väl säga: Stor är din makt, o klippa! Af dig var allt detta framlockadt. Stolt kan du resa din hjässa. Ingen är din like i dyrkan och helighet!

»Men du, Golgata, var endast en fläck på marken, en naken kulle utanför stadsmuren. Hvem gaf dig dyrkan, hvem tillbad dig, hvem kände något om din ära?»

På samma gång som denna lofsång uppsteg i natten, hördes klockrösten tala helt harmset, men dock mera lågmäldt än förut liksom dämpad af vördnad. »Det märks, att du blifvit gammal, du öfverdrifver allt det du sett i din ungdom, som de gamla bruka. Davids stad sträckte sig endast öfver Sion, där på södra sidan. Den nådde ej ens fram till mig på midten af berget. Det var ju helt naturligt, att jag måste bli liggande utanför stadsmuren.»

Men den sjungande rösten fortfor utan att låta sig afbrytas: »Din största ära, o klippa, nådde du dock under Salomo. Berggrunden omkring dig utjämnades till ett slätt golf och belades med flata stenar. Och rundt om detta golf uppfördes pelargångar såsom omkring kungarnas högtidssalar. På dess midt restes templet med det heliga och det allra heligaste. Och öfver dig, o klippa, var templet rest, och på dig, som är grundstenen till världen, hvilade förbundets ark med lagens taflor i det allra heligaste.»

Nu hördes ej någon motsägelse från kyrkan, endast ett doft ljud, som liknade en klagan.

»Och på Salomos tid leddes vatten ur dalarnas djup upp på högslätterna omkring Jerusalem, ty Salomo var den visaste af konungar. Då spirade träd ur den torra, hvitgråa marken och bland stenarna växte rosor. Och

om hösten plockades i lustgårdarna, som betäckte berget, fikon och drufvor, granatäpplen och oliver till fröjd för Salomo. Men du, Golgata, var alltjämt en naken kulle utanför stadsmuren. Du var så ringa och ofruktbar, att ingen af de rike männen på Salomos tid hade inhägnat dig i sin lustgård, och ingen fattig hade på dig planterat en vinstock.»

Då detta nya anfall kom, tycktes motståndaren emellertid få mod att försvara sig.

»Du glömmer ändock att äfven på denna tid skedde något, som förebådade Golgatas blifvande glans. Ty just då kom den visa drottningen af Saba för att besöka Salomo, och kungen mottog henne i sitt palats, som kallades Libanonskogens hus, därför att det var rest af timmer från det fjärran Libanon.

»Då Salomo visade den arabiska drottningen denna utomordentliga byggnad, hvars make hon aldrig hade skådat, fästes hennes uppmärksamhet vid en af de i väggen insatta stockarna. Den var af en ovanlig tjocklek, och då man noga betraktade den, kunde man se, att den bestod af trenne sammanväxta stammar.

»Den visa drottningen fylldes af bäfvan, då hon såg, att detta träd hade blifvit fördt till konungens palats, och hon skyndade att berätta honom dess historia. Hon förtalde honom, att ängeln, som efter de första människornas bortdrifvande vaktade paradiset, en gång hade låtit Adams son Set komma in i den härliga lustgården. Han hade fått vandra så långt framåt, att han hade skådat lifvets träd. Då Set åter måste aflägsna sig, gaf ängeln honom i afskedsgåfva trenne frön af det underbara trädet. Dessa frön nedsatte Set i jorden på Adams graf på berget Libanon, och från dem hade tre stammar vuxit upp ur mullen samt bildat ett enda träd.

»Detta träd är det,» sade drottningen, »som kung Hirams vedhuggare hafva fällt åt dig, o konung, och som sitter intimradt i ditt kungaslott. Men, det är sagdt, att på detta träd skall en gång en människa dö, och då detta skett, skall Jerusalem falla, och alla Israels släkter skola varda förskingrade.»

»På det att en så ond spådom ej måtte gå i uppfyllelse, rådde hon kungen att förstöra trädet, och Salomo lät taga det ut ur väggen i sitt palats och befallde, att det skulle kastas ned i dammen Betesda.»

Efter detta långa tal inträdde tystnad. Mrs Gordon trodde nästan, att ingenting mer skulle bli att höra.

Ändtligen började klockrösten på nytt: »Jag tänker tillbaka på hårda tider. Jag minnes templet nedstörtadt och hela folket bortfördt i fångenskap. Hvar var då din ära och glans, o klippa?»

Först om en stund kom det svar från klippan: »Är jag väl allsmäktig? — Men fastän jag fallit, har jag alltid rest mig på nytt. Kommer du ihåg den glans, som bestrålade mig på Herodes tid? Minns du de trenne förgårdarna, som omgåfvo templet, minns du elden på brännofferaltaret, som om nätterna uppsteg med så hög låga, att den upplyste hela staden? Minns du Herodes' portik, som kallades den sköna, där han hade rest mer än hundrade porfyrpelare? Minns du rökelsedoften från templet, som vid västlig vind kunde förnimmas ända nere i Jeriko? Minns du dånet, då templets kopparportar slogos upp? Minns du hur det babyloniska förhänget utanför det allra heligaste var genomväfdt med rosor af styft guld?»

Det klang kort och kärft från kyrkan:

»Jag minnes allt detta, men jag påminner mig också, att på den tiden lät Herodes upprensa dammen Betesda. Jag minnes, att hans arbetare på dess botten funno lifvets träd, som hade varit insatt i väggen af Salomos palats, och att de kastade upp den tjocka stocken på dammbrädden.»

»Kommer du ihåg,» fortfor rösten från klippdomen i stolt jubel, »kommer du ihåg den lysande staden, där Juda furstar och folk bodde på Sion, och där romare och främlingar bodde i trakten af Bezeta? Minns du borgen Mariamne och borgen Antonia? Minns du de starka portarna? Minns du den tornkrönta ringmuren?»

»Jag kommer ihåg allt detta,» ljöd det från kyrkan, »men jag kommer också ihåg, att det var på denna samma tid, som rådsherren Josef af Arimatia lät hugga ut en klippgraf i sin lustgård, som låg alldeles i närheten af Golgata.»

Stämman från moskén darrade till en smula, men den fortsatte oförtöfvadt.

»Kommer du ihåg den väldiga folkvandringen till Jerusalem vid de stora festerna? Kommer du ihåg alla Palestinas vägar myllrande af människor och höjdsluttningarna utanför staden besådda af tält? Kommer du ihåg männen från Rom, från Atén, från Damascus, från Alexandria, som strömmade till för att betrakta templets och stadens härlighet? Kommer du ihåg detta stolta Jerusalem?»

Klockklangen svarade med oböjligt allvar: »Visserligen påminner jag mig allt detta, men jag har ej heller glömt, att det var vid denna tid, som Pilati bödelsknektar funno lifvets träd på brädden af dammen Betesda och däraf förfärdigade ett kors, på hvilket en lifdömd förbrytare skulle afrättas.»

»Föraktad och förbisedd har du alltid varit,» ljöd det bittert från moskén. »Ända hittills hade du dock endast varit en obemärkt fläck på marken. Men vid denna tid skedde dig den vanhedern, att bödelsknektarna använde dig till afrättsplats. Jag minnes en dag, då de reste trenne kors på Golgatas kulle.»

»Förkastad vore jag, om jag någonsin glömde denna dag,» genmälde kyrkan i en högtidlig ton, som strömmade ut i luften liksom ledsagad af hymnsjungande körer. »Och jag minnes äfven, att samtidigt med att korsets träd planterades på Golgatas klippkulle, försiggick det stora påskoffret på Moria berg. Israeliterna inträdde festklädda i de pelaromgifna förgårdarna. De buro mellan sig långa stänger, på hvilka offerlammen hängde. Och då förgårdarna voro så fyllda af människor, att inga fler kunde rymmas, stängdes tempelportarna, och med trumpetstötar gafs tecken till högtidlighetens början.

»Då upphängdes djuren på krokar mellan pelarna och slaktades. Prästerna stodo uppställda i en lång rad tvärs öfver gården och langade offerdjurens blod i skålar af silfver och guld upp till brännoffersaltaret. Och så mycket blod utgöts, att det flödade öfver hela gården, och prästerna stodo på pallar för att ej fållarna af deras sida, hvita kläder skulle blifva genomdränkta med blod. Men i samma ögonblick, som den korsfäste dog på Golgata, afbröts den stora offerfesten i templet. Ett stort mörker sänkte sig öfver helgedomen, hela byggnaden skalf under jordbäfningen, och det babyloniska tempelförhänget rämnade i två hälfter, till ett tecken att makt och dyrkan och härlighet från denna stund skulle öfvergå från Moria till Golgata.»

»Denna jordbäfning skakade äfven Golgata,» inföll den gamla rösten. »Hela kullen rämnade.»

»Ja, helt visst,» upptog kyrkan med samma rika, hymnliknande toner. »I Golgatas kulle uppstod en djup rämna, och genom den flöt blod från korset ned till klippgrafven i dess innandömen och förkunnade den förste syndaren och den förste öfversteprästen, att försoningen var fullbordad. »

I detta ögonblick hördes från kyrkan en häftig och ihållande ringning på samma gång som från moskéns minaret uppstego de långa klagande ljud, som kalla de troende till bön. Mrs Gordon förstod, att en af nattens heliga timmar hade infallit, men detta inträffade så ögonblickligen efter talet om korsfästelsen, att det syntes troligt, att de båda gamla begagnade sig af tillfället för att ge luft åt den stolthet och förödmjukelse, som fyllde dem.

Knappt hade det starka oväsendet aftagit, förrän moskén började i högtidlig ton: »Jag är den stora klippan, den evigt beståndande, men hvad är Golgata? Jag är, den jag är, ingen kan tveka om hvar han skall söka mig, men hvar finns Golgata? Hvar är den kullen, där korset nedsänktes i berggrunden! Ingen vet det. Hvar är den grafven, i hvilken Kristus nedlades? Ingen kan med visshet utpeka dess plats.»

Genast ljöd svaret från Golgata: »Kommer också du med dessa beskyllningar? Du borde dock veta bättre,

du är så gammal, att du kan minnas Golgatas läge. Du har under årtusenden sett kullen på dess plats utanför rättvisans port.»

»Ack, ja, visst är jag gammal, jag är mycket gammal,» återtog moskén. »Men du har ju sagt, att de gamla hafva dåligt minne. Det låg många nakna kullar utanför Jerusalem. Hur skulle jag kunna minnas hvilken som var Golgata? Och där finnes en oändlighet af grafvar urholkade i klippgrunden. Hur kan jag veta, hvilken som är den rätta?»

Mrs Gordon hade börjat känna en tilltagande otålighet. I sanning, hon kände nästan lust att blanda sig i samtalet. Hvad, dessa underbara röster ljödo i hennes öra endast för att påminna om gamla sägner, som hon hade hört långt för detta. Hon hade velat tillropa dem, att de borde uppenbara för henne Guds rikes djupa hemligheter, medan de båda gamla endast tänkte på att ömkligt tvista om företräde till dyrkan och makt.

Äfven klockrösten klang otålig: »Det är hårdt att åter och åter ha att svara på denna anklagelse, att jag ej är den jag utger mig för att vara. Du minns dock, att redan de första kristna brukade besöka mig, för att upplifva minnet af de stora händelser, som timat rundtom Golgata?»

»Ja,» genmälde moskén, »detta kan vara sant, men jag är nästan viss om, att de kristna tappade bort dig bland nyuppförda gator och husrader, då staden utvidgades och Herodes Antipas byggde den nya ringmuren.»

»De tappade ej bort mig,» svarade den heliga grafven, »de samlades alltjämt kring Golgata, ända tills Jerusalems belägring började, då de lämnade staden.»

Härpå svarade ej den heliga klippan ett enda ord. Den tycktes vara öfverväldigad af de sorgliga minnen, som frammanats.

»Hela ditt tempel vardt kullstörtadt,» ropade kyrkan. »Det heliga tempelområdet betäcktes med spillror, och Roms kejsare befallde, att dessa spillror ej finge bortskaffas. I sexhundra år låg du, o klippa, gömd under aska och grus.»

»Hvad äro sexhundra år för mig?» genmälde klippan med vresig stolthet. Ingen kan dock betvifla, att jag befinner mig på min plats, men om dig tvistas det alltjämt.

»Hur kan man tvista om mig, som blifvit återfunnen genom ett Guds under,» genmälde kyrkan med glad ödmjukhet. »Du har dock ej glömt, att kejsarinnan Helena, som var en kristen och ett helgon, i en dröm erhöll Guds befallning att gå till det heliga landet och uppresa helgedomar på dess minnesrika platser.

»Ack, jag minnes den tiden, då kejsarinnan kom till Jerusalem. Jag minnes hennes följe af fromme och lärde. Jag minnes hur hon i förstone förgäfves efterspanade rätta läget för den heliga grafven.

»Men på denna tid reste sig nära nog midt i staden ett Venustempel, och kejsarinnan fick höra, att det hade blifvit rest af Hadrianus på en plats, som de kristna hade brukat hålla helig. Hon lät rifva templet och det befanns, att det hade varit byggdt öfver Golgata. Alldeles oskadade och på detta sätt bevarade åt eftervärlden återfunnos under tempelgrunden både den heliga grafven och Golgatas klippkulle med Melkisedeks klippgraf och sprickan i berget, ur hvilken man påstod, att det ännu droppade blod. Man återfann insalfningsstenen och — — — »

Nu var det moskén, som afbröt med ett långt, hånande skratt.

»Men hör nu det sista och viktigaste beviset,» fortfor kyrkan utan att låta störa sig. »Kejsarinnan önskade ingenting så mycket som att återfinna det heliga korset, men detta var alldeles försvunnet. Efter ett långt,

fåfängt sökande kom en gammal vis man till kejsarinnan och berättade henne, att korset låg gömdt djupt under jorden. Han utvisade stället, där hon hade att söka det. Man måste gräfva sig djupt ned, ty krigsknektarna hade kastat korset t en vallgraf, som ända till randen blifvit fylld med jord och sten. Jag minnes ännu den fromma kejsarinnan, där hon satt på grafvens rand och uppmuntrade sina arbetare. Jag minnes ock den dag, då det heliga korset återfanns på den gamla vallgrafvens botten.»

Kyrkan talade alldeles ensam. Den lät ej störa sig däraf att från moskén förnummos halft hånfulla utrop och tvifvelsjuka skratt.

»Jag minnes den rad af under, som följde efter korsets återfinnande. Jag tror ej, att ens du kan våga förneka dem. Också du har hört jubelropen från de sjuka, som botades vid den heliga reliken. Också du minnes pilgrimstågen, som strömmade hit från alla land. Du minnes de vilda, fromma männen, som bosatte sig i Palestinas klipphålor. Du minnes klostren och kyrkorna, som vuxo upp ur jorden.

»Eller har du, o klippa, förgätit de härliga byggnader, som Konstantin och hans moder läto uppföra öfver den heliga grafven? Öfver platsen, där korset blifvit funnet, restes en basilika, men öfver den heliga grafvens klippgrotta byggdes en skön rundkyrka.

»Visserligen minnes du, o klippa, de grekiska byggmästare, som uppförde dessa byggnader med lika mycken prakt, som om de hade varit gemak i ett kejsarslott. Du kommer säkerligen ihåg de karavaner, som tågade fram öfver bergen, lastade med de dyrbara stenarter och det guld, som behöfdes för kyrkornas utsmyckande. Du minnes basilikans porfyrpelare med deras kapitäl af silfver. Du minnes grafkyrkans mosaikhvalf, du minnes de smala fönstren, genom hvilka ljuset strålade in, brutet mellan skifvor af alabaster och färgadt glas, till dess att hvarje stråle blixtrade, som om den utgått ur ädelstenar. Du minnes de utskurna gallerverken framför läktarna, de dubbla pelarraderna och kupolen, som svärfvade lätt och stark öfver byggnaden. Du minnes den heliga grafgrottan i midten af rummet, som hvilade osmyckad och oskärad under all denna glans.

»Och tiden efter dessa byggnaders uppförande! Nog minnes du, att alla de kristna i österlandet betraktade Jerusalem som deras heliga stad, att det ej längre endast var snart bortdragande pilgrimer, som besökte den. Minns du ej, att biskopar kommo med sina följen af präster och rundtom grafkyrkan uppförde sina palats och kyrkor? Såg du ej armeniernas patriark resa sin tron här och likaså grekernas och assyrernas? Såg du ej kopter komma från det gamla Egypten och abessinier från hjärtat af Afrika? Du såg Jerusalem återuppbyggdt, en stad af kyrkor och kloster, af gästhus och fromma stiftelser. Du vet, att dess glans var större än någonsin.

»Men allt detta var mitt verk, o klippa. Du låg då opåaktad, förgäten borta på Moria. Du var nedbäddad i spillror, du var gömd under en askhög. Ingen tänkte på din tillvaro.»

Vid denna utmaning kom det svar från klippdomen.

»Hvad äro för mig år af förnedring? Är jag ej ändock alltjämt den jag är? Endast några århundraden förgingo, och en natt kom en gammal vördnadsvärd man i randig beduinmantel och med en kamelhårsbindel om hufvudet hit till mig. Denne man var Muhammed, Guds profet. Han blef lefvande upptagen till himmelen, och hans fot hvilade på min hjässa, då han borttogs från jorden. I samma ögonblick höjde jag mig af min egen kraft flera fot öfver jorden i längtan att följa honom. Jag höjde mig upp ur aska och grus. Jag är den eviga, som aldrig kan gå förlorad.»

»Du öfvergaf ditt folk, du förrädare,» klagade kyrkan. »Du hjälpte de vantrogna till makten.» »Jag har intet folk, jag tjänar ingen, jag är den eviga klippan. Den, som tillber mig, är den, som jag beskyddar. Snart kom den dag, då Omar höll sitt intåg i Jerusalem, och den store kalifen började rengöra tempelplatsen och lyfte

själf en korg med spillror på sitt hufvud och bar bort den. Och några år senare reste Omars anhängare öfver mig den härligaste byggnad, som österlandet har skådat.»

Här afbröt klockrösten mycket häftigt: »Ja, denna byggnad är skön, men vet du ej hvarifrån den härstammar? Tror du ej jag känner igen dessa mosaikhvalf, denna sköna kupol, dessa marmorväggar, inom hvilka du hvilar i osmyckad enkelhet på samma sätt som fordom den heliga grafven i Helenas rundkyrka. Hela din moské är gjord efter mönstret af den första grafkyrkan.»

Mrs Gordon blef alltmer otålig. De båda helgedomarnas strid syntes henne ömklig och småaktig. De ägnade ej en tanke åt de olika religioner, som de företrädde. De tänkte blott på att skryta med de byggnader, som betäckte dem.

Moskén fortfor: »Jag minnes mycket, men jag kommer ej ihåg, att jag sett den sköna grafkyrka, hvarom du talar.»

»Den har visserligen stått på Golgata, men den blef snart förstörd af fiender. Den blef åter uppbyggd och åter förstörd.»

»Jag minns däremot,» sade klippdomen, »att på Golgata funnos en mängd små och stora byggnader, som ansågos vara heliga. De voro usla och förfallna, regnet droppade in genom deras tak.»

»Ja, det är sant,» svarade kyrkan. »Det var din tid och mörkrets tid. Men jag kan säga som du, hvad frågar jag efter år af förnedring? Jag har sett hela västerlandet resa sig för att bistå mig. Jag har sett Jerusalem eröfradt af järnklädda män från Europa, som dragit hit för min skull. Jag har sett din moské förvandlad till kristen kyrka, och korsfarare hafva på dig, o klippa, rest ett altare. Jag har sett korsriddare leda in sina hästar i hvalfven under tempelplatsen.»

Den gamla klippan upphäfde sin röst och sjöng, såsom en dervisch skulle sjunga i öknen.

Men kyrkan lät ej hämma sig i sitt ordsvall: »Jag minnes huru västerns riddersman lade af sina järnkläder och grepo till stensläggan och murslefven för att åter resa den heliga grafkyrkan. Jag minns, att de gjorde byggnaden så stor, att den kunde omfatta alla de heliga platserna. Jag minnes, hur de klädde den grå klippgrafven med hvit marmor både utan och innan.»

Den gamla rösten afbröt: »Hvad båtar det dig, att du är byggd af korsfarare, du är dock ånyo förfallen?»

»Jag är uppfylld af minnen och heliga platser,» utropade grafkyrkan med klingande röst. »Jag kan inom mina murar visa oliven, där Abraham fann väduren, jag kan visa kapellet, där Adams skalle blef jordad. Jag kan visa Golgata och grafven och stenen, där ängeln satt, då kvinnorna kommo för att gråta öfver den döde. Inom mina väggar rymmes platsen, dit kejsarinnan Helena gick för att uppmuntra arbetarna, och stället, där korset blef funnet. Jag äger pelaren, där den korsfäste satt, då han törnekröntes, och svepningsstenen och Melkisedeks graf. Jag äger Gottfrid af Bouillons svärd. Jag är ännu alltjämt dyrkad af kopter och abessinier, af armenier och jakobiter, af greker och romare. Jag är uppfylld af pilgrimer— — — »

Den gamla klippdomen afbröt: »Hvad är din mening, du bergkulle, du graf, hvars läge ingen känner? Vill du mäta dig i betydelse med den eviga klippan? Är det ej på mig, som man ser inskrifvet Jehovas heliga, outsägbara namn, som ingen mer än Jesus kunnat tyda? Är det ej till min tempelgård, som Muhammed skall nedstiga på den yttersta dagen?»

Då striden mellan kyrkorna på detta sätt tilltog i häftighet, reste sig mrs Gordon. Hon glömde, att hennes röst ej hade kraft att göra sig hörd samtidigt med de båda mäktiga stämmorna. »Ve er, ve er,» utropade hon, »hvad ären I för helgedomar? I tvisten och striden, och af era tvister fylles världen med ofrid och hat och

förföljelse. Men Guds sista bud heter enighet, hören det! Guds sista bud, som jag har mottagit, heter enighet.»

Då dessa ord voro sagda, tystnade både den heliga grafven och den heliga klippan. Mrs Gordon undrade ett ögonblick, om det var hennes ord, som hade haft makt att förmå dem att afbryta tvisten. Men då såg hon, att alla kors och halfmånar, som höjde sig öfver den heliga stadens stora kupolbyggnader, började förgyllas och skimra. Solen rann upp öfver Oljoberget, och alla nattens röster måste förstummas.

Bo Ingmar Månsson.

Bland det folket, som hade hört till Hellgums församling i Amerika och rest med honom till Jerusalem, fanns det tre, som voro af den gamla Ingmarsätten. Det var de två döttrarna till Stor Ingmar, som hade rest till Chicago kort efter faderns död, samt deras syskonbarn Bo Ingmar Månsson, en ung karl, som endast hade vistats två eller tre år ute i Förenta Staterna.

Bo var storväxt med ljust hår och ljusa ögonbryn. Han hade frisk färg på kinderna och ett godmodigt utseende. Det fanns ej mycket i hans drag, som påminde om den gamla ätten, men likheten trädde fram, då han förehade ett besvärligt arbete eller var uppretad.

Då Bo växte upp och gick i Storms skola, hade han varit trög och loj. Skolmästarn hade ofta förundrat sig öfver att en, som hörde till ett så klokt folkslag, kunde ha så svårt för att fatta. Den där trögheten hade dock försvunnit, sedan Bo kommit till Amerika. Där visade han sig tvärtom både snabbtänkt och fyndig, men han hade så ofta fått höra i barndomen, att han var dum, att han ständigt hade kvar ett stort misstroende till sig själf.

Sockenborna hade ej blifvit litet förvånade, då Bo reste till Amerika. Föräldrarna voro förmögna och sutto med en stor gård. De hade gärna velat behålla sonen hemma. Det gick nog ett rykte, att Bo tyckte om skolmästarns Gertrud, och att han reste bort för att glömma henne, men ingen visste klart besked om hur härmed förhöll sig. Bo hade aldrig haft någon annan förtrogen än sin mor, och hon var inte förgäfves syster till Stor Ingmar, henne kunde man inte locka att säga ett ord mer, än hon hade lust till.

Samma dag, som Bo reste hemifrån, kom hans mor till honom med ett bälte, som hon bad, att han skulle bära närmast kroppen. Då Bo tog det, kände han, att det var tungt, modern hade sytt in pengar i det. — »Du skall lofva mig, att du ej skiljer dig från detta i onödan,» sade modern. »Det är ingen stor summa, bara så mycket, att du kan ta dig hem, ifall du råkar illa ut.»

Bo lofvade, att ej taga pengar ur bältet annat än i största nödfall. Han var sedan mycket noga med att hålla detta löfte. Han hade ej varit svårt frestad, eftersom han mestadels hade haft det godt i Amerika, men ett par gånger hade han dock varit så fattig, att han saknat både mat och husrum. Det hade likväl alltid lyckats honom att finna en utväg, så att han ej behöft anlita moderns gåfva.

Då Bo gick in bland Hellgumianerna, undrade han en smula hvad han skulle göra med bältet. Hans nya kamrater sökte ju efterlikna de första kristna. De delade all sin egendom mellan sig och gåfvo allt hvad de förtjänade till den gemensamma kassan. Bo lämnade också ifrån sig allt, hvad han ägde, utom det, som fanns i bältet. Han kunde inte riktigt reda ut för sig hvad som var rätt eller orätt i detta fall, men han kände på sig, att han måste behålla de där pengarna. Och han var ganska viss om att Vår Herre skulle förstå, att han ej gömde undan dem af snålhet, utan därför att han måste hålla det löfte, som han hade gifvit sin mor.

Bo behöll alltjämt bältet, också sedan han förenat sig med Gordonisterna. Men efter detta började han tänka på det med en viss ängslan. Bo märkte snart, att mrs Gordon och flera af hennes anhängare voro mycket framstående människor, och han kände stor vördnad för dem. Han ryste för hvad så oförvitligt folk skulle tänka om honom, ifall det en dag upptäcktes, att han gick och bar på dolda pengar, oaktadt han heligt försäkrat, att han lämnat allt hvad han ägde till samfundet.

Det var så, att Hellgum och hans församling hade kommit till Jerusalem redan i maj, just vid samma tid, som bönderna i hemsocknen höllo auktion på sina gårdar. I juni kom bref till Jerusalem, som berättade, att Ingmarsgården var såld, och att Ingmar Ingmarsson hade öfvergifvit Gertrud för att kunna vinna åter fädernegården.

Bo hade ända hittills trifts väl i Jerusalem och ofta talat om hur nöjd han var med flyttningen. Men från den dagen, då han fick höra, att Gertrud var fri, blef han dyster och fåordig.

Ingen i kolonien kunde förstå hvad det var, som gjorde Bo så tungsint. Flera sökte förmå honom att anförtro dem sina bekymmer, men Bo ville ej omtala hvad som fattades honom. Han kunde ej vänta, att kolonisterna skulle ha stor medkänsla för hjärtesorger. De predikade alltid om att det för enighetens skull var nödvändigt att ej tycka mer om en människa än om alla andra, och de påstodo självfva, att de älskade alla människor lika. De hade alla och Bo med lofvat och svurit att aldrig ingå äktenskap, utan föra renlefnadslif som munkar och nunnor.

Bo tänkte ej en sekund på detta löfte, sedan han hade fått höra, att Gertrud var fri. Han ville genast skilja sig från kolonien för att resa hem och vinna henne. Han var nu mycket glad åt, att han behållit bältet, så att han hade pengar och kunde fara sin väg, när han behagade.

De första dagarna gick han i yrsel och tänkte endast på att göra sig underrättad om, när det gick någon båt från Jaffa. Men det gafs ingen lägenhet just då, och Bo började snart inse, att det skulle se bättre ut, om han dröjde någon tid med att resa. Ifall han vände om hem just nu, skulle hela socknen förstå, att han komme för Gertruds skull. Och om han så ej lyckades vinna henne, skulle han bli utskrattad af alla människor.

Bo hade just vid den tiden åtagit sig ett arbete för koloniens räkning. Det förhöll sig så, att de gamla Gordonisterna hittills hade bott inne i Jerusalem. Det stora huset utanför Damascusporten hade de hyrt i anledning af koloniens stora tillväxt genom den svenska invandringen, och de höllo nu på att inrätta sig där. Bo hade fått sig anförtrodt att uppföra en bakugn i det nya huset. Han beslöt att gifva sig till tåls och ej resa, förr än han hade blifvit färdig med detta arbete.

Under tiden längtade han så svårt, att hela Jerusalem ej syntes honom bättre än ett fängelse. Om nätterna tog han ibland fram bältet och låg och kände på mynten, som voro insydda däri. Han blef mycket glad, då han hade de små runda tingestarna under sina fingrar, såg för sig Gertrud, glömde bort, att hon aldrig hade velat veta af honom och var viss på att inte behöfva göra mer än komma hem för att få henne till hustru.

Då Ingmar hade visat sig så falsk, skulle väl Gertrud ändtligen lära sig att sätta värde på Bo, som hela lifvet igenom ej hade älskat någon annan än henne.

Det gick emellertid förfärligt långsamt för Bo att bli färdig med bakugnen. Antingen var han ingen skicklig murmästare, eller ock hade han ej passande tegel och murbruk att bygga af. Han började tro, att det där arbetet aldrig skulle bli färdigt. En gång störtade hvalfvet, och en gång hade han murat så galet, att all röken slog in i bakstugan.

Det dröjde sålunda med Bos affärd ända bortåt augusti. Under tiden kom han att se mycket af Gordonisternas lif och tyckte allt mer och mer om det. Aldrig hade Bo sett människor på det sättet bara

lefva för att tjäna sjuka, fattiga och bedröfvade. Och de längtade ej tillbaka ut i världen, fastän somliga voro så rika, att de kunde ha skaffat sig allt hvad de önskade, och andra så kunniga, att det ej fanns något mellan himmel och jord, som de ej visste besked om. Hvarje dag höllo de mycket vackra bönestunder, där de utlade sin lära för de nykomna, och då Bo hörde dem tala, tyckte han, att det var så stort att få vara med om att återuppväcka den rätta kristendomen, som hade legat förgäten i nära två årtusenden, att han knappast kunde förmå sig att lämna Jerusalem.

Men på natten tog Bo bältet mellan händerna, och när han gjorde det, fick han tårar i ögonen af längtan efter Gertrud. Och ifall han då tänkte på att han ej skulle få vara med om återställandet af den enda rätta kristendomen, intalade han sig, att det fanns så många, som därtill voro värdigare än han. Det kunde ej vålla stor skada, om en sådan dum och enfaldig stackare lämnade kolonien.

Men det som Bo bäfvade för, var den stund, då han skulle resa sig upp i församlingen och tala om, att han ville draga hem. Det gick en rysning genom honom, då han tänkte på att mrs Gordon och gamla miss Hoggs och den vackra miss Young och Hellgum och hans syskonbarn, alla dessa, som endast sträfvade efter att tjäna Guds sak, skulle komma att anse honom som en förkastad.

Och hvad skulle Gud själf i himmelen säga om hans flykt? Tänk om Bo förverkade sin salighet genom att öfverge denna stora sak!

För hvarje dag som gick, kände sig Bo mera oviss och osäker. Han insåg nu tydligt, hur orätt han hade gjort, då han ej lämnat ifrån sig moderns pengar. Om han ej hade haft kvar det där bältet, så hade han ej haft medel att resa. Han hade då alldeles undsluppit denna tunga frestelse.

Kolonisterna hade stora utgifter vid denna tid, dels för flyttningen och dels för en process, som de måste föra ute i Amerika. Det fanns också en mängd fattigt folk i Jerusalem, som ständigt anlitade deras bistånd. Då de alls ej ville taga lön för något arbete, som de utförde åt andra, för all den oenighets skull, som pengar åstadkomma i världen, var det ej underligt, att de ibland hade det rätt bekymmersamt. Ett par gånger, då väntade penningförsändelser från Amerika ej hade kommit fram i tid, hade de knappast haft bröd för dagen. Hela församlingen låg mången gång på knä och bad Gud sända hjälp.

Vid sådana tillfällen tyckte Bo, att det där bältet brände honom. Men inte kunde han lämna det från sig nu, då han bar på en sådan längtan att få resa. Han sade också till sig själf, att det numera var för sent, det var honom alldeles omöjligt att bekänna, att han gått och burit pengar på sig under all denna nöd.

I augusti blef Bo ändtligen färdig med ugnen, och nu ville han resa med första båt. En dag gick han och satte sig på en ödslig plats utanför Jerusalem, sprättade sönder bältet och tog fram pengarna. Han satt med de små guldslantarna i handen och kände sig som en förbrytare. »Å, Herre Gud, förlåt mig,» utbrast han. »Jag visste ju ej, att Gertrud skulle bli fri, då jag gaf mig in bland det här folket. För ingenting annat i världen skulle jag hafva öfvergifvit kolonien.»

Då Bo gick tillbaka inåt staden, smög han fram med osäkra steg och med en förnimmelse af att någon gick bakom honom och spionerade. Då han lade fram ett par af guldmynten på ett af växlareborden vid Davidsgatan, såg han sådan ut, att armeniern, som vägde hans guld, trodde, att han var en tjuf, och bedrog honom på minst halfva summan.

Nästa dag stal sig Bo tidigt om morgonen bort från kolonien. Han gaf sig af österut upp mot Oljoberget för att ingen skulle misstänka, hvart han ämnade sig och tog en ofantlig omväg för att komma till järnvägsstationen.

Han kom ändock en timme för tidigt och led ofantligt, medan han väntade. Han ryste för hvar och en, som

kom och gick, sökte förgäfves intala sig, att han intet ondt gjorde, att han var en fri man och kunde gå hvart han behagade. Han förstod, att det hade varit bättre, om han hade talat öppet med kolonisterna och ej stulit sig bort från dem. Han erfor en sådan plåga af att känna sig rädd för att bli sedd och igenkänd, att han nästan höll på att vända om.

Bo kom likväl med på tåget. Det var öfverfullt i alla vagnar, men han såg ingen människa, som han kände. Han satt och tänkte på brefven, som han skulle skrifva till mrs Gordon och till Hellgum. Han föreställde sig, hur de skulle läsas upp efter morgonbönen för hela samfundet, och han kunde just se det förakt, som skulle visa sig på alla ansikten. Jag gör visst något fasligt illa i dag, tänkte han och blef rädd för att han nu satte på sig en fläck, som aldrig kunde aftvättas. Det föreföll honom allt mer och mer eländigt, att han hade smugit sig bort. Han blef led åt sig själf, tyckte, att han var en usel stackare.

Han kom till Jaffa och steg af tåget. Då han gick öfver den solstekta platsen framför stationen, såg han där en samling fattiga rumäniska pilgrimer. Då Bo ställde sig att betrakta dem, talade en syrisk dragoman om för honom, att pilgrimerna hade kommit sjuka från ångbåten, som hade fraktat dem till Jaffa. De hade ämnat vandra till fots till Jerusalem, men förmådde det ej. Här hade de legat på stationen hela dagen. Ingen tog vård om dem, inga pengar hade de, de skulle väl komma att dö, där de lågo i solhettan.

Bo vandrade bort från stationen mycket raskt. Han såg för sig det där folket med deras feberheta ansikten. Ett par lågo alldeles redlösa och kunde ej ens köra bort flugorna, som kröpo öfver deras ögon. Det var klart för honom, att Gud hade sändt dessa fattiga i hans väg, för att han skulle hjälpa dem. Bo tänkte på att ingen annan af kolonisterna skulle ha kunnat gå förbi en sådan samling nödställda utan att försöka bistå dem. Han skulle också ha tagit vård om dem, ifall han ej blifvit en dålig människa. Han ville väl ej mer tjäna sin nästa, därför att han ägde pengar och kunde fara hem.

Bo gick in genom stadsporten, vandrade ett par gator framåt och kom till ett litet torg, som låg alldeles vid sjöstranden. Här kunde han se ut öfver hela redden och hela vida hafvet. Vattenytan låg alldeles jämn och blåskimrande, det gungade endast en helt svag dyning kring de båda svarta basaltklipporna, som lågo midt i inloppet till hamnen. Det var en vacker dag för att lämna Jaffa. Ute på redden låg en stor europeisk ångare, som förde tysk flagg. Bo hade ämnat resa med en fransk båt, som väntades till Jaffa samma dag, men den såg han ej till. Den hade väl blifvit försenad.

Den tyska ångaren måtte hafva anländt för en kort stund sedan. En skara roddare gjorde i största hast i ordning sina båtar för att ro ut efter passagerare. De kappades med hvarandra, hojtade, skreko och hotade hvarandra med årorna. Så for ett tiotal båtar ut alla på en gång. De starka, kraftiga båtförarna reste sig upp och rodde stående för att få bättre fart. De voro en smula försiktiga i början, men då de hade kommit förbi de båda farliga klipporna, började den skarpaste kapprodd. Bo hörde från stranden, hur de skrattade och eggade hvarandra med tillrop.

Han fick en oändlig lust att ge sig af i just det ögonblicket. Han kunde ju lika väl fara med den ena ångbåten som med den andra. Det gjorde detsamma, bara han kom öfver till Europa.

Han märkte, att en liten båt ännu låg kvar vid stranden. Den hade en gammal roddare, som väl ej hade kunnat komma åstad med samma fart som de andra. Bo tyckte alldeles, att karlen hade blifvit försenad för hans skull. Han sprang i båten och de stötte från land.

I första ögonblicket tänkte Bo, att det var godt, att allt nu var afgjordt, men innan han hade hunnit ett par årtag ut på hafvet, kom stor ångest öfver honom. Hvad skulle han säga sin mor, då han råkade henne? Skulle han tala om för henne, att han nyttjat hennes gåfva till att draga öfver sig förakt och vanheder?

Bo såg framför sig moderns ansikte med de många rynkorna och det sträfva draget nedåt hakan. Hon var en

smula närsynt, därför brukade hon komma nära inpå folk och se dem noga in i ansiktet. Om nu modern vore där hos honom, skulle hon komma så där tätt inpå honom och fråga: — »Har du lofvat att hålla dig till det där folket du Bo, och hjälpa dem med det goda verket ?» — »Ja, mor, det har jag,» måste då Bo svara. — »Då får du också lof att härda ut hos dem,» skulle modern säga, »vi ha nog med en löftesbrytare i vår släkt.»

Bo drog en tungsint suck, men nu insåg han dock klart en sak, och det var, att han ej kunde komma hem till modern med vanheder fäst vid sig. Det fanns ingen annan råd för honom än att vända åter till kolonien.

Han befallde roddaren att vända, men karlen begrep honom ej, utan fortsatte att ro ut mot ångbåten. Bo reste sig i båten och ville taga årorna ifrån honom. Roddaren försvarade dem, de höllo på att välta båten, medan de stredo. Bo märkte, att det ej var någon annan råd än att sitta stilla och låta sig föras ut till ångbåten. Men på samma gång blef han rädd för att det ögonblick skulle gå ifrån honom, då han var stark och kunde vända. Om jag kommer ombord på ångbåten, får reslusten kanske på nytt makt med mig, tänkte han.

Men nej, det skulle inte ske, nu ville han göra slut på frestelsen för alltid. Och han stack handen i fickan, tog upp de goda guldmynten och kastade dem i hafvet.

Knappt var det gjordt, förrän Bo erfor en svidande ånger. Ja, nu kunde han säga, att han hade kastat lyckan ifrån sig, nu hade han förlorat Gertrud för alltid. Han vred händerna, så att de knakade.

Då de hade rott ännu några minuter, mötte de ett par båtar, som kommo från ångaren fulllastade med passagerare, som skulle landstiga i Jaffa.

Bo strök sig med handen öfver ögonen, han tyckte sannerligen, att han såg i syne. Det var alldeles, som om ett par af kyrkbåtarna, hvilka brukat komma utför älfven därhemma om söndagarna, hade kommit roende emot honom på det sommarblanka hafvet.

I de långa båtarna sutto människor, hvilka sågo lika högtidliga och allvarliga ut som folket i hemsocknen, då de lade till vid landningsplatsen under kyrkan.

Bo kunde inte i första ögonblicket reda hvad han såg. Han kände ju igen alla ansikten. »Är inte det där Tims Halfvor?» frågade han sig. »Är inte det där Karin Ingmarsdotter? Är inte det där Birger Larsson, som jag så många gånger sett stå och smida spik i sin smedja vid landsvägen?»

Bo hade varit så långt borta i sina tankar, att det gick om en stund, innan han kunde förstå, att det var pilgrimerna från Dalarne, som hade anländt ett par dagar förr, än de voro väntade.

Han reste sig upp i båten, vinkade med handen och ropade: »goddag». De stillsamma människorna i båtarna blickade upp den ena efter den andra och rörde litet på hufvudet för att visa, att de kände igen honom. Bo förstod, att han hade burit sig illa åt, som stört dem i det ögonblicket. Nu gick det ej an för dem att tänka på annat än det högtidliga i att stiga i land på Palestinas jord.

Men aldrig hade Bo sett något vackrare än de där sträfva ansiktena. Han blef så glad, och han blef så bedröfvad. Se, sådant folk ha vi hemma, tänkte han, och han längtade så, att han hade velat kasta sig i hafvet för att leta upp sina guldmynt.

Långt borta i aktern i en af båtarna satt en flicka, som hade hufvudduken så långt framskjuten i pannan, att Bo ej kunde se hennes ansikte. Men just, då båten glidit förbi, sköt hon duken tillbaka och såg bort till honom. Och Bo kände igen Gertrud.

Då skakades Bo från hufvud till fot af sin starka rörelse. Han satte sig ned och höll sig fast vid toften. Han

var rädd för hvad han skulle komma att taga sig till, att han skulle hoppa i hafvet för att fortare nå fram till Gertrud.

Tårarna störtade ur hans ögon, allt under det han knäppte händerna och tackade Gud. Nej, aldrig förr hade någon blifvit så lönad, för att han afstått från en synd. Aldrig förr hade Gud varit så god mot någon.

————

Korsbäraren.

———

Under alla de år, som den Gordonska kolonien hade funnits i Jerusalem, hade hvarje dag på den heliga stadens gator visat sig en man, som släpade på ett tungt och klumpigt träkors. Han talade till ingen, och ingen talade till honom. Ingen visste om mannen var en sinnesrubbad, som hade fått den föreställningen, att han var Kristus, eller om han endast var en fattig pilgrim, som fullgjorde en botöfning.

Den stackars korsbäraren sof om natten i en grotta borta på Oljoberget. Hvarje morgon, då solen gick upp, steg han ut på berget och såg ned på Jerusalem, som låg på en något lägre höjd midt emot honom. Han brukade öfverblicka staden såsom en sökande, flyttade ögonen från hus till hus, från kupol till kupol med ett ifrigt granskande, som om han väntat att någon stor förändring skulle hafva inträffat under natten. Ändtligen, då han tycktes inse, att allt var sig likt, drog han en djup suck, han gick tillbaka in i sin grotta, lyfte det stora korset på sina skuldror och satte på sitt hufvud en krans, sammanvriden af stickande törnen.

Så började han vandra utför berget, släpande sin tunga börda mellan vingårdar och olivplanteringar, ända tills han nådde den höga muren, som omgaf Getsemane örtagård. Här brukade han stanna utanför en låg port, lade ned korset på marken och stödde sig mot dörrposten som för att vänta. Gång på gång böjde han sig ned och lade ögat till nyckelhålet för att se in i den lilla örtagården. Om han då såg någon af fransiskanerna, som vårdade Getsemane, röra sig mellan de gamla olivträden och myrtenhäckarna, kom ett spändt uttryck öfver hans ansikte, och han smålog i glad förväntan. Men strax därpå skakade han på hufvudet, han tycktes ha kommit till klarhet om att den han sökte ej skulle komma. Han lyfte åter upp korset och vandrade vidare.

Sedan hade han för vana att gå utför bergets lägre terrasser ned i Josafats dal med den stora judiska begrafningsplatsen. Det långa korset släpade efter honom, det slamrade mot de många grafhällarna och rubbade småstenarna, som voro strödda öfver dem. Gång på gång stannade han, då han hörde stenarnas rassel, och såg sig om i tydlig tro, att någon kom gående efter honom. För hvarje gång han märkte, att han misstagit sig, drog han åter en af sina tunga suckar och vandrade vidare.

Dessa suckar blefvo till ett djupt stönande, då han hade nått dalbottnen och det nu förestod honom att släpa det väldiga korset uppför den västra sluttningen, på hvars krön Jerusalem ligger. På denna sida finnas den muhammedanska befolkningens grafvar, och ofta såg han där en sörjande kvinna sitta insvept i sin hvita öfverklädnad på en af de låga kistlika grafvårdarna. Han stapplade då åt hennes håll, till dess att hon, skrämd af slamret, som åstadkoms, då korset drogs öfver vårdarna, vände mot honom sitt ansikte, som var täckt af en tät, svart slöja och väckte den föreställningen, att där ej fanns något annat än ett tomt, mörkt hål. Då vände han om med en rysning och drog vidare.

Han klättrade med outsäglig möda ända upp till kullens krön, där stadsmuren reser sig. Sedan brukade han vandra på en smal stig utanför muren framemot Sions kulle på södra sidan af berget och nådde upp till den lilla armeniska kyrkan, som kallas Kaifas' hus.

Här lade han åter ned korset på marken och tittade in genom nyckelhålet. Men han nöjde sig ej med detta,

utan han grep om klocksträngen och ringde. Då han en stund därefter hörde tofflor smälla mot stenläggningen, smålog han och förde redan händerna upp till törnekronan för att lyfta den af hufvudet.

Men så snart kyrkotjänaren, som öppnade porten, fick syn på korsbäraren, gjorde han ett nekande tecken med hufvudet.

Botgöraren böjde sig framåt och såg in genom den halföppna dörren. Han öfverfor med blicken den lilla gården, där enligt sägnen Petrus förnekade frälsaren, och förvissade sig om att den var alldeles tom. Hans ansikte fick ett uttryck af djup grämelse, han drog otåligt igen porten och vandrade vidare.

Det tunga korset slamrade mot den af stenar och gamla byggnadsrester betäckta marken på Sion. Det fördes nu framåt med större fart, liksom om otålig förväntan hade gifvit dess bärare bättre krafter. Han vandrade in i staden genom Sionsporten och nedlade ej korset på marken förrän utanför den tunga grå byggnad, hvilken vördas som kung Davids graf, men äfven säges innesluta salen, där Jesus instiftade den heliga nattvarden.

Den gamle brukade här lämna korset, medan han själf gick in på gården. Då den muhammedanske portvakten, som eljes kastade vreda blickar efter alla kristna, såg honom komma, böjde han sig ned inför den, hvars förstånd var hos Gud, och kysste hans hand. Hvarje gång den gamle mötte denna vördnadsbetygelse, såg han mannen förväntansfullt in i ansiktet. Men i nästa ögonblick ryckte han till sig sin hand, torkade af den på sin långa, grofva kåpa, vände om ut i det fria och lyfte upp korset på sina axlar.

Med oändlig långsamhet brukade han sedan vandra ned mot norra delen af staden, där Kristi lidandes väg löper fram i sin tunga dysterhet. Så länge som han befann sig på folkfyllda gator, blickade han in i hvarje ansikte, stannade, forskade och vände sig åter bort i evig missräkning. Godsinnade vattenbärare, som sågo, att han svettades under sin svåra vandring, räckte honom ofta en liten tennskål fylld med vatten, och grönsakshandlarna brukade kasta till honom en handfull bönor eller pistacher. Då dessa gåfvor bjödos honom, mottog han dem först med strålande vänlighet, men sedan vände han sig bort, som hade han väntat något helt annat och bättre.

Då han kom in på Passionsvägen, såg han hoppfullare ut än under förra delen af vandringen. Han stönade mindre djupt under tyngden af korset. Han rätade upp ryggen och såg sig omkring likt en fånge, som nu var säker om sin befrielse.

Han utgick från den första af de fjorton stationerna på Kristi lidandes väg, hvilka hela gatan uppför äro utmärkta med små stentaflor. Men han stannade ej förrän utanför Sionsystrarnas kloster i närheten af Ecce Homo-bågen, där Pilatus visade Kristus för folkmassan. Här slängde han ned korset i gatan, som en börda, den han aldrig mer skulle behöfva lyfta och bultade på klosterporten med tre starka, pockande slag. Innan ännu någon hunnit öppna, hade han ryckt törnekronan af hufvudet, och ibland var han så viss på sin sak, att han kastade den till en af de hundar, som hade sin sofplats i närheten af klostret.

Därinne i klostret kände man till hans bultning. En af de fromma systrarna öppnade portluckan och stack ut till honom ett litet rundt bröd.

Härvid råkade han i en förfärlig vrede. Han tog ej emot brödet, utan lät det falla ned på gatan. Han stampade i marken och upphäfde vilda skri af förtviflan. En lång stund stod han kvar utanför porten. Ändtligen återfick han sitt utseende af tålmodigt lidande. Han böjde sig ned efter brödet och åt upp det med rofgirig hunger. Han sökte reda på törnekransen, och han lyfte åter upp korset.

Endast ett par ögonblick senare stod han i strålande förväntan utanför det lilla kapell, som kallas Sankta Veronikas hus, och nedtyngd af missräkning vandrade han därifrån. Han gick hela gatan uppför från station till station, väntade med samma visshet sin befrielse vid kapellet, som betecknar läget för Rättvisans port,

genom hvilken Jesus lämnade staden, och vid platsen, där frälsaren talade till Jerusalems kvinnor.

Då han sålunda hade tillryggalagt Kristi lidandes väg, började han genomvandra hela staden i oroligt sökande. På den trånga, folkuppfyllda Davidsgatan utgjorde han ett lika svårt hinder för samfärdseln, som en kamel lastad med risknippor, men ingen människa hvarken bannade eller ofredade honom.

Under dessa vandringar hände honom någon gång, att han kom in på den trånga förgården till den heliga grafvens kyrka. Men här lade ej den stackars korsbäraren ned sin börda, här ryckte han ej törnekronan från hufvudet. Så snart han varseblef den dystra grå fasaden, vände han sig bort och flydde. Icke vid någon af de glänsande processionerna, inte ens vid det stora påskundret syntes han där. Den gamle botgöraren tycktes vara öfvertygad om att på detta enda ställe skulle han omöjligt kunna finna hvad han sökte.

Men eljes passade han på att möta karavanerna, som aflastade sina varor vid Jaffaporten. Han satt och vaktade utanför gästhusen och beskådade alla främlingar med forskande blickar. Sedan järnvägen mellan Jaffa och Jerusalem kommit till stånd, företog han nästan hvarje dag en vandring ned till järnvägsstationen. Han uppsökte patriarker och biskopar i deras bostäder, och alla fredagar infann han sig på platsen framför gråtomuren, där judarna tryckte sig intill den kalla stenen och gräto öfver palatset, som var förstördt, öfver muren, som var kullstörtad, öfver makten, som var gången, öfver de store männen, som lågo döda, öfver prästerna, som hade farit vilse, öfver konungarna, som hade föraktat den Allsmäktige.

En mycket varm och vacker dag i augusti hade korsbäraren gått ut genom Damascusporten och vandrade omkring på de kala och ödsliga marker, som omgifva den Gordonska kolonien. Medan han stapplade fram vid vägkanten, blef han varse en lång rad af vagnar, som kommo från järnvägsstationen och körde bort mot kolonien. I vagnarna sutto människor med sträfva, allvarliga ansikten. Flera af dem voro mycket fula med ljust hår, som stötte en smula i rödt, med tunga ögonlock och utskjutande underläpp.

Då dessa människor foro förbi korsbäraren, gjorde han, som han alltid brukade, då nya pilgrimskaror drogo in i Jerusalem. Han stödde korset mot axeln, hans ansikte klarnade, och han lyfte armarna mot himmelen.

Då de åkande sågo honom, där han stod med korset, ryckte de till, men ej af häpnad. Det var snarare så, som om de väntat, att just detta skulle bli den första syn, som mötte dem i Jerusalem.

Flera af dem reste sig i innerlig medömkan. De sträckte ut armarna, man såg på dem, att de hade velat stiga ur åkdonen för att hjälpa den gamle att släpa fram hans börda.

Några af kolonisterna, som redan voro hemmastadda i Jerusalem, sade till de nykomne: — »Det är en vansinnig stackare, så går han här alla dagar. Han tror, att han bär Kristi kors, och att han måste släpa på det, tills han funnit den, som skall bära korset i hans ställe.»

De åkande vände sig tillbaka och blickade efter den stackars vandraren. Så länge som de sågo honom, stod han kvar med armarna upplyfta i en ställning af obeskriflig hänförelse.

Men detta var sista gången, som någon såg den gamle korsbäraren i Jerusalem. Nästa dag väntade de spetelske, som ligga lägrade utanför portarna förgäfves på hans ankomst. Han störde ej de sörjande på begrafningsplatserna, han besvärade ej väktaren i Kaifas' hus, de fromma damerna af Sion kommo ej i tillfälle att lämna honom det bröd, som han brukade hämta hvarje dag. Den turkiske portvakten i den heliga grafvens kyrka väntade ofrivilligt på honom för att se honom komma och fly, och de goda vattenbärarna undrade öfver, att han ej infann sig på de folkuppfyllda gatorna.

Den gamle stackaren visade sig aldrig mer i den heliga staden. Man visste ej om han låg död i sin grotta borta på Oljoberget eller om han hade vandrat till sitt fjärran hem.

Det enda man säkert visste om honom var, att han ej mer släpade på sin tunga börda. Ty morgonen efter dalböndernas ankomst till Jerusalem funno de Gordonska kolonisterna det väldiga korset ligga på den höga trappan framför ingången till deras hus.

———

»Murar af guld och portar af brändt glas.»

———

Bland Jerusalemsfararna fanns en smed, som hette Birger Larsson. Han hade hela tiden varit mycket glad åt resan. Ingen hade haft så lätt att skiljas från hemmet som han, och ingen hade, som han, fröjdat sig åt att få skåda Jerusalems härlighet.

Men Birger blef sjuk nästan i samma ögonblick, som han landsteg i Jaffa. Han fick sitta några timmar på den solstekta stationen, innan tåget afgick, och allt sämre och sämre blef han. Då han kom in i en af de heta kupéerna, började hans hufvud värka, som om det skulle sprängas. Och då han kom fram till Jerusalem, var han så illa däran, att Tims Halfvor och Ljung Björn måste taga honom under armarna och nära nog bära ut honom på perrongen.

Bo hade telegraferat från Jaffa för att underrätta kolonisterna om dalfolkets ankomst. Flera af svensk-amerikanerna voro nere vid tåget för att hälsa på vänner och anförvanter. Birger hade då sådan feber, att han ej kände igen de gamla sockenborna, fastän ett par af dem hade varit hans nära grannar. Han hade dock klart för sig att han nu var framkommen till Jerusalem, och han tänkte endast på att hålla sig uppe så länge, att han skulle få se den heliga staden.

Från järnvägsstationen, som ligger ett godt stycke utanför Jerusalem, kunde Birger ingenting se af staden. Så länge, som han var kvar där, låg han stilla med slutna ögon. Men ändtligen hade alla fått plats i de väntande vagnarna. De åkte ned i Hinnoms dal, och på krönet af åsen ofvan dem syntes Jerusalem.

Birger lyfte de tunga ögonlocken och såg en stad, omgifven af en hög mur, som var prydd med tinnar och torn. Bakom muren sköto höga, hvälfda byggnader upp i luften, och ett par palmer vajade för bergvinden.

Men det led mot kvällen, och solen stod helt nära randen af de västra kullarna. Den var mycket röd och stor, och den utgöt ett starkt sken öfver himmelen. Äfven all jorden glimmade och sken i rödt och gult. Men Birger tyckte, att det sken, som föll öfver jorden, ej kom från solen utan från staden ofvan honom. Det utgick från dess murar, som skimrade likt ljust guld och från dess torn, som voro täckta med skifvor af brändt glas.

Birger Larsson smålog åt att han såg två solar, på himmelen en, och på jorden en, som var Guds stad, Jerusalem.

Ett ögonblick kände sig Birger som botad af hälsobringande glädje. Men febern fick genast åter makt med honom, och på hela färden ut till kolonien, som låg på stadens andra sida, var han utan medvetande.

Birger visste heller ingenting om mottagandet i kolonien. Han kunde lika litet glädja sig åt det stora huset, som åt de hvita marmortrapporna eller det vackra galleriet, som löper rundt om gården. Birger kunde ej se mrs Gordons vackra, kloka ansikte, där hon kom ut på trappan för att välkomna dem, eller gamla miss Hoggs med uggleögonen eller någon af de andra af hans nya bröder och systrar. Han visste ej ens om att han blef införd i ett stort, ljust rum, som nu skulle utgöra ett hem för honom och hans familj, och där man skyndade sig att göra i ordning en bädd åt honom.

Nästa dag var han lika sjuk, men återfick stundtals sitt medvetande. Det blef då hans stora sorg, att han skulle dö, utan att ha fått komma in i Jerusalem och se dess härlighet på nära håll.

»Tänk, att jag är så långt kommen,» sade han, »och nu måste jag dö, utan att ha fått se Jerusalems palats och dess gator af guld, där de heliga vandra i sida, hvita kläder med palmer i händerna.»

Han låg och klagade häröfver i två dagar. Febern tilltog, och äfven i yrseln ängslades han öfver detta samma, att han ej skulle få återse den guldglänsande muren och de skinande tornen, som vaktade Guds egen stad.

Hans förtviflan och ångest voro så stora, att Ljung Björn och Tims Halfvor förbarmade sig öfver honom och beslöto att ställa honom tillfreds. De trodde, att han skulle bli bättre, om han finge sin åtrå stillad. De snickrade ihop en bår, och en afton, då det hade börjat komma en smula svalka i luften, buro de honom in i Jerusalem.

De förde honom raka vägen fram mot staden, och Birger låg fullt redig och stirrade på den steniga marken och de kala kullarna. Då de voro så långt komna, att de kunde se Damascusporten och stadsmuren, satte de ned båren, för att den sjuke måtte kunna glädja sig åt den efterlängtade anblicken.

Birger sade ej ett ord, han skuggade ögonen med handen och ansträngde sig för att se.

Han såg ej framför sig något annat än en gråbrun mur, som var byggd af sten och ler, som alla andra murar. Den stora porten tyckte han såg hemsk ut med dess låga ingång och dess mångtaggiga krön.

Där han låg matt och försvagad, fick han den föreställningen, att de andra ej förde honom till ett rätt Jerusalem. Han hade för ett par kvällar sedan sett ett annat, som var lika strålande som solen.

Att mina gamla vänner och sockenbor kunna handla så illa med mig, tänkte den sjuke, att de ej vilja unna mig att se det rätta Jerusalem.

Bönderna buro honom nedåt den branta sluttningen framför portöppningen. Birger tyckte, att de buro honom ned i jordens innandömen.

Då Birger kommit genom hvalfvet, satte han sig upp en smula. Nu skulle han se efter, om de hade burit honom in i den gyllene staden.

Birger blef allt mycket förvånad öfver att på alla sidor bara se fula grå husmurar, än mer bestört blef han öfver att se de lemlästade tiggare, som sutto vid porten, och de magra, smutsiga hundarna, som lågo och sofvo fyra och fem tillsammans på de stora afskrädeshögarna.

Han hade aldrig förr känt en så besynnerlig frän stank, som här mötte honom, eller en sådan kvaf hetta. Han undrade om det fanns en vind så stark, att den kunde få denna tunga luften att röra sig.

Då Birger såg ned på gatstenarna fann han, att de voro täckta med ett intorkadt lager af smuts. Han förundrade sig öfver alla de sopor och kålblad och fruktskal, som lågo utkastade på gatan.

»Jag undrar allt, hvarför Halfvor bryr sig om att visa mig det här fattiga och eländiga stället,» mumlade han för sig själf.

Bönderna buro Birger raskt framåt staden, de hade redan varit därinne flera gånger och kunde tala om för den sjuke, hvad det var för platser, som de gingo förbi.

»Det där är den rike mannens hus,» sade Halfvor och pekade på en byggnad, som Birger tyckte vara alldeles

fallfärdig.

De veko af in på en gata, som föreföll så mörk, som om den aldrig hade varit belyst af en solstråle. Birger låg och betraktade halfbågarna, som voro spända från hus till hus tvärs öfver gatan. De behöfvas nog, tänkte han; om de här rucklena ej voro så väl stödda, skulle de snart störta omkull.

»Detta är Kristi lidandes väg,» sade Halfvor till Birger, »här var det Jesus vandrade med korset.»

Birger låg tyst och afbleknad. Blodet brusade ej fram genom kroppen såsom förut på dagen, det tycktes stå stilla. Han var kall som is.

Ingenting annat såg han, hvart han kom, än bristfälliga grå murar samt en och annan låg port. Sällan såg han ett fönster, och där sådana funnos, voro de alltid sönderslagna och hade trasor instoppade i de tomma bågarna.

Halfvor stannade med båren. »Här stod Pilati palats,» sade han, »och här var det, som de förde ut Jesus och sade om honom: 'Se människan.'»

Birger Larsson vinkade Halfvor fram till sig och tog honom högtidligt i handen. »Nu skall du säga mig ett ord, eftersom du är släkt med mig,» sade han. »Menar du, att detta är det rätta Jerusalem?»

»Åja, nog är detta det rätta Jerusalem,» sade Halfvor.

»Jag är sjuk, och jag kan vara död i morgon dag,» sade Birger. »Du förstår väl, att det ej går an att ljuga för mig.»

»Inte är det någon, som tänker på att ljuga för dig,» sade Halfvor.

Birger hade säkert hoppats, att han skulle förmå Halfvor att säga sanningen. Han fick tårar i ögonen, då han tänkte på att Halfvor och de andra kunde handla så illa mot honom.

Plötsligen fick han en god tanke. De göra så här för att glädja mig desto mer, då jag föres in genom de höga portarna till ärans och härlighetens stad, tänkte han. Nu skall jag låta dem hållas. De mena nog väl med mig. Vi, som äro Hellgumianer, hafva ju lofvat att handla mot hvarandra som bröder.

Bönderna fortforo att bära honom framåt de mörka gatorna. Några af dessa voro öfverspända med väldiga skynken, som alla hade stora refvor och hål. Där dessa skynken hängde, kunde man knappast härda ut för mörker och stank och kväfvande hetta.

Nästa gång stannade båren på förgården till en stor, grå byggnad. Den öppna platsen var uppfylld af tiggare och fattiga månglare, som bjödo ut pärlband, pilkäppar, små bilder och annat kram.

»Här ser du nu den kyrkan, som är byggd öfver Kristi graf och Golgata,» sade Halfvor.

Birger Larsson såg med sina matta blickar uppåt byggnaden. Den hade visserligen stora portar och breda fönster, och den var försvarligt hög. Men aldrig hade Birger sett en kyrka ligga så inklämd mellan andra hus. Han såg hvarken tornet eller koret eller vapenhuset. Inte ville han låta inbilla sig, att detta var något Guds hus. Och inte kunde han tro, att det skulle hafva funnits så mycket månglare och försäljare på förgården, om detta vore Kristi graf. Han visste nog hvem det var, som hade drifvit ut växlarena ur templet och kullstörtat dufvohandlarnas burar.

»Jag ser, jag ser,» sade Birger och nickade till Halfvor. Men han tänkte för sig själf. Jag undrar hvad de skola hitta på härnäst.

»Jag vet inte, om du orkar med mer för denna gång,» sade Halfvor.

»Åjo, nog orkar jag,» sade den sjuke, »om bara ni orka.»

Karlarna lyfte upp båren och vandrade vidare. De kommo nu till stadens södra delar.

Det var samma slags gator, men här voro de uppfyllda af människor. Halfvor stannade båren vid en tvärgata och visade Birger på mörkhyade beduiner, som hade bössa på skuldran och dolk i gördeln. Han pekade ut för honom halfnakna vattenbärare, som buro omkring vatten i säckar, förfärdigade af svinskinn. Han bad honom se på ryska präster, hvilka hade håret uppsatt i en knut i nacken liksom kvinnfolk, och på de muhammedanska fruntimmerna, hvilka sågo ut som spöken, där de kommo gående helt insvepta i hvitt med ett svart tygstycke för ansiktet.

Birger blef alltmer viss om att hans vänner förehade något besynnerligt skämt med honom. Inte var det här folket likt de fridsamme palmbärare, som skulle skrida fram på gatorna i det rätta Jerusalem.

Men då Birger kom in i människovimlet, började hans feber på nytt. Halfvor och de andra, som buro båren, sågo att han blef allt sjukare. Hans händer famlade oroligt på täcket, som var bredt öfver honom, och svettdroppar pärlade fram på hans panna.

Men så snart de talade om att vända, for han upp och sade, att det blefve hans död, om de ej bure honom så långt, att han finge se Guds stad.

På så sätt jäktade han dem, ända tills han nådde upp på Sions höjder. Då han såg Sionsporten, ropade han, att han ville bäras ut därigenom. Han satte sig upp, i förhoppning att han bakom muren skulle finna den sköna Guds stad, som han trånade efter.

Men utanför porten såg han ingenting annat än gulbränd ofruktbar mark, som var täckt med stenar, spillror och afskrädeshögar.

Helt nära porten sutto några fattiga människor nedhukade. De kröpo närmare för att tigga och sträckte mot den sjuke händer, på hvilka fingrarna voro bortvärkta. De ropade med en röst, som var lik en hunds morrande, deras ansikten voro delvis bortfrätta, den ene hade ingen näsa och den andre inga kinder.

Birger ropade högt af förskräckelse. I sin svaghet började han gråta af rädsla och klagade, att han blifvit buren in i helvetet.

»Det är ingenting annat än de spetelske,» sade Halfvor. »Det vet du väl, Birger, att det finnes sådana här i landet?»

Bönderna skyndade emellertid att bära honom längre ut på kullen, så att han ej skulle plågas af att se de olyckliga stackrarna vid porten.

Här satte Halfvor ned båren, gick fram till den sjuke och lyfte hans hufvud från kudden. »Nu skall du försöka att se upp, Birger. Här ser du ända ned till Döda hafvet och Moabs berg.»

Birger lyfte än en gång sina trötta ögon. Han såg ned öfver den ödsliga, vilda bergstrakten öster om Jerusalem. Långt, långt i fjärran glimmade en vattenspegel, och på andra sidan om denna stodo berg, som strålade i lysande blått, öfverdraget med guld.

Det var så vackert, lätt, genomskinligt och lysande, att man ej kunde tro, att den syn man såg hörde jorden till.

Birger reste sig i hänförelse upp från båren, han ville skynda mot den där fjärran synen. Han gick några vacklande steg framåt, därpå sjönk han ned vanmäktig.

Bönderna trodde först, att Birger var död, men lifvet kom tillbaka, och han fortfor att lefva ännu i två dagar. Ända till sin dödsstund låg han och yrade om det rätta Jerusalem. Han jämrade sig öfver att det flyttade sig allt längre och längre bort, allteftersom han sökte uppnå det, så att ej han och ej heller en enda af de andra någonsin kunde komma ditin.

Guds heliga stad, Jerusalem.

Det är verkligen så, att icke alla människor äro tillräckligt starka för att tåla vid att lefva länge i Jerusalem. Äfven om de kunna uthärda klimatet och ej blifva smittade af sjukdomar, händer det, att de duka under. Den heliga staden gör dem mjältsjuka eller vansinniga, ja den till och med dödar dem. Man kan ej vistas där ett par veckor, utan att höra folk säga om den eller den, som plötsligen aflidit: »Det är Jerusalem, som har dödat honom».

Den, som hör något sådant, måste naturligtvis bli mycket förvånad. Hur kan detta vara möjligt, frågar man sig. Hur kan en stad döda? Dessa människor mena väl ej hvad de säga.

Och under det att man vandrar hit och dit i Jerusalem, kan man ej låta bli att tänka: Jag skulle vilja veta hvad folk menar därmed, att Jerusalem dödar. Jag skulle vilja veta hvar det Jerusalem finnes, som är så förfärligt, att det kommer människor att dö.

Det kan ju till exempel hända, att man tar sig för att göra en vandring rundt om Jerusalem. Man går då ut genom Jaffaporten, tar af åt vänster förbi det mäktiga, fyrkantiga Davidstornet, och vandrar sedan på den smala gångstigen, som löper fram utmed stadsmuren mot Sionsporten. Alldeles innanför muren finnes en turkisk kasern, därifrån hör man krigsmusik och vapenskrammel. Så går man förbi det stora, armeniska klostret, som äfven det är en fästning med starka murar och tillbommade portar. Ett stycke längre bort träffar man på den tunga grå byggnad, som kallas Davids graf, och då man ser den, kommer man med ens ihåg, att man vandrar på det heliga Sion, på kungarnas berg.

Då måste man tänka på att hela berget under en är ett stort hvalf, där kung David sitter i gyllene mantel på en tron af eld och än i dag håller spiran öfver Jerusalem och Palestina. Man påminner sig, att de byggnadsrester, som betäcka marken, äro spillror efter fallna kungaborgar, att kullen midt emot är Förargelsens berg, där Salomo syndade, att dalen, som man ser ned i, den djupa Hinnoms dal, en gång varit ända till brädden fylld med liken af de människor, som dödades i Jerusalem, då det förstördes af romarna.

Det kännes helt märkvärdigt att gå där. Man tycker sig höra krigslarm, stora härar draga till angrepp på murarna, kungar åka fram på sina stridsvagnar. Detta är våldets och maktens och krigets Jerusalem, tänker man och förfäras öfver alla de blodsdåd och fasor, som upprullas för ens minne.

Det händer, att man för ett ögonblick undrar om det kan vara detta Jerusalem, som dödar människor. Men strax därpå höjer man på axlarna och säger: »Det är omöjligt, det är alltför länge sedan den brakande svärdsklangen ljöd och det röda blodet strömmade.»

Och man vandrar vidare.

Men så snart man vikit om hörnet på muren och nått den östra stadsdelen, mötes man af något helt annat.

Nu kommer man till den heliga sidan. Här tänker man endast på gamla öfverstepräster och tempeltjänare. Innanför muren ligger judarnas klagoplats, där rabbinerna stå i långa, röda eller blå sammetskaftaner och gråta öfver Guds straffdomar. Där reser sig Moria berg med den härliga tempelplatsen. Utanför muren sänker sig marken till Josafats dal med alla dess grafvar, och på dalens andra sida synas Getsemane och Oljoberget, därifrån Kristus uppfor till himmelen. Och här ser man den pelare i muren, där Kristus skall stå på domens dag och hålla i den ena ändan af en lång hårfin tråd, medan Muhammed skall stå på Oljoberget och hålla i dess andra ända. Men de döda skola nödgas vandra öfver Josafats dal på denna tråd, och de rättfärdige skola komma öfver till dalens andra sida, men de orättfärdige skola störta ned till Gehennas eld.

Då man går där, tänker man: »Detta är dödens och domens Jerusalem, här öppna sig både himmel och helvete. Men om en stund säger man: »Det är ej heller detta Jerusalem, som dödar. Domsbasunerna äro för aflägsna, och Gehennas eld är utslocknad.»

Man går alltjämt vidare utefter ringmuren och kommer till stadens nordsida. Nu går man fram öfver torra, ödsliga, enformiga trakter. Här ligger den nakna kulle, som tör vara det verkliga Golgata, här ligger grottan, där Jeremias diktade sina klagovisor. Här finner man innanför muren dammen Betesda, här smyger Via Dolorosa fram under dystra halfbågar. Här är tröstlöshetens, lidandets, kvalens och försoningens Jerusalem.

Man stannar ett ögonblick och ser grubblande på den stränga dysterheten. Det är dock ej heller detta Jerusalem, som dödar människor, tänker man och vandrar vidare.

Men går man så framåt mot nordväst och väster, hvad är det ej för ett omslag! Här resa sig i den nya stadsdelen, som har uppstått utanför muren, de ståtliga missionspalatsen och de stora hotellen. Här ligga ryssarnas vidsträckta byggnadsgrupp, kyrka och sjukhus och ofantliga gästhus, som kunna härbärgera tjugotusen pilgrimer. Här bygga konsuler och präster vackra villor, här vandra pilgrimerna mellan bodar, som äro uppfyllda af heligt kram. Här finnas planteringar och ljusa, breda gator, här köra vagnar, här ligga butiker, banker och resebyråer.

På denna sida utbreda sig de ståtliga judiska och tyska åkerbrukskolonierna, de stora klostren, de mångfaldiga barmhärtighetsinrättningarna. Här vandra munkar och nunnor, sjuksköterskor och diakonissor, poper och missionärer. Här bo vetenskapsmän, som göra forskningar öfver Jerusalems forntid, och gamla engelska damer, som ej kunna lefva annorstädes.

Här finnas de präktiga missionsskolorna, som ge fri undervisning, kost, kläder och husrum åt sina elever för att komma i tillfälle att vinna deras själar, här stå missionssjukhusen, där man tigger de sjuke om att komma och låta sig vårdas för att få omvända dem. Här hållas bönemöten och gudstjänster, där man kämpar om själar.

Här är det, som katoliken talar illa om protestanten, metodisten om kväkaren, luteranen om den reformerte, ryssen om armeniern. Här smyger afunden, här misstror svärmaren helbrägdagöraren, här tvistar den renlärige med kättaren, här öfvas ingen misskund, här hatar man för Guds högre äras skull hvarje människa.

Och här är det man finner det man söker. Här är själajaktens Jerusalem, här är de onda tungornas Jerusalem, här är lögnens, förtalets och smädelsens Jerusalem. Här förföljer man utan hvila, här mördar man utan vapen. Detta är det Jerusalem, som dödar människor.

*

Alltifrån den stund, då de svenska bönderna hade anländt till den heliga staden, märkte alla medlemmarna af den Gordonska kolonien en stor förändring i det sätt, hvarpå människor uppförde sig mot dem.

Till en början var det bara småsaker. Det var ingenting annat än sådant, som att den engelske

metodistprästen undvek att hälsa på dem, eller att de fromma Sionssystrarna, som bodde i klostret invid Ecce Homo-bågen, gledo öfver till andra sidan af gatan, då de mötte dem, likasom de fruktade för att besmittas med något ondt, ifall de komme dem nära.

Ingen af kolonisterna tänkte på att sörja öfver detta, och icke heller frågade de stort efter att några resande amerikanare, som hade uppsökt kolonien och en hel kväll suttit och språkat med sina landsmän, icke kommo tillbaka nästa dag, som de hade lofvat, och icke tycktes känna igen mrs Gordon och miss Young, då de mötte dem ute på gatan.

Men det var en allvarsammare sak, att, då de unga kvinnorna från kolonien, kommo in i de stora, nya butikerna borta vid Jaffaporten, tillläto sig de grekiska köpmännen att kasta till dem ett par ord, som de ej förstodo, men som sades med en min och i en ton, som kommo dem att rodna.

Kolonisterna försökte tro, att allt detta berodde på någon tillfällighet. »De hafva säkert utspridt något förtal om oss därborta i den kristna stadsdelen,» sade de, »men det går väl öfver.» De gamla Gordonisterna påminde sig, att det hade gått onda rykten om dem flera gånger förut. Man hade sagt om dem, att de ej gåfvo sina barn någon uppfostran, att de lefde på bekostnad af en rik gammal änkefru, som de alldeles utplundrade, att de läto sina sjuka dö utan vård, därför att de ej ville ingripa i Guds styrelse, att de förde ett yppigt och lättjefullt lif, under det att de gåfvo sig sken af att arbeta för att införa den rätta kristendomen.

»Det är något af detta, som nu återigen upprepas,» sade de. »Men förtalet skall dö, såsom det dött bort förut, därför att det ej äger en skymt af sanning att nära sig af.»

Så hände det, att den betlehemitiska kvinnan, som hvarje dag brukade föra till dem frukt och grönsaker, helt tvärt blef borta. De sökte upp henne för att öfvertala henne att komma igen, men hon nekade bestämdt att någonsin mera låta dem köpa hennes bönor och kålrötter.

Det var ett tydligt tecken. De förstodo, att det berättades något mycket nedsättande om dem. Det var något, som rörde dem alla, och det var ute bland alla folkklasser.

Det dröjde ej länge, innan de fingo en ny bekräftelse härpå. Några af svenskarna stodo en dag i den heliga grafvens kyrka, då en skara ryska pilgrimer gick därigenom. De godmodiga ryssarna logo åt dem och nickade, de sågo, att de voro bönder som de själfva. Men en grekisk präst skred just förbi och sade några ord till pilgrimerna. Genast slogo dessa korstecken for sig och knöto näfven mot svenskarna. Det såg ut, som hade de lust att drifva dem ur kyrkan.

Helt nära Jerusalem finns en koloni af tyska bönder, som äro sekterister. De hade flyttat ut till det Heliga landet redan för många år sedan. Både i hemlandet och i Palestina hade de lidit mycken förföljelse. Man hade försökt att alldeles utrota dem. Icke desto mindre hade det gått dem så väl, att de nu ägde stora, präktiga kolonier både i Caifa och Jaffa, förutom den, som de hade anlagt i Jerusalem.

En af dessa tyskar kom en dag till mrs Gordon och sade henne helt uppriktigt, att han hade hört onda rykten om hennes folk. »Det är missionärerna där borta,» sade han och pekade mot den västra stadsdelen, »som förtala er. Sannerligen, om jag ej själf erfarit, att man kan bli förföljd alldeles oskyldigt, skulle jag ej vilja sälja till er hvarken kött eller mjöl. Nu förstår jag ju, att de ej kunna tåla, att ni fått så många anhängare på sista tiden.»

Mrs Gordon frågade honom, hvad det var, som lades dem till last.

»De säga om er, att ni föra ett dåligt lif här i kolonien. Ni låter ej människorna ingå äktenskap, såsom Gud har befallt; därför har man börjat påstå, att icke allt kan gå rätt till här.»

Kolonisterna ville först ej tro honom. Men de märkte snart, att han talat sant, och att alla människor i Jerusalem trodde om dem, att de förde ett dåligt lif. Ingen af Jerusalems kristna ville tala med dem. På hotellen blefvo främlingarna varnade för att besöka dem. Resande missionärer vågade sig dock stundom ut till kolonien. Då de kommo tillbaka därifrån, skakade de betydelsefullt på hufvudet. De hade ej kunnat märka något anstötligt, men nog förmenade de, att det kunde bedrifvas mycket ofog därute, fast det ej kom till synes.

Amerikanerna, alltifrån konsuln till den ringaste sjuksköterskan, voro de, som ropade allra högst mot Gordonisterna. »Det är en skam för oss alla, som äro amerikanare,» sade de, »att dessa människor ej blifva bortjagade från Jerusalem!»

*

Så kloka människor som kolonisterna sade naturligtvis till sig själfva, att härvid ingenting var att göra, att de fingo låta folk prata, att deras vedersakare med tiden nog skulle komma att inse, att de hade orätt. »Vi kunna ju ej gå ur hus i hus,» sade de, »och tala om att vi äro oskyldiga.» De tröstade sig med, att de hade hvarandra, ätt de voro eniga och lyckliga. »Jerusalems fattiga och sjuka hafva ännu ej börjat sky oss,» sade de. »Vi måste låta detta gå förbi, det är en pröfning, som Gud har sändt öfver oss.»

Strax i början buro alla svenskarna det hårda förtalet med mycket stort lugn. »Om de äro så förvillade härute,» sade de, »att de tro, att vi, fattiga bönder, hafva uppsökt just denna stad, där vår frälsare dött, för att där föra ett dåligt lif, så är ej deras mening mycket värd, då kan det just göra detsamma hvad de säga.»

Då folk alltjämt fortfor att visa dem sitt förakt, hade de sin stora glädje af att tänka på att Gud höll dem värdiga att lida förföljelse och smälek i samma stad, där man hade hånat och korsfäst Kristus.

Men då de hunnit fram mot oktober, kom en dag ett bref till nämndemans Gunhild. Det var från hennes far, han skref för att berätta, att Gunhilds mor var död. Det var inte något hårdt bref, såsom Gunhild kunnat vänta. Fadern gjorde inga anklagelser, han skref endast om sjukdomen och begrafningen. Det märktes, att den gamle nämndemannen hade tänkt: Jag skall skrifva skonsamt till henne, hon blir tillräckligt olycklig i alla fall.

Han hade skrifvit hela brefvet i samma milda sinnelag, ända tills han ritat ned sin namnteckning. Men då hade den tillbakahållna vreden plötsligen fått makt med honom, han hade doppat pennan hastigt och djupt i bläckhornet och med stora, groft tillformade bokstäfver hade han skrifvit nere i kanten af brefvet:

»Din mor hade nog kommit öfver sorgen för din bortresa, men hon dog, därför att hon fick läsa i missionstidningen, att ni förde ett dåligt lif därborta i Jerusalem. Sådant hade ingen här väntat hvarken af dig eller dem, som du reste ut i sällskap med.»

Gunhild stoppade brefvet i fickan, hon gick och bar det på sig hela dagen, utan att tala därom med någon.

Hon tviflade ej, att fadern hade skrifvit sanning om det, som hade vållat moderns död. Föräldrarna hade alltid varit mycket ärekära och noggranna om sitt anseende. På samma sätt var det med henne, ingen i kolonien hade lidit så af att veta sig utsatt för förtal som hon. Henne hjälpte det ej, att hon visste sig vara oskyldig, hon kände sig dock utskämd och tyckte, att hon ej kunde visa sig bland människor. Hon hade gått och grämt sig alla dagar, känt pina af de onda tungorna som af svidande sår. Och nu hade de tagit hennes mors lif.

Gertrud och Gunhild bodde i samma rum. De hade alltid varit de bästa vänner. Men Gunhild yppade ej ens för Gertrud hvad fadern skrifvit. Hon tyckte, att det var synd att störa Gertrud i hennes lycka. Hon var betagen af glädje öfver att befinna sig i Jerusalem, där allting återförde till henne minnet af hennes frälsare.

Men gång på gång under dagen tog Gunhild fram brefvet och betraktade det. Hon vågade ej läsa det, blott hon såg på det, drog sig hennes hjärta samman, och hon kände en svidande sorg. Om jag bara kunde få dö, tänkte hon. Jag kan aldrig bli glad mer; om jag bara kunde få dö!

Hon satt och såg på brefvet, hon kände att det innehöll ett gift, som skulle döda henne, och hon hoppades endast, att det skulle gå hastigt och vara snart öfver.

Nästa dag kom Gunhild gående ut genom Damascusporten. Hon hade varit inne i staden och begaf sig nu hem till kolonien.

Det var en otroligt het dag, såsom det ofta händer i slutet af oktober, just innan höstregnen börja. Då Gunhild kom ut ur den mörka staden, där hus och hvalfbågar gåfvo skydd mot solen, tyckte hon, att det bländande solskenet träffade henne som en stöt, och hon hade lust att springa tillbaka in i det svala, skuggiga porthvalfvet. Hon tyckte, att den soliga vägen, som hon hade att gå, såg farlig ut. Det var som att vandra öfver en skjutbana, medan trupper sköto till måls.

Gunhild ville dock ej vända om bara för en smula solsken. Hon hade nog hört, att det kunde vara farligt, men hon trodde ej mycket därpå. Hon gjorde i stället, som man brukar, då man råkar ut för en stark regnskur. Hon drog ned hufvudet mellan skuldrorna, sköt duken, som hon bar om halsen, högre upp i nacken och vandrade på med full fart.

Medan hon gick, tyckte hon, att solen satt med en blixtrande båge i händerna och sköt af den ena glimmande pilen efter den andra, och att alla voro riktade mot henne. Solen hade alls intet annat att göra än att skjuta till måls på henne. Stickande eld regnade ned öfver henne, och det var icke blott från himmelen, som den kom. Allt omkring henne glimmade och stack i hennes ögon. Små hvassa pilar kommo upprusande ur glimmerkornen på vägen. De gröna fönsterrutorna i ett kloster, som låg i närheten, blixtrade, så att hon ej tordes se på dem. Stålnyckeln i en dörr sände af en liten ond stråle och likaså de blanka bladen på en ricinusplanta, som tycktes ha lefvat öfver sommaren, endast för att stå kvar där och plåga henne.

Hvart hon såg på himmel och jord, glänste det och lyste. Hon kände just ingen plåga af värmen, fastän den var mycket stark, men hvad hon led af var det förfärliga hvita solljuset, som trängde in bakom ögonen och brände inne i hjärnan.

Gunhild kände sådan vrede och hat mot solen, som ett stackars jagadt djur känner mot den, som står det efter lifvet. Hon erfor en besynnerlig lust att stanna och se sin förföljare in i ansiktet. Hon motstod en stund, men plötsligen vände hon sig om och såg uppåt himmelen. Jo, solen satt däruppe som en stor, blåhvit flamma. Medan Gunhild såg uppåt, blef himmelen alldeles svart, men solen kröp ihop till en liten gnista med ett hvasst och farligt sken, och hon tyckte sig se, att den frigjorde sig från sin plats på himmelen och kom susande ned för att träffa henne i nacken och döda henne.

Gunhild gaf till ett anskri. Hon sträckte upp ena handen och höll den skyddande öfver nacken. På samma gång började hon att springa.

Då hon hade sprungit en liten bit framåt vägen, där det hvita kalkdammet hvirflade upp i en kväfvande sky, fick hon syn på en stor stenhög. Det var en ruin efter ett instörtadt hus. Hon skyndade dit och var nog lycklig att finna reda på öppningen till en källarhåla.

Gunhild kom in i ett svalt och ljufligt mörker. Hon kunde ej se två steg framför sig.

Gunhild ställde sig med ryggen åt ingången och lät ögonen hvila ut i mörkret. Ingenting lyste, ingenting glittrade. Hon förstod nu, hur det måtte kännas för en liten arm räfstackare att få krypa ned i sin lya, då jägarna äro efter den. Nu stodo värmen och kvalmet och ljuset och solglittret som bedragna jägare utanför

hennes tillflyktsort. Hela skaran stod utanför med glimmande spjut och väntade, men hon var trygg och i säkerhet.

Gunhild började vänja sina ögon vid mörkret, hon fick syn på en sten och satte sig ned för att vänta. Hon kunde väl inte få mod att gå ut från denna håla på flera timmar. Inte förr än solen hade sjunkit så långt åt väster, att den hade förlorat sin makt på himmelen.

Men Gunhild hade ej suttit mer än en liten stund därinne i mörkret, förrän tusen solar och gnistor började lysa för hennes ögon, och det hvirflade rundt i hennes öfverhettade hjärna. En stark svindel grep henne, och hon tyckte, att väggarna i källaren svängde omkring i oupphörlig kretsgång. Hon var så yr, att hon måste stöda sig mot väggen för att ej falla till golfvet.

»O Gud, den förföljer mig också härinne,» sade Gunhild.

»Jag har väl gjort något ondt, jag, eftersom solen inte kan lida att se mig,» fortfor hon.

I detsamma kom hon att tänka på brefvet, på moderns död, på sin förfärliga sorg och på sin önskan att få dö. Hon hade alls inte kommit ihåg något af detta, medan hon varit i verklig lifsfara, utan bara tänkt på att rädda sig.

Gunhild tog raskt fram brefvet, hon vek upp det och gick mot ingången, så att hon kunde läsa det. Hon såg, att orden stodo där, just så som hon hade dem i minnet, och hon stönade.

Strax därpå kom en tanke, som tycktes henne lätt och ljuf och tröstande.

Förstår du ej, att det var Guds mening att låta dig slippa bort från lifvet?

Detta föreföll henne mycket vackert och en stor Guds nåd. Hon kunde ej riktigt reda ut det, ty hon hade ej sin fulla sans. Svindeln hade kommit tillbaka, hela källaren svingade rundt, och uppe vid hennes ena öga dansade en strimma af gnistrande eld.

Men hon höll dock fast vid den tanken, att Gud erbjöd henne att få gå ut ur lifvet, att flytta upp till mor i himmelen och slippa ifrån all sin sorg.

Hon reste på sig, knäppte först händerna om nacken, men tog bort dem igen, gick så ut i solskenet mycket stilla, som hade hon gått på midtgången i kyrkan.

Hon var nu en smula afsvalnad. Då hon först kom ut, märkte hon ej några jägare eller spjutspetsar eller glimmande pilar.

Men då hon gått ett par steg, var allt åter öfver henne, som om det rusat fram från ett bakhåll. Allt på jorden lyste och gnistrade, och solen kom susande bakom henne som en hvass gnista och träffade henne i nacken.

Hon gick några steg ännu. Därpå störtade hon till marken liksom träffad af blixten.

Det var folk från kolonien, som fann henne ett par timmar senare. Hon låg med ena handen tryckt mot hjärtat, den andra höll hon framåtsträckt och knuten om brefvet liksom för att visa hvad det var, som hade dödat henne.

På morgonrodnadens vingar.

Samma dag, som Gunhild blifvit träffad af solstyng, var Gertrud ute och gick på en af de breda gatorna i den västra förstaden. Hon var ute för att köpa knappar och band, som hon behöfde för sin sömnad, men hon var ej särdeles hemmastadd därborta, utan fick gå länge, innan hon kunde finna hvad hon önskade. Hon gjorde sig ej heller mycket brådtom, hon var glad åt att få vandra omkring ute i det fria. Gertrud hade ej ännu sett mycket af Jerusalem. Hon hade haft så litet kläder med sig hemifrån, att hon största delen af tiden hade måst sitta inne och sy för att få något att sätta på sig.

Såsom alltid, då hon kom ut på gatan, fick Gertrud ett lyckligt leende på läpparna. Hon kände nog den förfärliga värmen och det hvassa solskenet, men hon led ej däraf, såsom andra människor gjorde. För hvarje steg hon tog, tänkte hon på att Jesus måhända hade vandrat på samma mark, som hon nu beträdde, Hon var säker om att hans blickar hade hvilat på de där kullarna, som hon såg skymta vid slutet af gatan. Damm och hetta hade plågat honom, såsom de nu plågade henne. Och då hon tänkte på detta, kom han henne så nära, att hon ingenting annat kunde känna än en betagande glädje.

Det, som gjorde Gertrud oändligt lycklig efter ankomsten till Palestina, var just detta, att hon hade kommit Jesus mycket närmare än förr. Här tänkte hon aldrig på att ett par tusen år hade förflutit, sedan han vandrade omkring i detta land med sina lärjungar, utan hon gick i en ljuf inbillning, att han hade lefvat där för blott en helt kort tid sedan. Hon såg hans fotspår på marken, och hon hörde genljud af hans röst på Jerusalems gator.

Just då Gertrud vandrade utför den branta backen, som leder ned till Jaffaporten, kommo ett par hundra ryska pilgrimer tågande uppåt gatan. De hade gått i flera timmar för att besöka heliga orter utanför Jerusalem och voro så trötta och utmattade efter vandringen i den starka solhettan, att det såg ut, som om de knappast skulle ha krafter nog att nå upp till de ryska gästhusen på höjden af backen.

Gertrud stannade och betraktade dem, medan de tågade förbi. Det var idel bönder, och hon tyckte, att det var märkvärdigt att se hur lika de voro folket därhemma, där de vandrade fram i sina vadmalsrockar och stickade koftor. Det här är bestämdt en hel socken, som har gifvit sig af på en gång hit till Palestina, tänkte hon, medan hon stod och betraktade dem. Den där med glasögonen på näsan är skolmästaren, och han med den tjocka käppen har en stor gård och styr hela socknen. Den där, som går så rak, är en gammal soldat, och den figuren med de smala axlarna och de långa händerna är sockenskräddarn.

Hon stod där i godt humör och satte enligt gammal vana ihop små historier om det hon såg. Den där gumman med sidenduken på hufvudet är rik, tänkte hon, men hon har ej kunnat komma hemifrån förrän på gamla dagar, därför att hon först måst gifta bort sina söner och döttrar och uppfostra sina barnbarn. Och den gumman, som går närmast henne och har ett så litet knyte i handen, är mycket fattig. Hon är en af dem, som har måst sträfva och spara hela sitt lif för att få pengar till Jerusalemsfärden.

Det var nog att se dessa pilgrimer komma vandrande för att tycka om dem. Fastän de voro så dammiga och upphettade, sågo de nöjda och glada ut, inte en missbelåten min syntes på något ansikte. Hvad de måtte vara fromma och tåliga, tänkte Gertrud, och hvad de måtte älska Jesus, eftersom de äro så glada åt att få vandra i hans land, att de ej tyckas känna något lidande.

I slutet af tåget kommo några, som voro alldeles utmattade, och endast förmådde släpa sig fram. Det var rörande att se, hur deras vänner och släktingar vände om och togo dem vid handen för att hjälpa dem uppför backen. Men de, som sågo allra eländigast ut, fingo gå ensamma. De tycktes vara så illa däran, att ingen kände sig ha nog kraft att bistå dem.

Allra sist i skaran kom en flicka på sjutton år. Hon var nästan den enda, som var ung, de öfriga voro mestadels gamla eller medelålders. Då Gertrud fick syn på henne, gjorde hon upp för sig, att den unga flickan hade råkat i så djup olycka, att lifvet därhemma blifvit henne outhärdligt. Kanske att också hon hade sett Jesus komma emot sig i skogen för att råda henne att vandra till Palestina.

Den unga flickan såg mycket sjuk och lidande ut. Hon var fint byggd, och hennes grofva, tunga kläder och framförallt de klumpiga stöflarna, som hon bar liksom alla de andra kvinnorna, tycktes oändligt besvära henne. Hon stapplade framåt ett par steg, så blef hon stående för att hämta andan. Det var stor fara för att hon, som stannade orörlig midt på gatan, kunde bli omkullstött af en kamel eller öfverkörd af en vagn.

Gertrud kände en oemotståndlig lust att hjälpa henne. Hon betänkte sig ej länge, utan gick fram till henne, lade armen om hennes lif och visade den sjuka hur hon skulle hänga sig öfver hennes skuldra för att få stöd. Flickan såg upp med en slö blick. Hon tog emot hjälpen halft medvetslöst och lät Gertrud släpa henne ett par steg framåt.

En af de äldre kvinnorna vände sig om i detsamma. Hon såg skarpt på Gertrud och ropade med sträng röst ett par ord till den sjuka. Denna tycktes bli mycket förfärad, hon rätade upp sig, stötte bort Gertrud, sökte att gå vidare ensam, men blef snart stående.

Gertrud kunde ej förstå, hvarför flickan ej ville begagna sig af hennes hjälp. Hon trodde, att det berodde på att ryssarna voro försynta och ej ville taga emot bistånd af en främling. Hon skyndade åter fram till den sjuka och lade sin arm på nytt om hennes lif. Då förvreds den främmandes ansikte af den största förskräckelse och afsky. Inte nog med att hon ryckte sig lös från Gertrud, hon slog efter henne med handen och började springa för att undkomma henne.

Nu såg då Gertrud, att den andra verkligen var rädd för henne. Hon förstod, att det ej kunde bero af något annat än det där usla förtalet, som var utspridt om Gordonisterna. Gertrud kände sig både ond och bedröfvad. Det enda hon kunde göra för den stackaren var att lämna henne i ro för att ej skrämma henne än mer. Men under det att hon stod stilla och följde henne med blickarna, märkte hon, att flickan, medan hon flydde för henne, i sin förvirring och rädsla sprang rätt mot en vagn, som i full fart kom körande utför backen. Gertrud såg med fasa, att ingenting annat var att vänta, än att den främmande skulle bli öfverkörd och dödad.

Gertrud ville sluta ögonen för att slippa se den förfärliga olyckan, men hon hade alldeles förlorat väldet öfver sig själf, hon kunde inte en gång sänka ögonlocken. Hon stod alltså med vidöppna ögon och såg hur hästarna kommo emot den sjuka och stötte omkull henne. Men i nästa sekund hejdade sig de kloka, härliga djuren af sig självfva. De ströko baklänges, satte fötterna hårdt i marken för att kunna taga emot hela tyngden af den nedåtrullande vagnen, kastade sig därpå smidigt åt sidan och fortsatte färden, utan att en hof eller ett vagnshjul hade berört den fallna.

Gertrud trodde redan, att all fara var förbi. Den ryska flickan låg kvar på marken utan att röra sig, men det var väl bara därför att hon hade svimmat af rädsla.

Människor rusade till från alla håll för att bistå den skadade. Gertrud var den första af alla, som kom fram till henne. Hon böjde sig ned för att hjälpa upp henne. Då såg hon, att blod rann fram under hennes hufvud ut i gruset, och att hennes ansikte, som låg uppåtvändt, stelnade till på ett besynnerligt sätt. Hon är död, tänkte Gertrud, och det är jag, som har drifvit henne till döden.

I detsamma grep en man otåligt om Gertrud och kastade henne åt sidan. Han röt några ord till henne, som hon kunde förstå betydde något sådant, som att en förkastad varelse som hon ej var värd att röra vid den fromma, unga pilgrimen. I nästa ögonblick upprepades samma ord rundt omkring henne. Man lyfte händerna hotande mot henne, trängde och knuffade henne, tills hon befann sig utanför den täta skaran, som samlats omkring den skadade.

För ett ögonblick blef Gertrud så vred öfver denna behandling, att hon knöt händerna. Hon ville försvara sig, hon ville åter nå fram till den ryska flickan, hon måste ju veta, om denna verkligen var död. »Det är ej

jag, som är ovärdig att komma henne nära, utan ni alla,» ropade hon högt på svenska. »Det är ni, som har dödat henne. Det är ert eländiga förtal, som har jagat henne till döden.»

Ingen förstod henne, och Gertruds vrede vek snart för en oändlig förskräckelse. Tänk om någon sett hur allt gått till och nu talade om det för pilgrimerna! Då skulle alla dessa människor utan förbarmande kasta sig öfver henne och slå henne till döds.

Hon flydde med stor hast från platsen, sprang så fort, som det var henne möjligt, fastän ingen förföljde henne. Hon hejdade sig ej, förrän hon hade uppnått de kala trakterna utanför Jerusalems nordsida.

Här stannade hon, strök sig öfver pannan och tryckte sina knäppta händer hårdt mot hjässan.

»O Gud! O Gud!» utropade hon. »Är jag nu en mörderska? Är jag nu skuld till en människas död?»

I nästa ögonblick vände hon sig mot staden, hvars höga dystra mur reste sig tätt bredvid henne. »Det är ej jag, utan du,» ropade hon. »Det är ej jag, utan du.»

Hon vände sig från staden med en rysning för att gå bort mot kolonien, hvars tak hon såg sticka upp på afstånd. Men gång på gång stannade hon, medan hon försökte att en smula reda ut alla de tankar, som stormade in på henne.

Det förhöll sig så, att då Gertrud kommit till Palestina, hade hon tänkt: Här är jag i min herres och konungs eget land, nu är jag under hans särskilda vård, här kan jag ej drabbas af något ondt. Och hon hade invaggat sig i den tron, att Kristus hade befallt henne resa till hans heliga land, därför att han sett, att hon hade lidit en så tung sorg, att hon ej behöfde genomgå mer i lifvet, utan hädanefter skulle få njuta trygghet och frid.

Men nu kände sig Gertrud, som den måtte känna, hvilken bor i en starkt befästad stad och plötsligen ser de skyddande tornen och murarna störta till marken. Hon såg, att hon var försvarslös. Det fanns intet skydd mellan henne och det anfallande onda. Tvärtom tycktes olyckan här kunna träffa henne värre än annorstädes.

Hon visade modigt från sig tanken, att hon hade varit vållande till den unga ryskans död, hon ville ej bara samvetskval för den skull. Men hon kände en dunkel fruktan för den skada, som denna händelse kunde vålla henne. »Jag måste väl nu alltid se för mina ögon, hur hästarna kommo emot henne,» klagade hon. »Jag kan väl aldrig mera få en glädjedag.»

Det sköt upp en fråga inom henne, som hon genast skyndade sig att undertrycka, men som gång på gång kom tillbaka. Hon började undra hvarför Kristus hade sändt henne till detta land. Det var stor synd att göra en sådan fråga, men hon kunde ej låta bli. Hvad hade Kristus menat, då han skickat henne till detta land?

»O, Gud,» sade hon i sin stora förtviflan, »jag trodde, att du älskade mig och ville styra allting till det bästa för mig. O, Gud, jag var så lycklig, då jag trodde, att du beskyddade mig.»

Då Gertrud kom tillbaka in i kolonien, möttes hon af en besynnerlig stillhet och högtidlighet. Gossen, som öppnade porten, hade ett ovanligt allvar öfver sig, och då hon kom in på gården, blef det henne påfallande, hur tyst alla gledo fram öfver stenläggningen, och att ingen talade högt. Här är döden kommen till gårds, tänkte hon, innan någon ännu hade sagt ett ord till henne.

Snart fick hon veta, att Gunhild hade blifvit funnen död på vägen. Hon var redan hemburen och lagd på en bår i tvättstugan, nere i källarvåningen. Gertrud visste, att de döda måste jordas mycket brådskande i österlandet, men hon blef dock förfärad öfver att förberedelserna till begrafningen redan voro i full gång. Tims Halfvor och Ljung Björn snickrade hop en kista, och ett par af de äldre kvinnorna höllo på att svepa

den döda. Mrs Gordon hade begifvit sig till föreståndaren för en af de amerikanska missionsanstalterna för att bedja om lof att begrafva Gunhild på amerikanarnas kyrkogård. Bo och Gabriel stodo ute på gården med spadar i händerna och väntade endast på mrs Gordons återkomst för att gå bort och gräfva grafven.

Gertrud gick ned i tvättstugan. Hon stod länge och betraktade Gunhild och kom i häftig gråt. Hon hade alltid hållit mycket af henne, som nu låg där död, men medan hon stod och såg på Gunhild, fick hon alldeles klart för sig, att inte hon, Gertrud, och inte heller någon annan människa hade gifvit Gunhild så mycken kärlek, som hon hade förtjänat. Alla hade nog förstått, att hon varit redbar och god och sanningskär, men hon hade gjort lifvet tungt för sig och andra genom att vara för noggrann med småsaker, och detta hade stött bort människorna från henne. För hvarje gång Gertrud tänkte på detta, tyckte hon, att det var förfärligt synd om Gunhild, och hennes tårar började rinna på nytt.

Men plötsligen upphörde Gertrud att gråta, och hon såg på Gunhild med oro och förskräckelse. Hon hade sett, att Gunhild låg där med ett uttryck i sitt ansikte, som hon haft i lefvande lifvet, då hon funderat på något, som varit svårt eller inveckladt. Det var besynnerligt att se, hur hon låg där med en djup rynka mellan ögonbrynen och med litet framskjutna läppar och grubblade.

Gertrud gick långsamt bort från den döda. Då hon sett det spörjande uttrycket i Gunhilds ansikte, hade hon blifvit återförd till sina egna bekymmer. Hon tyckte, att Gunhild också låg och undrade öfver hvarför Jesus hade sändt henne till detta land. Hvarför skulle jag komma hit, om det ej var för något annat än att dö, syntes hon fråga sig.

Då Gertrud åter kom ut på gården, skyndade Bo emot henne. Han bad henne, att hon skulle komma och tala ett par ord med Hök Gabriel Mattson. Gertrud stod och betraktade Bo helt förvirrad, hon var så borta i sina egna tankar, att hon ej ens kunde uppfatta hvad han sade. — »Det var Gabriel, som fann Gunhild på vägen,» sade Bo förklarande. Gertrud hörde honom ej, hon stod bara och grubblade öfver hvarför Gunhild hade ett sådant uttryck i ansiktet. — »Det var allt förfärligt för Gabriel att finna henne ligga död på vägen, då han kom gående och ej väntade någon olycka,» sade Bo, och då Gertrud alltjämt ej förstod, tillade han med djupt upprörd röst: »Om det vore någon här i kolonien, som jag tyckte om, och jag funne henne ligga död på marken, så vet jag ej hur det skulle gå med mig.»

Gertrud såg sig omkring som en nyvaknad. Ja visst, ja visst, det kände hon ju till af gammalt, att Gabriel tyckt om Gunhild. De skulle ju ha gift sig med hvarandra, om ej Jerusalemsresan kommit i vägen. Men de hade båda kommit öfverens om att de ville fara till Palestina, äfven om de aldrig skulle få bli man och hustru. Och nu hade Gabriel funnit Gunhild död på vägen!

Gertrud gick bort mot Gabriel, som stod orörlig nere vid porten och ej tog ett steg emot henne. Han höll läpparna sammanknipna, ögonen stirrade stelt, och han stod och borrade ned spaden mellan ett par stenar. Då Gertrud stannade framför honom, började han röra läpparna, men inte ett hörbart ljud kom fram.

»Det skulle vara godt för Gabriel, om han kunde få gråta,» hviskade Bo till Gertrud.

Gertrud räckte Gabriel tyst handen, såsom man gör med de närmaste anförvanterna på en begrafning. Gabriels hand låg slapp och kall i hennes.

»Bo säger, att det var du, som fann henne,» sade Gertrud. Gabriel stod lika orörlig. — »Det var allt bra svårt för dig,» fortfor hon, medan Gabriel stod som en stenbild. Gertrud hade nu hunnit att tänka sig in i hans sorg. Hon förstod hur förfärligt det hade varit för honom. — »Men jag tror, att Gunhild tyckte om att det var du, som fann henne,» sade hon.

Gabriel ryckte till, han såg stort på Gertrud. »Tror du, att hon tyckte om det?» — »Ja,» sade Gertrud, »jag

förstår, att det var svårt för dig, men jag tror, att hon hade velat, att det skulle vara du, som fann henne.» — »Jag vek ej från henne ett ögonblick,» sade Gabriel sakta, »förrän folk kom, som kunde hjälpa mig, och jag bar henne fint och rart.» — »Ja, det gjorde du nog,» sade Gertrud.

Gabriels läppar började darra, och på en gång kommo tårarna häftigt störtande ur hans ögon. Bo och Gertrud stodo tysta bredvid och läto honom gråta. Gabriel tryckte ansiktet mot dörrposten, han grät starkt och snyftande.

Om en liten stund lugnade han sig. Han kom fram till Gertrud och tog henne i hand. »Du skall ha tack för att du fick mig att gråta,» sade han. Hans röst var nu mjuk och mild, man kunde nästan tro, att det var gamle Hök Matts, hans far, som talade. »Jag skall nu visa dig något, som jag ej ämnade låta någon människa se,» fortfor han. »Då jag fann Gunhild, låg hon med ett bref i handen, det var från hennes far, och jag tog det, jag tyckte, att jag var närmast till att läsa det. Nu tänker jag på att du har gamla föräldrar hemma, och du skall få se det, därför att du har fått mig att gråta.»

Gertrud tog brefvet och läste det. Så såg hon upp på Gabriel. — »Jaså, det var därför hon dog,» sade hon. Gabriel nickade. — »Nog tänker jag, att det var därför,» sade han. Gertrud nästan skrek till: — »Jerusalem, Jerusalem, du tar allas vårt lif! Jag tror, att Gud har öfvergifvit oss!»

Mrs Gordon kom in genom porten i detsamma. Hon sände genast Gabriel och Bo bort till begrafningsplatsen. Gertrud gick in i det lilla rummet, där hon bott samman med Gunhild. Hon stannade där hela aftonen.

Hon satt där i en skräck, lika stark och oregerlig som spökrädsla. Hon trodde, att ännu något ondt skulle hända denna dag, var rädd för det, som skulle det ligga och lura på henne i en vrå. På samma gång pinades hon af tvifvel. Jag vet inte, hvarför Kristus har sändt oss hit, tänkte hon. Vi bringa ju ofärd öfver oss själfva och alla andra.

Hon visade bort tviflen för en stund, men strax därpå öfverraskade hon sig med att hon satt och räknade upp alla dem, som hade råkat i olycka för utvandringens skull. Ingenting tycktes ha varit mer säkert och visst, än att Gud ville, att de skulle resa till Palestina, hur kunde det då vara möjligt, att det endast medförde elände?

Hon hade skaffat sig penna och papper för att skrifva till sina föräldrar, men hon mäktade ej. »Hvad skall jag skrifva, så att de tro mig?» utbrast hon. »Om jag lade mig att dö såsom Gunhild, så kanske de trodde mig, då jag skrifver att vi äro oskyldiga.»

Dagen släpade sig mot sitt slut, och natten kom. Gertrud var så olycklig, att hon ej kunde sofva. Hon såg Gunhilds ansikte framför sig, och oupphörligen måste hon undra öfver hvad den döda grubblade på. Det blef henne en visshet, att Gunhild dött med samma fråga på läpparna, som hon själf arbetade med.

Innan det ännu hade börjat dagas, steg Gertrud upp och klädde sig för att gå ut.

På denna sista dag och natt hade hon kommit så långt från Kristus, att hon knappast förstod hur hon åter skulle finna hem till honom. Nu på morgonen öfverfölls hon af längtan att gå till en plats, som hon riktigt säkert visste, att han hade beträdt. Och den enda plats, hvars läge aldrig varit bestridt, var Oljoberget. Hon tänkte sig, att hon, om hon ginge dit upp, åter skulle komma honom nära, känna sig öfverskyggad af hans kärlek och förstå hans afsikter med henne.

Då hon först kom ut i nattens mörker, kände hon dubbel ångest. Hon tänkte gång på gång igenom all den olycka och orättvisa, som hade timat på denna enda dag.

Men alltsom hon gick längre uppåt berget, tyckte hon, att det blef förunderligt ljust inom henne. Den

tryckande bördan lyftes bort från henne. Hon började skymta en förklaring.

Det var ju det enda möjliga, tänkte hon. Då sådana orättvisor fingo ha sin gång, måste ju världen befinna sig i de yttersta tiderna. På intet annat sätt kunde man förstå, att rätt blef orätt, att Gud ej hade makt att hindra det onda, att de heliga förföljdes, att lögnen ej fann någon motsägelse.

Hon stannade och grubblade. Ja, visserligen var det så, att Herrens tillkommelse stundade och att hon snart skulle se honom nederkomma ur himmelens sky.

Om det så förhöll sig, kunde hon förstå, hvarför de alla hade blifvit kallade till Jerusalem. Af Guds nåd hade hon och hennes vänner blifvit ditsända för att möta Jesus. Hon slog samman händerna i förundran och glädje, då hon tänkte på hur oändligt stort detta var.

Hon vandrade med snabba steg uppför bergsluttningen, till dess hon nådde högsta punkten, därifrån Jesus uppsteg till himmelen.

På själfva den inhägnade platsen kunde hon ej komma in, men hon stod därutanför och såg upp mot skyn, som nu ljusnade i den hastigt inbrytande dagningen.

Kanske är det redan nu i dag han skall komma, tänkte hon. Hon knäppte sina händer och såg upp mot morgonhimlen, som var betäckt af lätta, fjunlika skyar.

I detsamma antogo dessa en röd skiftning, och ett återsken däraf tycktes låga upp på Gertruds ansikte. »Han kommer,» sade hon, »det är säkert, att han kommer.»

Hon stirrade på morgonrodnaden, som hade hon sett den för första gången. Hon tyckte, att hon såg långt in i himmelen. Rätt österut såg hon ett djupt hvalf med en hög, bred port, och hon väntade blott att se porthalfvorna svänga åt sidan, för att Kristus och alla hans änglar skulle kunna tåga ut därigenom.

Om en stund öppnades också verkligen österns port, och solen skred fram på himmelen. Gertrud stod i orörlig förbidan, medan den sänkte sitt sken ned öfver bergtrakten väster om Jerusalem, där räckor af kullar vältrade fram som vågor i ett haf. Hon stod stilla och väntade, ända tills solen hade kommit så högt upp, att dess strålar glimmade på korset ofvan grafkyrkans kupol.

Det föreföll Gertrud, att hon hade hört, att Kristus skulle komma i soluppgången på morgonrodnadens vingar. Hon insåg, att hon ej kunde vänta honom mera denna dag. Men hon kände sig ej för den skull betryckt eller orolig. »Han skall komma i morgon i stället,» sade hon med den största tillförsikt.

Hon gick ned från berget och kom åter till kolonien med ansiktet strålande af lycka. Men hon anförtrodde ingen den stora, glada visshet, som fyllde henne. Hela dagen satt hon som vanligt vid sitt arbete och talade om likgiltiga ting.

Nästa morgon stod hon ånyo på Oljoberget i den tidiga morgonstunden.

Och morgon efter morgon kom hon tillbaka, därför att hon ville vara den första af alla människor, som såg Kristus komma framtågande i morgonens härlighet.

Hennes vandringar väckte snart uppmärksamhet i kolonien, och man bad Gertrud, att hon skulle stanna hemma. Kolonisterna föreställde henne, att det skulle skada dem, om människor finge se henne hvarje morgon ligga på knä på Oljoberget och invänta Kristi tillkommelse. Om hon fortsatte på detta sätt, skulle man också börja säga om dem, att de voro vansinniga.

Gertrud försökte att vara lydig och stanna hemma. Men i den tidiga morgonstunden vaknade hon, och då

stod det åter klart för henne, att just denna dag måste Jesus komma. Och då kunde ingenting hindra henne från att stå upp och skynda ut för att mottaga sin konung och frälsare.

Denna väntan hade blifvit till ett med henne själf. Hon kunde ej motstå den, ej frigöra sig från den. I allt annat var hon sig alldeles lik. Det var ingen oreda i hennes hjärna, hon var endast förändrad så till vida, att hon var gladare och mildare än förr.

Om en tid blef man så van vid hennes morgonvandringar, att hon fick komma och gå utan att någon fäste sig därvid. Men då hon gick ut om morgonen, såg hon en mörk skugga stå och vänta henne i porten. Alltsom hon vandrade uppåt berget, hörde hon trampet af järnskodda klackar. Hon talade aldrig till denna skugga, men hon erfor en känsla af trygghet, då de tunga stegen kommo efter henne.

Ibland då hon steg ned från berget, kom hon rätt emot Bo, som stod och hängde mot en mur och väntade henne med ett uttryck af hundlik trohet i ögonen. Bo rodnade och vände bort blickarna, och Gertrud gick vidare utan att låtsa om att hon hade sett honom.

————

Baram pascha.

———

Kolonisterna voro mycket glada, att de hade fått hyra det nya, präktiga huset utanför Damascusporten. Det var så stort, att det kunde rymma dem nästan allesamman, och endast ett par familjer hade måst hyra in sig annorstädes. Det var också mycket behagligt att bebo med sina takterrasser och öppna pelargångar, som voro en härlig tillflykt i sommarvärmen. De kunde ej låta bli att tycka, att det var en särskild Guds nåd, att ett sådant hus hade funnits ledigt. De sade ofta, att de ej visste, hur de skulle ha burit sig åt för att få trefnad och samhållighet i kolonien, om de ej hade kunnat få ett hus för sig själfva, utan hade måst bo på skilda ställen ute i staden.

Men nu förhöll det sig så, att huset tillhörde Baram pascha, som var guvernör i Jerusalem på den tiden. Han hade byggt detta stora hus för omkring tre år sedan åt sin hustru, som han älskade mer än allt annat i världen. Han visste, att han ej kunde göra henne en större glädje än genom att bygga ett hus, där hon kunde bo med hela sitt stora hushåll, med sina söner och sonhustrur, med sina döttrar och mågar och deras barn och tjänare.

Men då huset blifvit färdigt, och Baram pascha flyttat in där med de sina, hade en förfärlig olycka träffat honom. Under den första veckan han bodde där, dog en af hans döttrar, under den andra dog ännu en, och under den tredje veckan dog hans älskade hustru. Då greps Baram pascha af djup sorg, han flyttade genast från sitt nya palats, han stängde till det och svor att aldrig mer beträda det.

Sedan dess hade palatset stått öde, ända tills Gordonisterna denna vår hade kommit till Baram pascha och bett att få hyra det. Alla hade blifvit mycket förvånade, då han gifvit sitt bifall därtill, ty hvar och en hade säkert väntat, att Baram pascha aldrig mer skulle låta en människa komma inom dess väggar.

Men då det svåra förtalet om Gordonisterna hade uppkommit framemot hösten, öfverlade flera af de amerikanska missionärerna med hvarandra om hur de skulle kunna tvinga dessa sina landsmän att lämna Jerusalem. Och de beslöto att uppsöka Baram pascha och tala med honom om hans hyresgäster. De sade honom allt det onda de visste om dem, och de frågade honom, hur han kunde tillåta, att sådana föraktliga människor fingo bo i det hus han hade byggt åt sin hustru.

*

Nu var det vid åttatiden en vacker novembermorgon.

Den tunga natten, som hade hållit staden fången i sitt mörker, hade redan flyktat, och Jerusalem höll på återfå det utseende, som det hade alla dagar. Vid Damascusporten hade tiggarna för en god stund sedan intagit sina platser, och gathundarna, som hade varit i rörelse hela natten, gingo till hvila för dagen i sina hålor och sophögar. En liten karavan hade förra kvällen slagit läger alldeles innanför porten. Den gjorde sig nu i ordning att bryta upp, förarna bundo fast varupackor på de liggande kamelerna, som vrålade, då de kände den tyngande bördan på sin rygg. Ute på vägen kom landtfolk, som skyndade in till staden med stora korgar fyllda af grönsaker. Herdar kommo ned från bergtrakterna och vandrade högtidligt in under porthvalfvet, efterföljda af stora hjordar af får, som skulle slaktas, och af getter, som skulle mjölkas.

Just då den värsta morgonträngseln rådde i porten, kom en gammal man ridande på en vacker, hvit åsna. Han var klädd i en mycket präktig dräkt, hans lifklädnad var af mjukt, randigt siden, och öfver den bar han en fotsid, pälsbrämad kaftan af ljusblå brokad. Både hans turban och gördel voro prydda med rika broderier af guldfärgadt silke. Hans ansikte hade säkert en gång varit vackert och vördnadsbjudande. Nu var det härjadt af ålderdom, ögonen voro rinnande, munnen var infallen, och det stora, hvita skägget hängde tofvigt med gulnade spetsar.

Allt folket, som trängdes i porten, förvånades och sade emellan sig: »Hvarför rider Baram pascha genom Damascusporten ut på den vägen, som han ej har velat skåda på trenne år?»

Andra sade spörjande: »Skall Baram pascha rida ut för att besöka sitt hus, som han svurit att aldrig mer beträda?»

Medan Baram pascha red fram genom folkvimlet i porten, sade han till sin tjänare Machmud, som följde honom:

»Hör du, Machmud, att alla dessa, som vi möta, förundra sig och fråga hvarandra: 'Hvad står nu på? Skall Baram pascha rida ut till sitt hus, som han ej har skådat på trenne år?'»

Och hans tjänare svarade honom, att han hörde, att folket förundrade sig.

Då sade Baram pascha med stor harm: »Tro de då, att jag är så gammal, att man kan göra med mig hvad man vill? Tro de, att jag kan tåla, att främlingar lefva ett skändligt lif i det hus jag byggde åt min hustru, som var en god och ärlig kvinna?»

Baram paschas tjänare sökte stilla hans vrede och sade till honom: »Herre, du glömmer, att det ej är första gången, som vi hafva hört de kristna beljuga hvarandra.»

Baram pascha lyfte armarna i sin vrede och utropade: »Flöjtblåsare och danserskor hafva sitt tillhåll i de rum, där mina kära dogo. Dagen skall ej gå till ända, innan dessa ogärningsmän äro bortdrifna ur mitt hus.»

Då den gamle paschan sade detta, mötte honom en liten skara skolbarn, som kom tågande framåt vägen, två och två i rask takt. Och då han såg dem, fann han deras utseende olikt alla andra barns, som tumla om på Jerusalems gator, ty dessa voro rentvättade, de hade hela kläder och starka skodon, och deras hår var ljust och slätkammadt.

Baram pascha höll inne sin åsna och sade till sin tjänare: »Gå och fråga dem hvilka de äro!»

»Jag behöfver ej fråga dem hvilka de äro,» svarade hans tjänare, »ty jag har sett dem här alla dagar. De äro Gordonisternas barn, och de äro på väg till skolan, som det här folket har inrättat inne i staden på det gamla stället, där de bodde, innan de hade fått hyra ditt stora hus.»

Medan paschan ännu satt stilla och såg efter barnen, kommo två karlar, som också hörde till kolonien, dragande med en kärra, i hvilken sutto de minsta skolbarnen, som ej själfva mäktade gå in till staden. Och paschan såg, att de små klappade händerna i glädje att få åka, och de, som drogo, skrattade åt dem och sprungo fortare för att fröjda dem.

Då tog hans tjänare mod till sig och sporde honom: »Synes det dig ej, herre, att dessa barn måtte äga goda föräldrar?»

Men Baram pascha var en gammal man och orubblig i sin vrede, som de gamla pläga vara. »Jag har hört deras egna tala om dem,» svarade han, »och jag säger dig, att innan aftonen skola de vara utdrifna ur mitt hus.»

Då Baram pascha hade ridit ännu ett stycke väg, mötte han en flock kvinnor i europeisk dräkt, hvilka vandrade in till staden. De gingo mycket stilla och sedesamt, deras kläder voro tarfliga, i händerna buro de tunga, välfyllda korgar.

Paschan vände sig till sin tjänare och sade till honom: »Gå och fråga dem hvilka de äro.»

Och tjänaren svarade: »Jag behöfver ej spörja, herre, ty jag har mött dem här alla dagar. Det är Gordonisternas kvinnor, som vandra in till Jerusalem med matvaror och läkemedel, för att bistå de sjuka, som äro för svaga att komma ut till kolonien och söka hjälp.»

Baram pascha svarade: »Om de än skylde sin ondska med änglavingar, skall jag dock drifva dem ur mitt hus.»

Han red vidare ända fram till det stora huset. Och då han närmade sig det, hördes därifrån sorl af många röster och ett och annat högt skri.

Han vände sig till sin tjänare och sade: »Hör, huru spelare och danserskor sorla i mitt hus!»

Men då han red om hörnet, såg han alla slags sjuka och sårade sitta nedhukade framför ingången till huset. De talade med hvarandra om sitt lidande, och ett par af dem utstötte jämmerrop.

Och Machmud, hans tjänare, tog mod till sig och sade: »Här ser du de spelare och danserskor, som du hörde sorla i ditt hus. Dessa komma hit hvarje morgon för att rådfråga Gordonisternas läkare och förbindas af deras sköterskor.»

Baram pascha svarade: »Jag ser, att dessa Gordonister hafva bedårat dig, men jag är för gammal att låta mig bedragas af deras lögner. Jag säger dig, att om jag ägde makt, skulle jag hänga dem alla rundt om taklisten af mitt hus.»

Och Baram pascha var ännu i största vrede, då han steg af sin åsna och gick uppför trappan.

Då den gamle mannen kom in på gårdsplanen, gick en hög, stolt kvinna emot honom och hälsade honom. Hennes hår var hvitt, fastän hon ej såg ut att vara äldre än fyrtio år. Hennes ansikte var myndigt och klokt, och ehuru hon endast bar en enkel, svart klädning, syntes det, att hon var van att befalla öfver många människor.

Baram pascha vände sig till Machmud och frågade honom:

»Denna kvinna ser lika god och klok ut som profetens hustru, Kadidscha. Hvad har hon att beställa i detta hus?»

Och Machmud, hans tjänare, svarade honom: »Detta är mrs Gordon, som styr kolonien, sedan hennes man dog i våras.»

Då förbittrades den gamle mannens sinne på nytt, och han sade till Machmud med sträf röst: »Du skall säga henne, att jag är kommen för att drifva henne och hennes folk ut ur mitt hus.»

Och hans tjänare sade till honom: »Skall den rättrådige Baram pascha drifva bort dessa kristna, endast därför att han hört deras bröder förtala dem? Vore det ej bättre, herre, att du sade till denna kvinna: Jag har kommit hit för att se mitt hus. Och om du finner, att här lefves så, som missionärerna hafva sagt dig, säg då till henne: Du skall lämna detta ställe, ty ingen styggelse får bedrifvas på den plats, där mina kära dogo.»

Då svarade Baram pascha: »Du skall säga henne, att jag vill bese mitt hus!»

Machmud sade detta till mrs Gordon, och hon svarade: »Vi äro glada att få visa Baram pascha, hur vi inrättat oss i hans palats.»

Därpå sände mrs Gordon efter den unga miss Young, som hade bott i Jerusalem alltifrån barndomen och kunde tala arabiska som en infödd, och bad henne ledsaga Baram pascha.

Baram pascha tog sin tjänare Machmuds arm och började vandringen. Och eftersom han ville se hela huset, förde honom miss Young först ned i källarvåningen, där tvättstugan var inrättad. Och med mycken stolthet visade hon honom stora mängder af nytvättade kläder, präktiga byk-kar och pannor, samt de flitiga, allvarliga arbeterskor, som sysslade vid tvättbunkar och strykbräden.

Alldeles därbredvid låg bakstugan. Och miss Young sade till Baram pascha: »Se hvilken förträfflig ugn bröderna hafva murat! Och se hvilket vackert bröd, som vi själfva tillreda!»

Från bakstugan förde hon honom in i snickareverkstaden, där ett par gamla karlar stodo och arbetade. Och miss Young visade Baram pascha ett par enkla stolar och bord, som hade blifvit tillverkade i kolonien.

»Ack, Machmud, dessa människor äro mig säkerligen för sluga,» sade då den gamle paschan på turkiska, som han antog, att miss Young ej förstod. »De hafva anat faran, de hafva spanat ut min ankomst. Jag trodde, att jag skulle finna dem drickande vin och spelande tärning. Och jag finner dem alla vid arbetet.»

Baram pascha fördes genom köket och systugan och därpå till ett annat rum, hvars dörr man öppnade för honom med en viss högtidlighet. Detta var väfkammaren, där väfstolarna smällde, och där spinnrockar och kardor äfven voro i gång.

Då tog Baram paschas tjänare mod till sig och bad sin herre betrakta det hårda, starka tyg, som tillverkades. »Herre,» sade han, »detta är ej lätta tyger för danserskor eller luftiga dräkter för lättfärdiga kvinnor.»

Men Baram pascha teg och gick vidare.

Öfverallt där han vandrade fram, såg han människor med redliga, kloka ansikten. Alla sutto tysta och allvarliga vid sitt arbete, men då han kom in i rummet, lyste de upp af välvilja.

»Jag talar om för dem,» sade miss Young till Baram pascha, »att ni är den gode guvernören, som har låtit oss hyra detta präktiga hus, och de bedja mig, att jag skall tacka er, därför att ni varit så god mot oss.»

Men Baram pascha hade hela tiden en sträf och hård min på sitt ansikte och svarade ej miss Young med ett ord. Och hon började bli rädd och tänkte vid sig själf: »Hvarför vill han ej tala till mig? Har han månne ondt i sinnet emot oss?»

Hon förde paschan in i de långa, smala matrummen, där dukarna togos af borden, och porslinet diskades efter morgonmåltiden. Äfven här såg han ingenting annat än sträng ordning och största enkelhet.

Men hans tjänare Machmud tog ännu en gång mod till sig och sade till honom: »Herre, hur kan det vara möjligt, att dessa människor, som baka sitt eget bröd och sy sina egna kläder, om nätterna kunna förbyta sig till flöjtblåsare och danserskor?»

Baram pascha kunde intet svara honom.

Och Baram pascha genomvandrade ihärdigt alla rummen i sitt hus. Han kom till de ogifta männens stora sofsal med de uppbäddade enkla sängarna. Han kom till de olika familjernas rum, där föräldrar och barn bodde tillsammans. I dessa rum såg han öfverallt renskurade golf, hvita sängomhängen, snygga möbler af ljusbetsadt trä, hemväfda gångmattor och rutiga bomullsöfverdrag!

Då tycktes Baram pascha bli allt vredare, och han sade till Machmud: »Dessa kristna äro mig för sluga. De förstå allt för väl att dölja sitt syndiga lif. Jag hade väntat att se golfven öfversållade med fraktskal och cigarraska. Jag trodde, att jag skulle finna kvinnorna sitta och skvallra, medan de rökte sin vattenpipa eller målade sina naglar.»

Till sist steg han uppför den bländhvita marmortrappan till den stora församlingssalen. Detta rum hade varit paschans stora mottagningssal, nu var det inrättadt på amerikanskt sätt med grupper af bekväma stolar kring borden, med böcker och tidskrifter, med piano och orgel samt en och annan fotografi på de ljusmålade väggarna.

Här mottog dem åter mrs Gordon, och Baram pascha sade till sin tjänare: »Du skall säga henne, att hon och hennes anhängare innan kvällen måste lämna detta hus.»

Men Machmud, Baram paschas tjänare, svarade honom: »Herre, den ena af dessa kvinnor kan tala ditt språk. Låt henne höra din vilja genom din egen mun.»

Då lyfte Baram pascha sina ögon och såg på miss Young, och hon mötte hans blick med ett mildt leende. Och Baram pascha vände sig från henne och sade till sin tjänare: »Jag har aldrig sett ett ansikte, som den Allsmäktige gett större skönhet och renhet. Jag vågar ej säga henne, att jag hört, att hennes folk är hemfallet till synd och lösaktighet.»

Och Baram pascha sjönk ned på en stol och dolde ansiktet i händerna, medan han sökte reda ut för sig hvilket som var sant, det han hört eller det han sett.

Då öppnades dörren helt sakta, och en gammal fattig vandrare kom in i rummet. Han bar en nött, grå mantel, och benen voro omlindade med trasor. På hufvudet hade han en smutsig turban, hvars gröna färg betecknade honom som en afkomling af Muhammed.

Utan att akta på paschan, kom mannen in i rummet och tog plats på en stol en smula afsides från de andra. Man lät honom hållas, utan att tillfråga honom om hans ärende.

»Hvem är denne man, och hvad önskar han?» frågade Baram pascha, i det han vände sig till miss Young.

»Vi känna honom ej,» svarade miss Young, »han har aldrig förr varit här. Ni får ej misstycka, att han kommit in. Vårt hus står öppet för alla, som vilja taga sin tillflykt hit.»

»Machmud,» sade paschan till sin tjänare, »gå och fråga denne vandrare, som är en profetens afkomling, hvad han har att beställa här hos dessa kristna.»

Machmud utförde sitt ärende och kom åter till paschan.

»Han svarar mig, att han har ingenting här att beställa, men han ville ej vandra förbi utan att gå in, därför att det står skrifvet: Låt icke dina fötter synda, så att du går förbi den rättfärdiges boning.»

Baram pascha satt tyst en lång stund.

»Du har säkerligen hört miste,» sade han vänd till Machmud. »Fråga honom än en gång hvad han har att beställa i detta hus!»

Machmud gick och kom tillbaka. Han upprepade ord för ord samma svar.

»Låtom oss då tacka Gud, min vän Machmud,» sade Baram pascha enkelt, »han har sändt denne man för att upplysa oss. Han har låtit honom inträda här, på det att mina ögon skulle öppnas för sanningen. Vi skola nu rida hem, min vän Machmud, och jag skall ej drifva dessa kristna ur deras hus.»

Baram pascha red kort därpå bort från kolonien, men om en timme kom Machmud tillbaka dit, ledande paschans vackra, hvita åsna. Han lämnade den till kolonisterna med hälsning från Baram pascha, att han önskade, att den skulle få draga de små barnen till skolan om morgonen.

————

Blommor från Palestina.

———

Det är i slutet af februari, vinterregnen hafva fallit, och våren är kommen. Den är dock ej ännu långt framskriden. Fikonträdets knoppar hafva ej börjat svälla, rankor och blad hafva ej börjat tränga fram ur de svartbruna vinstockarna, och orangeträdens stora blomklasar hafva ej öppnat sig.

Men det, som har vågat sig fram under den tidiga årstiden, det är markens små blommor.

Hvart man ser, växer det blommor. Stora, brandröda anemoner betäcka alla steniga sluttningar, på alla klippafsatser blommar violett cyclamen, öfver alla fält växa låga ängsnejlikor och bellis, hvarje fuktigt snår är fullt af krokus och pulsatilla.

Och liksom man i andra länder insamlar bär och frukter, så går man i Palestina att inhösta blommor. Från alla kloster, från alla missionsanstalter drager man ut på blomsterskörd. Fattiga judiska församlingsmedlemmar, resande turister och syriska arbetare mötas nere i de vilda klippdalarna med blomkorgar i händerna. Och om kvällarna återvända alla dessa skördemän lastade med sippor och pärlhyacinter, med violer och tulpaner, med narcisser och orkidéer.

Inne på gårdarna i den heliga stadens mångfaldiga kloster och gästhus stå väldiga stenfat, i hvilka vårblommorna läggas i vatten, och i celler och rum äro flitiga händer i verksamhet med att breda ut blommorna öfver stora pappersark och pressa dem.

Men så snart de små ängsnejlikorna och hyacinterna äro väl tillplattade och torkade, bli de hopsatta i små buketter och stora buketter, i fula och vackra sammansättningar och uppklistrade på kort eller i små album med pärmar af olivträd, på hvilka står inristadt: »Blommor från Palestina».

Och snart vandra alla dessa blommor från Sion, blommor från Hebron, blommor från Oljoberget, blommor från Jeriko ut i världen.

De säljas i butikerna, de sändas bort i bref, de skänkas som minnen, de gifvas i utbyte mot fromma gåfvor.

Längre än pärlor från Indien och siden från Brussa spridas de små ängsblommorna, det fattiga heliga landets enda rikedom.

*

Det var en gång en vacker vårmorgon. Det rådde stor brådska i den Gordonska kolonien, alla människor gjorde sig i ordning att draga ut och insamla blommor. Barnen, som skulle få vara fria från skolan hela dagen, lupo omkring öfverallt i vild lek och bådo alla att låna dem korgar för blomplockningen. Kvinnorna hade varit uppe sedan fyra på morgonen för att laga till matsäck, de sysslade ännu i köket vid plättjärn och syltburkar. Några af männen plockade ränslarna fulla med smörgåspaket, med mjölkbuteljer, med kallt kött och bröd. Andra togo i handen flaskor med vatten eller korgar med tekök och koppar. Ändtligen öppnades porten, barnen stormade först ut, så kommo alla de andra i stora och små grupper, allteftersom de funno det behagligt. Ingen stannade hemma. Det stora huset stod snart alldeles öde.

Bo Ingmar Månsson var mycket lycklig den dagen. Han lagade så, att han fick gå vid sidan af Gertrud, och han hjälpte henne i backarna med allt hon hade att bära. Gertrud gick med hufvudduken långt framskjuten i pannan, så att Bo ej såg mer än hakan och den dunhvita kinden. Han gick och smålog åt sig själf, som kunde vara så nöjd, bara därför att han fick gå bredvid Gertrud, fastän han hvarken kunde se hennes ansikte eller vågade tala med henne.

Karin Ingmarsdotter och hennes systrar gingo efter dem. De stämde upp en morgonpsalm, som de hade sjungit med sin mor hemma på Ingmarsgården, då de suttit vid spinnrocken i den tidiga morgonstunden. Bo kände igen den gamla sången:

Den signade dag, som vi nu här se
af himmelen till oss nedkomma.

Närmast framför Bo vandrade gamle korporal Fält. Han hade alla barnen omkring sig, som vanligt var nu för tiden; de klängde sig om hans käpp och drogo i hans rockskört. Bo, som kom ihåg honom från den tiden, då alla barn sprungo långa vägar, bara de sågo honom, tänkte för sig själf: Jag har aldrig sett honom se så styf och morsk ut som nu. Han är så stolt öfver att barnen hålla sig till honom, att mustascherna resa sig som borst, och han har visst fått en skarpare krök på näsan, än han hade förut.

Midt ibland de vandrande såg Bo Hellgum, som gick där med sin hustru vid ena handen och sin vackra lilla dotter vid den andra. Det är märkvärdigt med Hellgum, tänkte Bo, han har blifvit mycket tillbakasatt, sedan vi slutit oss till amerikanarna, och det kunde ju ej gå annorlunda, då dessa äro så framstående och hafva så stora gåfvor att utlägga Guds ord. Jag skulle nog vilja veta hvad han tänker därom att inga människor flocka sig omkring honom på en sådan här vandring. Men den, som är glad åt att få ha honom för sig själf, det är hustrun. Det syns på hennes hållning och sätt. Hon har aldrig varit så stolt och lycklig i hela sitt lif.

Alldeles i spetsen af tåget gick den vackra miss Young. Bredvid henne gick en ung engelsman, som hade slutit sig till kolonien för ett par år sedan. Bo visste liksom alla andra, att den unge mannen älskade miss Young, och att han hade gått in i samfundet i hopp att få gifta sig med henne. Den unga flickan tyckte säkerligen också om honom, men Gordonisterna ville ej jämka på sina stränga lagar för hennes skull, och så hade de unga lefvat ett par år i hopplös väntan. Denna dag gingo de bredvid hvarandra, talade endast med hvarandra och hade ej ögon för någon annan. Och där de skyndade fram lätta och smidiga i spetsen af tåget, var det, som om de ville hasta bort, lämna hela skaran efter sig och fly ut i världen för att en gång få lefva sitt eget lif.

Men i slutet af tåget såg Bo Gabriel. Det fanns i kolonien en fransk matros, han hade varit med där alltifrån grundläggningen, och nu var han gammal och bräcklig. Gabriel hade tagit honom under armen och hjälpte

honom uppför de många svåra stigningarna. Det där gör Gabriel i tanke på sin gamle far, tänkte Bo.

Till en början gick tåget rätt österut upp i en ödslig och vild bergstrakt. Där funnos ännu inga blommor, myllan var bortsköljd från de branta kullarnas sidor, allt var naket, gulgrått berg.

Det är dock besynnerligt, tänkte Bo. Jag har aldrig förr sett en himmel så blå som den, som reser sig öfver de här gula kullarna. Och dessa berg äro ej fula, fastän de äro så kala. Då jag ser dem så vackert afrundade, tänker jag på de stora kupolerna, hvarmed man täcker kyrkorna och husen här i landet.

Då vandringsmännen hade gått vid pass en timme, fingo de syn på den första klippdalen, hvars botten var öfversållad med röda anemoner. Det blef en brådska och en glädje, alla skyndade sig med skri och skratt utför bergssluttningen och började insamla blommorna. Och man plockade sippor med stor ifver, ända tills man om en stund fann en annan dal, som var uppfylld med violer, och så en tredje, där alla möjliga vårblommor växte blandade om hvarandra.

I början plockade svenskarna alldeles för ifrigt, de bara rafsade till sig blommorna. Så kommo amerikanarna och visade dem, hur de skulle bära sig åt. De måste välja med omsorg, endast taga sådana blommor, som lämpade sig för pressning. Det var ett noggrant arbete.

Bo gick bredvid Gertrud och plockade. En gång reste han på sig för att räta upp ryggen. Då såg han alldeles i närheten ett par af storbönderna, som väl inte på många år hade sett efter en blomma, gå och plocka lika ifrigt som någon annan. Bo kunde knappast låta bli att skratta.

Plötsligen vände sig Bo helt mot Gertrud och sade till henne: »Jag går här och tänker på hvad Kristus menade, då han sade: 'Utan att I omvänden eder och blifven såsom barn, kunnen I icke ingå i Guds rike!'»

Gertrud lyfte hufvudet och såg på Bo. Det var ovanligt, att han sade något direkt till henne. »Det är nog ett märkvärdigt ord,» svarade hon.

»Ja,» sade Bo mycket eftertänksamt och långsamt, »jag har nog lagt märke till att det förhåller sig så med barn, att de aldrig äro så snälla, som då de leka, att de äro vuxna. Aldrig är man så bra i fred för dem, som då de gå och plöja en åker, som de ha stakat ut midt på landsvägen, då de smacka på bruntarna och klatscha med en piska af segelgarn och draga fåror i landsvägsgruset med en grankvist. De äro bra lustiga och snälla, då de gå och undra, om de skola bli färdiga med sådden före sina grannar, och då de jämra sig öfver att de aldrig råkat på en så hårdplöjd åker.»

Gertrud gick med hufvudet nedlutadt och plockade, hon svarade just ingenting. Hon förstod ej hvart Bo ville komma.

»Jag minns själf hur roligt jag hade,» sade Bo med samma allvar, »då jag byggde mig en ladugård af träklotsar och satte in grankottar som kor. Hvarje morgon och afton var jag mycket noga med att ge korna nyslaget hö, och ibland låtsade jag, att det var vår, och att jag skulle drifva mina kor upp till fäboden. Jag tutade i näfverlur och kallade på Stjärna och Gullilja, så att det hördes öfver hela gården. Och jag brukade tala med mor om hur mycket mina kor mjölkade, och hur mycket jag kunde vänta att få för mitt smör på mejeriet. Jag var också mycket noga med att sätta spjäll på tjuren, och åt alla, som gingo förbi, ropade jag, att de skulle taga sig i akt, därför att det ej var fritt, att den där tjuren var folkilsken.»

Gertrud plockade nu mindre ifrigt. Hon hörde uppmärksamt på Bo och började undra öfver att han kunde ha likadana tankar och inbillningar, som brukade fylla hennes egen hjärna.

»Men roligast tror jag det var, då vi pojkar lekte, att vi voro vuxna karlar och sutto och höllo stämma,» fortfor Bo. »Jag minns, att jag och bröderna mina och ett par pojkar till brukade sitta uppkrupna på en

brädhög, som låg på gården därhemma i flera år. Ordföranden knackade i bräderna med en träslef, och vi sutto helt andäktiga rundt omkring honom och beslöto om hvilken af oss skulle få fattigunderstöd, och hur högt den eller den skulle beskattas. Vi sutto med tummarna instuckna i ärmhålen på västen och talade med tjock röst, som hade vi haft munnen full af gröt, och vi kallade aldrig hvarandra för annat än nämndeman och klockare och kyrkovärd och häradsdomare.»

Bo höll inne och gned sig i pannan, som om det nu gällde att ändtligen komma fram till det han ville säga. Gertrud hade alldeles upphört att plocka blommor. Hon satt på marken, hufvudduken hade hon skjutit tillbaka, och nu blickade hon upp till Bo, som väntade hon att få höra något nytt och märkvärdigt.

»Det kan hända,» sade Bo, »att liksom det är bra för barn att leka, att de äro vuxna, så kan det också vara bra för stora att ibland förvandla sig till barn. När jag ser dessa gamla karlarna, som äro vana att så här års arbeta ute i vilda skogen och slita med timmerhuggning och vedkörning, gå här i sådan barnsyssla som blomplockning, så tänker jag, att vi äro på väg att lyda Jesus och omvända oss och blifva som barn.»

Bo såg, att det lyste i Gertruds ögon. Hon förstod nu, hvad han ville säga, och hon blef mycket glad åt tanken. »Jag menar, att vi ha blifvit som barn allesammans, sedan vi kommit hit ut,» sade hon.

»Ja,» sade Bo, »vi ha då åtminstone varit som barn däri, att vi måst taga emot all möjlig uppfostran. Vi ha fått lära, hur vi skola hålla gaffel och sked och att tycka om mat, som vi aldrig förr smakat. Och det var då bra barnaktigt, att vi i början måste ha ledsagare med oss, då vi gingo ut, för att vi ej skulle gå vilse, och att vi blefvo varnade för människor, som voro farliga, och för platser, som det ej var tillåtet att besöka.»

»Vi, som kommo ifrån Sverige, voro som riktiga småbarn, vi fingo ju allra först lära oss att tala,» sade Gertrud. »Vi måste fråga efter namn på bord och stol, på skåp och säng. Och snart få vi väl sätta oss på skolbänken igen för att lära att läsa och skrifva det här nya språket.»

De blefvo nu båda mycket ifriga och ansträngde sig för att finna likhetspunkter. »Jag har fått lära mig att känna igen markens växter och träd, på samma sätt som mor lärde mig det, då jag var liten,» sade Bo, »jag har fått lära att skilja persikor från aprikoser och det knotiga fikonträdet från den förvridna oliven. Jag har fått lära att känna igen turken på hans korta jacka och beduinen på hans randiga mantel och dervischen på hans filtmössa och juden på de små skruflockarna vid örat.»

»Ja,» sade Gertrud, »det är just som vi i barndomen lärde oss att skilja bönder från Floda och Gagnef på de olika rockarna och hattarna.»

»Det mest barnlika är väl, att vi helt och hållet låta de andra ställa för oss,» sade Bo, »och att vi ej hafva några egna pengar, utan måste begära hvarje slant af andra. Hvarje gång som en frukthandlare bjuder ut åt mig en apelsin eller en drufklase, minns jag just hur det kändes i barndomen, då jag måste gå förbi karamellstånden på marknaden, därför att jag ej hade en enda slant i fickan.»

»Jag tror visst, att vi ha blifvit alldeles omskapade,» sade Gertrud. »Om vi nu komme tillbaka till Sverige, skulle folket därhemma inte känna igen oss.»

»Vi kunna väl inte annat än tycka, att vi äro barn igen, då vi gå och gräfva i ett potatisland, som inte är större än ett ladugolf,» sade Bo ifrigt, »och då vi sedan plöja det med en plog, som är gjord af en trägren, och då vi ha en sådan där liten åsna till häst, och då vi inte ha någon riktig åker att sköta, utan bara skola plocka med litet vinodling.»

Bo slöt ögonen för att kunna tänka bättre. Gertrud såg med ens, att han blef förunderligt lik Ingmar Ingmarsson, bara klokhet och betänksamhet hela ansiktet.

»Se, det är nog inte detta, som är det viktigaste,» sade Bo om en stund. »Det viktigaste är väl, att vi ha fått barnsliga tankar om människorna, att vi börja tro, att de alla vilja oss väl, fastän somliga äro stränga emot oss.»

»Ja, det var väl allt så, att Kristus tänkte mest på sinnelaget, då han sade de där orden,» menade Gertrud.

»Men sinnelaget har också blifvit förvandladt,» inföll Bo, »det har det visserligen. Har du inte märkt, att om vi nu ha tunga bekymmer, så gå vi ej och bära på dem i dagar och veckor, utan vi låta dem vara glömda om ett par timmar.»

Just då Bo sade detta, ropade man åt dem, att de skulle komma och äta frukost. Bo blef helt misslynt, han hade godt kunnat gå där bredvid Gertrud och tala med henne hela dagen utan att bli hungrig.

I alla fall kände han den dagen en sådan ro och tillfredsställelse, att han tänkte: Det är säkert, att kolonisterna ha rätt: människorna behöfva endast lefva i frid och enighet, som vi göra, för att vara lyckliga. Jag är nu alldeles nöjd med att allt är, som det är. Jag bryr mig ej mer om att få hemföra Gertrud som min hustru, jag känner ej mer en sådan pinande kärlekslängtan, som plågade mig förr i världen. Jag är fullt belåten, bara jag får se henne en smula hvarje dag och får tjäna och skydda henne.

Han skulle ha velat säga Gertrud, att han var alldeles förvandlad, kände sig som ett barn äfven härutinnan, men han var för blyg, han kunde ej finna de rätta orden.

Bo gick och grubblade på detta under hela hemvägen. Han tyckte, att det var nödvändigt att säga Gertrud ett par ord om hur omskapad han var, på det att hon skulle känna sig trygg i hans sällskap och lita på honom som på en bror.

De kommo hem just i solnedgången. Bo satte sig ned under en gammal sykomor, som stod utanför porten till huset. Han ville stanna ute i det fria så länge som möjligt. Då alla andra voro ingångna, kom Gertrud och frågade honom, om han ej skulle gå in.

»Jag sitter och tänker på detsamma, som vi talade om förut i dag,» sade Bo. »Jag tänker på hur det skulle vara, om Kristus komme vandrande här på vägen, som han väl säkert gjort många gånger i lefvande lifvet, och satte sig ned under det här trädet och sade till mig: 'Utan att I omvänden eder och blifven såsom barn, kunnen I icke ingå i Guds rike'.»

Bo satt och talade med ett drömmande uttryck i rösten, som om han tänkte högt. Gertrud stod stilla och lyssnade.

»Då skulle jag svara honom och säga,» fortfor Bo: »'Herre, vi hjälpa och bistå hvarandra utan att begära lön, alldeles som barn bruka, och om vi vredgas på hvarandra, så blir det ej till något hat för lifvet, utan vi äro goda vänner igen innan dagens slut. Ser du ej, Herre, att vi äro alldeles som barn?'»

»Hvad tror du då, att Kristus svarar dig?» frågade Gertrud med mild röst.

»Han svarar mig ingenting,» sade Bo. »Han sitter där endast helt stilla och säger än en gång: 'I skolen vara såsom barn, om I viljen ingå i mitt rike!' Och jag säger till honom ungefär som förut: 'Herre vi älska alla människor alldeles som barn bruka. Vi göra ej skillnad mellan jude och armenier, mellan beduin och turk, mellan hvit och svart. Vi älska lärd och olärd, hög och låg och dela vårt gods lika mellan kristna och muhammedaner. Är det då ej så, Herre, att vi äro såsom barn och kunna ingå i ditt rike?'»

»Hvad svarar då Kristus?» frågade Gertrud än en gång.

»Han svarar ingenting,» sade Bo. »Han sitter alltjämt kvar under trädet och säger mycket stilla: 'Utan att I

blifven såsom barn, kunnen I icke ingå i mitt rike!' Och då förstår jag hvad han menar, och jag säger till honom: 'Herre också i detta har jag blifvit såsom ett barn, att jag ej mer känner sådan kärlek som i forna dagar, utan min älskade är mig som en lekkamrat och en kär syster, med hvilken jag vandrar ut och plockar blommor i det gröna. Herre, är jag då icke — — — »

Bo afbröt med ens, ty på samma gång, som han uttalade orden, kände han, att han ljög. Det var honom, som hade Kristus verkligen stått där framför honom och sett in i hans innersta. Och Bo tyckte, att Jesus måtte kunna se hur kärleken reste sig inom honom och slet i honom som ett rofdjur, därför att han ville förneka den i den älskades närvaro.

Och i häftig rörelse gömde Bo ansiktet i händerna, och han stötte fram orden: »Nej, Herre, jag är icke såsom ett barn, och jag kan icke ingå i ditt rike. Kanske att de andra kunna det, men jag kan ej släcka elden i min själ och lifvet i mitt hjärta. Ty jag älskar och brinner såsom intet barn kan brinna. Men om det så är din vilja, Herre, skall denna eld få förtära mig till lifvets slut, utan att jag söker hugnad för min längtan.»

Bo satt kvar en lång stund och grät, öfverväldigad af kärlek. Då han åter såg upp, hade Gertrud lämnat honom. Hon hade glidit bort så stilla, att han ej hade hört, då hon gick.

————

I Gehenna.

———

Utanför Jerusalems murar på södra sluttningen af Sion ägde en af de amerikanska missionsanstalterna en kyrkogård, och där hade de Gordonska kolonisterna fått tillåtelse att begrafva sina döda. De hade redan en hel mängd af de sina därute, alltifrån den lille Jacques Garnier, som varit kajutpojke på den stora ångaren L'Univers och hade varit den förste bland Gordonisterna, som aflidit, ända till Edward Gordon själf, som hade dött i feber detta år strax efter hemkomsten från Amerika.

Denna begrafningsplats var den enklaste och tarfligaste man kunde tänka sig. Den bestod endast af en liten fyrkantig jordbit, som omgafs af en mur så hög och bred, att den kunde ha anstått en fästning. Där funnos hvarken träd eller gräsmattor, man hade blott dragit försorg om att skaffa bort stenar och spillror, så att marken var städad och jämn. Öfver grafkullarna lågo platta kalkstenshällar, sådana som det finnes så godt om i Jerusalem, och bredvid somliga grafvar stodo gröna soffor och stolar.

Nere i östra hörnet, där man skulle hafva kunnat äga en så vacker utsikt öfver Döda hafvet och de guldskimrande Moabs berg, om blott ej muren stått i vägen, hade svenskarna sina grafvar. Där lågo redan så många af dem, som om Vår Herre hade funnit, att de gjort nog för honom bara genom att lämna sina hem, och ej begärde något vidare af dem för att låta dem inträda i sitt rike. Där lågo Birger Larsson, smeden, och Ljung Björns lille son Erik och nämndemans Gunhild och Brita Ingmarsdotter, som hade dött i kopporna kort efter den glada dagen, då kolonisterna gått ut för att insamla blommor. Där lågo också Per Gunnarsson och Märta Eskilsdotter, som hade tillhört Hellgums församling ute i Amerika. Döden hade skördat så många ibland dem, att kolonisterna kände sig förlägna öfver att ha inkräktat så allt för mycket af den trånga kyrkogårdens område.

Tims Halfvor Halfvorson hade också en af de sina på den där kyrkogården. Det var den yngsta af hans döttrar, en liten en, som ej hade varit mer än tre år gammal. Henne hade han varit öfvermåttan kär i, hon hade också varit den af barnen, som mest liknat honom. Han tyckte, att han aldrig känt så för någon som för den dottern. Då hon nu var död, kunde han alls icke glömma henne. Hvad han än företog sig, voro hans tankar borta hos henne.

Om hon dött i Dalarne och blifvit begrafven på hemsocknens kyrkogård, skulle han väl kunnat slita sig ifrån att jämt tänka på henne, men nu förekom det honom, att hans lilla dotter måtte känna sig ensam och öfvergifven borta på den hemska kyrkogården. Om nätterna kunde han se henne, där hon satt på sin lilla grafhäll, grät och frös och klagade öfver att hon var rädd för mörkret och för allt det främmande, som omgaf henne.

En eftermiddag gick Halfvor ned i Josafats dal och plockade händerna fulla af röda anemoner, de vackraste och gladaste han kunde finna, för att bära dem till grafven. Då han gick på den grönskande marken i djupet af dalen, sade han: »Ack, om jag hade min lilla flicka härute i det fria under en grön grästorfva, så att hon åtminstone ej vore omgärdad af den där förfärliga muren.» Han hade alltid hatat den höga muren, som omgaf begrafningsplatsen. Hvar gång han tänkte på den döda, tyckte han, att han hade stängt in den lilla stackaren i ett mörkt och kallt hus och lämnat henne där utan eftersyn. »Jag fryser och har det svårt,» tyckte han, att hon klagade: »Jag fryser och har det svårt.»

Halfvor steg upp ur dalen och följde den smala stigen, som löper fram under ringmuren, ända tills han kom ut på Sions kulle. Kyrkogården låg en smula väster om Sionsporten nedanför armeniernas stora trädgård.

Halfvor gick hela tiden och tänkte på sitt barn. Han vandrade framåt den kända vägen utan att lyfta ögonen från marken. Men på en gång hade han en känsla af att något härute ej var sig likt. Han såg upp och märkte, att några karlar gingo ett stycke från vägen och arbetade med att rifva ned en mur. Halfvor blef stående och betraktade dem. Hvad kunde det vara för en mur, som hade stått här? Hade det varit en byggnad eller en inhägnad? Det borde väl vara just därborta, kyrkogården skulle ligga, eller hade han kanske tagit af åt orätt håll?

Det dröjde ett par minuter, innan han kunde finna sig tillrätta, men så begrep han hvad som skett. Det var själfva den höga kyrkogårdsmuren, som arbetarna hade brutit ned.

Halfvor försökte intala sig, att den hade blifvit nedrifven, därför att meningen var att utvidga platsen eller att ersätta muren med ett järnstaket. Han tänkte på att det säkert skulle bli mindre fuktigt och kallt därinne, sedan muren kommit bort. Men trots detta greps han af en så häftig oro, att han började springa. Bara de inte hafva gjort något vid grafven, tänkte han. Hon ligger ju alldeles under muren, bara de ej hafva gjort något vid henne.

Han var andlös, då han klättrade öfver murspillrorna och kom in på begrafningsplatsen. Ändtligen var han så långt kommen, att han kunde se hur det stod till därinne. I detsamma kände han, att det skedde något galet med hans hjärta. Det stannade plötsligt, så slog det ett par starka slag, därpå stannade det igen. Det var likt ett urverk, som går sönder.

Halfvor fick lof att sätta sig ned på en sten, medan hjärtat bråkade som värst. Så småningom började det arbeta som förut, fast med tyngd och ansträngning. »Å, jag lefver nog,» sade han sakta. »Jag får nog lefva.»

Han tog mod till sig och såg in på begrafningsplatsen än en gång. Alla grafvar stodo öppna, och kistorna, som varit nedsatta i dem, voro borta. På marken låg ett par skallar och kotor, de hade väl fallit ur några kistor, som varit murkna. Alla grafhällarna hade blifvit sammanförda i ett hörn af kyrkogården.

»Å Herre Gud, hvar hafva de gjort af de döda!» utropade Halfvor.

Halfvor gick fram till arbetarna. »Hvar hafva ni gjort af Lill Greta?» frågade han på svenska. Han var inte riktigt sig själf, hade inte full reda på hvad han sade. Så märkte han, att han talade det gamla språket, han strök sig öfver pannan och blef förlägen.

Han försökte tänka på hvem han var, han var ju inte något lättskrämdt barn utan en gammal, klok man. Han

var en storbonde, hela socknen därhemma hade en gång sett upp till honom. Det gick inte an för en sådan man som han att förlora fattningen.

Halfvor antog en styf och stram hållning och frågade arbetarna på engelska, om de visste, hvarför kyrkogården blifvit upprifven.

Det var infödda, som utförde arbetet, men en af dem kunde tala en smula engelska.

Han berättade Halfvor, att amerikanarna hade sålt begrafningsplatsen till tyskar, och att dessa ämnade bygga ett sjukhus där. Därför måste de döda upp ur jorden.

Halfvor stod tyst en stund och grubblade öfver svaret. Jaså, det skulle bli ett sjukhus här, just här. Tänk, att man inte hade kunnat finna plats för det på någon af dessa mångfaldiga kala backar, utan måste lägga det just här. Bara inte de utkastade döda skulle komma att ringa på sjukhusets dörr en mörk kväll och bedja att få slippa in. »Vi vilja också ha sängplats här,» skulle de säga. Och de skulle stå där i en lång rad, Birger Larsson och Lill Erik och Gunhild och hans lilla flicka allra sist.

Halfvor stod och kämpade med gråten, men han sökte alltjämt se ut, som om saken ej anginge honom. Han påtog en likgiltig min, satte fram foten och stod och svängde med sin bukett af röda sippor.

»Men hvar hafva ni gjort af de döda?» frågade han.

»Amerikanarna hafva varit här och fört bort sina kistor,» svarade arbetaren. »Alla, som hade några döda här, hafva fått bud om att de skulle komma och hämta dem.»

Här afbröt sig den talande och betraktade Halfvor. »Kanske, att du är från det stora huset utanför Damascusporten?» sade han. »De som bo där ha ej bortfört en enda af de sina.»

»Till oss har det ej kommit något bud,» sade Halfvor. Han stod alltjämt och svängde med blommorna. Hans ansikte såg ut att ha förvandlats till sten, under det att han bemödade sig att ej visa de främmande karlarna hur han plågades.

»De, som ej äro afhämtade, ligga därborta,» sade arbetaren och pekade nedåt kullen. »Jag skall visa dig, hvar de äro, så att ni kunna komma och begrafva dem.»

Karlen gick före, och Halfvor följde efter honom. Då de klättrade öfver den nedvräkta muren, tog Halfvor upp en sten. Arbetaren gick lugn och obesvärad, medan Halfvor kom efter med stenen i handen. »Det är besynnerligt, att han ej är rädd för mig,» sade Halfvor högt på svenska, »att han törs gå så nära mig. Och han har ändå varit med om att kasta ut henne. Han har vräkt ut Lill Greta på sopbacken.»

»Lill Greta, Lill Greta,» fortfor han, »hon var så fin, att hon väl hade förtjänat ligga i marmorkista. Och så har hon inte en gång fått vara i ro i den här usla grafven.»

»Kanske att det var just denna karlen, som tog upp henne,» mumlade Halfvor och gick och mattade med stenen. »Aldrig har jag haft sådan lust att slå sönder något som den rakade skallen under den där röda lufvan.»

»Jag skall tala om för dig, att det var Lill Greta från Ingmarsgården,» sade han, under det att han gick och retade upp sig »och hon skulle med rätta ha legat vid sidan af Stor Ingmar. Hon var af sådant folkslag, hon, att hon hade rätt att sofva i egen graf till världens yttersta tid. Här blef det inte firadt något ordentligt grafföre öfver henne, och inte kom hon ut till kyrkogården med klockringning, och ingen riktig präst var det, som läste öfver henne. Men inte hade du därför rätt att kasta henne ur grafven. Om jag än inte visat mig som en riktig far mot henne här vid lag, så kan du väl förstå, att jag ej är så dålig, att jag kan tåla, att du kastar

henne ur grafven.»

Halfvor höjde stenen och skulle säkert hafva kastat den, om ej karlen just i detsamma hade stannat och vändt sig mot honom.

»Här har du dem,» sade han.

Mellan afskrädeshögar och ruinhopar låg en djup grop, och i denna hade kolonisternas enkla svarta kistor blifvit nedkastade. De hade blifvit nedvräkta utan omsorg, gamla kistor hade gått sönder, så att de döda, som lågo i dem, voro synliga. Somliga kistor hade fallit upp och ned, och ur de murkna locken framträngde långa, förtorkade händer, som tycktes anstränga sig för att åter vända kistan på rätt led.

Medan Halfvor stod och såg ned, kom arbetaren att betrakta hans hand, som höll så hårdt om stenen, att fingertopparna hvitnade. Karlen flyttade blicken upp till hans ansikte och måtte däri ha läst något förfärligt. Han gaf till ett utrop och tog till flykten.

Men Halfvor tänkte nu ej mer på honom. Han var alldeles tillintetgjord af det han såg. Det förfärligaste var, att den sträfva liklukten hade stigit upp i luften och vidt och bredt förkunnat hvad som skett. Ett par gamar seglade redan högt uppe i rymden och väntade endast på mörkret för att slå ned. På långt håll hördes surrandet af en mängd svarta och gula småkryp, som svärmade öfver kistorna. Ett par gathundar kommo löpande, de satte sig med långt uthängande tunga på randen af den stora grafven och blickade ned.

Halfvor påminde sig med en rysning, att han befann sig på sluttningen af Hinnoms dal, helt nära den plats, där Gehennas eld, fordom brunnit. »Detta är sannerligen Gehenna, detta är fasans boning,» utbrast han.

Men Halfvor stod ej länge stilla och betraktade detta. Han sprang ned i gropen, vräkte undan de tunga kistorna och kröp in mellan de döda. Han sökte och sökte, tills han fann Lill Gretas kista. Och då han funnit dem, lyfte han den på sina axlar och steg upp ur grafven.

»Hon skall då åtminstone ej säga, att hennes far lät henne ligga på det här stället öfver natten,» utropade han.

»Käraste barn,» sade han med allvarlig och öfvertygande stämma, som ville han försvara sig inför den döda. »Käraste Lill Greta, vi visste intet om detta. Ingen visste om att du skulle bli kastad upp ur jorden. Andra fingo veta, hvad som stod på, men ej vi. De hålla oss inte för människor, därför ha de ej brytt sig om att låta oss veta det.»

Då han kom upp ur gropen med kistan, kände han på nytt, att hjärtat var i olag. Han måste sätta sig med, tills den värsta smärtan gett med sig.

»Du skall inte vara rädd, barnet mitt,» sade han. »Det här går snart öfver. Du skall inte tro, att jag inte orkar bära bort dig härifrån.»

Så småningom fick han sina krafter tillbaka, och med kistan på axeln vandrade han upp mot Jerusalem.

Då han gick framåt på den smala stigen utanför muren, tyckte han, att allt han såg hade fått ett annat utseende. Murarna och ruinhögarna skrämde honom. Allt hade blifvit besynnerligt hotfullt och fientligt. Det främmande landet och den främmande staden gladde sig åt hans sorg.

»Du skall inte vara ond på far, barnet mitt, därför att han fört dig till ett obarmhärtigt land,» sade han.

»Om detta hade händt därhemma,» fortfor han, »så skulle skogen ha gråtit, och bergen skulle ha jämrat sig, men detta är ett obarmhärtigt land.»

Han gick allt långsammare för att spara hjärtat, som inte tycktes ha kraft att drifva blodet genom kroppen. Han kände sig hjälplös och förtviflad, och framför allt kom det öfver honom ångest, därför att han var så långt borta i främmande land, där ingen behöfde hafva barmhärtighet med honom.

Så vek han om hörnet och gick fram utefter den östra muren. Den graffyllda Josafats dal utbredde sig under honom.

»Och det är här, som domen skall stå och de döda skola uppväckas,» tänkte han.

»Hvad skall Gud säga om mig på domens dag, som har fört de mina till denna dödens stad, Jerusalem?» frågade han sig.

»Och jag har äfven öfvertalat mina grannar och anförvanter att resa till denna förskräckelsens stad. De skola anklaga mig inför Gud.»

Han tyckte sig höra, hur hans landsmän höjde sin röst mot honom. »Vi trodde på honom, och han förde oss till ett land, där vi voro mera föraktade än hundar, och till den staden, hvars grymhet dödade oss.»

Han sökte skaka bort dessa tankar, inte längre dröja vid detta. Men det var honom omöjligt. Han såg nu på en gång alla svårigheter och alla faror, som väntade hans kamrater. Han tänkte på den tunga fattigdom, som snart måste komma öfver dem, då de ej mottogo lön för något arbete. Han tänkte på det ovana klimatet och på sjukdomarna, som skulle ödelägga dem. Han tänkte på de hårda bud de pålagt sig själfva, som skulle medföra splittring och undergång. Han kände sig dödstrött.

»Lika litet som vi kunna odla detta landets jord och dricka dess vatten, lika litet kunna vi fortsätta att lefva här,» utropade han.

Han släpade sig framåt allt långsammare. Han var alldeles utmattad och kraftlös.

Kolonisterna sutto redan vid aftonmåltiden, då en svag ringning hördes på portklockan.

Då porten öppnades, satt Tims Halfvor på marken därutanför. Han var nära nog döende. Hans lilla dotters likkista stod bredvid honom. Han satt och bröt blommor ur en stor bukett vissnade anemoner och strödde öfver kistan.

Det var Ljung Björn, som hade kommit ut för att öppna. Han tyckte sig märka, att Halfvor sade något och böjde sig ned för att höra bättre.

Halfvor började flera gånger på nytt, innan han kunde framsäga hörbara ord.

»De hafva kastat ut våra döda,» sade han, »de ligga under öppen himmel borta i Gehenna. Ni måste i denna natt gå och hämta dem.»

»Hvad säger du?» frågade Björn, han förstod ej alls hvad det var fråga om.

Den döende reste sig upp med en sista ansträngning. »De hafva kastat ut våra döda ur sina grafvar, Björn. I denna natt måste ni gå till Gehenna alle man för att hämta dem.»

Då han sagt detta, sjönk han åter samman och satt stönande på marken.

»Jag har fått så ondt, Björn, det är visst något åt hjärtat,» framstötte han. »Jag var rädd, att jag skulle dö, innan jag fick tala om detta. Jag har burit hem Lill Greta, men jag orkade ej med de andra.»

Björn föll på knä bredvid honom. »Skall du ej komma in Halfvor?» frågade han, men Halfvor hörde ej på

honom.

»Lofva mig, Björn, att Lill Greta kommer ordentligt i jorden. Jag vill ej, att hon skall tycka, att hon har en dålig far.»

»Ja, ja,» sade Björn, »men skall du inte försöka att komma in nu, Halfvor?»

Halfvor böjde hufvudet allt djupare. »Laga att hon får ligga under en grön torfva,» hviskade han. »Och lägg också mig under en grön torfva,» tillade han om en stund.

Björn såg, att han var svårt sjuk och skyndade in efter hjälp för att bära in honom. Då han kom tillbaka var Halfvor redan död.

————

Paradisbrunnen.

———

Det blef en förfärligt hård sommar i Jerusalem med vattenbrist och sjukdom. Vinterregnen hade varit mycket knappa det året, och den heliga staden, som ej har stort annat vatten att tillgå än det regn, som under vintern uppsamlas i underjordiska cisterner, hvilka finnas vid hvarje gård, kom snart att sakna vatten. Och på samma gång som folket måste nöja sig med att dricka det unkna, dåliga vatten, som ännu fanns kvar på bottnen i cisternerna, tilltogo sjukdomarna i frukttansvärd grad. Det fanns snart knappt en gård, där inte någon låg sjuk i smittkoppor eller rödsot eller klimatfeber.

De Gordonska kolonisterna fingo en arbetsam tid, de blefvo nästan samtliga upptagna af att sköta sjuka. De ibland dem, som hade lefvat länge i Jerusalem, tycktes ej vara mottagliga för smitta, de gingo utan att taga skada från sjukbädd till sjukbädd. Svensk-amerikanarna, som hade genomlefvat heta somrar ute i Chicago och voro vana vid att andas stadsluft, stodo också godt emot sjukdom och ansträngning. De stackars dalbönderna däremot blefvo sjuka nästan allesammans.

I början såg det ej farligt ut. De flesta gingo uppe, om de än ej mäktade arbeta. Fastän de tynade af och kände ständigt feber, trodde ingen, att det var annat än ett snart öfvergående illamående. Men efter en vecka dog Birger Perssons änka och kort därpå en af hans söner. På samma gång inträffade flera nya sjukdomsfall. Det såg ut, som om allt dalfolket skulle stryka med på en gång.

Alla de sjuka hade samma brinnande längtan och åstundan. De bådo alla om en dryck vatten, bara en enda munfull friskt, rent vatten. Det var som skulle de ej behöfva något annat än detta för att bli friska.

Men då man bjöd dem af cisternvattnet, vände de bort hufvudet och ville ej ens se åt det. Fastän det var filtreradt och afkyldt, tyckte de, att det luktade unket och hade en vedervärdig smak. Ett par af de sjuka, som försökt att dricka det, fingo svåra plågor och klagade öfver att de hade blifvit förgiftade.

En förmiddag, då denna sjuklighet regerade som värst, sutto några af bönderna i den smala skuggan utanför huset och småpratade. De hade alla feber, det syntes på deras aftärda ansikten och på deras ögon, som voro matta och blodsprängda. Ingen af dem företog sig något arbete, de rökte inte en gång ur sina små kritpipor.

Deras egentliga sysselsättning var att se upp till himmelen, som hvälfde sig klar och blå öfver deras hufvuden. De höllo den noggrannaste vakt, och icke den minsta sky, som steg upp vid horisonten, undgick dem. De visste alla mycket väl, att intet regn var att vänta förrän om ett par månader, men så snart ett af de hvita sommarmolnen höjde sig öfver horisonten, inbillade de sig, att det kunde ske ett under, och att det snart skulle börja regna. »Hvem vet, om inte Gud nu till sist vill hjälpa oss?» sade de.

Medan de med största vaksamhet följde molnets tillväxt och färd uppåt himmelen, började de tala med hvarandra om hur det skulle vara att höra stora droppar smattra mot väggar och fönster, att se vatten skvala ur takrännan och flöda nedåt vägen, medförande småsten och sand. De kommo öfverens om att de inte skulle gå in under tak, om det började regna, de skulle bara sitta stilla och låta vattnet strömma ned öfver sig. De behöfde att känna sig genomdränkta af vatten, de, likaväl som den uttorkade marken.

Men då molnet hade seglat ett stycke uppåt himmelen, kunde de ej annat än märka, att det förminskades och liksom smalt bort. Först var det de fjunlika kanterna, som förtärdes, därpå började förstöringsarbetet inifrån, och det föll sönder i tunna flikar och strimmor. Och om några ögonblick var det alldeles försvunnet.

Då bönderna ej mera sågo molnet, blefvo de alldeles förtviflade. De gamla karlarna voro så kraftlösa af sjukdom, att de lade händerna öfver ögonen för att dölja, ifall de skulle falla i gråt.

Ljung Björn Olofsson, som kände sig vara den ledande bland svenskarna efter Tims Halfvors död, försökte då att muntra upp de andra. Han började tala med dem om bäcken Kidron, som i forna dagar hade flutit genom Josafats dal och gjort Jerusalem till en vattenrik stad. Han hade sin bibel i fickan, han slog upp den och läste upp för dem alla de ställen, där Kidron var nämnd. Han beskref för dem, hvilken stor och väldig ström Kidron hade varit, den hade drifvit kvarnar, och om vintern hade den till och med varit så mäktig, att den hade stigit öfver sina bräddar och öfversvämmat landskapet.

Det märktes på Ljung Björn, att han erfor riktig lisa af att tala om det stora vattnet, som en gång hade strömmat förbi Jerusalem. Han hade säkert alltid floden i sina tankar. Allra mest fäste han sig vid stället, där det berättas, att David öfvervadat Kidron, då han flydde för Absalon. Ljung Björn beskref för de andra hur det skulle vara att få gå med nakna fötter genom kallt, rinnande vatten. »Det skulle jag tycka mer om än att få dricka det,» sade han.

Ljung Björn hade ännu mycket att säga om Kidron, då hans svåger, Kolås Gunnar, afbröt honom. Gunnar sade, att han ej brydde sig om Kidron, som var borta och uttorkad. Men han hade allt sedan den här svåra tiden började, gått och tänkt på en profetia af Hezekiel, fyrtiosjunde kapitlet, första och följande verserna. Den handlade om en ström, som skulle upprinna vid templets tröskel och flyta ut öfver heden ända till det Döda hafvet. Kolås Gunnar skakade den svarta luggen ur pannan, medan han talade, ögonen lyste på honom, och han berättade så, att alla bönderna sågo för sina ögon vattenledningen, som kom ned från Jerusalem. Vattnet kom glidande, sakta porlande fram i en stenränna. Därifrån utgöt det sig i många små rännilar, som löpte mellan gröna gräsmattor. Pil och poppel växte på stränderna, stora, tjockbladiga vattenväxter hängde ned mot vattenytan. På rännilarnas botten lågo små hvita stenar, och vattnet glittrade och bubblade, då det strömmade öfver dem.

»Och detta måste komma att ske,» utbrast Kolås Gunnar. »Det är en Guds profetia, och den har ej ännu gått i fullbordan. Jag går och tänker på, att den väl kan uppfyllas i dag eller i morgon.»

Men då Hök Gabriel Mattsson, som också var med i skaran, hörde detta, blef han mycket ifrig, lånade Ljung Björns bibel och läste upp några verser ur krönikeboken. »Lägg nu märke till detta,» sade han, »det är det märkvärdigaste, jag någonsin hört.» Och han läste upp för dem, att i Hiskia konungs tid hade det blifvit kändt, att Sanherib drog upp för att belägra Jerusalem. Då hade Hiskia gått till råds med sina höfdingar och sina tappraste män, och de hade alla sagt: »Det är ej godt, att assyrerna finna så mycket vatten, då de komma och belägra staden.» Därpå hade Hiskia gått ut med en stor härskara och dämt upp vattnen utanför Jerusalem, både den stora floden, som gick midt igenom landet, och alla källorna.

Då Gabriel hade läst upp detta, såg han ut öfver de kala markerna, som omgåfvo kolonien. »Jag har funderat mycket öfver den här berättelsen,» sade han, »och jag har frågat amerikanarna om den. Och nu skall jag säga er, hvad jag har fått veta.»

Gabriel talade lätt och flytande, på samma sätt som hans far, Hök Matts, då denne kände anden öfver sig och började predika. Han hade eljes ingen predikogåfva, men nu, medan febern brusade i hans kropp, kommo orden lätt och ledigt öfver hans läppar.

»Ja, amerikanarna ha sagt mig,» fortfor Gabriel, »att på Hiskia konungs tid var denna högslätt bevuxen med otaliga träd och buskar. Säd växte det ej i denna steniga mark, men en mängd trädgårdar lågo här, fyllda med granatträd och aprikosträd, med saffran och kalmus och kanel, med koferbuskar och nardusplantor, med alla slags luktträd och alla slags kosteliga frukter. Alla dessa träd stodo väl bevattnade; från strömmar och bäckar löpte vatten in i hvarje lustgård, och hvarje trädgårdsägare hade rätt att en viss tid på dagen sätta sin egendom under vatten.

Men en morgon gick kung Hiskia ut med sina härskaror, en morgon, då alla dessa träd stodo i sin härligaste skrud. Då Hiskia vandrade bort, strödde mandel- och aprikosträd sina blomblad öfver honom. Luften var kvalmig af balsamångor, då Hiskia drog bort. Och vid dagens slut, då Hiskia vände om hem med sin här, stodo träden på samma sätt och hälsade honom med sina ljufva dofter.

Men kung Hiskia hade den dagen varit borta och dämt upp alla Jerusalems källor och den stora strömmen, som flöt midt igenom landet. Och nästa dag flöt ej mer något vatten i de små rännorna, som löpte fram till trädens rötter.

Om några veckor, då träden skulle börja att sätta frukt, voro de maktlösa och satte blott få frukter; och då bladen framkommo ur knopparna, voro de små och förkrympta.

Men sedan kom en ond tid öfver Jerusalem med krig och stora olyckor. Ingen hade tid att åter öppna källorna och att återföra den stora strömmen i dess fåra. Och så dogo fruktträden ut på högslätterna rundtom staden, somliga under den första sommartorkan, några under den andra, några under den tredje. Och omkring Jerusalem blef öde land, som det förblifvit intill denna dag.»

Gabriel tog upp en skärfva från marken och började borra i jorden. »Men nu är saken den,» fortsatte han, »att då judarna kommo åter från Babylon, visste de ej att finna stället, där strömmen hade blifvit uppdämd, och ej heller de bortledda källornas läge. Och ingen människa har återfunnit dem intill denna dag.»

»Men vi, som nu sitta här och tråna efter vatten,» fortfor han, »hvarför gå vi ej ut och söka efter kung Hiskias källor? Hvarför gå vi ej ut och finna den stora strömmen och de många källorna? Om vi funne dem, skulle träd åter kunna växa på högslätterna, och detta land skulle bli rikt och fruktbart. Om vi funne dem, skulle det vara mer värdt än att upptäcka guld.»

Då Gabriel hade slutat tala, började de andra att öfverväga hans ord, alla medgåfvo, att det torde förhålla sig så, som han sade, och att det ej borde vara omöjligt att finna den stora strömmen. Men ingen af dem reste sig för att gå bort och börja sökandet, inte en gång Gabriel. Det märktes nog, att hans ord inte voro något annat än ett hugskott, hvarmed han sökte stilla sin längtan.

Då började Bo Ingmar Månsson, som ända dittills hade suttit tyst och hört på de andra. Han hade ej själf feber, men ingen längtade mer efter friskt vatten än han, ty Gertrud hade också dukat under för denna törstsjukdom. För hennes skull trånade han så efter vatten, att hans läppar kändes torra och han som de andra inte hade någon annan tanke än källor och strömmar.

»Jag tänker ej på så heliga och märkvärdiga vatten, som ni andra,» sade Bo långsamt, »men från morgon till kväll tänker jag på en älf, som rinner frisk och klar med ljust, blankt vatten.»

Bönderna sågo upp med spänd förväntan i blicken.

»Jag tänker på en älf, som hämtar tillflöde ur många bäckar och åar och kommer bred och vattenrik fram ur mörka skogen och är så klar, att man ser alla de kiselstenar, som ligga och glittra på bottnen. Och den älfven är ej uttorkad som Kidron eller blott en dröm som Hezekiels flod eller omöjlig att finna som Hiskias, utan den forsar och strömmar ännu i denna dag. Jag tänker på Dalälfven.»

De tre karlarna svarade ej ett ord. De sutto skygga med nedfällda ögonlock. Sedan Dalälfven blifvit nämnd, kunde ingen förmå sig att tala om Palestinas källor och floder.

*

Samma dag framemot middagstiden inträffade ett nytt dödsfall. Det var ett af Kolås Gunnars barn, som dog, en liten glad pojke, som alla hade tyckt mycket om.

Men nu inträffade, att ingen tycktes sörja barnet, däremot grepos alla dalbönderna af en förskräckelse, som de knappt kunde behärska. Den lille döde gossen syntes dem alla ligga där som det förebådande tecknet, att det var omöjligt för någon af dem att genomlefva sjukdomen.

De vanliga brådskande begrafningsförberedelserna började genast, men de, som snickrade på kistan, stodo och undrade hvem som skulle komma att göra detta arbete åt dem själfva, och de, som gjorde i ordning svepningen, talade på samma gång om, hur de ville ha det, då de själfva voro döda. »Kom ihåg, ifall du lefver efter mig,» sade den ena kvinnan till den andra, »att jag vill ligga i mina egna kläder.» »Kom ihåg,» sade hennes kamrat, »att jag vill ha svart krusflor omkring kistan, och min vigselring vill jag ha med mig i grafven.»

Midt under detta kom ett besynnerligt tal smygande genom kolonien. Ingen visste hvem som först sagt orden, men då de voro sagda, blefvo alla uppmärksamma och började tänka och undra öfver dem. Som det ofta går, tyckte alla till en början, att det, som föreslogs, var orimligt och outförbart, men om en stund, förekom det dem helt förnuftigt och det enda, som kunde göras.

Snart talades det ej om något annat i hela kolonien, både bland sjuka och friska, både bland amerikanare och svenskar.

»Det vore kanske allra bäst, att dalfolket reste tillbaka hem,» sade man.

Ingen af amerikanarna kunde dölja för sig, att det såg ut, som skulle alla bönderna komma att dö i Jerusalem. Hur sorgligt det än var, att så många goda och redliga människor skulle lämna kolonien, så tycktes det knappast finnas någon annan utväg. Det var bättre, att de reste hem och tjänade Guds sak, så godt de kunde, i sitt eget land, än att de skulle omkomma här i den heliga staden.

Svenskarna tyckte först, att det var dem alldeles omöjligt att slita sig från detta land med alla dess heliga orter och minnen, och de ryste för att åter drifvas ut i världens oro och strid efter att ha vant sig vid det ljufva, trygga samlifvet i kolonien. Flera af dem tyckte, att det nära nog var bättre att dö än att resa hem.

Men så kom tanken på hemmet och ställde sig mycket lockande och förledande för dem. »Kanske, att det ej blir någon annan råd, än att vi måste resa,» sade de.

Plötsligen ljöd klockan, som brukade kalla kolonisterna till gudstjänster och möten i församlingssalen. Alla blefvo mycket bestörta och nästan skrämda, de förstodo, att mrs Gordon önskade, att de skulle komma tillsammans för att öfverlägga om hemresan. De visste ej ännu själfva riktigt hvad de ville, men en lättnad låg det dock i blotta tanken, att de kunde undkomma död och sjukdom. Detta märktes bäst däraf, att flera, som lågo svårt sjuka, stego upp och satte på sig kläderna för att kunna gå till församlingssalen.

Däruppe rådde ingen sådan reda och ordning som vid ett vanligt möte. Ingen hade satt sig, utan folk stod i grupper här och där och samtalade. Alla voro mycket upprörda, men den, som talade ifrigast, var Hellgum. Det märktes, att han, som hade förmått dalbönderna att resa till Palestina, plågades af det tunga ansvar han hade dragit öfver sig. Han gick från den ene till den andre och yrkade på hemresan.

Mrs Gordon var mycket blek, hon såg trött och lidande ut. Hon tycktes så litet veta hvad hon ville, att hon var rädd för att börja förhandlingarna. Ingen hade någonsin sett henne så obeslutsam.

Dalbönderna voro mestadels tysta. De tycktes alltför sjuka och förslöade för att självfva kunna fatta något beslut, utan stodo och väntade på hvad de andra skulle bestämma för dem.

Några unga amerikanska flickor voro alldeles utom sig af medlidande. De gräto och bådo, att man skulle sända hem dessa sjuka människor, att man ej skulle låta dem dö.

Midt under det att man som ifrigast talade för och mot saken, gick dörren upp nästan ljudlöst, och Karin Ingmarsdotter kom in.

Karin Ingmarsdotter var nu mycket lutande och böjd. Hon hade åldrats alldeles förskräckligt, ansiktet hade blifvit litet och sammantryckt, och håret var fullkomligt grått.

Alltsedan Halfvor Halfvorsons död lämnade Karin mycket sällan sitt rum. Hon satt där ensam i en stor stol, som Halfvor hade snickrat åt henne. Någon gång tog hon sig för att lappa och laga åt de två barnen, hon ännu, hade kvar i lifvet, men mestadels satt hon med händerna i kors och stirrade framför sig.

Ingen kunde träda in i ett rum mera anspråkslöst än Karin, men hur det nu var, blef det tyst, då hon kom, och alla vände sig om och sågo efter henne.

Karin gled långsamt och ödmjukt fram öfver golfvet. Hon gick ej midt i rummet, utan smög utefter ena väggen, tills hon kom upp till mrs Gordon.

Mrs Gordon gick några steg emot henne och räckte henne handen.

»Vi äro samlade här för att tala om er hemresa,» sade mrs Gordon till henne. »Hvad säger du Karin om den saken?»

Karin sjönk tillsammans för ett ögonblick, riktigt som om hon skulle ha fått ett slag. I hennes matta ögon tände sig den allra djupaste längtan. Säkert såg hon framför sig den gamla gården och tänkte sig, att hon än en gång kunde få sitta vid brasan i storstugan, eller stå vid grinden och se boskapen drifvas i vall en vårmorgon.

Men detta varade endast ett ögonblick. Karin rätade genast upp sig, och hennes ansikte återtog sitt vanliga uttryck af seg uthållighet.

»Jag ville fråga om en sak,» sade Karin på engelska och så högt, att alla kunde höra henne. »Guds röst kallade oss att fara hit till Jerusalem. Har nu någon hört Guds röst befalla oss att draga härifrån?»

Det blef mycket tyst i rummet efter Karins fråga. Ingen vågade svara henne ett enda ord.

Men Karin hade feber som alla de andra, och hon hade knappast talat ut, förrän man såg, att hon vacklade och var nära att falla. Mrs Gordon lade sin arm om hennes lif och ledde ut henne.

Då Karin fördes förbi sina gamla sockenbor, var det ett par af dem, som nickade åt henne: »Tack skall du ha, Karin,» sade de.

Så snart Karin var borta, började amerikanarna åter tala om hemresan, som om ingenting förefallit. Dalbönderna svarade ej ett ord, men så småningom började den ene efter den andre af dem smyga sig bort ur församlingen.

»Hvarför gå ni?» frågade en af amerikanarna. »Mötet skall ju börja nu, bara mrs Gordon kommer åter.»

»Märker ni inte, att alltsammans redan är afgjordt,» sade Ljung Björn, »inte behöfva ni hålla möte för vår skull. Vi höllo på att glömma det, men nu minnas vi på nytt, att ingen annan än Gud kan bestämma öfver vår hemresa.»

Och amerikanarna sågo med förvåning, att Ljung Björn och alla hans sockenbor lyfte hufvudet högre och sågo mindre modlösa och förstörda ut nu, än då de samlades till öfverläggningen. Kraften och uthålligheten kommo tillbaka, då de sågo sin väg klart för sig och ej tänkte på, att de kunde undfly faran.

*

Gertrud låg sjuk i den lilla kammaren, där hon bott samman med Gunhild. Därinne var mycket gladt och prydligt. Bo och Gabriel hade tillverkat alla möblerna, de voro bättre gjorda och mer utsirade än i något annat rum. De hvita gardinerna och sängomhängena hade Gertrud själf väft och försett med hålsöm och spetsar.

Efter Gunhilds död hade Betsy Nelson, en af de svensk-amerikanska flickorna, flyttat in i rummet. Hon hade blifvit Gertrud en god vän, och då denna nu låg sjuk, vårdade hon henne mycket kärleksfullt.

Det var på aftonen samma dag, som det hade blifvit afgjordt vid det stora mötet, att dalbönderna skulle stanna i Jerusalem. Gertrud hade rätt stark feber och låg och talade utan uppehåll. Betsy satt bredvid sängen och sade då och då ett par ord för att lugna henne.

Plötsligen såg Betsy, att dörren sakta öppnades, och Bo kom in. Han gjorde så litet väsen som möjligt, kom ej fram i rummet, utan klämde sig upp mot väggen och blef stående där. Gertrud tycktes knappast märka, att han kommit, men Betsy vände sig häftigt mot honom för att visa ut honom ur sjukrummet.

Men då hon såg Bo in i ansiktet, blef hon helt hjärtängslig och fick stort medlidande med honom. Å Herre Gud, han tror visst, att Gertrud skall dö, tänkte hon. Jag kan förstå, att han menar, att det inte finns någon räddning för henne, sedan nu dalbönderna ha beslutat att stanna kvar i Jerusalem.

Hon förstod med ens hur mycket Bo tyckte om Gertrud, och hon sade till sig själf: Det är bäst, att den stackaren får bli kvar här inne. Jag har inte hjärta att neka honom att få se henne så länge som möjligt.

Bo fick alltså stå kvar innanför dörren och kunde nu höra hvarje ord, som Gertrud sade. Hon hade ej så stark feber, att hon yrade, men hon talade ständigt om brunnar och strömmar, såsom alla de andra sjuka. Oupphörligen klagade hon också öfver den förfärliga, brännande törsten, som plågade henne.

Betsy hällde en gång upp vatten i ett glas och bjöd den sjuka: »Drick af det här vattnet, Gertrud,» sade hon. »Det är ej farligt.»

Gertrud reste sig en smula från hufvudgärden, fattade om glaset och förde det upp mot läpparna. Men innan hon hade smakat det, ryckte hon tillbaka hufvudet. »Kan du inte känna hur förfärligt illa det luktar,» klagade hon. »Du vill visst alldeles förstöra mig.»

»Det finns hvarken smak eller lukt på det här vattnet,» sade Betsy saktmodigt. »Det har blifvit alldeles särskildt renadt för att de sjuka skola kunna dricka det utan fara.»

Hon trugade henne att dricka, men Gertrud stötte undan glaset så häftigt, att vatten spilldes ut på täcket.

»Jag tycker, att du borde se, att jag är nog sjuk ändå, utan att du behöfver förgifta mig,» sade hon.

»Du skulle bli bättre, om du bara vågade smaka vattnet,» envisades Betsy.

Gertrud svarade ej, men om en stund började hon snyfta och gråta.

»Å käraste barnet mitt, hvarför gråter du?» frågade Betsy.

»Det är så förfärligt, att ingen kan skaffa mig drickbart vatten,» sade Gertrud, »att jag skall ligga här och dö af törst, utan att någon har barmhärtighet med mig.»

»Å, nog vet du, att vi ville hjälpa dig, om vi kunde,» sade Betsy och klappade hennes hand.

»Hvarför ger ni mig inte vatten då?» snyftade Gertrud. »Jag är inte sjuk af annat än törst. Jag skulle bli bra i samma ögonblick jag finge dricka godt vatten.»

»Det finns inte bättre vatten än detta att få i Jerusalem,» sade Betsy sorgset.

Gertrud hörde inte på henne.

»Det skulle ej kännas så svårt, om jag inte visste, att här finnes godt vatten,» jämrade hon sig. »Tänk, att jag skall dö af törst, då det inne i Jerusalem finnes en hel brunn full med friskt, rent vatten.»

Bo spratt till, då han hörde detta och såg frågande på Betsy. Flickan höjde litet på axlarna och skakade på hufvudet. Ack, det är bara sådant, som hon inbillar sig, tycktes hon säga.

Men då Bo fortfor att se undrande ut, sökte Betsy förmå Gertrud att förklara hvad hon menade. »Inte tror jag, att det nu finnes något riktigt godt vatten att få i Jerusalem,» sade hon.

»Det är besynnerligt, att du har så dåligt minne,» sade Gertrud, »eller var du kanske inte med den dagen, då vi gingo och beságo den gamla platsen där judarnas tempel stått?»

»Jo då, jag var visst med.»

»Det var inte i Omars moské,» sade Gertrud eftersinnande, »nej, det var inte i den vackra moskén, som låg midt på platsen, utan det var i den gamla fula moskén, som låg vid ena kortsidan. Minns du inte, att därinne fanns en brunn?»

»Det minns jag nog,» sade Betsy, »men jag vet inte hur du kan tro, att det finns bättre vatten i den brunnen än annorstädes i staden.»

»Det är så svårt, att jag skall behöfva tala så mycket, då jag har en sådan brännande törst,» klagade Gertrud. »Du kunde väl ha hört på hvad miss Young berättade om brunnen.»

Det förorsakade henne verklig pina att tala med torra läppar och brännande strupe, men innan Betsy hunnit svara, var hon dock i full färd med att berätta hvad hon visste om brunnen.

»Den där brunnen är den enda i Jerusalem, som alltid har godt vatten,» sade hon. »Och det kommer sig däraf, att den har sin källa i paradiset.»

»Jag undrar just hur du eller någon annan kan ha reda på den saken,» sade Betsy och log en smula.

»Jo,» fortfor Gertrud mycket allvarsamt, »det vet jag. Ser du, miss Young talade om att en fattig

vattenbärare en gång under en svår sommartorka gick in i den gamla moskén för att hämta vatten. Han satte fast sitt ämbar vid kroken på repet, som hängde öfver brunnen, och hissade ned det. Men då ämbaret slog mot vattenytan, föll det af kroken, och blef liggande på brunnens botten. Nu förstår du väl, att mannen ej ville förlora sitt ämbar.» — »Ja, det förstår jag ju,» sade Betsy. — »Han skyndade också genast efter ett par andra vattenbärare, och lät dem hissa sig ned i den mörka brunnen.»

Här reste sig Gertrud på armbågen och såg på Betsy med sina feberstrålande ögon. »Han gled mycket långt ned, förstår du, och ju djupare han kom, desto mer förvånad blef han, ty ett mildt ljus strömmade mot honom nedifrån brunnsbotten. Och då han ändtligen kände fast mark under fötterna, var vattnet bortflutet, och i dess ställe utbredde sig därnere en härlig trädgård. Sol och måne lyste där inte, men en svag dager sväfvade öfver den, så att han kunde se den alldeles tydligt. Det märkvärdigaste var, att det föreföll, som om allt därnere skulle sofva. Alla blommor stodo med tillslutna kalkar, bladen hängde hopvikta på träden, och gräset låg utsträckt på marken. De härligaste träd stodo lutade mot hvarandra i sömn, och fåglarna sutto orörliga i trädkronorna. Och ingenting därnere var rödt eller grönt, utan allt var grått som aska, fastän du förstår, att det var mycket vackert i alla fall.»

Gertrud berättade mycket omständligt liksom angelägen, att Betsy skulle tro henne. »Hur gick det då se'n med den där karlen,» frågade Betsy. — »Jo, han stod en stund och undrade hvart han var kommen, men så blef han rädd för att karlarna, som hissat ned honom, skulle förlora tålamodet, om han dröjde för länge. Men innan han lät hissa upp sig till jordytan, gick han fram till det största och härligaste trädet, som fanns i lustgården och bröt af en kvist, som han tog med sig.»

»Jag tycker inte, att han borde ha gått så snart upp ur lustgården,» sade Betsy leende, men Gertrud lät ej störa sig, »Då han kommit upp till sina vänner igen,» fortfor hon, »talade han om för dem hvad han hade sett och visade dem kvisten, som han brutit. Och vet du, att i samma ögonblick, som den hade kommit upp i luften och ljuset, hade den börjat lefva. Bladen slogo ut, de förlorade sin gråa färg och blefvo klart, lysande gröna. Och då vattenbäraren och hans vänner sågo detta, förstodo de, att han hade varit nere i paradisets lustgård, som ligger och slumrar under Jerusalem, ända tills den med förnyadt lif och glans skall uppstiga till jordytan på domens dag.»

Gertrud hämtade tungt efter andan och sjönk ned på kudden. »Kära, du blir för trött af att tala så mycket,» sade Betsy. — »Jag får ju lof att tala, så att du begriper hvarför det finns godt vatten i den där brunnen,» suckade Gertrud, »och nu är det inte mycket kvar af historien heller. Du förstår nog, att ingen skulle ha trott, att mannen varit i paradiset, om han ej hade fört med sig den där kvisten. Men denna var olik hvarje trädslag, som människor hittills skådat, och för dess skull ville hans vänner genast stiga ned i brunnen och se paradiset. Men se, nu hade vattnet vändt tillbaka i brunnen, och hur djupt de än döko, kunde de ej nå bottnen.»

»Jaså, det var ingen mer, som fick se paradiset,» sade Betsy. — »Nej, det var ingen mer, och sedan den tiden har vattnet aldrig varit borta, så att, fastän många, otaligt många ha försökt det, har ingen kunnat nå till brunnens botten.»

Gertrud suckade djupt, så började hon på nytt »Ser du, det är väl ej meningen, att vi skola få se paradiset redan här i lifvet.» — »Nej, det är väl inte det,» medgaf Betsy. — »Men det viktigaste för oss är att veta, att det ligger och slumrar och väntar på oss.» — »Ja så är det.» — »Och nu kan du väl också förstå, Betsy, att det alltid är rent, friskt vatten i den där brunnen, som har sina källor i paradiset.» — »Kära, om jag bara kunde skaffa dig af det vattnet, som du längtar så mycket efter,» sade Betsy och smålog vemodigt.

Just då Betsy sade detta, öppnade en af hennes små systrar dörren och vinkade åt henne. »Betsy, mor har blifvit sjuk,» sade barnet, »hon ligger och kallar på dig.» Betsy såg villrådig ut, visste ej hur hon skulle

kunna lämna Gertrud. Men om ett ögonblick fattade hon sitt beslut och vände sig till Bo, som alltjämt stod kvar vid dörren. »Du kan väl stanna här hos Gertrud och vaka öfver henne, medan jag är borta,» sade hon. — »Ja,» svarade Bo, »jag skall vaka öfver henne, så godt jag kan.» — »Försök blott, att få henne att dricka, så att hon kommer ifrån den tanken, att hon skall dö af törst,» hviskade Betsy, då hon gick.

Bo satte sig på Betsys plats bredvid sängen. Gertrud tycktes ej fråga efter om det var han eller Betsy, som satt där. Hon fortfor alltjämt att tala om paradisbrunnen, låg och målade ut för sig, hur läskande och friskt och rent vattnet därifrån måtte vara.

»Ser du, Bo, jag kan ej få Betsy att tro, att vattnet i den brunnen är bättre än annat vatten här i staden,» klagade hon. »Det är därför hon ej gör något för att skaffa mig det.»

Bo hade blifvit mycket fundersam och grubblande. »Jag sitter och undrar om jag inte borde gå och hämta hem sådant där vatten åt dig,» sade han.

Gertrud blef helt förskräckt och grep honom i rockärmen för att hålla kvar honom. »Å nej, det skall du inte tänka på, jag klagar bara på Betsy, därför att jag är så törstig. Jag vet så väl, att hon inte kan skaffa mig vatten från paradisbrunnen. Miss Young talade ju om, att muhammedanerna hålla den så helig, att de alls inte tillåta någon kristen att hämta vatten ifrån den.»

Bo satt tyst en stund, men han fortfor att grubbla på samma sak. »Jag kunde väl klä ut mig till muhammedan,» föreslog han.

»Du får alls inte tänka på något sådant,» sade Gertrud, »det är riktigt dåraktigt af dig.» Men Bo ville ej öfverge planen. — »Om jag talar vid den gamle skomakarn, som sitter här i kolonien och lagar våra skor, så tror jag nog, att jag får låna hans kläder,» sade han.

Gertrud låg tyst och eftersinnande. »Är skomakarn här i dag?» frågade hon. — »Ja, han är så,» sade Bo. — »Ja, det kan i alla fall inte bli till något,» suckade Gertrud.

»Jag tror, att jag borde ge mig af nu på eftermiddagen, då det inte är någon fara för att jag kan gå och få solstyng,» sade Bo. — »Men är du inte förfärligt rädd? Du skall veta, att de slå ihjäl dig, om de känna igen, att du är en kristen.» — »Å inte är jag rädd, om jag bara blir riktigt utklädd med röd fez och hvit turban, du vet, och får ett par trasiga, gula tofflor på fötterna och lifklädnaden så där uppfästad, som vattenbärare bruka ha den.» — »Men hvad tänker du bära vattnet i?» — »Jag tar ett par af våra stora kopparämbar och hänger dem i ett ok öfver skuldran,» sade Bo.

Han tyckte sig märka, att Gertrud hade fått nytt lif vid utsikten, att han skulle gå och hämta vattnet, fastän hon alltjämt gjorde svårigheter. Men just på samma gång vaknade han upp till att förstå hur omöjligt hela företaget var. Å Herre Gud, inte kan jag gå och hämta vatten på tempelplatsen, som muhammedanerna hålla så helig, att en kristen knappt får beträda den, tänkte han. Jag skulle inte få lof för bröderna i kolonien att försöka sådant, hur gärna jag än ville. Och inte tjänar det något till heller, ty det är nog lika dåligt vatten i den där paradisbrunnen som på alla andra ställen.

Medan han tänkte på detta, öfverraskades han af att Gertrud sade: »Det är nog ganska litet folk ute på vägen vid den här tiden på dagen.» Nu väntar hon visst, att jag skall gå, tänkte Bo, nu är jag vackert ute. Och Gertrud ser så upplifvad ut, att jag ej törs säga henne, att alltsammans är omöjligt.

»Ja, det är sant,» sade Bo dröjande, »det skulle nog gå bra för mig, ända tills jag kommer fram till Damascusporten, ifall jag inte råkar någon af kolonisterna.» — »Kanske att de då förbjuda dig att gå,» sade Gertrud och såg helt ängslig ut. Bo hade just ämnat säga något dylikt för att komma ifrån hela företaget, men då han såg hennes ängslan, hade han ej hjärta därtill. — »Inte förbjuda de mig att gå,» sade han

muntert, »de känna inte en gång igen mig, som kommer klädd till vattenbärare med de stora kopparämbaren dinglande om benen.» Gertrud såg lugnare ut. Hon kom genast in på en ny tankegång. — »Jaså äro de så stora de där ämbaren,» sade hon. — »Ja, det kan du lita på, att de äro stora, du kan inte dricka ut vattnet, som jag bär hem i dem, på många dar.»

Därpå låg Gertrud tyst, men hon såg på Bo med ögon, som riktigt tiggde om att han skulle fortsätta, och han kunde inte motstå henne. »Innanför Damascusporten blir det värre för mig,» sade han, »jag vet inte hur jag skall taga mig fram genom folkträngseln.» — »Men det går ju dock för de andra vattenbärarna,» sade Gertrud ifrigt. — »Ja, det är inte bara folk, det är kameler också,» sade Bo. Han försökte att hitta på alla tänkbara hinder. — »Blir du uppehållen länge då, tror du?» frågade den sjuka ängsligt. Det gick Bo som förut, han vågade ej säga Gertrud, att hela vandringen var omöjlig. »Hade jag haft vatten i ämbaren, så hade jag nog måst vänta, men nu, då de äro tomma, kilar jag väl fram mellan kamelerna.»

Här teg Bo igen, så sträckte Gertrud fram sin afmagrade hand och strök ett par gånger öfver hans. »Du är så snäll, som går efter vatten åt mig,» sade hon mildt.

Gud hjälpe mig, som sitter här och inbillar henne, att det kan gå för sig, tänkte Bo. Men då Gertruds hand alltjämt smekte hans, blef han vid att tala om för henne hur han skulle vandra. »Så går jag rätt framåt, ända tills jag kommer in på Via Dolorosa,» sade han. — »Ja, där brukar aldrig finnas mycket folk,» inföll Gertrud gladt. — »Nej, där möter jag nog inte någon annan än ett par gamla nunnor,» sade Bo raskt. »Jag kan vandra på utan hinder, ända tills jag kommer ned till seraljen och fängelserna.»

Här tystnade Bo på nytt, men Gertrud låg alltjämt och strök sakta öfver hans hand. Det var som en tyst bön till honom att gå vidare. Jag tror, att hon känner sig mindre törstig, bara därför att jag talar om att gå efter vatten, tänkte han. Jag får lof att berätta för henne hur det lyckas för mig.

»Där nere vid fängelserna råkar jag nog in i bråk och folkträngsel igen,» sade han, »ty polisen kommer väl som vanligt dragande med en tjuf och för in honom i fängelset, och då stannar alltid en hel skara folk utanför och talar om saken.» — »Du går väl förbi, så fort du kan,» sade Gertrud ifrigt. — »Inte går jag förbi, då skulle väl alla genast se, att jag inte är någon inföding, nej, jag stannar och står och lyssnar, som om jag skulle begripa hvarom frågan är.» — »Hvad skulle det tjäna till, då du ingenting förstår?» — »Nog skulle jag förstå så mycket, som att det är tal om en, som stulit.»

»När så alla fått klart för sig, att de ej få se något mer af den där tjufven, skiljes hopen åt, och jag vandrar vidare. Nu har jag bara att gå igenom ett mörkt porthvalf, så är jag inne på tempelplatsen. Men jag är säker på att just som jag skall stiga öfver en barnunge, som ligger och sofver midt på gatan, slår en pojke ett krokben för mig, och jag snafvar till och börjar svära på svenska. Jag blir förfärligt rädd förstås och sneglar på ungarna för att se om de märkt något. Men de ligga liknöjda och lata som förut och vältra sig i smutsen.»

Gertruds hand låg alltjämt kvar öfver Bos, och han kom däraf i rent öfverdådigt humör, han blef så upplifvad, att han kunde säga och göra hvad som helst för att behaga henne. Han tyckte, att det var, som om han berättade en saga för ett barn, och han började roa sig åt att brodera ut sin berättelse med många äfventyr. Nu får jag göra så mycket jag kan af den här vandringen, eftersom det roar henne, tänkte han, sedan får jag väl på något sätt försöka att komma ifrån saken.

»Ja, så kommer jag ut i solskenet på den stora, vida tempelplatsen,» sade han, »och jag skall säga dig, att i första ögonblicket, glömmer jag bort både dig och brunnen och vattnet, som jag skulle hämta.» »Hvad i all världen är det då, som händer dig,» frågade Gertrud och smålog mot honom. »Det är ingenting, som händer mig,» sade Bo med stor säkerhet, »det är bara så, att där är så ljust och vackert och fridfullt, mot den svarta staden jag kommer från, så att jag bara vill stå stilla och se mig omkring. Och så är det ju den vackra Omars moské, som står på upphöjningen i midten och så många paviljonger och porthvalf och trappuppgångar och

öfverbyggda brunnar, att se på. Och alla minnena sedan, då jag tänker på att jag står på judarnas gamla tempelgård, önskar jag, att de stora stenhällarna, som täcka marken, kunde tala och berätta mig om allt, som där timat.»

»Men det är kanske farligt, om du står stilla så där och ser så främmande ut,» sade den sjuka. Gertrud vill nog, att jag skall komma raskt tillbaka med vattnet, tänkte Bo, det är besynnerligt hur ifrig hon är, det är alldeles som om hon inbillar sig, att jag verkligen är på väg till paradisbrunnen.

Men egentligen hade det gått på samma sätt med Bo, han var så ifrig med sin berättelse, att han såg hela tempelplatsen för sig, och talade om sina äfventyr, alldeles som hade de inträffat.

»Ja, jag står ju inte länge stilla heller,» sade han, »utan jag går förbi Omars moské och förbi de stora, svarta cypresserna, som stå på södra sidan, och förbi den stora vattenbassängen, som de säga skall vara kopparkaret från Salomos tempel. Och öfverallt, där jag går fram, ligga människor utsträckta på stenhällarna och steka sig i solskenet. Där leka småbarn, och där sofva lättingar, och en dervishschejk sitter på marken med sina lärjungar omkring sig. Han vaggar fram och tillbaka med kroppen, medan han talar till dem, och då jag ser honom, kan jag inte låta bli att tänka för mig själf: Så satt nog Jesus en gång på den här samma tempelplatsen och undervisade sina lärjungar. Just som jag står och tänker på detta, ser dervishschejken upp och betraktar mig. Du kan nog tro, att jag blir rädd, han har stora, svarta ögon, som se alldeles rätt igenom människor.» — »Måtte han bara inte se, att du inte är en riktig vattenbärare,» sade Gertrud. — »Ånej, han tyckes inte alls bli häpen att se mig, men straxt därpå måste jag gå förbi ett par verkliga vattenbärare, som stå och vinda upp vatten ur en brunn. De ropa an mig, och jag vänder mig om och tecknar åt dem, att jag skall gå in i moskén. Och så blir det alldeles tyst bakom mig.» — »Tänk om de förstå, att du ej är en muselman!» — »Jag vänder mig om än en gång och ser efter dem, då stå de med ryggarna vända åt mig och språka.» — »De ha kanske fått syn på något, som var märkvärdigare än du.» — »Ja, det ha de väl.

»Så är jag då ändtligen framme vid den gamla moskén El Aksa, där paradisbrunnen finns,» sade Bo, »och jag går just förbi de där två pelarna i porten, som stå så nära hvarandra, och om hvilka du vet, att det heter, att ingen kan tränga sig emellan dem, som ej är en rättfärdig man. Ja, säger jag för mig själf, inte vill jag försöka att tränga mig emellan de där pelarna nu i dag, då jag är ute för att stjäla vatten.» — »Hur kan du tänka så,» inföll Gertrud, »det är väl det bästa du gjort i hela ditt lif.»

Gertrud låg nu i helt glad väntan och lyssnade. Hon hade så pass stark feber, att hon ej kunde hålla isär verkligt och osant, utan hon var fullt inne i att Bo var på väg efter vatten från paradisbrunnen.

»Så skjuter jag af mig tofflorna och går in i El Aksa moskén,» fortfor Bo. Han tyckte, att det gick underbart lätt för honom att sätta ihop den här historien, men han kände riktig ångest för hur det skulle bli att säga Gertrud, att han inte i verkligheten kunde skaffa henne vatten. »Och då jag väl är inkommen där, ser jag straxt brunnen till vänster inne bland en hel skog af pelare. Det står ett vindspel med rep och krok öfver den, det är ingen konst att hissa ned ämbaren och få dem fyllda. Och jag skall säga dig, att det är rent och blänkande klart vatten, som jag hämtar upp ur brunnen. Bara Gertrud får se och smaka sådant här vatten, blir hon bestämdt frisk, tänker jag för mig själf, medan jag fyller ämbaren.»

»Ja, bara du nu snart kan komma hem med det,» sade Gertrud. — »Jag skall säga dig,» svarade Bo, »att jag är inte så lugn nu, som då jag kom. Nu då jag har vattnet, så är jag rädd att förlora det. Och då jag går mot porten, blir jag än mer ängslig, ty jag tycker mig höra rop och skri.» — »Ack, hvad kan det nu vara i vägen?» frågade Gertrud, och Bo såg, att hon blef blek af ängslan. Men Bos fantasi fick riktig fart, då han såg hur intresserad Gertrud var, och han utbrast: »Hvad som är i vägen! Jo, det skall jag säga dig. Hela Jerusalem är det, som kommer emot mig.»

Han drog andan ett ögonblick liksom för att uttrycka sin häpnad och förskräckelse. »Ja, de ha rest sig upp

alla de där, som lågo och hvilade på stenhällarna, och nu stå de utanför El Aksa och skrika. Och ropen tillkalla folk från alla håll. Från Omars moské kommer den högste tempelföreståndaren rusande i stor turban och räfskinnspäls, och från ingångarna komma barnungar, och från alla tempelplatsens hörn komma dagdrifvare, som legat där och sofvit. Och jag ser ingenting annat för mig än knutna näfvar och skrikande munnar och högt uppsträckta armar. Och det är ett virrvarr för mina ögon af brunrandiga mantlar och svajande dräkter och röda gördlar och gula tofflor, som stampa mot marken.»

Bo kastade en blick på Gertrud, då han berättade detta. Hon afbröt honom ej med frågor, men hon hörde på med spändaste uppmärksamhet, och i sin ängslan hade hon rest sig en smula från bädden.

»Jag förstår inte ett ord af hvad de ropa till mig, kan du veta,» fortfor Bo, »men jag begriper ju i alla fall, att de äro onda, därför att en kristen vågat hämta vatten ur paradisbrunnen.» Gertrud sjönk tillbaka på kudden alldeles blek. — »Ja, jag förstår nog, att du ej kan komma hem till mig med något vatten,» sade hon nästan tonlöst.

Nej, det är nog inte så väl, tänkte han för sig själf. Men då han såg hennes ängslan, blef han bevekt på nytt. Jag tror visst, att jag får ställa det så, att det här paradisvattnet kommer hem till Gertrud i alla fall, tänkte han.

»Ta de då vattnet ifrån dig?» frågade Gertrud. — »Nej, till en början stå de bara och skrika, de veta väl ej rätt hvad de vilja.» Bo höll upp ett ögonblick, han visste inte alltför väl själf hur han skulle reda ut härfvan. Då kom Gertrud honom till hjälp. — »Jag hoppades, att han, som satt och talade med sina lärjungar, skulle rädda dig.»

Bo drog ett djupt andetag. »Nej, att du kunde gissa det,» utbrast han.

»Jag ser nu, att den där moskéföreståndaren i den vackra räfskinnspälsen börjar ge folket befallningar,» fortfor han. »Så rycka några stycken af dem sina dolkar ur gördeln och rusa på mig. Det är nog meningen att göra slut på mig med en gång. Men besynnerligt är det, att jag ej är rädd om mitt lif, jag bara fruktar för att de skola spilla ut vattnet. Och då de där karlarna komma rusande, ställer jag naturligtvis ned ämbaren på marken och mig själf framför dem. Och då de komma inpå mig, sträcker jag ut armarna och stöter omkull dem. De se helt häpna ut, då de tumla om på marken, de visste inte förut hvad det ville säga att strida med en dalkarl.»

»Men snart äro de på fötter igen, och flera komma till. Och nu äro de så många, att jag tydligt ser, att jag skall bli öfvermannad.» — »Men då kommer han nog fram, han dervishschejken,» inföll Gertrud. Bo upptog genast idén. »Ja, han kommer fram mycket stilla och värdigt och säger några ord till folkhopen, och genast upphör den att hota och anfalla mig.» — »Jag vet så väl, så väl hvad han sedan gör,» sade Gertrud. — »Så fäster han en klar, lugn blick på mig,» sade Bo. — »Nå än sen då?» — Bo försökte få fram något, men han var alldeles hjälplös. »Ja, det har du ju redan gissat,» sade han för att locka Gertrud att tala.

Gertrud såg hela scenen alldeles tydligt framför sig. Hon tvekade ej ett ögonblick. »Så skjuter han dig åt sidan,» sade hon »och ser ned i vattenämbaren.» — »Ja visst, det är just hvad han gör,» sade Bo. — »Han ser ned i vattnet från paradisbrunnen,» sade Gertrud betydelsefullt. Men innan hon hann säga något mer, hade Bo, utan att han själf visste om det, läst sig till hennes tankar, så att han på en gång hade klart för sig, hur Gertrud tänkte sig upplösningen af äfventyret. Han började berätta mycket ifrigt.

»Du förstår väl, Gertrud, att det fanns ingenting annat än vatten i ämbaren, då jag bar ut dem ur El Aksa, ingenting annat än klart vatten.» — »Nå än nu då?» — »Jo, då den där karlen lutar sig öfver dem, ser jag ett par kvistar ligga och simma på vattnet.» — »Ja visst,» sade Gertrud, »jag trodde, att det skulle gå alldeles så. Och på kvistarna sitta hopvikta, gråaktiga blad, ser du inte det?» — »Jo, jag ser.» — »Han är väl någon

slags undergörare den där dervishen.» — »Han är väl det,» bekräftade Bo, »och god och barmhärtig är han också.»

»Då han nu böjer sig ned och lyfter upp kvistarna och höjer dem i luften,» sade Gertrud, »veckla bladen ut sig och antaga den skönaste gröna färg.» — »Och så bryter det ut ett rop af hänförelse i folkhopen,» skyndade sig Bo att tillfoga, »och med de sköna bladen i handen går dervishen fram till moskéföreståndaren. Han pekar på kvistarna, och han pekar på mig. Det är ju lätt att förstå, att han säger: 'Den här kristne har ju hämtat upp blad och kvistar från paradiset. Fattar ni ej, att han står under Guds beskydd, inte går det an att mörda honom!'

»Därpå går han fram till mig, alltjämt med de strålande bladen i sin hand. Jag ser hur de lysa i solskenet, och skifta färg, än äro de röda som koppar och än blåa som stål. Han hjälper mig på med oket och tecknar åt mig, att jag skall gå. Och jag går så fort jag kan, men jag kan ej låta bli att se mig om flera gånger. Och alltjämt står han och håller upp de skiftande bladen, och folket står stilla och ser på honom. Och så står han kvar, ända tills jag har hunnit ut från tempelplatsen.

»Å Gud välsigne honom,» sade Gertrud. Hon låg och smålog mot Bo. »Nu kommer du nog riktigt hem med vattnet från paradisbrunnen.»

»Ja,» svarade Bo, »nu är det inte något mer hinder i vägen, nu kommer jag lyckligt hem.»

I detsamma lyfte Gertrud hufvudet förväntansfullt och log på nytt. Å Herre Gud, hon tror visst, att jag har vattnet här, tänkte Bo. Det var förfärligt illa gjordt af mig att narra henne. Hon dör säkert, om jag säger henne, att här ej finns sådant vatten, som hon längtar efter.

I sin ångest tog han vattenglaset, som stod på bordet, detsamma som Betsy förut bjudit Gertrud, och räckte det till henne. »Vill du nu smaka vattnet från paradiset, Gertrud?» sade han och rösten skalf af ängslan. Han blef nästan förfärad vid att se Gertrud sätta sig upp och gripa efter glaset med båda händerna. Hon drack ur halfva glaset med stor begärlighet. — »Gud välsigne dig,» sade hon, »nu får jag nog lefva.» — »Du skall få mer om en stund,» sade Bo. — »Jag vill, att du skall ge de andra sjuka också, af det här vattnet, så att äfven de bli friska,» sade Gertrud. — »Nej,» sade Bo, »vattnet från paradisbrunnen är blott för dig. Det skall ingen annan dricka.» — »Men du själf skall väl åtminstone smaka hur godt det är,» sade Gertrud. — »Ja, det vill jag,» sade Bo. Han tog glaset från Gertrud, vände det så, att hans läppar kommo på samma ställe, som hennes nyss förut hade berört, och såg på Gertrud med ögon, som strålade af lycka.

Men innan han tömt glaset, hade Gertrud sjunkit tillbaka på kudden och somnat in lätt och ögonblickligt som ett barn.

Ingmar Ingmarsson.

En söndagseftermiddag, då dalbönderna hade varit ett och ett halft år i Jerusalem, voro de och de andra kolonisterna samlade till gudstjänst. Det led mot jul, och vintern var inträdd, men dagen var mycket varm och mild, så att fönsterna i den stora församlingssalen kunde stå öppna.

Midt under det man höll på att sjunga en af Sankeys sånger, hördes en ringning på portklockan. Det var en svag och ödmjuk ringning, bara ett enda klämtande, om ej fönsterna stått öppna, skulle ingen ha hört den. En af de unga karlarna, som satt nere vid dörren, gick för att öppna, och sedan tänkte ingen mer på hvem som kunde ha kommit.

En stund efteråt hördes tunga steg komma långsamt och försiktigt uppför marmortrappan. Då den gående nått till det öfversta trappsteget, gjorde han ett långt uppehåll. Han tycktes stå stilla och betänka sig, innan han med än större tvekan gick öfver marmorgolfvet i den stora öppna förstugan utanför församlingssalen. Ändtligen lade han sin hand på låsvredet och klämde ned det. Därpå öppnades dörren så mycket som en fjärdedels tum, och längre tycktes den ej vilja komma.

Då stegen först hördes, hade dalbönderna alldeles ofrivilligt sänkt rösterna för att höra bättre, och nu vände de alla sina ansikten mot ingången. Det där försiktiga sättet att öppna en dörr var dem så välbekant. De glömde rent bort hvar de befunno sig, tyckte, att de sutto hemma i Dalarne i en af sina egna små stugor. Men ögonblicket därefter kommo de åter till sig själfva och sågo ned i sina sångböcker.

Dörren gled nu upp sakta och ljudlöst, utan att den, som stod utanför, ännu lät se sig. Hos Karin Ingmarsdotter och ett par andra gick rodnaden som en röd sky öfver ansiktet, alltmedan de sökte hålla tankarna samlade och följa med sången. Men männen började sjunga kraftigare, med starkare bas än förut, utan att tänka på att hålla tonen.

Ändtligen, då dörren kommit upp vid pass en fot, visade sig en lång, ful karl, som började klämma sig in genom den trånga öppningen. Han kom in med mycket ödmjuk hållning, och i sin ängslan att störa gudstjänsten vågade han ej gå framåt rummet, utan blef stående strax innanför tröskeln med sänkt hufvud och knäppta händer.

Han var iförd kläder af svart, fint kläde, som sutto i påsar och djupa veck. Händerna, som stucko fram under en tillskrynklad manschett, voro stora och valkiga med höga ådror under skinnet. Han hade ett stort, fräknigt ansikte med alldeles hvita ögonbryn, starkt framskjutande underläpp och ett stramt drag vid munnen.

I detsamma den nykomne trädde inom dörren, reste sig Ljung Björn från sin plats och sjöng vidare stående. Nästa sekund reste sig gamla och unga bland dalfolket och sjöngo stående, alldeles som Ljung Björn. De höllo ansiktena stadigt öfver boken, och icke ett leende upplyste dem. Endast då och då gled en förstulen blick till den nykomne nere vid dörren.

Men sången blef på en gång starkare, likt en eld, som lifvas upp af en vindpust. De fyra Ingmarsdöttrarna, som alla hade vackra röster, togo ledningen, och det blef jubel och fart öfver den som aldrig förr.

Och amerikanarna sågo förvånade på dalbönderna, ty utan att dessa kanske själfva visste det, hade de alla börjat sjunga på svenska.

SENARE AFDELNINGEN.
Barbro Svensdotter.

Dagen efter Ingmars ankomst till Jerusalem satt Karin Ingmarsdotter som vanligt ensam på sitt rum. Hela förra kvällen hade hon i glädjen öfver att återse Ingmar stannat i församlingsrummet och tagit del i samtalet. Men nu hade förstenningen åter fallit öfver henne, hon satt stel och rak i Halfvors länstol och stirrade rätt framför sig utan att syssla med något som helst arbete.

Så gick dörren upp, och Ingmar kom in. Karin märkte honom ej, förrän han stod alldeles bredvid henne. Hon blef förlägen öfver att brodern hade fått se henne sitta alldeles sysslolös, rodnaden steg upp i hennes ansikte, och hon grep ifrigt efter en stickstrumpa.

Ingmar tog plats på en stol och satt där tyst, utan att se på Karin. Det for nu för henne, att de i går kväll endast hade talat med honom om hur de själfva hade det härute i Jerusalem, och att ingen hade fått veta något om honom, Ingmar, eller hvarför han uppsökt dem. Det är väl detta han nu vill tala om för mig, tänkte Karin.

Ingmar rörde läpparna ett par gånger, som för att börja ett samtal, men inte ett ljud kom fram. Karin satt under tiden och betraktade honom. Det är rent förfärligt hvad han har åldrats, tänkte hon. Far hade knappast djupare rynkor i pannan, han, så gammal han var. Antingen har Ingmar varit sjuk, eller ock har han måst genomgå något bra svårt, sedan jag sist såg honom.

Karin började undra hvad det kunde vara, som hade händt Ingmar. Hon hade ett dunkelt minne af att systrarna en gång hade läst upp något, som rörde honom, ur ett bref, men hon hade varit så nedgräfd i sin sorg, att allt, som skett i yttervärlden, hade gått henne förbi som något, hvarmed hon ej hade att skaffa.

Karin sökte nu på sitt försiktiga vis förmå Ingmar att tala om hur han haft det, och hvarför han hade rest till Jerusalem. »Det var bra, att du kommer in till mig, så att jag kan få litet reda på hur det står till i hemtrakten,» sade hon. — »Ja,» svarade Ingmar, »jag tänker, att det kan vara en hel mängd saker, som du vill veta besked om.» — »Det har alltid varit så med folket därhemma,» sade Karin och talade långsamt, likt en, som försöker att sätta sig in i en sak, som varit länge borta ur tankarna, »att de velat ha någon att rätta sig efter, än var det far, och än var det Halfvor, och en lång tid var det skolmästarn. Jag undrar hvem det kan vara nu för tiden?» Karin hade inte väl ställt denna fråga på Ingmar, förrän han fällde ned ögonlocken och blef sittande tyst utan att ändra en min. »Kanske att det är kyrkoherden, som nu har blifvit den styrande?» gissade Karin. Ingmar satt styf och rak och svarade alltjämt ingenting. »Jag har tänkt för mig själf, att det väl nu är Ljung Björns bror, Per, som är den ypperste mannen i hela socknen,» envisades Karin, men äfven denna gång blef hon utan svar. »Jag vet ju,» började hon på nytt, »att det varit vanligt, att folk rättar sig efter husbonden på Ingmarsgården, men ingen kan begära, att de skola låta styra sig af en, som är så ung som du.» Hon höll upp, och Ingmar gaf nu ändtligen ett svar. — »Du vet nog, att jag är för ung för att bli invald i råd eller nämnder.» — »Man kan nog styra folk utan att ha så många ämbeten,» sade Karin. — »Ja,» svarade Ingmar, »det kan man.»

Då Ingmar yttrade detta, genomfors Karin af en glädjekänsla. Ack, inte frågar jag numera efter allt detta, tänkte hon, men hon kunde i alla fall ej låta bli att vara glad åt att ättens gamla makt och anseende öfvergått till Ingmar. Hon rätade upp sig och började tala i myndigare ton än hittills. »Jag kunde nog tro, att människor skulle vara förståndiga och begripa, att du gjorde rätt, som öfvertog gården.» Ingmar gaf Karin en lång blick. Han förstod hvad som låg under hennes ord. Hon hade nog fruktat, att han hade blifvit utsatt för sockenbornas förakt, därför att han öfvergett Gertrud. — »Gud har inte straffat mig på det sättet,» sade han.

Om det inte är detta, så är det något annat svårt, som öfvergått honom, tänkte Karin. Hon måste sitta tyst och fundera en lång stund, hon lefde sig med stort besvär in i de tankar och känslor hon haft i det gamla landet.

»Jag undrar om det finns någon i socknen, som hållit fast vid vår lära?» frågade Karin. — »Det är kanske en eller två, fler är det inte.» — »Jag tänkte alltid, att ännu några till skulle få mottaga Guds kallelse och följa efter oss,» sade hon och gaf Ingmar en forskande blick. — »Nej,» sade Ingmar, »ingen mer har blifvit kallad, så vidt jag vet.» — »I går, då jag fick se dig, tänkte jag, att du hade fått erfara Guds nåd,» sade Karin. — »Nej, jag har inte kommit hit af den orsaken, jag.»

Karin höll inne en stund, innan hon fortfor med sina frågor. Hon började nu mera skyggt, liksom rädd för det svar hon kunde få. »Nu är det väl ingen därhemma, som tänker på oss, som äro resta?» På detta svarade Ingmar åter med en viss förlägenhet. — »Det är ju inte så mycken sorg numera, som det var i början.» —

»Jaså, det var sorg,» sade Karin, »jag tänkte, att det bara skulle vara en lättnad att bli af med oss.» — »Åjo, nog var det sorg och saknad efter er,» svarade Ingmar ifrigare, »det drog allt om en lång tid, innan folk, som varit era grannar, blefvo vana vid dem, som flyttat in i ert ställe. Jag vet, att Börs Berit Persdotter, som var grannkvinna till Ljung Björns, gick ut hvar kväll i vintras och smög sig rundt om huset, där de bott.» — Karin kom mycket säfligt fram med nästa fråga. »Då har nog Börs Berit varit den, som sörjt mest af alla?» — »Ånej,» sade Ingmar med kärf röst, »det var en annan, som passade på hvar kväll i höstas, då det var mörkt och svart, och rodde nedåt älfven till skolmästarns och satte sig på en sten vid älfbrädden, som Gertrud brukade slå sig ned på, då hon satt och såg på solnedgången.»

Karin menade nu, att hon visste hvarför Ingmar åldrats, och bytte raskt om samtalsämne. »Är det din hustru, som sköter gården, medan du är borta?» frågade hon. — »Ja,» svarade Ingmar.

— »Hon är en god husmor?» fortsatte Karin. — »Ja,» svarade Ingmar än en gång. Karin strök med handen nedåt förklädet, innan hon sade något mer. Hon tyckte sig nu minnas, att systrarna berättat, att det ej varit godt mellan Ingmar och hustrun. — »Ha ni något barn?» frågade hon till sist. — »Nej,» sade Ingmar, »vi ha intet barn.»

Karin satt nu rådlös, hon strök och strök med handen nedåt förklädet. Det bar henne emot att fråga Ingmar rent ut hvarför han kommit. Sådant hade aldrig varit sed på Ingmarsgården. Så kom Ingmar själf henne till hjälp.

»Barbro och jag skola skiljas,» sade han med hård röst. Karin for upp, på en gång var hon alldeles sådan, som om hon suttit som husmor på Ingmarsgården. Hon mindes intet annat än sina gamla tycken och känslor. — »Gud bevare dig för hvad du säger,» utbrast hon, »aldrig har någon i vår släkt låtit skilja sig!» — »Det är redan afgjordt,» sade Ingmar, »vi blefvo skilda för ett år till säng och säte på hösttinget. Då det året är förbi, skola vi lägga in om riktig skilsmässa.» — »Hvad har du då emot henne?» frågade Karin, »du kan aldrig få någon, som är mer förmögen och ansedd.» — »Inte har jag något emot henne,» sade Ingmar undvikande. — »Är det hon, som vill skiljas?» — »Ja,» sade Ingmar, »det är hon, som vill skiljas.» — »Om du varit sådan mot henne, som du bort vara, så hade hon inte begärt skilsmässa,» sade Karin häftigt.

Karin grep hårdt om armstöden på länstolen. Hon var mycket upprörd, det märktes mest därpå, att hon nu började tala om Halfvor. »Det är väl, att far och Halfvor äro döda, så att de slippa vara med om detta,» sade hon. — »Ja, det är godt för alla, som äro döda,» sade Ingmar.

»Och nu är du här för Gertruds skull,» utbrast Karin. Ingmar svarade ej, han endast böjde på hufvudet. »Jag undrar inte på att du skäms,» sade systern. — »Jag skämdes mer den dagen, då det var auktion på Ingmarsgården.» — »Hvad tror du folk skall säga om detta, att du far och friar till en ny, innan du fått riktig skilsmässa från den förra?» — »Det var ingen tid att dröja,» sade Ingmar saktmodigt, »jag fick lof att fara hit och taga hand om Gertrud. Det kom bref till oss därhemma om att hon höll på att bli tokig.» — »Inte behöfde du göra dig besvär med detta,» sade Karin häftigt, »här finnas nog de, som taga bättre vård om Gertrud, än du kan.»

Det blef tyst en stund, så steg Ingmar upp. »Jag hade väntat mig annan utgång af det här samtalet,» sade han och lade nu in så stor värdighet i sättet, att Karin ovillkorligen kände en liknande vördnad för honom, som hon känt för fadern. »Jag har gjort stor orätt mot Gertrud och mot Storms, som varit som far och mor för mig. Nu trodde jag, att du skulle vilja hjälpa mig att göra det onda ogjordt.» — »Du vill väl göra ondt värre, då du öfverger din lagvigda hustru,» sade Karin häftigt. Hon sökte hålla sin vrede vid lif med onda ord, hon hade börjat frukta, att Ingmar skulle förmå henne att se saken på hans sätt. Ingmar svarade ej på talet om hustrun, han sade endast: »Jag tänkte, att du skulle tycka om, att jag försökte gå Guds vägar.» — »Vill du, att jag skall tycka, att du går Guds vägar, då du öfverger hem och hustru för att löpa efter din käresta?»

Ingmar gick sakta mot dörren. Han såg trött och plågad ut, men förrådde ingen häftighet, han var ej mycket lik en, som drifves af en stor och obändig kärlek. »Om nu Halfvor lefde, vet jag, att han skulle råda dig att fara hem och försona dig med din hustru,» sade Karin. — »Jag har allt slutat upp att handla efter människors råd,» sade Ingmar. Karin reste sig nu också upp, hon blef förbittrad på nytt, därför att Ingmar antydde, att han handlade efter Guds bud. »Jag tror inte Gertrud tänker på dig numera på samma sätt som förr,» for hon ut. — »Jag vet nog, att ingen här i kolonien tänker på giftermål,» sade Ingmar, »men jag ville i alla fall försöka.» — »Ja,» afbröt Karin, »inte behöfver du bry dig om hvad vi, som höra till samfundet, lofvat hvarandra, men jag tänker, att du fäster mer vikt vid om jag säger dig, att det nog är så, att Gertrud nu vändt sin håg till en annan.»

Ingmar stod alldeles nere vid dörren. Då han hörde detta, blef han stående och famlade framför sig, som om han ej kunde se låset, han vände ej ansiktet mot Karin. Det dröjde ej en sekund, förrän Karin tog sina ord tillbaka. »Gud bevare mig för att säga, att en af oss skulle älska någon med en köttslig kärlek,» sade hon, »men jag tror, att Gertrud nu älskar den ringaste af bröderna här i kolonien mer än dig, som står utanför.» Ingmar drog en djup suck, i en fart fick han upp dörren och gick sin väg.

Karin Ingmarsdotter satt en stund i tungt grubbel, så reste hon sig, slätade håret, knöt om hufvudduken och gick för att tala med mrs Gordon.

Karin sade henne öppet hvarför Ingmar var kommen. Hon rådde föreståndarinnan att ej låta Ingmar stanna kvar i kolonien, om hon ej ville mista en af systrarna. Men nu hände det så, att medan Karin talade, satt mrs Gordon vid fönstret och såg ned på gården, där Ingmar stod och hängde mot en vägg och såg mer hjälplös och tafatt ut än någonsin. Det flög liksom ett litet leende öfver mrs Gordons ansikte.

Hon svarade Karin, att hon ogärna ville drifva någon ur kolonien, allraminst den, som kommit så långt bortifrån och hade så många nära släktingar bland kolonisterna. Om nu Gud hade sändt Gertrud en pröfning, sade hon, så borde de väl vakta sig för att icke låta henne genomgå den.

Karin blef förvånad öfver svaret. I sin ifver gick hon närmare mrs Gordon och kom så långt fram, att hon kunde se hvem det var, som denna stod och log åt. Men Karin å sin sida såg endast hur lik fadern Ingmar blifvit, och så ond hon än var på honom, förargade det henne i alla fall, att ej mrs Gordon förstod, att den, som hade det utseendet, var en man framför alla andra och hade mera klokhet och duglighet än andra människor.

»Nåja,» sade hon, »ni kan så gärna låta honom stanna, ty han ställer i alla fall om så, att det går, som han vill.»

*

På kvällen denna dag voro de flesta af kolonisterna samlade i den stora salen. De hade det där mycket behagligt och angenämt. Somliga sutto och sågo på barnen, som roade sig med att leka, andra samtalade om det, som händt dem under dagen, en del flyttade sig undan i en vrå och läste högt ur amerikanska tidskrifter. Då Ingmar Ingmarsson såg det stora, väl upplysta rummet och de många glada och förnöjda människorna, kunde han ej låta bli att tänka: Det är säkert, att dalbönderna äro lyckliga här, och att de ej längta hem. De här amerikanarna förstå sig mycket bättre på att ställa det trefligt för sig och andra, än vi göra. Jag förstår, att det är för det goda hemlifvets skull, som kolonisterna kunna bära alla sorger och försakelser. Det är sant, att de, som förr ägde en hel gård, nu få nöja sig med ett rum, men så få de till gengäld mycket mer glädje och munterhet än förr. Och så ha de fått se och lära en otrolig mängd saker. De vuxna vill jag ej tala om, men det förefaller mig rent af, som om här ej skulle finnas ett så litet barn, att det ej vet mycket mer än jag.

Flera af bönderna kommo fram till Ingmar och frågade honom om han ej tyckte, att de hade det bra. Jo, sade

Ingmar, han kunde inte säga annat. »Du trodde väl, att vi bodde i jordkulor,» sade Ljung Björn. — »Ånej, nog visste jag, att det inte var så illa,» svarade Ingmar. — »Vi ha hört sägas, att de skulle ha spridt ut sådant därhemma.»

Denna kväll blef Ingmar mycket utfrågad om hur det stod till i hemsocknen. En efter annan kom fram, satte sig bredvid honom och sporde om sina närmaste. Nästan alla frågade efter gamla Eva Gunnarsdotter. »Hon är kry och rask,» sade Ingmar, »och aldrig råkar hon en människa, utan att hon talar illa om Hellgumianerna.»

Ingmar lade märke till en ung karl, som hela kvällen höll sig i hans närhet utan att tala till honom. Jag undrar hvem det kan vara, som är så lik mig, tänkte Ingmar, och jag undrar hvarför han ser så ond ut, som om han skulle ha lust att köra mig ut ur det här rummet. Till sist kom han att tänka på att karlen måtte vara hans syskonbarn Bo, som i flera år lefvat i Amerika.

Ingmar gick bort till Bo och hälsade från hans föräldrar. Bo gjorde ett par frågor om hemmet, sedan ville han veta hur det stod till med skolmästarn. Det blef nu helt tyst i kretsen omkring Ingmar. Ingen hade ännu vågat tala med honom om Storm. Ingmar såg, att ett par stötte på Bo, för att han skulle tala om annat. Ingmar svarade saktmodigt, att skolmästarn hade det bra, och att han skulle sluta med skolan nästa år, och så tillade han: »Det är roligt höra, att du tänker på Storm ännu, fastän han var svår mot dig i skolan.» Alla började skratta, ty de kommo ihåg hur ofta Storm hade jämrat sig öfver Bos dumhet. Bo svängde sig på klacken och gick utan att göra flera frågor.

Gamle korporal Fält hade som vanligt samlat flera af barnen omkring sig och berättade historier för dem. Ingmar hade aldrig råkat Fält, sedan denne blifvit barnkär, han blef förvånad och gick närmare för att höra hvad Fält hade att tala om för de små. Han hörde hur gubben satt och förtalde om hur han en gång i ungdomen gått och knackat på kyrkans port en torsdagsnatt och kallat ut de döda.

Märta Ingmarsdotter fick ögonen på barnen, som sutto omkring Fält, och såg hur de hade blifvit bleka af skräck. »Fält får inte tala om sådana där spökhistorier,» sade hon strängt. »Han skall tala om något, som kan vara nyttigt och lärorikt.»

Gubben satt och funderade en stund, så sade han: »Jag skall berätta för dem hvad min mor talade om för mig, då hon ville lära mig att fara mänskligt fram med djur.»

»Ja, gör det,» sade Märta Ingmarsdotter och gick sin väg, men Ingmar stod kvar och lyssnade.

»Därhemma i Dalarne,» sade Fält, »finns det ett torp, som kallas Sorgbacken, och det har fått sitt namn för den skull, att där en gång bodde en elak och dålig karl.»

Inte förr hade Fält sagt detta, än Ingmar ryckte till. Han kom ett par steg närmare för att höra bättre.

»Han var en sådan, som var begifven på hästbyte,» fortfor Fält, »han reste beständigt från marknad till marknad för att byta hästar och for mycket illa med djuren. Han hade också en mängd skälmstycken för sig med dem. Än målade han hvita bläsar i pannan på hästar, som folk visste hade koller, så att de ej skulle bli igenkända, och ibland gaf han gamla utslitna krakar sådant att äta, som gjorde, att de sågo feta och glänsande ut just så lång tid, som behöfdes för att byta bort dem. Allra värst for han fram med sina hästar, då han skulle profköra dem. Det kom då en riktig galenskap öfver honom, och han slog och piskade så, att djuren blefvo som flådda öfver ryggen och röda köttet lyste fram efter hvart rapp.

»En gång hade den där karlen legat vid en marknad en hel dag utan att kunna göra några byten. Det kom sig dels däraf, att folk hade blifvit så ofta lurade af honom, att de voro rädda för att ha något med honom att skaffa, och dels var hästen, som han ämnade byta bort den dagen, så gammal och usel, att ingen ville ha den.

Han dref den fattiga kraken i vildaste galopp fram och åter genom folkhopen och piskade honom, så att blod dröp ned på skaklorna, men ju mer han visade den, desto skyggare blef folket för att göra handel med honom.

»Då det led mot kvällen, kunde han nog förstå, att han inte skulle få göra några affärer den dagen. Innan han for hem, ville han dock göra ett sista försök och körde sin häst med sådan hisklig fart öfver marknadsfältet, att människorna trodde, att den skulle störta. Midt under värsta farten fick han ögonen på en karl, som körde en vacker, svart unghäst och åkte lika fort som han själf, utan att det tycktes vålla hästen den minsta ansträngning.

»Inte förr hade hästbytarn stannat och stigit ur kärran, förrän han, som körde den goda hästen, kom fram till honom. Han var liten och spenslig med smalt ansikte och spetsigt skägg under hakan. Han var alldeles svartklädd, och hästbytarn kunde inte hvarken af tyget eller tillskärningen gissa sig till från hvilken socken han var kommen.

»Hästbytarn märkte snart, att den där bonden var bra enfaldig. Han berättade, att han hade en brun häst hemma, och att han ville byta bort den här svarta för att få två af samma färg. 'Den hästen, som du körde med, skulle passa bra i färg,' sade han, 'jag skulle vilja ha den, om den eljest duger något till. Men du får vara hygglig och inte lura på mig en dålig häst, ty det är intet i världen, som jag så litet förstår mig på som hästhandel.'

»Det slutade så, förstås, att hästbytarn lämnade honom sin krake och tog den goda unghästen i stället. Aldrig i hela sitt lif hade han lagt selen på ett så välskapadt djur. 'Ingen dag har börjat så illa för mig och slutat så väl,' sade han, då han satte sig i kärran för att köra hem.

»Det var inte lång väg från marknadsplatsen till hemmet. Han kom fram, medan det ännu var skymning. Då han körde in genom grinden, såg han, att en mängd af hans gamla vänner, hästbytare från flera socknar, stodo utanför stugan och väntade på honom. De voro i mycket godt humör, och då han kom körande, började de skrika och ropa hurra och skrattade på samma gång alldeles ohejdadt.

»'Hvad är det ni har så roligt åt, karlar?' frågade hästbytarn och drog in tömmarna.

»'Jo', sade de, 'vi ha väntat på dig här för att se om det skulle gå för den där karlen att lura på dig sitt blinda föl. Vi mötte honom, då han kom körande upp till marknaden, och då slog han vad med oss om att han skulle lura dig.'

»Hästbytarn hoppade ur kärran, ställde sig framför hästen och gaf den ett förfärligt slag med piskskaftet rätt mellan ögonen. Djuret gjorde inte en rörelse för att undvika slaget. Karlarna hade rätt. Det var alldeles blindt.

»Då blef hästbytarn så ond och förtviflad, att han alldeles tappade sitt förstånd. Medan kamraterna fortforo att håna och skratta ut honom, spände han hästen från kärran, fattade därpå tömmarna och körde den uppför en tvärbrant kulle, som låg bakom stugan. Han smackade och smällde, och hästen gick raskt framåt, men då de kommo på höjden, stannade den och ville ej gå vidare. Däruppe var en skärning i kullen, och under den fanns en ofantligt djup och vid grop, där hela trakten hade hämtat grus under mångfaldiga år. Hästen måtte ha känt, att marken var undergräfd, den ville ej gå framåt. Karlen bara slog och dref på, hästen blef allt mer rädd, den reste sig på bakbenen, men framåt ville den inte. Ändtligen, då den ej visste sig annan råd, tog den ett långt språng, som om den trodde, att detta bara var ett dike att springa öfver, och hoppades komma till andra sidan. Men det fanns ingen andra sida att uppnå, och då den intet fotfäste fick, skrek den högt och förskräckligt, och nästa sekund låg den med bruten nacke nere på gropens botten. Hästbytarn inte så mycket som såg efter den, han gick tillbaka till sina vänner. 'Jaså, ni ha slutat upp med att skratta nu,' sade han. Far

nu er väg och tala om för honom, som ni slogo vad med, hur det gick med hans föl!'

»Men se historien är inte slut med detta,» fortfor Fält, »utan nu skola ni barn lägga märke till hvad som sedan hände. Jo, den där karlens hustru fick en son någon tid därefter, och han var en sådan där veling, som ej har något förstånd, och därtill var han blind. Och det var inte nog härmed, utan alla de söner, som hustrun sedan födde, voro blinda och idioter. Men döttrarna voro vackra och kloka och blefvo väl gifta.»

Ingmar hade stått kvar hela tiden och lyssnat som förhäxad. Nu gjorde han en rörelse som för att slita sig lös, men då gubben fortsatte, blef han alltjämt stående.

»Men därmed var det inte nog,» vidtog gubben än en gång, »utan då de gifta döttrarna fingo barn, voro alla deras söner blinda och idioter, men döttrarna voro vackra och välskapade och hade ett utmärkt förstånd.»

»Och så har det varit intill denna dag,» fortfor gubben, »att alla, som gift sig med döttrar ur den släkten, fått idioter till söner. Och därför har folk kallat det där torpet Sorgbacken, och något annat namn lär det aldrig få.»

*

Då Fält hade slutat sin historia, kom Ingmar litet hastigt fram till Ljung Björn och frågade om denne kunde skaffa honom papper och penna. Björn såg en smula förvånad ut. Ingmar strök sig öfver pannan och sade, att han hade ett angeläget bref att skrifva. Han hade rent glömt af det förut på dagen, men om han kunde få skrifva nu på kvällen, skulle han sända af det med första tåget på morgonen.

Ljung Björn skaffade honom det han önskade, och för att Ingmar skulle få vara i fred, förde han honom ned i snickarverkstaden. Där tände han en lampa och satte fram en stol invid hyfvelbänken. »Här kan du sitta och skrifva i god ro hela natten,» sade han, då han gick.

Så snart Ingmar var ensam, sträckte han ut armarna, som man gör, då man erfar stor längtan, och ett stönande steg upp genom hans strupe. »Å, jag tror inte, att jag står ut,» sade han. »Jag står rakt inte ut med det, som jag har åtagit mig.»

»Inte kan jag tänka på någon annan än henne, som jag har lämnat, hvarken natt eller dag,» fortfor han. »Och det värsta är, att jag inte tror, att jag kan göra Gertrud någon nytta.» Han satt en stund och funderade, så smålog han litet åt sig själf. »Det är nog så, att den, som är i tvekan och kval, vill se tecken och fingervisning i allting. Men besynnerligt var det, att Fält skulle ta sig till att berätta just den här historien. Det var ändå, som om Gud ville visa mig hvad som var rättast att göra.»

Han satt ännu och öfverlade en stund, så grep han om pennan. »I Guds namn då,» sade han och satte ned den på papperet.

Det bref, som Ingmar nu gick att skrifva, hade han tänkt på hvarje dag, alltsedan han for hemifrån. Det var ställdt till den gamle kyrkoherden i hemsocknen, och ingenting skrefs ned däri, som ej många gånger blifvit öfvervägdt och pröfvadt. Men fastän brefvet skrefs till kyrkoherden, var det ingalunda ämnadt ensamt åt honom. Under hela resan hade det förefallit Ingmar, som om han aldrig talat ut med hustrun, aldrig riktigt mäktat säga henne hvad han tänkt och känt, och att han ändock borde försöka att riktigt låta henne veta hur han hade det. Han hade tänkt ut, att bästa sättet vore att skrifva till kyrkoherden. Men han hade inte så lätt för att skrifva heller, det hade ej lyckats honom att öfvervinna blygheten, som hindrade honom från att orda om sig själf. Denna kväll hade han dock på en gång fått klart för sig hur han skulle skrifva, han hade blifvit glad och tänkt: Se där, det blir ej svårt, på det sättet kan jag göra det, nu vet jag hur jag skall bära mig åt för att berätta kyrkoherden allt han behöfver veta för att kunna tala min sak hos Barbro.

Ingmars bref lydde sålunda:

»Medan jag sitter här i mörka natten och skrifver, önskar jag intet högre, än att jag nu kunde komma till prostgården och tala med herr kyrkoherden. Jag skulle önska, att jag finge komma till herr kyrkoherden en sen kväll, då han sitter på sitt rum alldeles stilla och ostörd och tänker på sin predikan.

Nu inbillar jag mig, att i samma stund herr kyrkoherden finge se mig, skulle han fara upp och bli rädd, som om ett spöke kommit vandrande. 'Hvad gör du här? Jag trodde, att du rest till Jerusalem,' skulle herr kyrkoherden nog säga. — 'Ja,' skulle jag svara, 'jag borde nog ha hunnit dit vid det här laget; men jag har vändt om hem, därför att jag fått höra en historia på vägen, som jag ville tala om för herr kyrkoherden.'

Och så skulle jag be så vackert, att herr kyrkoherden ville hafva tålamod med mig en timme eller par och låta mig tala om en lång berättelse, som det ligger mig tungt på hjärtat att anförtro honom. Och då jag fått herr kyrkoherdens tillstånd, skulle jag börja sålunda: Det var en gång en man här i församlingen, skulle jag säga, som ej brydde sig om sin hustru. Det kom sig däraf, att han hade måst afstå från en, som han tyckte om, och ta denna andra för att få behålla sin fars gård. Men då han gjorde den handeln, hade han endast tänkt på gården, han hade rakt ej tagit med i räkningen, att han skulle få en hustru på köpet. Och då de hade firat bröllop och flyttat samman, var det alltjämt, som om han ej kunde förstå, att hustrun hörde honom till. Aldrig undrade han på hur hon kunde ha det, om hon trifdes eller längtade. Inte heller lade han märke till hur hon skötte sina sysslor, om hushållet gick väl eller illa. Han tänkte så mycket på den andra, att han rakt ej kom ihåg, att denna fanns till. Hon var som annat värdelöst lösöre, som följt med gården. Hon fick sköta sig bäst hon kunde, han ville ej göra sig några bekymmer för hennes skull.

Men det var allt också en särskild sak, som gjorde, att mannen inte satte något värde på hustrun. Han hyste missaktning för henne, därför att hon hade velat taga honom, som tyckte om en annan. Det måtte vara något fel på henne, tänkte han, eftersom hennes far på det där sättet rent af måste köpa henne en man.

Om den där mannen någonsin lade märke till hustrun, så var det för att göra jämförelser med den andra, som han mistat. Han kunde nog förstå, att hustrun också såg bra ut, men inte var hon så fager som den han hade förlorat. Inte gick hon så lätt, och inte kunde hon röra händerna så där vackert, och inte hade hon så mycket fint och lustigt att tala om. Hon gick tyst och tålmodig och skötte sitt arbete, det var hvad hon dugde till.

Jag får väl ändå göra mannen den rättvisan och erkänna, att han ej kunde tala med hustrun om det han oftast hade i tankarna. Inte kunde han anförtro henne, att han jämt gick och tänkte på den allra käraste, som hade dragit bort till det främmande landet. Det kunde han ju rakt inte. Och inte heller tyckte han, att han kunde tala med henne om att han jämt gick och väntade på det Guds straff, som skulle komma öfver honom, därför att han brutit sitt ord, och att han var rädd för att tänka på sin far i himmelen och inbillade sig, att alla människor klandrade honom. Det visades honom visserligen stor aktning af dem han talade med, men han var så svårmodig, att han misstänkte, att alla gjorde narr af honom, så snart han vände ryggen till, och sade, att han ej var värd det namnet han bar, och allt möjligt i den vägen.

Jag skall nu tala om hur det var, då den där mannen första gången lade märke till att han hade en hustru.

Det hände sig så, att då de varit gifta ett par månader, blefvo mannen och hustrun bjudna på bröllop till släktingar, som bodde i hennes socken. Det var en lång väg att fara, och de måste stanna en timme på en gästgifvargård för att låta hästen beta. Det var dåligt väder, och hustrun gick upp i öfvervåningen och satte sig på ett af gästrummen, medan hon väntade. Mannen vattnade hästen och gaf honom hafre, sedan kom han upp på rummet, där hustrun tagit in. Han sade ingenting till henne, satt bara och tänkte på hur svårt det var, att han skulle ut bland människor, och undrade om de därborta på bröllopsgården skulle låta honom märka hvad de tänkte om honom. Medan han satt så där och pinade sig, kom den tanken öfver honom, att allt det här egentligen var hustruns skull. Om hon inte hade önskat att gifta sig med mig, tänkte han, så vore jag

ännu en tadelfri man. Jag hade ej blifvit utsatt för någon frestelse, och jag behöfde inte vara rädd för att se hederligt folk i ansiktet.

Aldrig förr hade det fallit mannen in, att han kunde komma att hata hustrun, men just i den stunden tyckte han, att han gjorde det. Emellertid fick han snart annat att tänka på. Några karlar hade kommit in i en sal, som låg utanför gästrummet. De hade väl sett mannen och hans hustru, då de kommo körande, och nu började de tala om dem. Och det var sådana väggar i den där gården, att de, som sutto innanför, kunde höra hvarje ord.

»Jag undrar hur de två kunna ha det,» sade en af karlarna.

»Aldrig trodde jag, att Barbro Svensdotter skulle bli gift,» inföll en annan.

»Jag minns hur kär hon var i Stig Börjesson, som var sommardräng på Bergersgården för en tre, fyra år sedan.»

Då hustrun hörde, att karlarna talade om henne, sade hon hastigt: »Jag undrar om det inte är tid på att resa nu.» Men mannen tyckte, att det var förargligt, att de främmande skulle få veta, att han och hon suttit innanför och lyssnat. Han ville hellre sitta kvar, tills de voro gångna.

Men nu bar det sig så, att de därute fortforo att tala om hustrun, »Den där Stig Börjesson var en fattig stackare, och Berger Sven Persson körde bort honom från gården, så snart han märkte, att dottern höll af honom,» sade en, som tycktes vara väl bekant med historien. »Men då blef Barbro så sjuk af sorg, att gubben fick lof att ge med sig och fara till prästen med Stig och taga ut lysning. Det besynnerliga med den här saken var dock, att då det lyst första gången, kom Stig på andra tankar och sade, att han ingen lust hade att gifta sig. Nu var det Sven Persson, som för dotterns skull måste tigga och be, att ej Stig skulle svika henne. Men Stig hade intet förbarmande, han sade, att han kände sådant hat till Barbro, att han ej mer ville se henne för sina ögon. Han spred ut, att han aldrig hade tyckt om Barbro, utan att det var hon, som sprungit efter honom.»

Då karlarna fortsatte att tala på detta sätt, kan nog kyrkoherden förstå, att mannen blef mycket skamsen, han tordes ej se på hustrun. Men på samma gång tyckte han, att sedan de hört allt detta, kunde de rakt ej gå igenom det andra rummet.

»Det var nog illa gjordt af Stig,» sade en annan af dem därute, »men han har också fått ångra sig.»

»Han har så,» sade en, som ej talat förut. »Han gick och gifte sig med den första, som ville ta honom. Det var visst bara för att visa alla människor, att han ej tänkte på Barbro. Han fick en dålig hustru, det blef bara fattigdom och elände af, och nu har han börjat supa. Han skulle visst sitta på fattighuset med de sina, om inte Barbro hjälpte honom. Det är visst hon, som håller såväl honom som hustrun med både föda och kläder.»

Sedan de sagt detta, talade de ej vidare om Barbro, och en liten stund efteråt voro de gångna. Mannen gick då och spände för, och då hustrun kom ned på gårdsplanen för att stiga i kärran, tog han och lyfte henne upp i åkdonet. Hon trodde väl, att det bara var för att hon ej skulle smutsa ned klädningen på hjulet, men eljest var det så, att han på något sätt ville visa, att han tyckte, att det var synd om henne. Han brydde sig inte så mycket om henne, att han kunde bli ledsen öfver det han hört, han tyckte bara, att det var synd om henne. Och då han körde vägen framåt, vände han ibland på hufvudet och såg på henne. Jaså, hon var af ett så kärleksfullt sinnelag, att hon kunde bistå och hjälpa den, som öfvergifvit henne. Och besynnerligt var det, att hon där inte blifvit mindre sviken, hon, än Gertrud.

Då de hade kört ett stycke, märkte mannen, att hustrun satt och grät. »Inte skall du gråta för detta,» sade han

då, »det är väl inte så märkvärdigt, att du tycker om någon, du som jag.» Sedan satt han och förargade sig öfver att han inte hade kunnat säga henne ett vänligt ord.

Efter detta skulle man väl ha kunnat tro, att mannen ibland gick och undrade om hustrun alltjämt höll af den där Stig. Men något sådant kom inte för hans tankar, han frågade inte nog mycket efter henne för att undra öfver hvem hon tyckte om eller inte tyckte om. Han gick i sina egna sorgsna funderingar och glömde som oftast bort, att hon fanns till. Inte heller var han förvånad öfver att hon alltid var så stilla och lugn och aldrig blef häftig mot honom, fastän han aldrig var, som han skulle vara mot henne.

Jag skall säga kyrkoherden, att det där lugnet, som hon ständigt visade, till sist gjorde, att mannen trodde, att hon inte en gång visste hvad han gick och bar på. Men så hände det en gång på hösten, då de hade varit gifta ungefär ett halft år, att det blef en kulen och ruskig kväll. Mannen hade varit ute alltsedan mörkningen och kom sent hem. I storstugan, där folket låg, var det nedmörkt, men i lillkammarn brann en stor brasa i spisen. Hustrun var uppe och hade satt fram mat, som var något bättre än den vanliga. Då mannen kom in, sade hon till honom: »Du skall lägga af dig rocken, den är alldeles våt.» Hon drog den af honom och höll upp den framför brasan. »Herre Gud, så våt den är,» sade hon, »jag vet inte hur jag skall kunna få den torr till i morgon.»

»Jag kan just undra hvar du har varit i sådant väder?» sade hon om en stund. Det var första gången hon frågade honom om något sådant, han teg och undrade hvart hon ville komma.

»Folk pratar om att du hvar kväll ror ned till skolhuset och sätter dig på en sten vid älfkanten och inte rör dig ur fläck på flera timmar.» — »Man får låta folk prata,» sade mannen och såg lika nöjd ut som förut, men han blef dock förargad öfver att han blifvit utspanad. — »Ja, men sådant kan inte vara roligt för en hustru att höra.» — »Å,» svarade mannen, »den, som har köpt sig en man, kan inte vänta bättre.»

Hustrun stod och försökte vända en rockärm, den var hårdt stoppad och styf, så att hon hade stor möda med den. Mannen tittade upp för att se hur hon skulle uppta det han sagt. Han märkte, att hon stod med ett småleende på läpparna. Då hon ändtligen fått bukt på ärmen, sade hon: »Å, jag var väl inte så angelägen om att bli gift, jag heller, det var far, som styrde om alltsammans.»

Mannen såg än en gång på hustrun, och när han nu mötte hennes blick, tänkte han: Hon ser allt ut, som skulle hon veta hvad hon vill. »Jag tror inte, att du hör till dem, som det är lätt att tvinga,» sade han.

»Ånej,» sade hustrun, »men far är icke så god att tas med. Den räfven han inte kan jaga upp med hund, den fångar han i en fälla.» Mannen svarade ej, han hade redan börjat tänka på sitt och hörde knappt hvad hon sade. Men hustrun tyckte väl, att då hon sagt så mycket, var det bäst att fortsätta.

»Nu skall jag säga dig något,» sade hon, »far har alltid varit så kär i Ingmarsgården, där han lefvat i barndomen. Han skröt alltid med den och med Ingmarssönerna. Jag har inte hört så mycket talas om något annat ställe i världen, och jag tror, att jag vet mer om alla, som lefvat här, än hvad du gör.»

När hustrun hade hunnit så långt i sin berättelse, reste mannen sig från bordet, där han suttit och ätit, och gick och tog plats på spishällen med ryggen åt elden, så att han kunde se hennes ansikte.

»Så gick det med mig, som du vet,» sade hustrun. — »Det behöfver du inte röra vid,» sade mannen hastigt. Han skämdes, då han tänkte på hur han låtit henne sitta och plågas på gästgifvargården. — »Men du måste veta, att efter det Stig öfvergifvit mig, fick far en sådan ångest för att ingen skulle vilja ha mig, att han bjöd ut mig till höger och vänster. Det blef jag snart led åt, inte var jag väl så dålig ändå, att han skulle behöfva tigga folk om att gifta sig med mig.»

Då hon sade detta, såg mannen, att hon rätade upp sig en smula. Hon kastade ned rocken på en stol och såg

honom fast in i ögonen. »Jag visste inte hur jag skulle få slut på det,» fortfor hon, »men så en dag hittade jag på att säga till far: 'Jag gifter mig inte, om jag inte får Ingmar Ingmarsson på Ingmarsgården.' Då jag sade detta, visste jag likaväl som någon annan, att Tims Halfvor ägde Ingmarsgården, och att du skulle gifta dig med skolmästarns Gertrud. Jag tog just till något, som var alldeles omöjligt, för att jag skulle få vara i fred. Far blef också alldeles förskräckt till en början. 'Då blir du aldrig gift,' sade han. — 'Ja, då får jag vara nöjd med det,' sade jag. Men jag såg, att far ändå tyckte om tanken. — 'Har jag ditt ord på det då?' sade han om en stund. — 'Ja, det har ni, far,' sade jag. Du förstår väl, att jag inte en minut trodde, att han skulle kunna genomföra något sådant. Det såg lika omöjligt ut som att gifta bort mig med kungen.

Efter detta hade jag i alla fall ro ett par år för alla giftermålsförslag, och jag var nöjd, bara jag fick vara i fred. Jag hade det så bra jag kunde begära, jag skötte fars stora gård och fick styra och ställa där, som jag ville, så länge som han var änkling. Men så nu i maj kom far hem sent en kväll och sände genast efter mig. 'Nu kan du få Ingmar Ingmarsson på Ingmarsgården,' sade han. Far hade då inte talat ett ord om saken på två år. 'Nu väntar jag, att du står fast vid ditt ord,' sade han till mig. 'Jag har köpt gården för fyrtitusen kronor.' — 'Men Ingmar har ju redan en fästmö,' sade jag. — 'Han bryr sig väl inte mycket om henne, eftersom han nu friar till dig.'

Men kyrkoherden förstår nog, att då mannen hörde hustrun berätta detta, blef han bitter i sinnet. Hvad detta är besynnerligt, tänkte han, det här låter ju alldeles som en lek. Tänk, att jag har måst afstå från Gertrud, bara därför att Barbro en gång skämtat om mig med sin far!

»Jag visste alls inte hvad jag skulle göra,» fortfor hustrun, »jag blef så rörd också öfver att far gett ut så mycket pengar för min skull, att jag ej genast kunde säga nej. Och inte visste jag heller hur du hade det ställdt för dig, om den där gården kanske var dig kärare än allt annat. Och far svor på att om jag ej gaf med mig, så skulle han sälja gården till sågverksbolaget. Just vid den tiden hade jag det inte så bra hemma heller. Far hade gift sig för tredje gången, och jag tyckte inte om att gå under styfmor, där jag själf varit ensam rådande. Och eftersom jag inte genast hade klart för mig om jag skulle säga ja eller nej, så blef allt, som far ville. Jag tog det inte allvarligt nog, jag, ser du.»

»Nej,» sade mannen, »jag ser ju, att det var en lek för dig hela tiden.»

»Jag förstod inte hvad jag hade gjort, förrän jag fick veta, att Gertrud hade smugit sig bort från föräldrarna och farit till Jerusalem. Men alltsedan dess har jag ingen ro haft. Inte var jag den, som ville göra någon så olycklig.»

»Nu ser jag ju också hur du pinas,» fortfor hustrun, »och jag tänker jämt på att alltsammans är mitt fel.» — »Ånej,» sade mannen, »jag bär bara min egen skuld, jag har det inte sämre, än jag förtjänat.» — »Jag vet inte hur jag skall kunna stå ut med den tanken, att jag vållat sådant elände,» sade hustrun. »Hvar kväll sitter jag och väntar, att du skall bli borta. Han kommer nog att stanna därnere vid älfven, tänker jag. Och så tycker jag, att jag hör folk ute på gården, jag tycker, att de komma bärande med dig. Och så tänker jag på hur jag skall få det efteråt. Om jag någonsin i lifvet skall kunna glömma, att jag vållat din död!»

Alltmedan hon talade och gaf luft åt det, som bekymrade henne, satt mannen med besynnerliga tankar. Nu vill hon också bli tröstad och hulpen, tänkte han. Han tyckte, att det bara var besvärligt, att hon var orolig för honom, han var mera nöjd, då hon höll sig lugn, så att han inte behöfde tänka på att hon fanns till. Inte kan jag börja att bära hennes bekymmer också, tänkte han.

Men han förstod, att något måste han säga henne. »Var inte orolig för mig, du!» sade han. »Jag skall inte lägga någon ny missgärning till det, som jag redan har förbrutit.» Och bara för de ordens skull fick hon liksom ett skimmer öfver hela ansiktet.»

Då Ingmar hade skrifvit ned detta, lyfte han pennan och såg upp. Det här blir ett fasligt långt bref, tänkte han. Jag får sitta och skrifva hela natten. Men egentligen kände han, att han var glad åt att så där få lefva om det han hade gått igenom med Barbro. Han kunde inte låta bli att hoppas, att kyrkoherden skulle låta henne läsa brefvet, och att hon skulle bli rörd, då hon såg hur väl han kom ihåg allting.

»Men oaktadt mannen trodde, att han inte brydde sig det minsta om hustrun,» skref Ingmar vidare, »stannade han ändå hemma ett par kvällar, efter det att hon hade sagt honom hur orolig hon var. Hustrun låtsade ej om, att hon förstod, att han satt hemma för hennes skull, utan var lugn och tyst som vanligt. Men som kyrkoherden nog vet, hade hon, Barbro, varit mycket god mot alla de gamla, som funnos på Ingmarsgården. De voro alldeles förtjusta i henne. Då nu mannen stannade hemma och satt vid brasan i storstugan med de andra, sutto Gammal Lisa och Korp Bengt och småmyste hela tiden.

I två kvällar lyckades det för mannen att hålla sig hemma, men tredje kvällen var det söndag, och då föll det hustrun in att taga fram sin gitarr och börja sjunga för att fördrifva tiden. Det gick bra en stund, men så kom hon in på en visa, som Gertrud hade hållit mycket af att tralla på. Då kunde inte mannen härda ut hemma längre, utan tog sin hatt och gick sin väg.

Då mannen kom ut, var det mörkt som i ett berg, och så föll det ett fint, kallt regn, men detta var just sådant väder han tyckte om. Han rodde ned till skolhuset och satte sig på en sten vid älfkanten och tänkte på Gertrud och på den tiden, då han ej hade brutit sina löften, utan var en hederlig och rättskaffens man. Han vände ej om hemåt, förrän klockan var öfver elfva. Då satt hustrun nere vid älfbrädden och väntade på honom.

Det tyckte ej mannen om. Herr kyrkoherden vet nog, att karlar ej tycka om, då kvinnfolk äro ängsliga för deras skull. Han sade ingenting till hustrun, förrän de voro inkomna i lillkammarn. »Du får allt låta mig komma och gå, som jag vill,» sade han då, och hon kunde nog höra på tonen, att han var missnöjd. Hon svarade ingenting, hon bara skyndade sig att repa eld på en sticka och tända ljus. Mannen såg då, att hon var alldeles våt, kläderna sutto som smetade utefter kroppen. Hon gick efter mat åt honom, gjorde upp eld i spisen och bäddade åt dem, och alltjämt släpade och rasslade de våta kläderna omkring henne. Men det var inte att se på henne, att hon var ond eller ledsen. Jag undrar om hon är så from, att ingenting kan reta henne, tänkte mannen.

Han vände sig tvärt mot henne och frågade: »Om jag hade gjort detsamma mot dig som mot Gertrud, skulle du då förlåta mig?» Hon såg fast på honom ett ögonblick. — »Nej,» sade hon endast, och i detsamma blixtrade det till i hennes ögon. Mannen blef sittande tyst. Jag undrar hvarför hon ej skulle förlåta mig, då hon förlät den där Stig, tänkte han, men hon menar väl, att jag gjorde värre, jag, som svek Gertrud för vinnings skull.

Ett par dagar efteråt hade mannen förlorat en mejsel. Han gick och sökte den öfverallt och kom på så sätt att gå in i kammaren innanför brygghuset. Där låg Gammal Lisa sjuk, och Barbro satt bredvid sängen och läste högt ur bibeln. Det var en orimligt stor bibel med mässingsbeslag och tjocka skinnpärmar. Mannen blef stående och betraktade den. Den är kanske från Barbros hem, tänkte han och gick sin väg. Men nästa ögonblick vände han tillbaka, tog bibeln ur hustruns hand och slog upp första sidan. Han såg nu, att det verkligen var en af de gamla biblarna, som alltid funnits på gården, och som Karin låtit sälja på auktionen. »Hvar har den här kommit från?» sporde mannen. Hustrun satt tyst, men Gammal Lisa svarade: »Har Barbro inte talat om för dig, att hon köpt igen bibeln?» — »Nej, har Barbro köpt igen den!» sade mannen. — »Hon har gjort mer än så,» sade gumman ifrigt, »du skulle allt en gång gå och titta i skåpet i storstugan.» Mannen gick raskt ut ur brygghuset och in i storstugan. Då han öppnade skåpet där, såg han två af de gamla bägarna stå på hyllan. Han tog fram dem, vände dem upp och ned för att se på märkena i bottnen och fann, att de voro riktiga. Barbro kom in, medan han stod där, hon såg förlägen ut. — »Jag hade litet pengar på en

sparbanksbok,» sade hon med låg röst. Mannen var så glad, som han ej varit på länge. Han gick fram och tog henne i hand: »Det här skall du ha riktig tack för,» sade han. Straxt därpå rätade han upp sig och gick ut. Det kändes så för honom, som skulle det vara orätt, om han var vänlig mot hustrun. Det var han då skyldig Gertrud, att han ej visade denna, som kommit på hennes plats, någon kärlek eller välvilja.

Det kunde vara en vecka efter detta. Mannen kom ut ur ladan och gick fram mot boningshuset; på samma gång öppnade en främmande karl grinden och vandrade in på gården. Då de två möttes, hälsade den främmande och frågade om Barbro Svensdotter var hemma. »Jag är en gammal bekant till henne,» sade han. Det besynnerliga var nu, att mannen genast tyckte sig veta hvem den främmande var. — »Då är du väl Stig Börjesson,» sade han. — »Jag trodde inte, att någon här kände mig,» sade karlen, »jag skall genast gå min väg, jag har bara ett par ord att säga till Barbro. Men tala nu inte om för Ingmar Ingmarsson, att jag varit här. Han skulle kanske inte tycka om, att jag kommer hit.» — »Å, jag tänker Ingmar skulle bli glad att få se dig,» sade mannen, »han har nog undrat hur en sådan usling kunde se ut.» Han hade blifvit alldeles rasande öfver att den där eländiga karlen alltjämt gick omkring och sökte inbilla folk, att Barbro Svensdotter tyckte om honom. — »Jag vet inte, att någon har kallat mig usling förr,» sade nu Stig. — »Ja, har ingen gjort det förr, så gör jag det nu,» sade mannen, och med detsamma lyfte han handen och slog honom en örfil.

Karlen for tillbaka, han blef likblek och stygg af ondska. »Låt vara,» sade han, »du vet inte hvad du gör. Jag ville bara låna pengar af Barbro, jag har intet annat ärende till henne.» Mannen var nu en smula skamsen öfver sin häftighet. Han kunde inte förstå hvarför han farit fram på det sättet. Men inte ville han visa ånger inför den där stackarn, utan han sade i vred ton: »Inte skall du tro, att jag är rädd för att Barbro tycker om dig. Men jag tycker, att du förtjänat en örfil, därför att du svek henne.» Stig Börjesson kom nu ända fram till mannen. — »Jag skall säga dig något, jag, därför att du slog mig,» sade han, och rösten kom hvass och hväsande ur strupen på honom. »Jag tänker, att det du får höra skall göra mer ondt i dig, än om jag kunde piska dig. Du är visst mycket kär i den där Barbro, du, därför skall jag tala om för dig, att hon är en af dem, som härstamma från hästbytarn på Sorgbacken.»

Han stod och gaf akt på hvad min mannen skulle göra, men denne såg bara en smula förvånad ut. I förstone kom han inte alls ihåg hvad det var för märkvärdigt med Sorgbacken. Men så började han påminna sig den där historien han hört som barn, och som väl herr kyrkoherden också har hört, att alla sönerna, som föddes i släkten från Sorgbacken, blefvo blinda idioter, men alla döttrarna klokare och bättre än andra människor. Men aldrig hade han trott, att det fanns minsta sanning i detta. Han började skratta åt Stig.

»Du tror visst inte på den här historien, du,» sade nu Stig och kom ändå närmare inpå mannen, »men jag skall säga dig, att Sven Perssons andra hustru var af det folkslaget. Alla af Sorgbackssläkten ha flyttat bort till en annan trakt, där ingen känner till hurudana de äro, men min mor hade reda på dem. Hon teg med hvad hon visste och sade till ingen hvem Sven Persson haft till hustru, förrän jag ville gifta mig med Barbro, du. Och då jag fick veta det, kunde jag inte ta henne, men jag teg med det som en ärlig karl, du. Om jag varit en usling, hade jag nog talat om det. Och nu har jag burit all smälek för den här saken i tystnad, du, ända tills du slog mig. Och Sven Persson själf har visst aldrig vetat om hvem han råkat ut för, ty hans hustru dog, sedan hon födt honom den här enda dottern. Och döttrarna af Sorgbacksfolket, de äro fina och rara, du, det är bara pojkarna deras, som bli blinda idioter. Och nu kan du ligga, du, som du själf har bäddat åt dig. Du kan allt tro, att jag har skrattat åt dig, när jag tänkte på att du svek din käresta, och när jag tänkte på den Ingmar Ingmarsson, som skall styra gården efter dig. Och många lyckliga dagar tänker jag att du får med din hustru efter detta.»

Men medan Stig stod tätt intill mannen och hväste fram allt detta, hade denne kommit att se upp mot boningshuset. Och då såg han fliken af en kjortel sticka fram bakom ingångsdörren. Han kunde förstå, att Barbro hade gått ut i förstugan, då hon såg, att han och Stig möttes på gården, och där stod hon nu och hörde alltsammans. Då först blef mannen ängslig, och den tanken for igenom honom: Det var en olycka, att

Barbro fick höra detta. Kan det vara möjligt, att det, som jag länge fruktat för, nu har skett? Kan det vara så, att detta är det Guds straff, som jag väntat på?

På samma gång hände det, att mannen nu för första gången riktigt kände, att han verkligen hade en hustru, och att det tillkom honom att taga vård om henne. Därför tvang han sig till att skratta än en gång och låtsades vara alldeles obekymrad. »Det var bra, att du talade om detta, så att jag slapp att gå och bära agg till dig.» — »Jaså,» sade Stig, »tar du det på det sättet.» — »Ja, du tänker väl ej, att jag skall vara lika dum som du och gå och förspilla min lycka för gammalt skrocks och vidskepelses skull.» — »Ja, då skall jag inte säga mer för den här gången,» sade Stig. »Jag får väl se om du är lika säker på dig om ett år.» — »Du kan väl komma in och tala med Barbro,» sade mannen, då han såg, att den andre lagade sig till att gå. — »Ånej, det får vara,» sade nu Stig.

Då han var gången, gick mannen genast in i stugan för att tala med hustrun. Hon stod därinne och väntade honom, och innan han hunnit yttra ett ord, sade hon alldeles lugnt: »Ingmar, inte ska vi väl tro på sådana barnsagor. Inte har jag något att göra med sådant, som skedde för mer än hundra år sedan, om det någonsin har skett.» — »Har du hört det då?» sade mannen. Han ville ej låtsa om, att han sett henne stå och lyssna. — »Jag har hört den gamla historien, jag som andra, men aldrig förrän i dag har jag vetat, att den hade något med mig att göra.» — »Det var synd, att du skulle höra det,» sade mannen, »men det gör ingenting, bara du inte tror på det.»

Hustrun log. »Inte känner jag med mig någon förbannelse,» sade hon. Mannen tänkte, att han sällan sett någon ha ett bättre utseende. — »Nog tror jag, att man kan säga om dig, att du är sund till kropp och själ,» sade han.

Frampå våren var det, som hustrun fick barn. Hon hade hållit sig tapper hela tiden och aldrig visat någon oro. Mannen tänkte mången gång, att hon alldeles glömt det där, som Stig hade berättat. Hvad honom själf angick, så tordes han efter det där samtalet inte gå upp i sin sorg såsom förut. Han tänkte alltid på att han måste visa sig sådan, att hustrun förstod, att han inte trodde på förbannelsen, som skulle följa med henne. Han försökte sätta på sig ett gladt ansikte hemma och ej gå och se ut, som han väntade på Guds straff. Han började lägga sig vinn om sin egendom, och han visade sig hjälpsam mot folk, som hans far gjort. Det går inte an för mig att bara gå och se olycklig ut hädanefter, tänkte mannen. Då inbillar sig Barbro, att jag tror på den där förbannelsen och går och sörjer öfver den.

Hustrun var otroligt glad åt barnet. Det var en pojke, han var välskapad och vacker, hade hög rät panna och stora, klara ögon. Hon kallade gång på gång in mannen, för att han skulle se på gossen. »Nog är han riktig, du, inte är det något fel på honom,» sade hustrun. Mannen stod där helt förlägen, han höll händerna på ryggen och tordes inte röra vid barnet. — »Nog är han riktig alltid,» upprepade han. — »Nu skall du få se, att han ser,» sade hustrun. Hon tände ett ljus och förde det fram och åter förbi barnets ögon. — »Ser du, att han tittar efter ljuset?» sade hon. — »Ja,» sade mannen.

Det var några dar senare. Hustrun var uppe, hennes far och styfmor hade kommit för att se på barnet. Styfmodern tog upp gossen ur vaggan och liksom vägde honom på armarna. »Det var ett stort barn,» sade hon och såg belåten ut. Men straxt därpå började hon betrakta barnets hufvud. »Har inte det här barnet för stort hufvud?» sade hon.

»Barn ha stora hufvuden i vår släkt,» sade mannen. »Är ditt barn friskt?» frågade styfmodern om en stund och lade ned det i vaggan. — »Ja,» sade hustrun, »det växer för hvar dag.» — »Jag undrar om du kan vara säker på att det ser,» sade styfmodern om en stund, »det vänder alltid ut hvitögat.» Hustrun började bli skälfvande, där hon satt. Läpparna darrade. — »Om ni vill pröfva med ett ljus,» sade mannen, »skall ni se, att det har god syn.» Hustrun tände ifrigt upp ett ljus och höll det framför barnets ögon. »Visst ser det,» sade

hon och försökte låta hoppfull och glad. Barnet låg stilla i vaggan och vände ut hvitögat. »Se, hur det vänder ögonen efter ljuset,» sade hustrun. Ingen af de andra sade något. »Ser ni inte, att det rör ögonen?» sade hon till styfmodern. Denna svarade inte ett ord. »Han är sömnig nu,» sade Barbro. »Ögonen gå igen på honom.»

»Hvad skall han heta?» frågade styfmodern om en stund. — »Vi bruka kalla äldsta pojken för Ingmar här i huset,» sade mannen. — Hustrun föll in: »Jag hade tänkt bedja dig, att han skulle få heta Sven efter min far.» Nu blef det ohyggligt tyst en stund. Mannen märkte, att hustrun betraktade honom skarpt, fastän hon låtsade, att hon såg ned mot golfvet. — »Nej,» sade mannen, »nog är din far, Sven Persson, en duktig man, men den äldste får allt lof att heta Ingmar.»

Ja, och så en natt, då barnet var åtta dar gammalt, fick det några häftiga krampanfall, och framemot morgonen dog det.»

Här höll Ingmar upp än en gång med skrifningen. Han såg på sin klocka, det var långt öfver midnatt. »Å Herre Gud, jag kan knappast skrifva ned detta,» sade han. »Jag undrar om kyrkoherden kan förstå hur förfärligt det var. Och att det allra värsta var, att vi aldrig blefvo säkra på hur det var med barnet. Vi veta inte än i denna dag om det var friskt, eller om det var något fel på det.»

Jag får allt bli mera kortfattad nu, tänkte han, eljest kan jag omöjligt bli färdig innan morgonen.

»Jag får nu säga kyrkoherden,» skref Ingmar, då han ånyo tog till pennan, »att på senare tiden hade mannen alltid varit god mot Barbro, och ibland hade han visat sig mot henne, såsom det brukas bland nygift folk. Men han trodde, att all hans kärlek tillhörde Gertrud, och han sade till sig själf: Inte tycker jag om Barbro, men jag får lof att visa mig god mot henne, som har ett så tungt öde att bära på. Hon får lof att veta, att hon inte står ensam i världen, att hon har en man, som vill ta vård om henne.

Barbro grät ej mycket öfver barnet, sedan det var dödt. Hon tycktes snarast vara glad, att det var borta. Då ett par veckor gått, kom hon till lugn. Ingen kunde se på henne om hon gick och kände sig olycklig, eller om hon nu igen slagit ifrån sig de svåra tankarna.

Frampå sommaren for Barbro upp till fäboden, och mannen gick ensam hemma.

Men nu kom det något besynnerligt öfver honom. Då han kom in i stugan, gick han liksom och såg efter Barbro. Ibland då han stod vid arbetet, lyfte han hufvudet och lyssnade om han ej skulle höra hennes röst. Han tyckte, att all trefnad var borta från gården. Det var rakt inte samma ställe.

På lördagskvällen gick han upp i skogen till Barbro. Hon satt på stenhällen utanför fäboden. Hon höll händerna hvilande i knäet, och fastän hon såg mannen komma, gick hon ej emot honom. Så satte han sig bredvid henne. »Ser du, det har kommit öfver mig något så besynnerligt,» sade han. — »Jaså,» sade hon utan att fråga något vidare. — »Det är så, att jag börjat tycka om dig.» Hon såg på honom, och han märkte, att hon var så trött, att hon knappt kunde orka med att lyfta ögonen. — »Det är allt för sent nu,» sade hon.

Han blef alldeles förskräckt, då han såg hurudan hon var. »Det är inte bra för dig att gå ensam här i skogen,» sade han. — »Jo, jag har det bra här, jag ville stanna här hela lifvet.»

Mannen sökte tala om för henne än en gång, att han nu höll henne kär, att han ej hade en tanke för någon utom henne. Han hade inte vetat om hur det stod till med honom, förrän hon hade farit hemifrån. Barbro svarade bara fåordigt. »Det där skulle du allt ha sagt mig förra hösten,» sade hon. — »Å, Herre Gud, är det förbi nu för dig?» sade han och såg visst förtviflad ut. — »Ånej, det är nog inte förbi,» sade hon, och så gjorde hon allt hon kunde för att se glad ut.

En dag i augusti kom han åter upp till henne. »Det har händt sorgliga saker,» sade han, då han råkade

Barbro. — »Hvad är det?» sade hon. — »Det är din far, som är död.» — »Ja, det var stora nyheter för dig och mig,» sade hon.

Barbro satte sig ned på en sten vid vägkanten och bjöd mannen sätta sig bredvid henne. — »Nu äro vi fria att göra, som vi vilja,» sade hon, »och nu skola vi skiljas.» Han ville af bryta henne, men hon lät honom ej komma till ordet. — »Så länge som far lefde, var det omöjligt, men nu måste vi genast söka skilsmässa,» sade hon, »det förstår du väl.» — »Nej,» sade han, »ingenting af den sorten förstår jag.» — »Du såg väl hvad det var för ett barn jag födde dig.» — »Det var ett vackert barn,» sade han. — »Det var blindt, och det skulle ha blifvit en fåne,» sade hon. — »Det gör detsamma hur det var, jag vill ha dig i alla fall.»

Hon knäppte händerna, och mannen såg, att hon rörde läpparna. »Tackar du Gud för detta?» frågade han. — »Hela sommaren har jag bedt om befrielse,» sade hon. — »Herre Gud, skall jag nu förlora min lycka för en sådan där gammal sagas skull!» sade han. — »Det var inte någon saga,» sade Barbro, »barnet var blindt.» — »Det vet ingen,» sade han. »Om det fått lefva, skulle du fått se, att det hade sin riktiga syn.» — »Men mitt nästa barn blefve en idiot i alla fall,» sade hon, »ty nu tror jag på det.»

Mannen fortfor att strida med henne. »Det är inte bara för barnets skull jag vill skiljas,» sade hon. Han frågade om det var något annat i vägen. — »Jag vill, att du skall fara till Jerusalem och föra hem Gertrud.» — »Aldrig gör jag något sådant,» sade han. — »Du skall göra det för min skull,» sade hon, »så att jag får åter min sinnesfrid.»

Han höll emot och sade, att hon begärde något alldeles orimligt af honom. »Du skall ändå göra det, därför att det är rätt. Det ser du väl, att om vi fortsätta att lefva här som man och hustru, skall Gud aldrig höra upp att straffa oss.»

Hon visste från första stund, att hon skulle få honom att ge vika, därför att han hade ett dåligt samvete. »Du skall vara glad, att du nu får göra allt det godt igen, som du ställde galet förra året,» sade hon. »Eljest skulle det ha grämt dig hela ditt lif.» Och så till sist, då han fortfor att säga emot: »Du skall inte vara orolig för gården, du skall få köpa den af mig, då du kommer igen. Men medan du är borta i Jerusalem, skall jag stanna här och sköta den åt dig.»

Så drogo de ned till gården för att börja ordna om skilsmässan. Nu hade han en tyngre tid än någonsin. Han såg, att Barbro nu var glad och lycklig åt att bli fri från honom. Hon hade sin bästa glädje åt att tala om hur Gertrud och han skulle få det. Framförallt hade hon mycken fägnad åt att måla ut för sig hur glad Gertrud skulle bli, då han hämtade henne i Jerusalem. En gång, då hon hade hållit på länge med detta, tyckte han, att han fick som en uppenbarelse om att Barbro ej tyckte om honom, eljest kunde hon väl ej ständigt tala om att föra honom samman med Gertrud. Då for han upp och slog handen i bordet. »Jag skall resa,» ropade han, »men tala nu inte mer om detta!» — »Då blir allt bra,» sade hon och såg glad ut. »Kom bara ihåg, Ingmar, att jag aldrig får en glad stund, förrän du försonat dig med Gertrud.»

Och så gingo de igenom det alltsammans: de blefvo varnade af kyrkoherden, de blefvo varnade af kyrkostämman, och på hösttinget blefvo de skilda.»

Här höll Ingmar upp och lade ned pennan. Nu visste kyrkoherden allt, det återstod blott att bedja honom tala med Barbro och framförallt förmå henne afstå från sin fordran på att Ingmar skulle gifta sig med Gertrud. Det måtte väl kyrkoherden förstå, att detta var honom omöjligt. Att nu närma sig Gertrud med falsk kärlek, det vore att bedraga henne för andra gången.

Då Ingmar tänkte på detta, föllo hans blickar på de ord han nyss skrifvit: »Du skall göra det för min skull, så att jag får åter min sinnesfrid.»

Han läste om det han skrifvit, tyckte, att han på nytt satt i den där skogsbacken och hörde Barbro tala. »Du skall vara glad, att du får göra det godt igen, som du ställde galet.» Han hörde detta och allt annat hon sagt.

Och hvad är det hon begär af mig för svårt mot den olycka hon själf bär på! tänkte han.

Plötsligen syntes det honom, att han minst af allt ville, att det där brefvet skulle komma under hennes ögon. Ånej, då skulle Barbro få veta, att han inte tyckte, att han kunde härda ut. Skulle han så där ömkligt be henne att få slippa undan bot och straff?

Hon hade inte tvekat, hon, en sekund, sedan hon tyckt sig kunna följa sin egen vilja. Hon hade måst tvinga honom hela tiden. Och nu skulle hon få höra, att han skref, att han ej mäktade föra verket igenom!

Ingmar samlade ihop de skrifna sidorna och stoppade dem på sig. »Det kan visst vara onödigt att skrifva färdigt det här brefvet,» sade han.

Han skrufvade ned lampan och gick ut ur snickarverkstaden. Alltjämt såg han betryckt och olycklig ut, men fast besluten var han nu att följa hustruns vilja.

Han kom ut och såg tätt bredvid sig en liten bakport, som stod öppen. Det var redan strålande morgon. Han ställde sig i porten och sög in den friska luften. Det är visst ingen tid att lägga sig, tänkte han.

Solstrålarna kommo silande och smygande utför kullarna. Dessa blefvo som öfverdragna med ett brunrödt skimmer, för resten ändrade allt han kunde se färg i hvar minut.

Utför de sluttningar, som lågo nedom Oljoberget, såg Ingmar Gertrud komma gående. Solstrålarna följde henne och omsnärjde också henne. Hon gick lätt, som vore hon lycklig och glad, och Ingmar tyckte, att det såg ut, som om det strålande skenet utginge från henne.

Och bakom Gertrud såg Ingmar en lång karl komma smygande. Han följde henne på afstånd, stannade ibland och såg åt annat håll, men det var tydligt, att han vaktade på Gertrud.

Ingmar kände snart igen hvem karlen var, och i samma ögonblick sänkte han blickarna mot marken och funderade.

Så tyckte han sig förstå en del, som han lagt märke till under gårdagen, och en stor glädje steg upp till hans hjärta.

»Nu börjar jag tro, att Gud vill hjälpa mig,» sade han.

Dervischen.

En afton straxt före mörkningen gick Gertrud inne på gatorna i Jerusalem. Hon kom då att lägga märke till en hög, smärt man i en fotsid, svart klädnad, som vandrade framför henne. Gertrud tyckte, att det var något ovanligt med honom, men hon visste ej rätt hvari det bestod. Inte låg det väl däri, att han bar en grön turban för att utmärka, att han var en profetens afkomling: män med likadana hufvudbonader kunde man möta på hvarje gata. Då berodde det snarare på att han ej hade håret rakadt eller uppfästadt under turbanen, som andra österlänningar brukade, utan lät det hänga ned på skuldrorna i jämna och likstora lockar.

Gertrud gick och följde mannen med blickarna, hon kunde ej låta bli att önska, att han skulle vända sig om, så att hon finge se hans ansikte. Då kom en ung man emot honom, denne bugade sig djupt, kysste hans hand

och gick vidare. Den svartklädde stannade för ett ögonblick och såg efter mannen, som hade gifvit honom en så ödmjuk hälsning, och på det sättet fick Gertrud sin önskan uppfylld.

Gertrud blef nästan andlös af glad häpnad. Hon blef stående orörlig och lade handen öfver hjärtat. »Det är ju Kristus!» sade hon. »Det är ju Jesus Kristus, som jag mötte vid skogsbäcken!»

Mannen fortsatte genast sin vandring. Gertrud sökte följa honom, men han vek nu in på en folkuppfylld gata, och där förlorade hon genast hvarje spår af honom. Då återtog Gertrud vägen hem mot kolonien. Hon gick mycket långsamt, gång på gång stannade hon, stödde sig mot en mur och slöt ögonen.

»Måtte jag bara kunna behålla det i mitt minne,» mumlade hon, »måtte jag alltid kunna se hans ansikte för mig!»

Hon försökte att bränna in i sina ögon hvad hon nyss sett. »Han hade litet gråsprängdt skägg,» upprepade hon för sig själf, »det var rätt kort och klufvet i två spetsar. Han hade ett långlagdt ansikte, näsan var lång, och pannan var bred, men ej så särdeles hög. Och han var alldeles lik Kristus, som jag sett honom målad, han var alldeles sådan, som han kom emot mig på skogsvägen, utom det att han nu var ändå skönare och härligare. Det stod ljus ur hans ögon och stor makt, och omkring dem var mycket mörker och äfven många rynkor. Ja, omkring hans ögon låg allt församladt, både vishet och kärlek och sorg och medömkan och ännu något mer, som om de ögonen ibland skulle ha så stark syn, att de kunde se ända bort genom himlarna till Gud och hans änglar.»

Under hela hemvägen var Gertrud i den mäktigaste hänförelse. Så uppfylld af lycka hade hon ej varit sedan den dagen, då hon mötte Kristus på skogsängen. Hon gick framåt med knäppta händer och upplyfta ögon och såg ut, som om hon ej mer vandrade på jorden, utan på skyar och blå luft.

Att möta Kristus här i Jerusalem, det var ännu mer betydelsefullt, än att han visat sig för henne i den vilda skogsmarken i Dalarne. Där hade han glidit förbi henne som en syn, men då han nu uppenbarade sig här, betydde det, att han var återkommen för att verka bland människorna.

Ja, det var så stort detta, att Kristus var kommen, att hon ej på en gång kunde tänka igenom allt hvad det betydde, men frid och fröjd och salighet, det var det första, som den vissheten medförde.

Då Gertrud kom ut ur staden och närmade sig kolonien, mötte hon Ingmar Ingmarsson. Han gick alltjämt i de fina svarta kläderna, som passade så illa till hans valkiga händer och grofva drag, och såg tung och håglös ut.

Genast från första ögonblicket, då Gertrud återsåg Ingmar i Jerusalem, hade hon förvånat sig öfver att hon en gång varit så fästad vid honom. Äfvenså hade det förefallit henne besynnerligt, att Ingmar därhemma synts henne vara en sådan storkarl. Så fattig han varit, hade både hon och andra tyckt, att hon aldrig kunde få ett finare gifte. Men här i Jerusalem såg han bara bortkommen och omöjlig ut. Hon kunde inte förstå hvad de i hemsocknen hade sett för märkvärdigt hos honom.

På samma gång hade Gertrud ej heller känt någon ovilja mot Ingmar, och hon skulle gärna ha visat sig vänlig mot honom. Men så hade någon sagt henne, att Ingmar nu var skild från sin hustru och var kommen till Jerusalem för att återvinna henne, Gertrud. Då hade hon blifvit förskräckt och tänkt: Nu törs jag inte en gång tala med honom, jag måste visa honom, att jag inte bryr mig om honom. Det går inte an, att jag ett ögonblick låter honom tro, att han kan få mig åter. Han har väl kommit hit, därför att han anser sig ha gjort mig en så stor orätt, men då han ser, att jag inte mer bryr mig om honom, skall han nog snart taga sitt förnuft till fånga och fara hem.

Men nu, då Gertrud mötte Ingmar utanför kolonien, tänkte hon ej på något annat, än att hon ändtligen råkat

en människa, som hon kunde anförtro sin stora, förunderliga upptäckt. Hon rusade mot honom och utropade: »Jag har sett Kristus!»

Ett så hänfördt utrop hade knappast ljudit öfver de kala markerna och kullarna utanför Jerusalem sedan de dagar, då de fromma kvinnorna vände om från den öfvergifna grafven och ropade till apostlarna: »Herren är uppstånden!»

Ingmar stannade och fällde ned ögonlocken, som han brukade, då han ville dölja sina tankar. »Jaså,» sade han till Gertrud, »har du sett Kristus?»

Gertrud blef otålig, alldeles som i forna dagar, då Ingmar inte kunnat nog hastigt sätta sig in i hennes drömmar och idéer. Hon önskade, att hon i stället hade mött Bo, han kunde vida bättre förstå henne. Men hon började i alla fall berätta hvad hon sett.

Ingmar sade inte ett ord, som förrådde, att han inte trodde henne, men i alla fall tyckte Gertrud, att då hon skulle berätta historien, smalt den ihop till ingenting. Hon hade mött en man på gatan, som var lik Kristus, det var alltsammans. Den här saken blef alldeles lik en dröm. Den hade tyckts henne så märkvärdig, då hon upplefde den, men den blef till intet, då hon försökte att tala om den.

I alla fall såg det ut, som om Ingmar blifvit glad, därför att hon tilltalat honom. Han gjorde sig mycken möda att fråga ut Gertrud om tiden och stället, där hon hade mött mannen. Och han tog mycket noga reda på hans dräkt och utseende.

Men då de kommit inom kolonien, skyndade Gertrud bort från Ingmar. Hon kände stor nedslagenhet och en otrolig trötthet. Jag förstår, att det inte är meningen, att jag skall berätta detta för andra människor, tänkte hon. Ack, så lycklig jag var, då jag var ensam om att veta det!

Hon beslöt att ej vidare tala om det för någon. Hon skulle också be Ingmar tiga. »Det är ju en sanning, det är ju en sanning,» upprepade hon för sig själf, »att jag mött honom, som jag såg på skogsvägen. Men det är väl för mycket begärdt, att någon skall tro mig.»

Ett par dagar efteråt blef Gertrud mycket förvånad. Ingmar kom fram till henne straxt efter aftonmåltiden och berättade, att äfven han hade sett den där mannen i de svarta kläderna.

»Alltsedan du talat om, att han fanns, har jag gått fram och åter på den där samma gatan och väntat på honom,» sade Ingmar. — »Käre, då trodde du ändå på mig!» sade Gertrud och blef glad. All trosvissheten lågade på nytt upp inom henne. — »Jag är ju inte en af dem, som ha så lätt för att tro,» sade Ingmar.

»Har du någonsin sett ett sådant ansikte?» frågade Gertrud. — »Nej,» svarade Ingmar, »aldrig har jag sett ett sådant ansikte.» — »Är det inte så, att du ser det för dig hvart du går?» — »Jo, det är sant, att det gör jag.» — »Tror du inte nu, att han är Kristus?» Ingmar undvek att ge ett svar på detta. — »Det blir hans sak att visa oss hvem han är.»

»Den som bara kunde få se honom än en gång!» sade Gertrud. Ingmar stod och såg tveksam ut. — »Jag vet nog hvar han håller till nu i kväll,» sade han säfligt. Gertrud blef genast eld och lågor. — »Nej, men hvad säger du, vet du hvar han håller till? Så kan du ju följa mig dit, så att jag får återse honom.» — »Men det är svarta natten,» sade Ingmar. »Det är väl inte rådligt att gå in i Jerusalem så här sent.» — »Å, inte är det farligt,» sade Gertrud, »jag har gått till sjuka senare än så.»

Gertrud hade mycken möda att öfvertala Ingmar. »Vill du inte gå med mig, därför att du tror, att jag är tokig?» sade hon, och hennes ögon blefvo mycket dunkla och sågo farliga ut. — »Det var dumt af mig, att jag sade dig, att jag funnit honom,» sade Ingmar, »men nu tror jag dock, att jag gör bäst i att gå med dig.»

Gertrud blef så glad, att hon fick tårar i ögonen. — »Men vi få försöka att komma ut från kolonien, utan att man märker oss,» sade hon. »Jag vill inte tala om det för någon här, förrän jag sett honom än en gång.»

Hon lyckades finna en lykta, och ändtligen kommo de ut på vägen. Storm och regn slogo emot dem, men Gertrud frågade ej därefter. »Är du säker om att jag får se honom åter i denna kväll?» sade hon gång på gång. »Är du verkligen säker om att jag får se honom?»

Gertrud talade oupphörligt. Nu var det, som om ingenting söndrande funnits mellan henne och Ingmar, hon gaf honom hela sitt förtroende som i forna dagar. Hon berättade för honom om alla de morgnar hon stått på Oljoberget och väntat. Hon berättade också hur det hade pinat henne, att människor ibland kommit dit upp och stått och betraktat henne, då hon låg på knä och såg mot himmelen. »Det har inte varit roligt för mig, att alla ha sett så besynnerligt på mig, alldeles som om jag varit vansinnig. Men jag visste ju så säkert, jag, att Kristus skulle komma, då kunde jag ju icke låta bli att gå dit upp och vänta honom.»

»Nog skulle jag hellre velat, att han kommit med stor makt och härlighet ur morgonens sky,» sade hon, »men hvad bryr jag mig om detta, endast han är kommen. Hvad gör det, att han kommer i mörka vinternatten, det blir nog dag och klar morgon, blott han visar sig.»

»Och tänk, att du, Ingmar, skulle komma hit, just då han börjar framträda och verka! Du är lycklig, du har inte behöft vänta. Du kommer midt i den goda tiden.»

Gertrud stannade plötsligt, hon höll upp lyktan, så att hon skulle få se Ingmars ansikte. Han gick och såg tung och dyster ut.

»Du har allt blifvit gammal på det här året, Ingmar,» sade hon. »Jag förstår, att du har gått och pinat dig med samvetskval för min skull. Men du skall alldeles glömma bort, att du gjort illa mot mig. Det var Guds vilja, att det skulle gå så. Det var Guds stora nåd mot dig och mig. Han ville föra oss hit till Palestina just i den rätta, stora tiden.»

»Far och mor skola också bli nöjda nu, då de komma att förstå Guds mening,» fortfor Gertrud. »Ja, de ha aldrig skrifvit något hårdt till mig, därför att jag rymde, de förstodo nog, att jag ej kunde härda ut därhemma, men jag vet, att de ha varit mycket bittra mot dig. Men nu skola de blifva försonade med båda barnen, som växte upp i deras stuga. Vet du, jag tror nästan, att de ha sörjt mer öfver dig än öfver mig.»

Ingmar vandrade tyst framåt genom ovädret, han svarade lika litet på detta som på allt annat Gertrud sade. Det är nog så, att han inte tror, att jag funnit Kristus, tänkte Gertrud, men hvad gör det, då han ändå för mig till honom. Ack, om jag bara har en liten tids tålamod, skall jag snart få se alla jordens folk och furstar böja knä inför honom, som är frälsaren.

Ingmar förde Gertrud in i den muhammedanska stadsdelen, och de vandrade framåt många mörka och slingrande gator. Ändtligen stannade han framför en låg port i en hög, fönsterlös mur och sköt upp den. De gingo genom en lång gång och kommo in på en upplyst gård.

Några tjänare sysslade i ett hörn, och ett par gamla män sutto uppkrupna på en stenbänk vid ena väggen, men ingen fäste någon som helst uppmärksamhet vid Ingmar och Gertrud. De satte sig på en annan bänk, och Gertrud började se sig omkring. Det var en gård lik många andra hon sett i Jerusalem. Rundt om alla fyra sidorna löpte en täckt pelargång, och öfver den öppna platsen i midten var utspändt ett stort, smutsigt skynke, som hängde ned i flikar och trasor.

Hela stället tycktes en gång ha varit rikt och ansenligt, fastän det nu var förfallet. Pelarna sågo ut, som om de varit ditförda från en kyrka. De hade visst en gång haft vackra utsirningar upptill, men nu voro alla dessa sönderbrutna och vanställda. Rappningen på murarna var illa åtgången, och ur gluggar och hål framstucko

smutsiga trasor. Vid ena väggen stodo uppstaplade en mängd gamla lårar och hönsburar.

Gertrud hviskade till Ingmar och frågade: »Är du säker på att det är här jag får se honom?»

Ingmar nickade jakande. Han pekade på tjugu stycken små mattor af lammskinn, som voro utlagda i en krets midt på gården. »Där såg jag honom i går med sina lärjungar,» sade han.

Gertrud såg en smula missbelåten ut, men snart smålog hon på nytt. »Tänk, att det alltid skall vara så,» sade hon, »att man väntar honom i ära och härlighet. Men han vill ej veta af något sådant, utan han kommer i ringhet och fattigdom. Men du förstår väl, att jag inte är lik judarna, som ej ville erkänna honom, därför att han ej visade sig som denna världens furste och herre.»

Om en stund kommo några män in från gatan. De vandrade långsamt fram till midten af gårdsplanen och satte sig på de små fårskinnen. Alla, som trädde in på gården, buro österländska dräkter, men i allt annat voro de mycket olika. Somliga voro unga, somliga gamla, några kommo i dyrbart pälsverk och siden, andra voro klädda som fattiga vattenbärare och landtarbetare. Allteftersom de visade sig, började Gertrud att tala om dem och lägga namn på dem.

»Ser du, där är Nikodemus, som kom till Jesus om natten,» sade hon om en gammal förnäm man, »och han med det stora skägget är Petrus, och därborta sitter Josef af Arimatia. Nej, aldrig har jag så väl förstått hur det gick till, då Jesu lärjungar samlade sig omkring honom. Han därborta, som håller ögonen sänkta, är Johannes, och mannen med det röda håret under filtmössan är Judas. Men de båda, som sitta uppkrupna på stenbänken och bara röka sina vattenpipor och inte tyckas fråga efter hvad de skola få höra, äro ett par skriftlärde. De tro ej på honom, de hafva kommit hit bara af nyfikenhet eller för att motsäga honom.»

Medan Gertrud ännu talade på detta sätt, hade kretsen blifvit fulltalig. Straxt därpå kom mannen, som hon väntade på, och ställde sig i dess midt.

Gertrud hade ej märkt hvarifrån han kom. Hon nästan skrek till, då hon plötsligen fick syn på honom. »Ja, ja, det är han!» utropade hon och knäppte händerna.

Hon stirrade en stund på honom, som stod där stilla med ögonen sänkta som i bön. Och ju längre hon såg, dess mer stärktes hennes tro.

»Kan du inte se, Ingmar, att han inte är en människa?» hviskade hon, och Ingmar svarade likaledes i en hviskning: — »I går, då jag först fick se honom, trodde jag också, att han var mer än människa.»

»Jag känner salighet bara vid att se honom,» sade Gertrud. »Jag vet inte hvad han skulle bedja mig om, som jag ej ville göra för honom.»

»Det är väl det, att vi äro vana att tänka oss, att frälsaren såg ut på det här sättet,» sade Ingmar.

Mannen, som Gertrud trodde vara Kristus, stod nu med hög och befallande hållning midt i kretsen af sina anhängare. Så gjorde han en liten rörelse med handen, och med ens började alla de, som sutto på marken omkring honom, uppstämma ett högt Allah, Allah. På samma gång började de alla röra hufvudet, kastade det med en tvär rörelse öfver åt höger, så åt vänster, åt höger, åt vänster. De rörde sig alla i samma takt och ropade vid hvarje vändning: Allah, Allah. Han i midten stod nästan stilla, men utmärkte takten genom en svag böjning med hufvudet.

»Hvad är detta?» sade Gertrud. »Hvad är detta?»

»Du, Gertrud, har varit i Jerusalem längre än jag,» sade Ingmar, »du vet bäst själf hvad detta är.»

»Jag har hört talas om sådana, som kallas dansande dervischer,» sade Gertrud, »det här är visst deras gudstjänst.»

Hon satt tyst och tänkte, så sade hon: »Detta är bara början, det är kanske bruket här i landet. Det är väl, som då vi börja gudstjänsten med en psalm. Då detta är öfver, kommer han nog att utlägga sin lära. Ack, hvad jag skall bli glad, då jag får höra hans röst!»

Männen, som sutto midt på gården, fortforo att framstöta: Allah, Allah, allt under det att de kastade hufvudet fram och åter. De rörde sig i allt hastigare takt, deras pannor började betäckas af svettdroppar, och Allah-ropen ljödo som rosslingar.

De fortsatte oafbrutet under flera minuters tid, ända tills deras ledare gjorde en liten rörelse med handen, då hejdade de sig ögonblickligen.

Gertrud hade suttit med sänkta ögon för att ej behöfva se hur de pinade sig. Då det blef stilla, såg hon upp och sade till Ingmar: »Nu börjar han nog tala. Den, som vore så lycklig och kunde förstå hans predikan! Men jag skall vara nöjd, om jag endast får höra hans röst.»

Det var stilla för ett ögonblick, men snart gjorde ledaren ett tecken, och hans anhängare började på nytt ropa: Allah, Allah. Denna gång blefvo de anvisade att röra hela öfverkroppen och ej blott hufvudet. Snart var allt åter i full gång. Mannen med det mäktiga ansiktet och de sköna Kristusögonen tänkte ej på något annat än att drifva sina anhängare till allt häftigare rörelser. Han lät dem fortsätta minut efter minut. De höllo ut, liksom genom en öfvernaturlig kraft, mycket längre, än hvad man skulle tro mänsklig styrka kunna uthärda. Det var mycket hemskt att se alla dessa män, som tycktes döden nära af ansträngning, och att höra de stönande ropen, som framstöttes ur deras strupar, där det ej mer fanns någon luft.

Det blef uppehåll om en stund, så började de häftiga rörelserna på nytt, så blef det åter uppehåll.

»De ha nog öfvat sig länge, de här karlarna,» sade Ingmar, »innan de vant sig att gå på så här ohejdadt.»

Gertrud såg upp till Ingmar med ett hjälplöst och litet ängsligt utseende. Hennes läppar darrade en smula. »Tror du inte, att han någon gång slutar med detta?» frågade hon. Så kastade hon en blick på den mäktiga gestalten, som stod bjudande och befallande midt bland de sina, och hon lifvades åter af hopp. »Snart skola nog de sjuka och olyckliga komma hit för att söka honom,» sade hon innerligt. »Jag skall få se, då han botar de spetälskas sår och återger de blinda deras syn.»

Men dervischen fortsatte, som han börjat. Han gjorde ett tecken, att alla skulle stiga upp, och nu blef det ännu häftigare rörelser. Alla stodo kvar på sina platser, men deras stackars kroppar rörde sig och svängde med den största häftighet. Ögonen stirrade glanslösa och blodsprängda, flera af männen tycktes omedvetna om hvar de befunno sig, kropparna rörde sig liksom ofrivilligt fram och åter, upp och ned allt hastigare och hastigare.

Ändtligen, då de hade suttit där i väl ett par timmar, grep Gertrud i sin stora ängslan om Ingmars arm. »Har han då intet annat att lära dem?» hviskade hon.

Ty hon började nu förstå, att mannen, som hon trott vara Kristus, inte hade något annat att lära bort än dessa vilda öfningar. Han hade ingen annan tanke än att hetsa och egga dessa vansinniga. Då någon af dem rörde sig ifrigare och mer uthålligt än de andra, flyttade han honom fram i kretsen och lät honom stå där bugande och stönande som ett föredöme för de öfriga. Själf blef han också allt ifrigare. Äfven hans kropp började svänga och vrida sig, som om den ej mäktade hålla sig stilla.

Gertrud satt och kämpade med gråt och förtviflan. Alla förhoppningar och drömmar smulades sönder inom

henne. »Har han intet, intet annat att lära dem?» frågade hon än en gång.

Liksom till svar gaf dervischen ett tecken till några tjänare, som ej tagit del i öfningarna. Dessa grepo ett par instrument, som hängde på en pelare, ett par trummor och tamburiner. På samma gång som musiken ljöd, blefvo ropen högre och gällare, och människorna vredo sig alltmera våldsamt. Flera af dem kastade af sina fezer och turbaner och löste upp sitt hår, som var nästan alnslångt. De sågo förfärliga ut, medan de svängde sig så, att det långa håret än for framöfver deras ansikten, än flög bakåt ryggen. Deras ögon blefvo allt orörligare, deras ansikten blefvo som döda människors ansikten, deras rörelser öfvergingo till krampryckningar, och ur munnen trängde hvitt skum.

Gertrud reste sig. All glädje och hänförelse hade dött. Den sista förhoppningen var död. Det fanns ingenting annat kvar än djup vedervilja. Hon gick mot utgången utan att ens se bort till honom, som hon nyss trott vara den utsände frälsaren.

»Det är allt synd om detta landet,» sade Ingmar, då de stodo på gatan. »Tänk sådana lärare, som här funnos förr i världen, och nu går den där mannens undervisning bara ut på att få dem att svinga och svänga som galna.»

Gertrud svarade ingenting, hon gick fort hemåt. Då de stodo utanför kolonien, höjde hon lyktan. »Såg du honom på detta sätt i går?» frågade hon och såg in i Ingmars ansikte med ögon, som voro glödande af vrede.

»Ja,» svarade Ingmar utan tvekan.

»Gjorde det dig så ondt, att jag var lycklig, att du måste visa honom för mig?» sade Gertrud. »Detta skall jag aldrig förlåta dig,» tillade hon om en stund.

»Det förstår jag nog,» sade Ingmar, »men man får i alla fall lof att göra det, som är rätt.»

De smögo in genom bakporten. Gertrud lämnade Ingmar med ett förbittradt skratt. »Du kan sofva lugnt nu, du,» sade hon. »Du har gjort det bra, jag tror inte mer, att den där karlen är Kristus. Jag är inte tokig mer, du har gjort det bra.»

Ingmar gick tyst fram till trappan, som ledde upp till männens sofrum. Gertrud följde efter honom. »Kom ihåg bara, att jag aldrig förlåter dig detta,» upprepade hon.

Därpå gick hon in till sitt, lade sig och grät sig till sömns. Hon vaknade tidigt nästa morgon, men blef liggande kvar i bädden. Hon låg och förvånade sig. Hvad är detta, hvarför stiger jag inte upp? Hur kommer det sig, att jag inte längtar till Oljoberget?

Och hon lade händerna öfver ögonen och grät på nytt. Jag väntar honom ej mer. Jag har intet hopp mer. Det gjorde för ondt i går, då jag såg, att jag bedragit mig. Jag vågar ej vänta honom. Jag tror inte, att han kommer.

Gertrud höll sig verkligen borta från Oljoberget under nära nog en vecka. Men så vaknade den gamla längtan och tron på nytt upp hos henne. En morgon smög hon sig dit på nytt, och så var allt som förut.

En kväll, då kolonisterna som vanligt voro samlade i den stora salen, såg Ingmar, att Gertrud satte sig bredvid Bo och talade länge och ifrigt med honom.

Om en stund reste sig Bo och gick fram till Ingmar.

»Gertrud talar om för mig hvad du försökte göra för henne här om kvällen,» sade Bo. — »Jaså,» sade Ingmar, han visste ej, hvart den andre ville komma. — »Du skall inte tro, att jag inte begriper, att du ville

frälsa hennes förstånd,» sade Bo. — »Det är väl inte så farligt,» sade Ingmar. — »Jo,» sade Bo, »den, som har gått och burit på den här bedröfvelsen nu i mer än ett år, han vet, att det är farligt.»

Han vände sig för att gå, då räckte Ingmar plötsligt fram sin hand. »Jag skall säga dig en sak,» sade han, »det är ingen här, med hvilken jag hellre ville bli vän än med dig.» — Bo smålog. »Inte tror jag, att det töfvar, förrän vi bli ovänner igen,» sade han. Men han fattade ändå Ingmars hand och tryckte den.

I armodets dagar.

Då Ingmar Ingmarsson hade vistats ett par månader i Jerusalem, kom han en dag att bli stående nere vid Jaffaporten. Det var ovanligt vackert väder, mycket folk var ute, och Ingmar stod och gladde sig åt den brokiga folkströmmen, som drog ut och in genom porten.

Men han hade inte stått där länge, förrän han rent glömde bort hvar han befann sig. Hans tankar började syssla med en fråga, som upptog honom alla dagar. Om jag bara kunde förstå hur jag skall förmå Gertrud att lämna kolonien, tänkte han, men det ser alldeles omöjligt ut.

Ingmar hade fått fullt klart för sig, att han ej kunde låta Gertrud stanna i Jerusalem, utan måste föra hem henne, om han någonsin mer skulle få frid i sin själ. Ack, om jag bara hade henne hemma igen i det gamla skolhuset, tänkte han, om jag hade henne borta ur det här förfarliga landet, där det finns så många grymma människor och så många farliga sjukdomar och så många besynnerliga idéer och svärmerier. Att föra hem Gertrud till Dalarne, det är verkligen det enda jag nu har att tänka på. Jag skall alls icke fästa mig vid om jag tycker om henne, eller om hon tycker om mig, jag skall bara försöka att föra hem henne till de gamla föräldrarna.

Det ser verkligen inte så bra ut nu i kolonien, som då jag kom, tänkte Ingmar. Det är hårda tider där, jag kunde behöfva att föra bort Gertrud bara för den skull. Jag vet inte hvarför kolonisterna på en gång blifvit så fattiga, de tyckas vara alldeles utan pengar. Det är ingen af dem, som törs skaffa sig en ny rock eller klädning, ingen vågar köpa sig en apelsin i ett fruktstånd, och jag tror knappt, att de tycka sig ha råd att äta sig mätta vid måltiderna.

På senare tiden hade Ingmar tyckt sig märka, att Gertrud börjat fatta tycke för Bo, och han föreställde sig, att hon kunde komma att gifta sig med denne, om de bara väl vore hemma. Ingmar ansåg, att detta vore den största lycka han nu kunde hoppas på. Jag vet nog, att jag aldrig kan få tillbaka Barbro, tänkte han, men jag skulle vara nöjd, om jag bara sluppe gifta mig med någon annan, utan finge gå ensam genom lifvet. Men han hade alltid mycket brådtom att skjuta ifrån sig dessa tankar. Han bannade sig själf mycket strängt. Du skall hvarken tänka hit eller dit, och du får inte göra dig några inbillningar, du har ingenting annat att göra än att försöka fundera ut hur du skall kunna föra hem Gertrud.

Bäst Ingmar stod i dessa tankar, såg han, att en af de Gordonska kolonisterna kom ut från det amerikanska konsulatet, som låg där vid Jaffaporten, i sällskap med konsuln. Ingmar fann detta besynnerligt. Han var nu så pass inne i allt, som rörde kolonien, att han visste, att konsuln beständigt sökte göra den all möjlig skada. Det brukade råda stor fiendskap mellan honom och alla, som tillhörde kolonien.

Karlen, som hade besökt konsuln, var en amerikanare vid namn Clifford. Då de kommo ut på gatan, bjöd konsuln farväl till honom, det tycktes råda god vänskap mellan dem. »Du vill alltså försöka dig på företaget i morgon?» sade konsuln. — »Ja,» sade mannen, »jag måste se till att få saken klar, medan mrs Gordon är borta.» »Du skall vara vid godt mod,» sade konsuln. »Hur det än går, skall jag hålla dig ryggen fri.»

Just i detsamma fick konsuln syn på Ingmar. »Är inte det där en af dem?» frågade han med sänkt röst. Clifford såg sig förskräckt om, men blef lugn, då han kände igen Ingmar. — »Jaså, det är den där, som ser ut att gå och sofva hela dagen,» sade han utan att ens bry sig om att tala saktare än förut. »Han är så nyss kommen, jag tror inte, att han förstår engelska.»

Härvid blef konsuln också lugn, och då han skildes från Clifford, sade han: »I morgon alltså skola vi ändtligen bli af med hela det där följet.» — »Ja,» sade Clifford, men han såg nu mer osäker ut. Han stod och såg efter konsuln en stund, och då tyckte Ingmar, att han skälfde och var askgrå i ansiktet. Ändtligen gick han. Ingmar dröjde kvar utan att röra sig. Han hade dock blifvit mycket orolig öfver det han kommit att höra.

Ja, han har allt rätt i att jag inte förstår engelska så särdeles väl, sade Ingmar, men nog begriper jag så mycket, som att han ämnar gå och ställa till något spektakel borta i kolonien just nu, medan mrs Gordon är rest till Jaffa. Jag undrar just hvad han har i sinnet. Konsuln såg så glad ut, som om han redan hade bringat hela kolonien på fall.

Den där karlen har nog ganska länge varit missnöjd med ordningen i kolonien, tänkte Ingmar vidare. Jag har hört, att han var en af de ifrigaste, då han kom, men nu på sistone har han visst svalnat. Ja, hvem kan veta om det inte är någon, som han tycker om och inte kan föra därifrån på annat sätt, och så tänker han förstås, att kolonien inte kan ha bestånd, sedan fattigdomen kommit, utan gärna kan bli skingrad ju förr ju hellre. Ja, då jag tänker rätt efter, kan jag förstå, att det nog är fattigdomen, som har gjort honom så missmodig. Han har allt länge smugit omkring och sökt göra de andra missnöjda. En gång hörde jag, att han stod och anmärkte på att miss Young var finare klädd än de andra unga flickorna, och en annan gång påstod han, att det bjöds bättre mat vid det bordet, där mrs Gordon själf satt, än vid något af de andra.

Gud bevare mig, tänkte Ingmar och tog ett steg ut på gatan. Han är visst farlig, den här karlen. Jag borde nog skynda hem, så fort jag kan, för att tala om hvad jag hört.

Men i nästa ögonblick stod Ingmar åter på sin förra plats bredvid porten. Du, Ingmar, borde väl vara den siste, som talade om något sådant för kolonisterna.

Låt du bara den där karlen hållas, så får du ett lätt arbete. Stod du inte nyss och funderade öfver hur du skulle förmå Gertrud att skilja sig från kolonien! Nu kommer detta att gå alldeles af sig själft. Det var tydligt, att både konsuln och Clifford menade, att det snart inte mer skulle finnas några Gordonister i Jerusalem.

Ja, om det bara vore så väl, att kolonien upplöstes, tänkte Ingmar. Då skulle väl Gertrud bli glad att få resa med hem till Sverige.

I detsamma Ingmar föll på den tanken, att han snart skulle få resa hem, började han känna hur han längtade. Det skall jag säga, att då jag tänker på att jag så här i februari med rätta borde vara på vinterarbete i skogen, börjar det rycka i mina armar, och fingrarna riktigt värka af lust att få knyta sig om ett yxskaft. Jag kan knappt förstå, hur svenskarna härute kunnat härda ut så länge utan att arbeta i skogen och i jorden. Och nog tror jag, att om en sådan karl som Tims Halfvor hade haft en mila att vakta eller ett fält att plöja, skulle han lefvat än i dag.

Ingmar orkade ej hålla sig stilla för ifver och längtan. Han gick ut genom porten och framåt vägen, som löper tvärs öfver Hinnoms dal. Gång på gång och med allt större bestämdhet kom den tanken igen, att om de bara vore hemma, skulle Gertrud gifta sig med Bo, och han, Ingmar, skulle få lefva ett ensamt lif. Kanske att Karin ville komma med hem och bli husmor på Ingmarsgården, tänkte han. Det vore det mest passande, och då kunde det bli så, att hennes son finge ärfva gården.

Om än Barbro flyttar hem till sin fars socken, så är hon dock inte så långt borta, att jag inte kan få se henne någon gång, fortfor han att göra upp planer. Jag kan resa till hennes kyrka hvar söndag, om jag vill, och ibland komma vi väl att råkas på ett bröllop eller en begrafning. Och jag kan nog få sitta bredvid henne på gästabuden och tala med henne. Vi äro ju inga fiender, fastän vi ha måst skiljas.

En gång började Ingmar undra om det var orätt af honom att vara så glad åt att kolonien kanske skulle bli upplöst. Men han försvarade sig mycket ifrigt inför sig själf. Ingen kan gå så här länge bland kolonisterna utan att se, att de äro utmärkta människor, tänkte han, men dock kan ju ingen önska, att detta skall få fortsätta. Tänk så många af dem, som redan äro döda, och tänk så många förföljelser de måst utstå, och tänk på den svåra fattigdomen, som nu är öfver dem! Ja, jag kan inte förstå annat, än att framför allt nu, sedan fattigdomen kommit, måste man önska, att kolonien skall bli upplöst så snart som möjligt.

Medan han tänkte så, hade Ingmar fortfarit att gå framåt. Han hade öfverskridit Hinnoms dal och följt vägen uppåt Det onda rådslagets berg. Däruppe lågo fullt med nya, palatslika byggnader bredvid de mest ålderdomliga ruiner. Ingmar hade gått fram mellan dessa utan att just tänka på hvart han kommit, än hade han stått stilla, och än hade han vandrat, såsom man gör, då man är i starka tankar.

Till sist hade Ingmar blifvit stående under ett träd. Han hade dröjt där en god stund, innan han kommit att betrakta det. Det var rätt högt, och det var olikt alla andra träd, så tillvida som det hade grenar endast på ena sidan af stammen. Ingen af grenarna steg mot höjden, utan allesammans bildade en tät, tofvig massa, som pekade rätt mot öster.

Då Ingmar ändtligen kände igen trädet, kunde han ej hjälpa, att han ryckte till, som om han blifvit rädd. Det är ju Judas-trädet, tänkte han, det var ju här, som förrädaren hängde sig. Det var märkvärdigt, att jag kommit att gå åt det här hållet.

Han gick ej vidare, utan blef stående och såg uppåt trädet.

Nu ville jag allt veta, om Gud förde mig hit, därför att han tycker, att jag är en förrädare mot folket i kolonien.

Återigen stod han tyst en stund. Om det kanske är Guds vilja, att den här kolonien skall finnas till och ha bestånd? sade han.

Det gick nu trögt och tungt för Ingmar att tänka. Och de tankar, som arbetade sig fram, voro bittra och plågsamma.

Du må försvara dig hur du vill, men det är dock orätt, att du inte varnar kolonisterna, då du vet, att det lägges planer emot dem.

Det ser ut, som om du trodde, att Gud inte visste hvad han gjorde, då han förde ut dina närmaste till det här främmande landet. Men äfven om du ej kan gissa hans afsikt, så kan du väl förstå, att han inte menade, att allt detta skulle ha bestånd endast under ett par år.

Kanske att Gud såg ned till Jerusalem och till alla de strider, som brusade fram öfver staden, och då tänkte han: Se, äfven här vill jag skapa en fristad, där enighet bor, och en boning för endräkt och frid vill jag upprätta här.

Ingmar stod alltjämt stilla, han lät tankarna strida. De stodo mot hvarandra som kämpar och brötos väldeligen.

Det hoppet, som Ingmar fattat, att han snart skulle få resa hem, hade satt sig hårdt fast i honom. Han

arbetade länge för att få behålla det. Solen sjönk, och mörkret kom hastigt, men Ingmar stod kvar i den svarta kvällen och kämpade.

Ändtligen knäppte han sina händer och bad till Gud. »Nu ber jag dig, Gud, att du låter mig följa dina vägar,» sade han.

Knappt var detta sagdt, förrän Ingmar kände en besynnerlig frid inom sig. Men på samma gång föll all vilja inom honom alldeles bort, och Ingmar började handla efter en vilja, som ej var hans egen, utan någon annans. Han märkte detta så tydligt, som om någon tagit honom vid handen och ledt honom. »Det är Gud, som för mig,» tänkte han.

Han steg ned ifrån Det onda rådslagets berg, vandrade öfver Hinnoms dal och förbi Jerusalem. Hela tiden var det hans tanke, att han skulle bege sig till kolonien och berätta för de styrande där hvad han hade upptäckt. Men då Ingmar kom till vägskälet, där Jaffavägen tog af, hörde han hästtramp bakom sig. Han vände sig om. Det var en dragoman, som flera gånger varit i kolonien, som kom farande med två hästar. Han red på den ena och den andra förde han vid tygeln.

»Hvart skall du hän?» frågade Ingmar och hejdade honom, då han for förbi. — »Jag skall till Jaffa,» sade karlen. — »Till Jaffa skulle jag också vilja,» sade Ingmar hastigt. Det kom ögonblickligen för honom, att han borde begagna detta tillfälle och fara direkt till mrs Gordon hellre än att först gå tillbaka till kolonien.

Det blef snart öfverenskommet, att Ingmar skulle få rida ned till Jaffa på den lediga hästen. Det var en god häst, och Ingmar lyckönskade sig till sitt infall. De sju milen ned till Jaffa måtte jag väl kunna rida i natt, tänkte han. På detta sätt kan mrs Gordon komma hem i morgon eftermiddag. Men då Ingmar ridit en timme märkte han, att hans häst började halta. Han steg af och fann då att hästen hade tappat en sko. »Hur ska vi göra med detta?» sade Ingmar till dragomanen, som red bredvid honom. — »Det blir ingen annan råd,» sade karlen, »än att jag får vända om till Jerusalem och få honom skodd.»

Där stod nu Ingmar midt på vägen ensam och visste ej rätt hvad han skulle ta sig till. Men med ens beslöt han sig för att fortsätta färden ned till Jaffa till fots. Han visste ej om detta var det klokaste han kunde göra, men den där makten, som var öfver honom, dref honom framåt. Han hade ej ro att vända om.

Ingmar vandrade alltså framåt med stora steg, det sköt god fart, då han gick. Om en stund blef han dock orolig. Jag undrar hur jag skall få reda på hvar mrs Gordon bor i Jaffa. Det var en annan sak, då jag hade dragomanen med mig. Nu får jag väl gå ur hus i hus och fråga efter henne. Men trots att han väl förstod det berättigade i denna oro, fortsatte han vandringen.

Det var en god, bred landsväg han gick på. Han skulle ej haft svårt att gå där, äfven om natten varit mörk. Men vid åttatiden blef det klart månsken. Alla de kullar, mellan hvilka vägen slingrade fram, blefvo synliga vidt och bredt omkring.

Vägen klättrade upp och ned öfver dessa kullar. Så snart Ingmar hade öfvervunnit en af dem, stod en ny och väntade honom. Han kände sig stundom mycket trött, men den där främmande makten dref honom framåt. Han gaf sig ej tid att stanna och hvila ens en minut.

Ingmar gick på detta sätt framåt timme efter timme. Hur långt han gått visste han ej, men alltjämt befann han sig kvar bland kullarna. Så snart han nådde krönet af en backe, tänkte han, att han nu borde vara så långt kommen, att han kunde se Sarons slätt och hafvet, som utbredde sig där bakom. Men han såg ej annat än räckor af kullar, som radade upp sig framför honom.

Ingmar drog upp sin klocka. Månskenet var så starkt, att han med stor lätthet kunde urskilja siffror och visare. Det var redan hänemot elfva. Ack, att det är så sent, tänkte han. Och jag är ännu kvar uppe bland

Juda berg!

En allt starkare ängslan grep honom. Han kunde ej gå, utan måste springa. Han flämtade, blodet bultade vid hans tinningar, och hjärtat slog häftigt. Jag förstör mig, på det här sättet kan jag inte stå ut, sade han, men han sprang i alla fall.

Han sprang med god fart utför en lång sluttning. Vägen låg slät och jämn i månskenet, och han tänkte ej på någon fara. Men i daldjupet kom han med ens in i en mörk skugga. Där såg han ej vägen så klart, men sprang alltjämt. Så snafvade han mot en sten och föll omkull.

Han kom genast upp igen, men kände straxt, att han hade stött sitt knä, så att han hade svårt för att gå. Han gick och satte sig vid vägkanten. Det går väl snart öfver, tänkte han, men nu för det första får jag lof att hvila en stund.

Han kände det emellertid nästan omöjligt att sitta stilla. Han kunde knappt ge sig tid att flämta ut.

Nog märker jag, att jag inte är i min egen makt, sade han. Det är, som om någon skulle släpa och drifva mig ned emot Jaffa.

Han steg upp igen. Han kände svåra smärtor i knäet, men brydde sig ej därom, utan vandrade vidare. Om en liten stund nekade benet rent af att göra tjänst, och han blef liggande på vägen.

»Nu är det slut med mig,» sade han, då han föll, och talade till den där makten, som dref honom. »Nu må du i Guds namn finna på något för att hjälpa mig.»

Då Ingmar sade detta, hörde han långt bortifrån dånet af rullande hjul. Det närmade sig med otrolig snabbhet. Nästan i samma ögonblick, som han hört det i aflägset fjärran, var det tätt inpå honom. Han hörde på farten, att hästen kom i vildt galopp utför backarna. Öfver allt annat hördes en piska, som oupphörligen klatschade, och de tillrop, hvarmed körsvennen eggade hästen.

Ingmar fick brådtom att resa sig upp från vägen, där han låg, och gå öfver till vägkanten, för att han ej skulle bli öfverkörd.

Ändtligen kom den åkande nedåt den långa liden, som Ingmar nyss sprungit utför. Han kunde godt se den, som kom. Åkdonet var en vanlig simpel, grönmålad kärra af den sorten, som brukas i Västerdalarna. Jaså, tänkte Ingmar genast, det här står visst inte rätt till. Det finns nog inga sådana kärror här i Palestina. Kusken tycktes honom än besynnerligare. Han var också därhemifrån och såg ut som en riktig dalkarl med en liten svart hatt och rundklippt hår. Till yttermera visso hade han kastat af sig rocken och satt och körde i en grön klädesväst med röda ärmar. Det plagget var från Dalarne, det kunde ingen ta miste på. Hästen var ock förunderlig. Det var ett härligt, stort och starkt djur. Till färgen var den svart och så blank och välskött, att det sken af den. Han, som åkte, satt ej ned, utan stod lutad framöfver hästen och klatschade med piskan öfver dess hufvud för att drifva på den. Men hästen tycktes ej känna slagen, inte heller var den ansträngd af den förfärliga farten, utan bara jagade framåt, som om det varit en lek.

Då den åkande kom midt framför Ingmar, höll han stilla med ett ryck. »Du kan få åka med mig, om du vill,» sade han. Så ifrig Ingmar än var att komma fram, hade han dock ingen vidare lust att ta emot anbudet. Inte nog med att han förstod, att det var otyg och spökeri alltsammans, men den där karlen hade ett otäckt ansikte, fullt af ärr, som om han ofta varit i slagsmål. Öfver ena ögat hade han till och med ett färskt knifhugg. — »Jag kör nog fortare, än du är van vid,» sade karlen, »men jag trodde, att du hade brådtom.» — »Har du en säker häst?» sade Ingmar. — »Han är blind, men nog han är säker.» — Ingmar började skälfva från hufvud till fot. Karlen böjde sig ut öfver kärran och såg honom in i ansiktet. — »Kom du med i all trygghet,» sade han, »du kan nog förstå hvem det är, som skickat mig.» Då han sade detta, tyckte Ingmar, att

han fick allt sitt mod tillbaka. Han steg upp i kärran, och med ursinnig fart körde den nedåt mot Sarons slätt.

*

Mrs Gordon hade rest till Jaffa för att vårda en af sina goda vänner, som hade insjuknat. Denna var hustru till en missionär, som alltid varit vänligt sinnad mot kolonisterna och hade bringat dem mångfaldig hjälp.

Nu var det den natten, då Ingmar Ingmarsson var på väg ned till Jaffa. Mrs Gordon hade suttit uppe och vakat öfver den sjuka till öfver midnatt, men då hade hon blifvit aflöst. Då hon kom ut ur sjukrummet, såg hon, att natten var ljus och klar med sådant där vackert silfverhvitt månsken, som man endast får se nere vid hafskusten. Hon gick ut på en altan och ställde sig att se ut öfver de stora orangeträdgårdarna, öfver den gamla staden, som tornade upp sig på sin branta klippa, och öfver det obegränsade, glittrande hafvet.

Mrs Gordon befann sig ej inne i själfva Jaffa, utan i den tyska kolonien, som ligger på en liten höjd utanför staden. Alldeles under hennes altan löpte den breda landsvägen, som går rätt genom kolonien. Hon kunde i det hvita ljuset följa den med ögonen ett långt stycke mellan hus och trädgårdar.

Mrs Gordon såg nu, att en man kom gående framåt vägen mycket sakta och tveksamt. Det var en stor karl, och månskenet gjorde honom längre, än han verkligen var, så att hon tyckte, att han såg ut som en riktig jätte. Hvarje gång han gick förbi ett hus, stannade han och betraktade det mycket noga. På ett eller annat sätt kom mrs Gordon att tänka på att det var något spöklikt och hemskt med mannen, som om han vore en gengångare, som gick och sökte efter ett hus, där han skulle tränga sig in och skrämma döden på de stackars invånarna.

Ändtligen kom karlen fram till huset, där mrs Gordon stod. Detta betraktade han längre än något af de andra, han gick rundt omkring det, och hon hörde hur han knackade på fönsterluckorna och sökte vrida upp dörrlåsen. Mrs Gordon lutade sig långt ut öfver altanen för att se hur detta skulle aflöpa, och då hon stod så, fick karlen syn på henne.

»Mrs Gordon,» sade han med låg och försiktig röst, »jag skulle be att få säga er ett par ord.»

I detsamma böjde han hufvudet bakåt för att se upp till henne, och då kände hon igen Ingmar Ingmarsson.

»Mrs Gordon,» sade Ingmar, »jag vill först och främst tala om, att jag på eget bevåg gått hit och sökt upp er, utan att någon af bröderna vet om det.» — »Står det illa till hemma?» frågade mrs Gordon. — »Nej, det står just inte illa till,» sade Ingmar, »men det vore allt bra, om ni reste hem.» — »Jag skall komma i morgon,» sade mrs Gordon. Ingmar stod och betänkte sig, så sade han i sin säfligaste ton: »Det vore nog bäst, om ni reste i natt.»

Mrs Gordon blef litet otålig, tänkte på hur besvärligt det var att väcka upp hela huset och tyckte förstås, att den där bonden inte var mycket att rätta sig efter. Om jag bara kunde få veta hvad som står på, tänkte hon och började fråga om någon var sjuk, eller om de kanske voro utan pengar. I stället för att svara började Ingmar gå bortåt vägen. »Går ni nu?» frågade mrs Gordon. — »Ni har fått bud, nu kan ni göra, som ni själf vill,» sade Ingmar utan att vända sig om. Mrs Gordon började förstå, att det var något allvarligt på färde. Hon fattade genast sitt beslut. — »Om ni väntar en stund, kan ni få åka med mig,» ropade hon efter Ingmar. — »Nej, tack,» svarade Ingmar, »jag har bättre skjuts själf, än hvad ni kan bjuda mig.»

Mrs Gordon fick utmärkta hästar af sin värd. Hon åkte med flygande fart öfver den jämna Sarons slätt och sedan in bland kullarna upp mot Juda berg.

Just då det började ljusna, kom hon körande uppför de långa backarna, som ligga ofvanför det gamla röfvarnästet Abu Gosch. Hon var då mycket missnöjd därmed, att hon så lätt låtit locka sig att fara hem. Den

där bonden, som ej kände till några förhållanden, var ju ingenting att rätta sig efter. Gång efter annan tänkte hon på att hon verkligen ej borde fortsätta resan, utan vända om till Jaffa.

Då hon hunnit uppför en lång rad backar och körde ned i en dalsänka, såg hon en man sitta vid vägkanten. Han lutade hufvudet i handen, det såg ut, som om han sof. Då vagnen for förbi, såg han emellertid upp, och mrs Gordon kände igen Ingmar Ingmarsson.

Hur är det möjligt, att han redan kan vara så långt kommen? tänkte hon. Hon lät vagnen stanna och ropade till Ingmar. Då Ingmar hörde hennes röst, blef han öfvermåttan glad. Han reste sig genast upp. »Far ni hem till kolonien, mrs Gordon?» sade han. — »Ja,» svarade hon. — »Det var då bra väl,» sade Ingmar. »Vet ni, att jag var på väg för att hämta er, men så föll jag och förstörde mitt knä, och här har jag nu suttit hela natten.»

Mrs Gordon såg helt häpen ut. »Har ni inte varit i Jaffa i natt, Ingmar Ingmarsson?» sade hon. — »Ånej,» sade han, »inte har jag varit där annat än i drömmen. Så snart jag har slumrat till en smula, så har jag tyckt mig gå gata upp och gata ned i Jaffa och söka er.» Mrs Gordon blef helt tankfull, hon kom sig ej för att säga något. Ingmar smålog litet generad, då hon förblef tyst. »Jag undrar om ni vill låta mig åka med er, mrs Gordon?» sade han. »Jag kan inte godt gå själf.» I ett nu var mrs Gordon nere ur vagnen och hjälpte honom upp i den. Men så blef hon stående på vägen utan att röra sig. — »Det här är omöjligt att förstå,» sade hon sakta. Ingmar måste på nytt liksom väcka henne. — »Ni får inte taga illa upp, men det vore allt bra, om ni ville resa hemåt så fort som möjligt.»

Hon kom upp i vagnen. På nytt satt hon och teg och grubblade. Ingmar måste åter störa henne. »Ni får ursäkta, men det är något jag måste tala om för er. Ni har väl inte fått något budskap om den där Clifford?» — »Nej,» sade mrs Gordon. — »Jag hörde i går, att han talade med er konsul. Han ämnar ställa till något spektakel i dag, medan ni är borta.» — »Hvad säger ni!» utbrast mrs Gordon. — »Han ämnar rent förstöra kolonien.»

Nu ändtligen hade mrs Gordon fått sina tankar samlade. Hon vände sig till Ingmar och började noga utfråga honom om det han hört.

Därpå satt hon åter en stund försjunken i begrundande. Så sade hon helt oförväntadt till Ingmar: »Det gläder mig, Ingmar Ingmarsson, att ni redan är så fästad vid kolonien.» Ingmar blef röd öfver hela ansiktet. Han frågade hur hon kunde veta, att han var en vän af kolonien. »Jag vet det, därför att ni i natt var nere i Jaffa och gaf mig bud om att fara hem,» sade hon.

Mrs Gordon berättade nu för Ingmar, hur hon på natten hade sett honom, och hvad han hade sagt till henne. Då hon hade berättat allt, sade Ingmar, att detta var det underbaraste han upplefvat.

»Om ej allt slår fel, skola vi innan kvällen ha sett ännu större ting,» sade mrs Gordon, »ty nu känner jag säkert, att Gud vill hjälpa oss.»

Hon var nu lugn och vid godt mod och talade vid Ingmar, som om ingen fara hotade.

»Nu kan ni säga mig, Ingmar Ingmarsson, om det tilldragit sig något därhemma, medan jag varit borta.»

Ingmar betänkte sig. Så började han ursäkta sig med att han ej kunde tala språket. »Å, jag förstår er nog,» sade hon. — »Det har nog mestadels gått sin jämna gång,» sade han till sist. — »Något har du säkert att berätta,» sade mrs Gordon. — »Jag undrar om ni redan har hört talas om Baram paschas kvarn,» sade Ingmar. — »Nej, hvad är det med den?» frågade mrs Gordon. »Jag har inte en gång hört, att Baram pascha äger en kvarn.»

»Jo,» sade Ingmar, »då Baram pascha nyss hade blifvit styresman i Jerusalem, lär han ha kommit att tänka på att det var svårt för folket här att ej ha något annat än handkvarnar att mala på. Han företog sig därför att bygga en ångkvarn i en af de stora dalarna här i närheten. Men det är inte underligt, att ni aldrig har hört talas om den där kvarnen, ty den har nästan aldrig varit i gång. Baram pascha har aldrig haft ordentligt folk att sköta den, utan den har alltid varit i olag. Nå, nu för ett par dar sedan kom bud från Baram pascha med förfrågan om någon af Gordonisterna kunde sätta kvarnen i gång åt honom. Och så ha några af oss varit där och lagat den.»

»Det var en god nyhet,» sade mrs Gordon, »jag är glad, att vi kunde göra Baram pascha en tjänst.» — »Baram pascha blef ock så belåten,» sade Ingmar, »att han föreslog kolonisterna att sköta kvarnen alltjämt. Han erbjöd dem att få öfverta den utan att betala arrende till honom. 'Ni få taga all förtjänsten af kvarnen', sade han, 'om ni blott laga, att den är i gång'.»

Mrs Gordon vände sig helt mot Ingmar. »Nå,» sade hon, »hvad svarade de på detta?» — »Det var inte svårt att svara,» sade Ingmar, »de kunde ju bara säga, att de gärna skulle sköta kvarnen, men de ville inte taga någon förtjänst af sitt arbete.» — »Ja, det var alldeles rätt,» sade mrs Gordon. — »Jag vet inte om det var så alldeles rätt,» sade Ingmar, »ty nu vill inte Baram pascha låta dem få kvarnen. Han kan inte lämna kvarnen, säger han, om de inte vilja ta lön för arbetet. Han säger, att det inte går an att vänja folket här, att de skola få allt för intet. Han säger också, att alla andra, som sälja mjöl eller äga kvarnar, skulle klaga på honom hos sultanen.»

Mrs Gordon satt tyst.

»Det har alltså inte blifvit något af med kvarnen,» sade Ingmar. »Ni för er del skulle då åtminstone ha förtjänat bröd till husbehof, och så hade det väl varit en stor välsignelse för folket att ha en kvarn i gång. Men den saken var inte att tänka på.»

Mrs Gordon svarade ej heller på detta. »Har det inte händt något mer?» sade hon, som om hon ville få Ingmar in på ett annat ämne.

»Åjo,» sade Ingmar, »det har också händt det där med miss Young och skolan. Har ni inte heller hört talas om den saken?» — »Nej,» sade mrs Gordon. — »Jo,» sade Ingmar, »Achmed effendi, som är styresman öfver alla muhammedanernas skolor i Jerusalem, kom till oss för ett par dagar sedan och sade: 'Det finns en stor folkskola för flickor här i Jerusalem, där flera hundra barn komma tillsammans endast för att skrika och slåss. Då man går där förbi, brusar och larmar det värre än Medelhafvet i Jaffas hamn. Jag vet ej om lärarinnorna kunna läsa och skrifva, men jag vet, att de inte lära barnen något. Och jag kan inte gå dit själf, och jag kan inte sända dit en man för att hålla ordning, därför att religionen förbjuder oss män att träda in i en sådan där flickskola. Nu kan jag blott tänka ut en sak, som skulle hjälpa skolan,' sade Achmed effendi, 'och det vore, om miss Young ville åtaga sig den. Jag vet, att hon är lärd, och jag vet, att hon kan tala arabiska. Jag skall inte neka henne hvad helst hon begär som lön, om hon endast vill åtaga sig skolan.'»

»Nå,» sade mrs Gordon, »hur aflopp nu den saken?» — »Det gick på samma sätt som med kvarnen,» sade Ingmar. »Miss Young sade, att hon var villig att sköta skolan, men hon ville inte taga någon lön för sitt arbete. Achmed effendi svarade då: 'Jag är van att löna dem, som arbeta för mig. Jag har aldrig lärt mig att taga emot nådegåfvor.' Miss Young var obeveklig, och han måste gå med oförrättadt ärende. Han var då vred och sade till miss Young, att det kom på hennes ansvar, att så många fattiga barn finge växa upp utan vård och undervisning.»

Mrs Gordon teg en stund, och så sade hon: »Nu märker jag nog, att ni, Ingmar Ingmarsson, tycker, att vi handlat orätt i dessa fall. Det är alltid godt att höra en klok mans åsikt, och jag vill därför bedja er säga hvad annat ni kan ha att anmärka på vårt lefnadssätt.»

Ingmar satt länge och betänkte sig. Det följde så mycken värdighet med mrs Gordon, att det ej var lätt för honom att komma med anmärkningar.

»Nåja,» sade Ingmar, »jag tycker inte, att ni borde ställa det så för er, att ni behöfde lefva i så stor fattigdom.» — »Hur menar ni, att vi skulle undgå detta?» sade mrs Gordon och smålog. Ingmar dröjde än längre med svaret än förut. — »Om ni läte ert folk taga emot lön för sitt arbete,» sade han, »så behöfde ni inte vara så nödställda som nu.» Mrs Gordon vände sig häftigt mot honom. — »Jag tänker, att då jag har styrt den här kolonien, så att vi kunnat lefva i enighet och kärlek i sexton år, så skall inte en nykommen som ni söka föreslå några ändringar.» — »Nu blir ni ond på mig, och det var ni själf, som lockade mig att tala,» sade Ingmar. — »Jag förstår nog, att ni menar väl,» sade mrs Gordon. »Och dessutom skall jag säga er, att vi ännu äga mycket pengar, men det har på sista tiden varit någon, som sändt falska underrättelser om oss till våra bankirer i Amerika, och därför ha de ingenting velat sända. Nu vet jag dock, att pengar äro att vänta.» — »Nu säger ni något, som det gör mig stor glädje att höra,» sade Ingmar. »Men hemma hos oss tycka vi, att det är bättre att låta folk lita på sitt eget arbete än på sparda pengar.» Mrs Gordon svarade ingenting, och Ingmar förstod, att han gjorde bäst i att tiga.

Mrs Gordon kom fram till kolonien i god tid. Klockan kunde ej vara mer än half nio. Den sista halftimmen hade hon känt sig orolig, hon hade undrat hvad som skulle möta henne, då hon kom fram. Då hon återsåg det stora huset och märkte, att allt var lugnt däromkring, drog hon en suck af lättnad. Det var, som om hon väntat, att någon af de starka andar, som det talas så mycket om i Österlandets sagor, skulle hafva tagit hela kolonien på ryggen och flugit bort med den.

Då de kommo nära huset, hörde de psalmsång. »Här tyckes allt stå väl till än så länge,» sade mrs Gordon, då vagnen stannade utanför porten. »Jag hör, att de hålla på med morgonbönen.»

Hon hade sin egen nyckel till en af ingångarna och öppnade med denna för att ej störa. Ingmar hade svårt för att gå, knäet hade blifvit stelt på honom. Mrs Gordon lade armen om hans lif och hjälpte honom in på den kringbyggda gården. Ingmar satte sig genast ned på en bänk. »Ni skall nu gå och taga reda på hur det står till här i kolonien, mrs Gordon,» sade han. — »Först af allt skall jag lägga ett omslag på ert knä,» sade hon. »Det är god tid. Ni hör ju, att de hålla på med morgonbönen.» — »Nej,» sade Ingmar, »denna gången skall ni låta min vilja råda. Ni skall nu genast gå och taga reda på om här har händt något.»

Ingmar satt nu och såg efter mrs Gordon, medan hon gick uppför trappan och öfver den öppna förstugan fram mot församlingssalen. Då hon öppnade dörren, hörde han, att någon talade med hög röst därinne, men talet afstannade hastigt. Så stängdes dörren, och allt blef tyst.

Ingmar hade ej suttit och väntat i mer än fem minuter, förrän dörren till församlingssalen kastades upp rätt häftigt. Så visade sig fyra karlar, som buro en femte mellan sig. De gingo tysta utför trappan och öfver gården och kommo tätt förbi Ingmar. Han lutade sig fram och såg den, som blef buren, in i ansiktet. Det var Clifford.

»Hvart skola ni bära honom?» frågade han.

Karlarna stannade. »Vi skola bära honom ned i vår likstuga. Han är död.» Ingmar reste sig förskräckt. — »Hur har han dött?» sade han. — »Ingen människohand har kommit vid honom,» sade Ljung Björn. — »Hur har han dött?» frågade Ingmar på nytt.

»Jag skall berätta dig hur det gick till,» sade Ljung Björn. »Då morgonbönen var slut, reste sig denne här Clifford upp för att tala. Han bad, att han skulle få frambära till oss ett budskap, som skulle glädja oss, sade han. Längre hade han ej hunnit, så gick dörren upp, och mrs Gordon kom in. Inte förr fick han syn på henne, än han tystnade, och hans ansikte blef askgrått. Han stod stilla först, men mrs Gordon gick upp genom

rummet, och alltsom hon kom närmare, vek han baklänges ett par steg och höll upp armen för ansiktet. Detta såg så märkvärdigt ut för oss andra, att vi alla reste oss upp på en gång, och då syntes Clifford återkomma till sans. Han knöt näfvarna hårdt och drog in luft häftigt, liksom en, som kämpar mot en förfärlig skräck, och gick emot mrs Gordon. 'Hur har ni kommit hit?' sade han till henne. Då såg mrs Gordon stilla och allvarligt på honom och sade: 'Gud har hjälpt mig.' — 'Jag ser det,' sade han, och ögonen stodo långt ut ur hufvudet af skräck. 'Jag ser också hvem som ledsagar er.' — 'Jag ser ock hvem som ledsagar dig,' sade då mrs Gordon. 'Det är Satan.'»

»Då var det, som om han ej längre kunde härda ut att se på henne, utan han vek åter baklänges med armen för ansiktet. Och mrs Gordon följde efter honom och sträckte ut handen mot honom, men hon kom honom ej nära med ett finger. 'Jag ser, att Satan står bakom dig,' upprepade hon, och nu var hennes röst stark och förfärlig.»

»Då tyckte vi oss alla se Satan bakom honom, och vi sträckte ut händerna och pekade mot den vi sågo. Och på samma gång ropade vi: Satan! Satan!»

»Men Clifford smög sig då utefter våra leder, och fastän ingen af oss rörde sig, jämrade han sig högt, som om vi sköto på honom eller slogo efter honom. Han smög sig undan ihopkrupen och kom ända till dörren. Men då han ville öppna den, ropade vi alla än en gång: Satan! Satan! Och då sågo vi, att han sjönk ned framstupa, och där blef han liggande. Och då vi gingo fram och rörde vid honom, var han död.»

»Han var en förrädare,» sade Ingmar, »han var värd sitt straff.» — »Ja,» sade de andra, »han var värd sitt straff.»

»Men hvad hade han i sinnet att göra mot oss?» sade en. — »Det vet nu ingen,» sade en annan. — »Han ville väl förgöra oss.» — »Ja, men på hvad sätt?» — »Ingen vet det.» — »Nej, ingen får väl någonsin veta det.»

»Det är godt, att han är död,» sade Ingmar. — »Ja, det är godt, att han är död.»

Hela den dagen voro kolonisterna mycket upprörda. Ingen visste hvad Clifford hade velat göra dem, eller om faran var afvärjd därmed, att han var död. Timme efter timme tillbragte de under bön och sång i församlingsrummet. De voro liksom bortförda från denna världen i känslan af att Gud hade kämpat för dem.

Då och då under dagen tyckte de sig märka, att folkhopar, som bestodo af det sämsta slödder, som fanns i Jerusalem, kommo ut på de öde markerna omkring kolonien och stodo och betraktade huset. De trodde då, att Clifford hade planlagt ett folkupplopp, och att några vilda skaror skulle komma och drifva dem från deras hem. Men alla dessa människor försvunno åter, och dagen förgick utan händelser.

På kvällen kom mrs Gordon för att se om Ingmar Ingmarsson, som satt på sin säng med knäet ombundet. Hon tackade honom varmt för hans hjälp och visade sig mycket vänligt sinnad mot honom.

»Ingmar Ingmarsson,» sade hon bland annat, »nu vill jag säga er, att om jag kunde göra er en återtjänst, skulle det vara mig en stor glädje. Vill ni inte berätta mig hvad som ligger er på hjärtat, så att jag kan bistå er?»

Mrs Gordon visste väl hvad Ingmar ville vinna i Jerusalem. Hon skulle ingen annan dag hafva lofvat bistå honom med en dylik sak, men nu voro alla i kolonien liksom bragta ur sin rätta sans. Mrs Gordon tyckte, att ingenting låg henne så om hjärtat som att se Ingmar lycklig, sedan han hade gjort henne och dem alla en så stor tjänst.

Genast då hon gjorde anbudet, skyndade sig Ingmar att fälla ned ögonlocken. Han tog sig en rundlig

betänketid, innan han svarade.

»Nu får ni då lofva mig att inte taga illa upp det jag ber om,» sade han. Mrs Gordon svarade, att hon skulle ha tålamod med honom. — »Det är så,» sade Ingmar, »att det ärendet, som jag är här för, ser ut att ta lång tid, och det blir tråkigt för mig att inte ha sådant arbete, som jag är van vid.» Det kunde mrs Gordon väl förstå. »Om ni därför ville göra mig en tjänst, mrs Gordon,» fortfor Ingmar, »så skulle det vara en stor sak, ifall ni ville ställa om, att jag finge öfverta Baram paschas kvarn. Ni vet, att jag inte har afsvurit att förtjäna pengar som ni andra, och jag finge då sådant arbete, som jag tycker om.»

Mrs Gordon såg skarpt på Ingmar, men denne satt med ögonen nästan slutna, hela ansiktet var utan minsta uttryck. Hon var förvånad, att han ej bedt om något annat, men hon var på samma gång väl nöjd med detta. »Jag vet inte hvarför jag inte skulle hjälpa er häri,» sade hon. »Däri kan inte ligga något orätt. Det är också bra för oss att villfara Baram paschas önskan.» — »Ja, det väntade jag mig af er, att ni skulle hjälpa mig,» sade Ingmar. Han tackade henne, och de voro mycket nöjda med hvarandra, då de skildes.

Ingmars strid.

Ingmar har nu öfvertagit Baram paschas kvarn. Han går där som mjölnare, och än den ene, än den andre af kolonisterna kommer och hjälper honom med arbetet.

Men nu vet man af gammalt, att det finnes mycket trolltyg och dylikt vid alla kvarnar, och kolonisterna börja snart märka, att ingen kan sitta en dag och höra stenarna dåna i Baram paschas kvarn utan att bli som förhäxad.

Hvar och en, som sitter och lyssnar till dem, slutar med att förstå, att de sjunga och surra på detta sätt: »Vi mala mjöl, vi tjäna pengar, vi göra nytta, men hvad gör du, hvad gör du, hvad gör du?»

Och hos den, som hör detta, vaknar det en otrolig lust att få förtjäna sitt bröd i sitt anletes svett. Det kommer en riktig feber öfver honom, medan han sitter och lyssnar till kvarnstenarna.

Ovillkorligen börjar han tänka efter hvad han duger till, hvad han kan utföra, om han inte kan göra något för att understödja kolonien.

De, som ha arbetat ett par dagar i kvarnen, tala om ingenting annat än alla de odlingsbara dalarna, som ligga öde i detta land, de tala om bergen, som borde besås med skog, och de öfvergifna vingårdarna, som ropa efter arbetare.

Och då kvarnstenarna ha sjungit sin sång ett par veckor, kommer det en dag, då de svenska bönderna arrendera ett stycke jord nere på Sarons slätt och börja plöja och så.

En kort tid därefter skaffa de sig ett par stora vingårdar uppe på Oljoberget.

Och då ännu en tid gått, åtaga de sig ett stort vattenledningsarbete i en af dalarna.

Då svenskarna gjort början, komma amerikanare och syrer så småningom efter. De börja arbeta i skolor, de skaffa en kamera och draga rundt om i landet för att taga fotografier, som kunna säljas till resande, de uppsätta en liten guldsmedsverkstad i ett hörn af kolonien.

Miss Young sitter för längesedan som föreståndarinna i Achmed effendis skola, och unga svenska flickor

undervisa muhammedanska barn i sömnad och stickning.

Mot hösten sorlar och brusar hela kolonien af arbete och företagsamhet. Den är flitigare än en myrstack.

Och då man tänker efter, har ingen olycka inträffat under hela sommaren, ingen har dött alltsedan den tiden, då Ingmar öfvertog kvarnen. Ingen har heller gått och sörjt sig vansinnig öfver Jerusalems ondska.

Alla äro strålande belåtna, de älska sin koloni högre än någonsin, de lägga planer, de anordna nya företag. Det var blott detta, som fattades dem för att vara riktigt lyckliga. Och nu tro de alla, att det var Guds vilja, att de skulle börja förtjäna sitt bröd med sitt arbete.

På hösten öfverlåter Ingmar kvarnen åt Ljung Björn och stannar hemma i kolonien. Han och Bo och Gabriel gå och uppföra ett slags skjul på den kala marken därutanför. Men ingen vet hvartill detta skall användas, ingen får se hur det inredes, det är en stor hemlighet.

Då skjulet ändtligen är färdigt, resa Ingmar och Bo ned till Jaffa och börja långa, oändliga underhandlingar med de tyska kolonisterna därstädes.

Men om två dagar äro de hemma igen, och då komma de ridande på ett par ståtliga bruna hästar.

Dessa skola nu tillhöra kolonien, och man får säga, att om en sultan eller kejsare hade klappat på porten och förklarat, att han ville sluta sig till kolonisterna, hade han kanske ej blifvit mera välkommen.

Ack, så barnen hänga och dingla på de hästarna, och så stolt den bonden är, som får plöja med dem!

De äro bättre ryktade än några hästar i österlandet, och ingen natt går, utan att bönderna äro ute hos dem för att se till, att deras krubba är fylld.

Men hvem det vara må af svenskarna, som om morgonen lägger selen på hästarna, kan han icke låta bli att tänka: Detta landet är verkligen ej så svårt att lefva i, nu känner jag, att jag kommer att trifvas. Ack, hvad det var synd, att Tims Halfvor ej fick vara med om detta! Han hade ej sörjt sig till döds, om han haft sådana hästar att köra.

*

Det var en morgon i september. Mycket tidigt, medan det ännu var mörka natten, kommo Ingmar och Bo ut ur kolonien. De skulle bege sig bort på arbete i en af vingårdarna, som kolonisterna hade arrenderat uppe på Oljoberget.

Det förhöll sig så, att Bo och Ingmar sällan kommo rätt väl sams. Det hade icke kommit till någon öppen fiendskap mellan dem, men de hade aldrig samma mening om något. Då de nu skulle gå upp till Oljoberget, började de tvista om vägen. Bo ville taga den långa omvägen öfver kullarna. Han sade, att den var lättare att gå i mörkret. Ingmar ville gå en kortare och besvärligare väg, som löpte nedåt Josafats dal och sedan rätt uppför berget.

Sedan de tvistat om detta en stund, föreslog Ingmar, att de skulle taga hvar sin väg, så finge de se hvem som komme fortast fram. Bo var med om detta. Han gick åt det hållet han föreslagit och Ingmar åt det andra.

Så snart som Bo var gången, öfverfölls Ingmar af den stora längtan, som alltid kvalde honom, så snart han hade en ensam stund. »Skall inte Vår Herre förbarma sig öfver mig och låta mig resa hem?» sade han. »Skall han inte hjälpa mig, så att jag får föra Gertrud från Jerusalem, innan hon blir alldeles vansinnig?»

»Det är besynnerligt, att just det, som jag for ut för, det lyckas mig minst,» sade han halfhögt, där han gick i

mörkret och funderade, »ty Gertrud har jag ej kunnat komma ett steg närmare. Men i allt annat har det gått mig vida bättre, än jag kunnat vänta. Jag tror knappt, att det här folket någonsin kommit sig i gång med arbetet, om jag ej fallit på den tanken att öfverta kvarnen.»

»Det har allt varit vackert att se hur arbetet allt mer tagit väldet öfver dem,» fortfor han. »Ja, det har varit mycket godt och lärorikt att se här, men jag kan ändå inte hjälpa, att jag längtar hem. Jag tycker alltid, att jag är rädd för den här staden, och att jag inte kan andas fritt, förrän jag får lämna den. Och ibland känns det, som om jag skulle komma att dö här och aldrig få resa hem och återse Barbro och Ingmarsgården.»

Medan Ingmar tänkte så, hade han gått ända ned till bottnen af dalen. Högt öfver honom aftecknade sig stadens taggkrönta mur mot natthimmelen, och på alla sidor reste sig mäktiga stängande höjder.

Detta är dock ett hemskt ställe att vandra öfver i mörkret, tänkte Ingmar. Och först nu kom han ihåg, att han måste gå förbi både den muhammedanska och den judiska begrafningsplatsen.

På samma gång som Ingmar kommit att tänka på begrafningsplatserna, påminde han sig en händelse, som hade tilldragit sig just då i Jerusalem. Då han hade hört den omtalas dagen förut, hade den ej gripit honom mer än något annat, som berättades från den heliga staden, men nu i nattmörkret syntes den honom mycket hemsk och ohygglig.

Det förhöll sig nämligen så, att inne i judekvarteret låg ett litet sjukhus, som var beryktadt öfver hela staden, därför att där aldrig funnos några patienter. Ingmar hade gått där förbi flera gånger, han hade blickat in genom fönstren och alltid sett sängarna stå tomma. Detta hade dock en helt naturlig orsak och kunde knappast vara annorlunda. Sjukhuset var inrättadt af ett engelskt missionssällskap, som ville mottaga sjuka judar där för att komma i tillfälle att omvända dem. Men judarna, som fruktade, att de på ett sådant ställe skulle bli tvungna att förtära förbjuden föda, läto ej intaga sig där.

Nu för ett par dagar sedan hade de dock haft en patient på det där sjukhuset. Det hade varit en gammal fattig judekvinna, som fallit och brutit sitt ben på gatan just därutanför. Hon hade blifvit inburen och vårdad på sjukhuset, men efter två dagar hade hon aflidit.

Innan hon dog, hade hon tagit ett heligt löfte af de engelska sjuksköterskorna och läkaren, att de skulle laga, att hon blefve begrafven på den judiska begrafningsplatsen i Josafats dal. Hon sade dem, att hon på sin höga ålderdom hade rest till Jerusalem endast för att få njuta denna förmån. Om de ej kunde lofva henne detta, hade det varit bättre, att de låtit henne dö på gatan.

Då hon var död, skickade alltså engelsmännen bud till judarnas församlingsföreståndare och bådo honom sända folk, som skulle komma och föra bort den döda och begrafva henne.

Men då hade judarna svarat, att den gamla kvinnan, som dött på det kristna sjukhuset, ej finge begrafvas på judarnas kyrkogård.

Missionärerna hade ifrigt sökt förmå judarna att ge med sig. De hade vändt sig till själfva öfverrabbinen, men allt hade varit förgäfves. Det återstod ej annat, än att de själfva måste begrafva den döda. Men de ville ej, att hon skulle gå miste om det, hvaråt hon gladt sig under hela sitt fattiga lif. De frågade alltså ej efter judarnas förbud, utan läto uppkasta en graf på kyrkogården i Josafats dal och nedsatte den döda däri.

Judarna gjorde ingenting för att hindra detta, men nästa natt kommo de och öppnade grafven och vräkte upp kistan.

Engelsmännen voro måna om att hålla sitt ord till den gamla. Så snart de fingo veta, att hon blifvit kastad ur grafven, satte de ned henne på samma ställe.

Så blef hon uppvräkt på nytt nästa natt— — —

Ingmar Ingmarsson stannade plötsligt och lyssnade. Hvem kan veta, tänkte han, kanske att de där graföppnarna äro ute också i natt.

Till en början hörde han ingenting, men så förnam han ett klingande ljud, som då ett järnverktyg slår mot en sten.

Han gick raskt några steg åt det håll, hvarifrån ljudet kommit, därpå stannade han åter och lyssnade. Nu hörde han tydligt hur man gräfde med järnspadar i jorden och kastade upp grus och sten.

Han gick åter framåt och hörde på nytt det ifriga gräfvandet. Det är minst en fem, sex spadar, som arbeta, tänkte han. Gud bevare oss, hur kunna människor vilja förfölja en död på detta sätt ?

Medan Ingmar gick där och hörde på gräfvandet, började han känna, att en förfärlig vrede växte upp inom honom. Den tilltog för hvar sekund. »Det är ju inte din sak, det här,» sade han för att lugna sig, »med detta har du ingenting att göra.» Men blodet steg upp åt hufvudet på honom, han tyckte, att det stockade sig i halsen, så att han knappt kunde andas. »Det är så styggt och förfärligt att höra på,» tänkte han, »aldrig har jag varit med om värre.»

Ändtligen blef han stående. Han lyfte upp sin knytnäfve och skakade den. »Å, vänta ni, era bofvar, nu kommer jag,» sade han. »Nu har jag gått här länge nog och hört på detta. Det kan ingen begära af mig, att jag skall gå lugnt förbi, medan ni hålla på att gräfva upp en död.»

Han skyndade framåt med snabba, tysta steg. Han var nu med ens lätt om hjärtat och nästan glad. Det här är nog vansinne, tänkte han, men jag undrar hvad far skulle ha sagt, om någon, som på hans sista dag hade sett honom gå ut i vattnet efter de små barnen, ropat åt honom, att han skulle akta sig och bli kvar på land. Och nu får väl jag ha min vilja i den här saken, jag såväl som far. Ty här flyter en ondskans flod förbi mig med svart och vredgadt vatten, och den rycker bort med sig döda och lefvande, men nu kan jag inte längre förmå mig att stå stilla på stranden. Nu må det bli min tur att gå ut och strida med den här strömmen.

Ändtligen stod han på randen af en graf, där några karlar ifrigt arbetade. De hade hvarken ljus eller lykta, utan gräfde, så godt de kunde, i mörkret. Ingmar kunde ej se hur många de voro, och inte heller frågade han därefter, han rusade in midt ibland dem. Från en af dem ryckte Ingmar spaden, som han gräfde med, och började slå med den åt alla håll. Han hade kommit öfver karlarna så oförväntadt, att de blefvo som yra af skräck. De sprungo sin väg utan att försöka göra motstånd. Om ett par ögonblick var Ingmar ensam.

Hans första arbete blef att skotta den uppkastade jorden åter ned i grafven, därpå började han betänka hvad han nu hade att göra. Det föreföll honom ej rådligt att lämna platsen före daggryningen, ty så snart han ginge sin väg, skulle väl graföppnarna vända åter.

Han stod alltså kvar på grafven och väntade. Han lyssnade spändt efter hvarje ljud, men allt var tyst till en början. Inte tror jag dock, att de ha sprungit så särdeles långt för en ensam man, tänkte han. Så började han märka ett sakta rassel bland småstenarna, som voro strödda öfver de omgifvande grafvarna. Han tyckte sig se, att mörka gestalter slingrade och kröpo öfver hällarna, som betäckte marken.

Nu gäller det nog allvar, tänkte Ingmar och lyfte upp spaden till motvärn. Med ens smattrade en hel skur af stora och små stenar ned öfver honom, så att han blef helt bedöfvad. Några karlar kastade sig på samma gång öfver honom och sökte rycka omkull honom.

Det blef en hård brottning. Ingmar var en jättestark man, och han kastade den ene efter den andre till marken. Men motståndarna stredo tappert och ville ej vika. Till sist föll en af dem omkull rätt framför

Ingmars fötter. Ingmar tog just då ett steg framåt och snafvade öfver den fallne. Han störtade tungt till marken, och i detsamma kände han en förfärlig smärta i ena ögat. Han blef alldeles förlamad. Han kände, att de andra kastade sig öfver honom och bundo honom, men han förmådde intet motstånd göra. Plågan var så bitter och skarp, att den tog all hans kraft, och i första ögonblicket trodde han, att han skulle dö— — — — —

Emellertid hade Bo gått och tänkt på Ingmar, alltsedan han skildes från honom. Han skyndade i början mycket raskt framåt, ty han ville gärna nå upp på berget före den andre, men om en stund saktade han sina steg. Han log svårmodigt åt sig själf. Det vet jag dock, att hur jag än skyndar mig, så når jag inte så raskt fram som Ingmar. Jag har aldrig sett någon, som haft så stor framgång i allt och ägt sådan förmåga att genomdrifva sin vilja, Inte kan jag vänta mig annat, än att han kommer att föra hem Gertrud till Dalarne, det kan jag inte. Jag har ju sett hur allting i kolonien gått efter hans vilja nu under ett halft års tid.

Men då Bo kom upp till mötesplatsen på Oljoberget, fann han ej Ingmar där före sig, som han väntat, och han blef väl belåten. Han började arbeta och fortsatte därmed en god stund. Han har nog fått märka, att han valde en orätt väg nu för en gångs skull, tänkte Bo.

Så började det ljusna, och då Ingmar ej heller nu visade sig, blef Bo orolig för att något skulle ha händt honom. Han började gå nedåt berget för att söka efter honom. Det är egentligen besynnerligt med Ingmar, tänkte han, att fastän jag inte har stora skäl att tycka om honom, så tror jag, att jag skulle bli ledsen, om det hade gått honom illa. Han är en duktig karl, och han har gjort oss härute i Jerusalem stora tjänster. Om inte Gertrud stode emellan oss, tror jag, att jag skulle bli honom en fullgod vän.

Det ljusnade snart, och då Bo kom nedåt Josafats dal, dröjde det ej länge, förrän han fann Ingmar, som låg mellan ett par grafhällar. Ingmars händer voro bundna, och han låg orörlig, men då han hörde Bos tunga steg, lyfte han hufvudet. »Är det du, Bo?» sade han. — »Ja,» svarade Bo, »hur är det med dig?» I detsamma såg han Ingmars ansikte, båda ögonen voro slutna, det ena var uppsvälldt, och ur ögonvrån rann det blod. »Hvad har du gjort åt dig, karl?» frågade Bo, och hans röst lät besynnerligt oklar. — »Jag har varit i strid med de här graföppnarna,» sade Ingmar, »så föll jag framstupa öfver en af dem, och han hade en knif i handen, som körde rätt in i ögat på mig.» Bo föll på knä bredvid Ingmar och började lossa banden omkring händerna. — »Hur kom du att strida med graföppnarna?» sade Bo. — »Jag gick ju genom dalen, och så hörde jag hur de gräfde.» — »Och så kunde du inte lida, att den döda skulle bli uppkastad ur grafven i natt också?» — »Nej,» sade Ingmar, »jag kunde inte lida det.» — »Det var allt duktigt gjordt af dig,» sade Bo. — »Ånej,» sade Ingmar, »det var nog dumt, jag kunde bara inte låta bli.» — »Jag skall säga dig en sak,» sade Bo, »så dumt det var, skall jag nu bli din vän i alla dina dagar, därför att du gjort detta.»

På Oljoberget.

Ingmar sköttes af en läkare från det stora engelska ögonhospitalet. Denne kom hvarje dag ut till kolonien för att lägga om förbandet. Ingmars öga läktes raskt och bra, och han kände sig snart så frisk, att han kunde lämna sängen och gå uppe.

Men en morgon märkte doktorn, att det oskadade ögat såg rödt och svullet ut. Han blef mycket orolig och började genast ge föreskrifter om hur detta öga skulle behandlas. Därpå vände han sig till Ingmar och sade honom rent ut, att han gjorde bäst i att fara från Palestina så snart som möjligt. »Jag är rädd för att ni har blifvit smittad af den farliga österländska ögonsjukan,» sade han. »Jag skall göra hvad jag kan för er, men ert enda öga är nu inte nog starkt för att stå emot smittan, som flyger omkring öfverallt härute. Stannar ni

kvar här, skall ni ofelbart vara blind om ett par veckor.»

Det blef stor bedröfvelse i kolonien öfver detta, inte endast bland Ingmars släktingar, utan också bland de andra kolonisterna. De sade alla, att Ingmar hade gjort dem den allra största välgärning, därför att han hade lockat dem att förtjäna sitt bröd i sitt anletes svett som andra människor, och att en sådan man aldrig borde lämna kolonien. Men alla tyckte, att Ingmar måste resa, och mrs Gordon sade genast, att en af bröderna skulle göra sig i ordning att följa honom, då han nu ej godt kunde fara ensam.

Ingmar hörde länge tyst på allt detta talet om att han måste fara sin väg. Till sist sade han: »Det är väl inte så säkert, att jag blir blind, om jag stannar.» Mrs Gordon frågade, hvad han ville säga härmed. — »Jag är ännu inte färdig med den saken, som jag kommit hit för,» sade han långsamt. — »Menar ni då, att ni inte vill resa?» frågade mrs Gordon. — »Ja,» sade Ingmar, »det vore allt hårdt för mig att nödgas vända om hem med oförrättadt ärende.»

Det syntes nu hur stort värde mrs Gordon satte på Ingmar, ty hon sökte upp Gertrud och talade om för henne, att Ingmar ej ville resa, ehuru han löpte fara att bli blind, om han stannade. »Du vet väl för hvems skull det är han inte vill resa,» sade mrs Gordon. — »Ja,» svarade Gertrud.

Gertrud såg stort på mrs Gordon, och denna sade ej något vidare. Mrs Gordon kunde ej öppet uppmana henne att bryta mot de lagar, som gällde i kolonien, men Gertrud förstod, att hvad helst hon ville göra för Ingmars skull, det skulle förlåtas henne. Om det vore en annan än jag, vore mrs Gordon nog inte så medgörlig, tänkte hon en smula harmset. Men mig räkna de inte som rätt klok, de vore visst bara glada, om jag fore min väg.

Under hela dagen kom den ena efter den andra till Gertrud och talade om Ingmar. Ingen tordes direkt säga henne, att hon borde följa med honom hem, men de svenska bönderna satte sig ned bredvid henne och talade om den hjälten, som kämpade för den döda i Josafats dal, och sade, att nu hade Ingmar visat, att han var en rätt telning af det gamla trädet. »Det vore allt stor skada, om en sådan man skulle bli blind,» sade de.

»Jag såg Ingmar den dagen, då det var auktion på Ingmarsgården,» sade Gabriel, »och jag säger dig, att hade du sett honom då, hade du aldrig kunnat vredgas på honom.»

Men Gertrud tyckte, att hon hela dagen kämpade med en sådan där dröm, då man vill hasta bort, men ej kan komma ur fläck. Hon ville hjälpa Ingmar, men hon visste ej hvarifrån hon skulle få kraft därtill. Hur kan jag göra detta för Ingmar, då jag inte mer älskar honom? frågade hon sig. Och hur kan jag låta bli att göra det, då jag vet, att han skall bli blind? frågade hon sig äfven.

På kvällen stod Gertrud utanför kolonien under den stora sykomoren, och hon tänkte alltjämt på detta, att hon borde följa Ingmar, men att hon inte kunde få kraft att besluta sig. Då kom Bo ut till henne.

»Det är ibland så,» sade Bo, »att människor kunna bli glada öfver sin olycka och bedröfvade öfver sin lycka.»

Gertrud vände sig rätt mot honom och såg på honom med förskrämda ögon. Hon sade ingenting, men han förstod, att hon tänkte: Kommer du nu också för att hetsa och förfölja mig?

Bo bet sig i läppen och förvred ansiktet en smula, men i nästa ögonblick sade han ändå hvad han ämnat.

»Då man tyckt om någon i hela sitt lif,» sade han, »så är man allt rädd att förlora henne. Och man är allra mest rädd att förlora henne på det sättet, att man får se, att hon har ett så hårdt hjärta, att hon inte kan tillge och förlåta.»

Bo uttalade sina hårda ord med mycket mild röst, och Gertrud blef ej ond, utan började gråta. Hon kom ihåg, att hon en gång drömt, att hon stack ut Ingmars ögon. Nu visar det sig, att detta var en sann dröm, och att jag verkligen är hårdhjärtad och hämndgirig, som jag var då i drömmen, tänkte hon. Ingmar kommer säkerligen att förlora sin syn för min skull. Hon blef djupt bedröfvad, men den stora vanmakten, som höll henne bunden, vek ej för den skull, och ännu då natten kom och hon lade sig att sofva, hade hon ej kunnat fatta sitt beslut.

På morgonen gjorde hon sig i ordning för sin vanliga vandring och gick öfver kullarna bort till Oljoberget.

Under hela vägen kämpade hon med samma tunga vanmakt. Hon såg hvad hon måste göra, men hennes vilja var förlamad och kunde ej öfvervinna det, som höll henne bunden.

Hon kom ihåg, att hon en gång sett en tornsvala, som fallit till marken och låg och slog mot sanden med vingarna och ej kunde få nog luft under dem för att svinga sig bort. Just så tyckte hon att hon låg och flaxade utan att komma ur stället.

Men då hon nått upp på Oljoberget och stod på den vanliga platsen, där hon brukade invänta soluppgången, såg hon, att dervischen, som var lik Jesus, fanns där före henne. Han satt på marken med benen i kors under sig, och hans stora ögon sågo ned öfver Jerusalem.

Gertrud glömde ej ett ögonblick, att mannen endast var en stackars dervisch, hvars enda berömmelse var, att han af sina anhängare fordrade ett ifrigare dansande än någon annan. Men då hon såg hans ansikte med mörkret kring ögonen och smärtans drag kring munnen, gick en darrning genom henne. Hon blef stående med knäppta händer tätt bredvid honom och betraktade honom.

Hon var inte i en dröm, hon var inte borta i en syn, det var endast den stora likheten, som vållade, att hon tyckte sig se en med gudomlighet begåfvad människa.

Hon trodde på nytt om honom, att om han blott ville framträda för människorna, så skulle det visa sig, att han nått djupet af all kunskap. Hon trodde, att storm och vågor lydde hans bud, hon trodde, att han samtalade med Gud, hon trodde, att han hade uttömt dräggen af allt lidande, hon trodde, att alla hans tankar gingo till okända ting, som ingen annan kunde utforska.

Hon förstod, att om hon varit sjuk, så hade hon blifvit botad genom att stå där och betrakta honom.

Detta kan ej vara en vanlig människa, tänkte hon. Jag känner, att himmelens lycksalighet sänker sig öfver mig, endast därför att jag ser honom.

Hon hade stått länge bredvid dervischen, utan att han tyckts märka henne, men plötsligen vände han sig rätt mot henne.

Gertrud drog sig samman, då han såg på henne, som kunde hon ej tåla hans blickar.

Han betraktade henne stilla och lugnt väl en hel minut, därpå räckte han henne sin hand, för att hon skulle kyssa den, såsom hans anhängare brukade. Och Gertrud kysste handen i all ödmjukhet.

Därpå tecknade han med vänligt allvar åt henne, att hon skulle gå sin väg och ej mera störa honom.

Gertrud vände sig lydigt bort från honom och gick långsamt nedåt. Det föreföll henne, att det låg stor betydelse i det sätt, hvarpå han tagit afsked af henne. Det var, som om han sagt till henne: Under en tid har du varit min och tjänat mig, men nu ger jag dig fri. Lef nu på jorden för dina medmänniskor!

Då hon kom närmare kolonien, svann den ljufva förtrollningen bort så småningom. »Jag vet ju, att han inte

är Kristus. Jag tror inte heller, att han är Kristus,» sade hon nu på nytt.

Men en stor förändring hade hans åsyn framkallat hos henne. Blott därför att han ställt för hennes ögon bilden af Kristus, tyckte hon, att hvarje sten på marken upprepade de heliga läror, som denne en gång förkunnat i detta land, och att blommorna utropade ljufheten af att vandra på hans vägar.

Då Gertrud kom tillbaka till kolonien, gick hon in till Ingmar. »Nu, Ingmar, skall jag följa dig hem,» sade hon.

Ingmars bröst höjde sig i ett par tunga andetag. Det syntes, att han kände en stor lättnad.

Han tog Gertruds händer mellan sina och tryckte dem. »Nu har Gud varit mycket god mot mig,» sade han.

————

Vi ska mötas en gång.

———

Det var en underlig brådska i kolonien. Dalbönderna hade så mycket att syssla med hvar och en på sin kammare, att de ej hade tid att gå ut till sina göromål på fälten och vingårdarna, och de svenska barnen hade fått lof från skolan för att stanna hemma och arbeta.

Det hade blifvit bestämdt, att Ingmar och Gertrud skulle resa om två dagar, och därför gällde det att skyndsamt göra i ordning hvad man kunde ha lust att sända med dem till hemorten.

Nu var det tillfälle att skicka en liten minnesgåfva till små kamrater på skolbänken och till gamla vänner, som varit en trogna hela lifvet igenom. Nu kunde man få lägga i dagen, att man allt ibland hade en vänlig tanke för en och annan, som man skilde sig ifrån och ej ville umgås med under den första stränga tiden därhemma, och för gammalt klokt folk, hvilkas råd blefvo illa upptagna vid afresan. Nu kunde man passa på att göra en liten glädje åt föräldrarna och kärestan, åt kyrkoherden och skolmästarn, som hade uppfostrat dem allesamman.

Ljung Björn och Kolås Gunnar sutto hela dagen med pennan i sina styfva näfvar och skrefvo bref till vänner och anförvanter, medan Gabriel stod och svarfvade små koppar af olivträ och Karin Ingmarsdotter i många olika paket lade in stora fotografier öfver Getsemane och grafkyrkan, öfver det ståtliga huset, där de bodde, och öfver den präktiga församlingssalen.

Barnen sträfvade och gjorde tuschteckningar på små tunna skifvor af olivträ, såsom de hade lärt i den amerikanska skolan, och klistrade samman fotografiramar, hvilka de prydde med alla de olika sorter af korn och frön och kärnor, som finnas i österlandet.

Märta Ingmarsdotter klippte ned sin linneväf och satte sig att brodera namn på handdukar och servetter, som skulle sändas till hennes svåger och svägerska. Och hon smålog, då hon tänkte på att nu skulle de få se därhemma, att hon inte hade glömt bort att väfva en fin och stadig väf, fastän hon kommit till Jerusalem.

De båda Ingmarsdöttrarna, som hade varit i Amerika, stodo och bundo öfver burkar med aprikos- och persikosylt, och i bottnen på burkarna skrefvo de ned kära namn, som de ej kunde minnas utan att få tårar i ögonen.

Israel Tomassons hustru kaflade ut en pepparkaksdeg och hade dessutom en tårta i ugnen, som hon vakade öfver. Tårtan skulle Ingmar och Gertrud äta upp under vägen, men pepparkakorna, som kunde hålla sig huru länge som helst, skulle de ej få röra, utan de skulle lämna dem till gumman i Myckelsmyra, som hade stått

putsad och fin vid vägkanten, då Jerusalemsfararna drogo åstad, och till Eva Gunnarsdotter, som en gång hade hört till samfundet.

Allteftersom de små paketen blefvo färdiga, fördes de till Gertrud, och hon packade ned de många försändelserna i en stor kista.

Men om ej Gertrud varit barnfödd i socknen, skulle hon ej kunnat åtaga sig att skaffa alla de olika sakerna fram till rätt ägare, ty på somliga stodo mycket besynnerliga adresser. Hon fick allt tänka sig om ett par gånger, innan hon kunde reda ut för sig hvar hon skulle finna »Frans, som bodde vid vägskälet», och »Lisa, som var syster till Per Larsson», och »Erik, som för två år sedan tjänade hos häradsdomarns».

Ljung Björns son, Gunnar, kom med det största paketet. Det var adresseradt till »Karin, som satt bredvid mig i skolan och var hemma på storskogen». Farsnamnet hade han glömt, men åt Karin hade han förfärdigat ett par skor af blankskinn med höga, svängda klackar. Han visste med sig, att det var det vackraste skoarbete, som någonsin blifvit utfördt i kolonien. »Och hälsa henne, att hon kommer hit till mig, som vi gjorde upp, då jag for hemifrån!» sade han, då han anförtrodde paketet till Gertrud.

Men storbönderna kommo in till Ingmar och lämnade honom bref och viktiga uppdrag. »Och nu skall du gå till kyrkoherden och till nämndemannen och skolmästarn,» sade de till sist, »och tala om för dem, att du med egna ögon sett, att vi ha det godt, och att vi bo i ett riktigt hus och inte i jordkulor, och att vi ha arbete och ordentlig föda, och att vi föra ett anständigt lif.»

*

Alltsedan Bo hade funnit Ingmar i Josafats dal, hade det varit stor vänskap mellan dem, och så snart Bo haft en ledig stund, hade han suttit inne hos Ingmar, som nu under sjukdomen bodde ensam på ett gästrum. Men den dagen, då Gertrud kommit ned från Oljoberget och lofvat följa Ingmar hem till Dalarne, visade sig ej Bo i sjukrummet. Ingmar frågade flera gånger efter honom, men ingen var i stånd att finna reda på Bo.

Alltsom dagen skred framåt, blef Ingmar emellertid mer orolig. I första ögonblicket, då Gertrud lofvat följa honom, hade han känt sig tillfreds och lycklig. Han hade då blott varit tacksam för att han fick föra henne bort från detta farliga land, dit hon hade drifvits att resa genom hans förvållande. Och visserligen fortfor han alltjämt att vara glad åt detta, men för hvar timme, som gick, blef längtan efter hans hustru starkare och starkare hos honom. Det föreföll honom alldeles omöjligt att genomföra det han åtagit sig. Stundtals kände han den allra största lust att tala om hela sin historia för Gertrud, men vid närmare eftersinnande vågade han ändock ej göra detta. Så snart hon finge veta, att han ej tyckte om henne, skulle hon för det första neka att resa med honom hem. Och inte visste han hvem Gertrud tyckte om, om det var honom, Ingmar, eller någon annan. Ibland hade han trott, att det var Bo, men nu till sist hade han måst inse, att alltmedan Gertrud lefvat i kolonien, hade hon helt visst ej älskat någon annan än honom, som hon väntat på Oljoberget. Och då hon nu kom ut i världen igen, skulle kanske den gamla kärleken till Ingmar vakna upp hos henne. Och om så skulle hända, vore det väl bättre, att han gifte sig med henne och försökte att göra henne lycklig, än att ständigt gå och längta efter en, som aldrig mer kunde bli hans.

Men fastän han försökte att strida med sig själf på detta sätt, så tilltog den inre motviljan, som plågade honom, allt mer och mer. Där han satt med förbundna ögon, såg han ständigt hustrun framför sig. Det syns, att det är henne jag hör samman med, tänkte han. Det finns ingen annan, som har någon makt öfver mig.

Jag vet hvad det var, som gjorde, att jag vågade mig på detta företaget, fortfor han. Det var därför, att jag ville vara lika duktig som far. Liksom han förde hem mor från fängelset, så tänkte jag föra hem Gertrud från Jerusalem. Men jag förstår nu, att det inte kan gå för mig som för far. Jag kommer till korta, jag, därför att jag tycker om en annan.

Mot aftonen kom ändtligen Bo in till Ingmar. Han stannade nere vid dörren, som om det var hans mening att genast gå sin väg. »Jag hör, att du har frågat efter mig,» sade han. — »Ja,» sade Ingmar, »det är så, att jag skall resa min väg.» — »Jag vet, att det nu är afgjordt,» svarade Bo helt kort.

Ingmar satt med förband öfver båda ögonen. Han vände hufvudet åt det håll, där Bo stod, som hade han önskat se honom. »Det låter, som om du skulle ha brådtom,» sade han. — »Jag har allt en hel del att ställa med.» Bo tog ett steg mot dörren. — »Det var eljest något jag ville fråga dig om.»

Bo kom tillbaka inåt rummet, och Ingmar återtog: »Jag undrar om du, Bo, skulle ha så mycket emot att fara hem på en månad eller två. Jag tror allt, att din mor skulle bli glad att få se dig.» — »Jag vet inte hur du kommer på en sådan tanke,» sade Bo. — »Om du hade lust att fara med nu, skulle jag bekosta resan,» fortfor Ingmar. — »Jaså,» sade Bo. — »Ja,» sade Ingmar och blef allt ifrigare, »din mor är ju min enda faster, jag har tänkt på att jag ville göra henne den glädjen att få se dig än en gång, innan hon dör.» — »Du ville visst föra med dig hela kolonien, du,» sade Bo litet försmädligt.

Ingmar blef alldeles förstummad. Det hade varit hans sista hopp, att han skulle kunna förmå Bo att följa med hem. Nu tror jag, att Gertrud snarare skulle komma att tycka om honom än om mig, ifall han bara följde med oss, tänkte han. Han har alltid varit trogen mot henne, han, och så skall det väl göra något till, att han tycker om henne.

Om ett par ögonblick började dock Ingmar hoppas på nytt. Det kanske bara var mitt fel, jag bad honom väl på ett dumt sätt, tänkte han. »Nåja,» sade han högt, »jag skall ärligt bekänna, att jag ber dig om detta mest för min egen skull.» Bo svarade ingenting. Ingmar satt och lyssnade efter svar, men då intet kom, fortsatte han: »Jag kan inte förstå hur det skall gå för Gertrud och mig på den här svåra resan. Om jag skall gå så här med förbundna ögon, begriper jag inte hur vi ska komma ur och i alla de små roddbåtarna, som föra en ut till ångfartygen. Och inte blir det lätt att klättra uppför fallrepstrappor och sådant. Jag är allt rädd, att jag kommer att stiga miste och falla i sjön. Det skulle vara godt att ha en karl med på resan.» — »Det har du nog rätt i,» sade Bo. — »Och inte kan Gertrud förstå sig på att köpa biljetter åt oss.» — »Jag håller allt med om, att du borde ta någon med dig,» sade Bo. — »Ja,» sade Ingmar gladt, »jag tycker, att du borde förstå, att det är tvungen sak, att någon följer med.» — »Du borde fråga Gabriel. Hans far skulle nog bli glad att få återse honom.»

Ingmar teg åter. Han lät mycket nedslagen, då han började på nytt. »Jag hade tänkt, att jag skulle få dig med mig.» — »Nej, mig skall du inte be om något sådant,» sade Bo. »Jag är så lycklig här i kolonien. Du kan ju få hvem som helst af de andra att följa dig.» — »Det är skillnad på hvem man får med sig, du har rest mycket mer än någon af de andra.» — »Jag kan i alla fall inte,» sade Bo.

Det kom en allt större oro öfver Ingmar. »Detta är en stor missräkning för mig,» sade han. »Jag trodde, att du hade någon mening med det du sade, att du ville vara min vän.» Bo afbröt honom hastigt. — »Du skall ha tack för anbudet, men jag tror inte du kan säga något, som får mig på andra tankar, så att nu går jag allt bort och sköter om mitt.» Därmed svängde han sig raskt om och gick sin väg utan att ge Ingmar tid att säga ett ord mer.

Då Bo skilts från Ingmar, kunde ingen märka, att han hade någon sådan brådska, som han talat om. Han gick helt sakta ut genom porten och satte sig på marken under det stora trädet. Det var redan kväll, och allt spår af dagsljus var borta, men stjärnorna och en liten hvass nymåne lyste vackert.

Bo hade ej suttit därute i fem minuter, förrän porten sakta öppnades och Gertrud kom ut. Hon stod och såg sig omkring under ett par ögonblick, men så upptäckte hon Bo. »Är det du, Bo?» sade hon och kom och satte sig bredvid honom.

»Jag tänkte nog, att jag skulle finna dig härute,» sade Gertrud. — »Ja, vi ha suttit här många kvällar,» sade Bo. — »Vi ha så,» sade Gertrud, »men nu är det väl den sista.» — »Ja, det är det väl.»

Bo satt mycket rak och stel, hans röst lät kall och hård, så att man kunde tro, att det de talade om var honom mer än likgiltigt.

»Ingmar berättade, att han ämnade be dig följa med oss på resan.» — »Ja, han har frågat mig om saken,» sade Bo, »men jag har sagt nej.» — »Jag kunde tro, att du inte skulle vilja resa med,» sade Gertrud.

De sutto länge tysta och stilla, som om de ej hade något att säga hvarandra, men Gertrud vände gång på gång ansiktet mot Bo och betraktade honom. Han satt med hufvudet litet stelt upplyftadt och såg uppåt himmelen.

Då tystnaden hade varat länge, sade Bo utan att ta ned blicken från stjärnorna eller eljest göra en rörelse. »Blir det inte kallt för dig att sitta så länge ute?» — »Du vill visst, att jag skall gå min väg?» sade Gertrud. Bo gjorde en jakande böjning med hufvudet, men han trodde visst ej, att Gertrud kunde se detta i mörkret. Högt sade han: »Jag tycker nog om, att du sitter här.»

»Jag kom hit ut i kväll,» sade Gertrud, »därför att jag tänkte, att det var ovisst, om vi skulle få träffas ensamma någon mer gång, innan jag reser. Och jag ville passa på och tacka dig för alla de morgnar du följt mig till Oljoberget.» — »Det gjorde jag bara för min egen glädjes skull,» sade Bo. — »Jag skulle också tacka dig för den gången du gick efter vattnet från Paradisbrunnen,» sade Gertrud och smålog. Bo tycktes vilja svara, men i stället för ord kom bara något, som var likt en snyftning.

Gertrud tyckte, att det var något oändligt rörande öfver Bo denna kväll, och hon erfor ett djupt medlidande med honom. Det är bra synd om honom, som aldrig får se mig mer, tänkte hon. Han är allt tapper, som inte klagar, och ändå vet jag, att han har älskat mig genom hela sitt lif. Om jag bara visste hvad jag skulle säga för att trösta honom. Om jag kunde säga något, som det skulle göra honom glädje att tänka på, då han sitter ensam om kvällarna under det här trädet!

Men då Gertrud tänkte så, tyckte hon, att hennes eget hjärta drog sig samman i sorg, och att en märkvärdig förstening smög sig genom hennes kropp. Det är nog så, att också jag kommer att sakna Bo, tänkte hon, vi ha haft mycket att tala om den sista tiden. Jag har nu vant mig vid att se honom ljusna upp och bli glad, hvar gång vi råkats, och det har varit godt att ha någon bredvid sig, som alltid varit nöjd med mig, hvad jag än företagit mig.

Hon satt tyst än en stund. Hon kände saknaden växa som en hastigt påkommen sjukdom. Hvad är det, hvad är det, som kommer öfver mig? tänkte hon. Inte kan det väl vara en så tung sorg för mig att skiljas från Bo.

Plötsligt började Bo tala. »Det är en sak, som jag tänker på,» sade han, »och som jag ser för mig hela kvällen.» — »Tala om för mig hvad det är!» sade Gertrud ifrigt. Hon tyckte, att hon blef lättare om hjärtat, då han nu talade. — »Jo,» sade Bo, »Ingmar berättade en gång om en såg, som han har vid Ingmarsgården. Jag tror, att det var hans mening, att jag skulle följa med honom hem och arrendera den.» — »Det syns, att Ingmar har fattat stor vänskap för dig,» sade Gertrud, »han har intet, som han sätter mer värde på än den sågen.» — »Nu hör jag den där sågen slamra i mina öron hela kvällen,» sade Bo. »Forsen brusar, och kanttrissan gnisslar, och timmerstockarna ligga och stöta mot hvarandra i älfven. Du kan inte tro hur vackert det låter. Och så sitter jag och tänker på hur det skulle vara att få arbeta för egen räkning, att ha något för mig själf och inte bara gå upp i en sådan här koloni.»

»Jaså, det är detta du tänker på, medan du sitter så här tyst,» sade Gertrud i rätt kall ton, ty hon kände sig på ett eller annat sätt besviken vid Bos tal. »Det behöfver du ju inte sucka länge efter, du kan ju bara följa med

Ingmar hem.»

»Det är allt något annat också,» sade Bo. »Ser du, Ingmar har talat om för mig, att han har timmer liggande färdigt för att bygga en stuga bredvid den där sågen. Han sade, att han har utsett tomtplats på en backe ofvan forsen, där det står ett par stora björkar. Och nu är det den stugan, som jag ser för mig hela kvällen. Jag ser den utan och innan. Jag ser det gröna granriset framför dörren, och jag ser elden, som brinner i spisen. Och då jag kommer hem från sågen, så ser jag en, som står och väntar mig i dörröppningen.»

»Det blir visst kallt, Bo,» sade Gertrud afbrytande. »Tycker du inte, att vi skola gå in nu?»

»Jaså, nu vill *du* gå in,» sade Bo.

Men emellertid rörde de sig ej ur stället, utan sutto kvar bredvid hvarandra under en lång tystnad, som de mycket sällan bröto.

En gång sade Gertrud till Bo: »Jag trodde, att du, Bo, älskade kolonien högre än allt annat, och att du inte ville skiljas från den för något i världen.»

»Åjo,» sade Bo, »det finns allt något, som jag skulle offra den för.» Gertrud satt åter och funderade, så frågade hon: »Vill du inte säga mig hvad det skulle vara?»

Bo svarade ej genast, utan efter en lång betänketid och med halfkväfd röst. »Jag kan ju gärna säga dig det. Det skulle vara, ifall den kvinnan jag tyckte om, komme och sade, att hon älskade mig.»

Gertrud blef så stilla, att hon knappt vågade andas.

Men fastän ingenting blifvit yttradt, var det, som hade Bo hört Gertrud säga något sådant, som att hon älskade honom, eller annat i den vägen, ty Bo började med mycket flytande röst: »Du skall få se, Gertrud, att nu vaknar kärleken till Ingmar åter upp hos dig. Du har varit ond på honom en tid, därför att han svek dig, men nu då du förlåtit honom, kommer du att hålla af honom som förut.» Han höll upp för att invänta svar, men Gertrud satt tyst. »Det vore förfärligt, om du inte tyckte om honom,» fortsatte Bo. »Tänk allt hvad han gjort för att få dig igen! Han ville ju hellre bli blind än resa hem utan dig.» — »Ja, det vore förfärligt, om jag inte tyckte om honom,» sade Gertrud med nästan bortdöende röst. Hon förstod, att innerst inne hade hon trott ända till i kväll, att hon aldrig kunde hålla af någon annan än Ingmar.

»Jag kan inte reda ut det nu i natt, Bo,» sade Gertrud. »Jag vet inte hvad som är öfver mig. Men du skall inte tala med mig om Ingmar.»

Och så sade än den ena än den andra af dem något om att de borde gå in, men i alla fall blefvo de sittande, ända tills Karin Ingmarsdotter kom ut och ropade på dem. »Ingmar ber, att ni båda skola komma in till honom,» sade hon.

Det hade fallit sig så, att medan Gertrud språkat med Bo, hade Karin varit hos Ingmar. Karin hade talat med honom om hälsningar, som hon ville sända hem med honom. Hon drog länge ut med samtalet, det var tydligt, att hon hade något att säga Ingmar, som hon hade svårt att komma fram med.

Till sist sade hon i så långsam och likgiltig ton, att enhvar, som kände henne, kunde veta, att hon nu kom fram med sitt egentliga ärende: »Det har kommit bref till Ljung Björn från hans bror, Per.» — »Jaså,» sade Ingmar. — »Jag vill säga dig, att jag gjorde orätt mot dig, då vi talades vid den gången på mitt rum, nyss du var kommen,» sade Karin. — »Ånej,» sade Ingmar, »du sade bara hvad du tyckte vara rätt.» — »Nej, jag förstår nu, att du hade skäl för att skilja dig från Barbro,» sade Karin. »Ljung Per skrifver, att hon inte är någon bra människa.» — »Jag har aldrig sagt ett ondt ord om Barbro,» sade Ingmar. — »Det sägs nu, att det

lär finnas ett barn på Ingmarsgården.» — »Hur gammalt är det barnet?» frågade Ingmar. »Det skall vara födt nu i augusti.» — »Det är lögn, det där,» sade Ingmar och slog näfven hårdt i bordet. Han hade så när träffat Karins hand, som låg på bordskifvan. — »Slår du mig nu?» sade hon. — »Jag såg inte, att din hand var i vägen,» sade Ingmar.

Karin talade ännu en stund om detta, och Ingmar blef genast lugnare. »Du förstår väl, att sådant inte är roligt för mig att höra,» sade han. »Nu vill jag bedja dig, att du hälsar Ljung Björn från mig, att han inte låter detta komma ut, förrän vi få veta om det är full sanning.» — »Jag skall nog ställa om, att han tiger,» sade Karin. — »Och så undrar jag om du kan laga, att Bo och Gertrud komma in till mig,» sade Ingmar.

Då Gertrud och Bo kommo in i sjukrummet, satt Ingmar sammankrupen borta i en mörk vrå. De kunde först knappt se honom. »Hvad är det, Ingmar?» sade Bo. — »Det är så, att jag har åtagit mig en sak, som blifvit mig öfvermäktig,» sade Ingmar. Han satt och gungade fram och åter med kroppen. — »Ingmar,» sade Gertrud och gick nära honom, »tala om uppriktigt för mig hvad som pinar dig! Vi ha aldrig haft några hemligheter för hvarandra, alltsedan vi voro barn.» Ingmar satt och våndades. Gertrud kom alldeles inpå honom och lade handen på hans hufvud. »Nu tror jag, att jag kan gissa hvad som är åt dig,» sade hon.

Ingmar rätade plötsligen upp sig. »Ånej, Gertrud, du skall ingenting gissa,» sade han. I detsamma drog han sin plånbok ur fickan och gaf den till henne. »Kan du se, att där ligger ett stort bref, som är skrifvet till kyrkoherden ?» — »Ja,» sade Gertrud, »här är det.» — »Nu ber jag dig, att du tar och läser det,» sade Ingmar. »Du och Bo, ni skola båda läsa det. Jag skref det straxt i början, då jag kom hit, men då hade jag ännu kraft att låta bli att sända af det.»

Bo och Gertrud slogo sig nu ned vid bordet och läste. Ingmar blef kvar i sin vrå. Han satt och hörde på hur de vände pappersbladen. Nu läsa de om detta, tänkte han, och nu läsa de om detta. Nu äro de på det stället, där Barbro talar om för mig hur Berger Sven Persson narrade oss att bli man och hustru. Nu läsa de om hur hon köpte igen silfverbägarna, och nu hafva de nått fram till berättelsen om hvad Stig Börjesson talade om för mig. Och nu får Gertrud veta, att jag inte tycker om henne mer, nu får hon riktigt se hvad jag är för en stackare.

Det var andlöst stilla i rummet. Gertrud och Bo gjorde inte en rörelse, annat än då de vände ett pappersblad. Det var, som vågade de knappt andas.

Och hur skall Gertrud kunna förstå, att det blef mig öfvermäktigt just i dag, då hon gifvit med sig, att jag just nu inte kan låta bli att säga henne, att jag tycker om Barbro? tänkte Ingmar.

Och hur skall jag själf förstå, att det var, då jag fick höra förtal om Barbro, som jag inte kunde lida att vara bunden vid en annan? Jag vet inte hvad det är med mig, jag tror inte, att jag är en riktig människa mer.

Han lyssnade ifrigt, väntade oupphörligt, att de andra skulle säga något, men hörde endast rasslet af pappersbladen.

Ändtligen stod han ej ut längre, utan lyfte helt sakta undan bindeln från det öga han ännu kunde se med.

Så såg han bort till Bo och Gertrud. De läste alltjämt, och båda hufvudena hade kommit så nära hvarandra, att de nästan sutto med kind mot kind, och Bo hade lagt armen om Gertruds lif.

Och alltsom de läste, och för hvarje blad de vände, desto närmare smögo de intill hvarandra. De voro mycket röda på kinderna, de lyfte ibland blickarna från papperet och sågo djupt in i hvarandras ögon, och ögonen voro mörkare än vanligt och mer strålande.

Då de ändtligen hade slutat sista arket, såg Ingmar, att Gertrud tryckte sig alldeles intill Bo, och så sutto de

och höllo hvarandra omfamnade, mycket rörda och högtidliga. De hade kanske knappast uppfattat något mer af allt, hvad de hade läst, än att ingenting mer stod i vägen för deras kärlek. Och Ingmar lade sakta samman sina stora händer, hvilka sågo ut som en gammal, plågad människas händer, och tackade Gud. Och det dröjde länge, innan någon af de tre rörde sig.

*

Kolonisterna samlades i stora salen till morgonbönen. Det var den sista andaktsstund i kolonien, som Ingmar skulle öfvervara. Han och Gertrud och Bo skulle om ett par timmar resa landvägen ned till Jaffa.

Bo hade dagen förut berättat för mrs Gordon och ett par af de ledande i kolonien, att hans afsikt var att följa Ingmar till hemsocknen och stanna där. Han hade då nödgats tala om hela Ingmars historia. Mrs Gordon satt länge och tänkte öfver hvad hon hört, och därpå sade hon: »Jag tror inte, att någon kan ta på sig det ansvaret att göra Ingmar mer olycklig, än han redan är, därför vill jag ej hindra dig att fara med honom hem. Men det faller mig före, som skulle detta leda till att du och Gertrud en gång vända åter till oss. Jag är viss om, att ni aldrig skola finna er fullt tillfreds annorstädes.»

Men för att Ingmar och de andra skulle få resa från kolonien i full sämja och frid, beslöts det, att den stora mängden af medlemmar ej skulle veta annat, än att Bo följde med endast för att hjälpa Ingmar och Gertrud på den svåra resan.

Just då morgonbönen skulle börja, blef Ingmar inledd i församlingssalen. Mrs Gordon reste sig då och gick emot honom. Hon tog honom vid handen och ledde honom upp till platsen bredvid hennes. Hon hade ställt fram en bekväm stol åt honom, och hon hjälpte honom mycket omsorgsfullt att taga plats däri.

Därpå började miss Young, som satt vid orgeln, sjunga en psalm, och morgonbönen försiggick som vanligt.

Men då mrs Gordon hade slutat den korta bibelförklaringen, som hon brukade hålla hvarje morgon, reste sig gamla miss Hoggs och bad Gud, att han skulle ge Ingmar en god resa och en lycklig hemkomst. Härpå reste sig den ene efter den andre af amerikanarna och syrerna och bådo Gud, att han måtte låta Ingmar komma till sanningens rätta ljus.

Somliga af dem uttryckte sig mycket vackert. De lofvade att bedja hvar dag för Ingmar, som var deras käraste broder, och hoppades, att han måtte återvinna sin hälsa. Och alla önskade de, att han skulle komma tillbaka till Jerusalem.

Medan de främmande talade, voro svenskarna tysta. De hade sin plats midtför Ingmar och sutto och betraktade honom.

Då de sågo Ingmar, kommo de ovillkorligen att tänka på allt det, som var tryggt och rättrådigt och välordnadt i det gamla landet. Medan han varit härute hos dem, hade de nog tyckt att något af detta kommit till dem. Men då Ingmar nu reste, föll hjälplöshetens ängslan öfver dem. De kände sig som borttappade i laglöst land bland alla dessa, som utan förskoning eller misskund kämpade med hvarandra om människosjälar.

Och så gingo deras tankar med stort vemod till hemmet. De sågo hela nejden med fält och gårdar. Och människorna färdades fredligt och stilla på vägarna, allt var tryggt, dag efter dag gick på samma sätt, och det ena året var så likt det andra, att man ej kunde skilja dem åt.

Men just då bönderna påminde sig den stora stillheten därhemma, kom det öfver dem hur stort och berusande det var, att de hade kommit ut i lifvet, att de hade fått ett mål att lefva för och voro borta från dagarnas grå enahanda.

Och en af dem höjde sin röst och började bedja på svenska och sade: »Jag tackar dig, Gud, att du har låtit mig komma till Jerusalem.»

Därpå reste sig den ene efter den andre, och de tackade alla Gud, därför att han hade fört dem till Jerusalem.

De tackade honom för den kära kolonien, som var deras stora glädje. De tackade honom för att deras barn fingo lära sig alltifrån sina unga år att lefva i enighet med alla människor. De väntade, att de unga skulle nå vida längre i fullkomlighet än de själfva. De tackade för förföljelser och lidanden, de tackade för den sköna lära, som de voro kallade att utöfva.

Ingen satte sig ned, utan att han hade vittnat om den stora lycka han bar inom sig. Och Ingmar förstod, att detta var sagdt för hans skull, och att detta var hvad de ville han skulle förtälja därhemma, att de alla voro lyckliga.

Ingmar rätade sig en smula i stolen, då han hörde dem. Han höll hufvudet högre, och det sträfva draget kring munnen blef tydligare.

Ändtligen, då denna ström af vittnesbörd saktade af, stämde miss Young upp en psalm, och sedan trodde alla, att högtiden var slut, och reste sig för att gå. Men då sade mrs Gordon: »I dag skola vi äfven hafva en svensk sång.»

Då började svenskarna samma sång, som de hade sjungit, då de farit bort från sitt land. »Vi ska mötas en gång,» sjöngo de, »vi ska mötas en gång, vi ska mötas i Eden en gång.»

Och då sången ljöd, blefvo alla mycket rörda, och tårarna kommo de flesta i ögonen. Ty nu tänkte de åter på alla dem, som de måste sakna och ej kunde få möta förrän i himmelen.

Men i samma ögonblick sången slutat, reste sig Ingmar och försökte yttra ett par meningar. Han tyckte, att han ville säga dem härute några ord, som liksom skulle vara talade från det landet, som han nu vände åter till. »Jag tänker allt, att ni härute göra oss därhemma stor heder,» sade han. »Jag tänker, att alla skola blifva glada att få möta er hvar det än blir i himmelen eller på jorden. Jag tänker, att ingenting är så vackert som att se människor med stora offer öfva rättfärdighet.»

Hemma från vallfarten.

Nu är att berätta hvad som hade händt Barbro Svensdotter, sedan Ingmar rest till Jerusalem.

Då Ingmar hade varit borta väl en månad, började Gammal Lisa på Ingmarsgården lägga märke till att Barbro hade fått en ständig oro och rastlöshet öfver sig. Det är besynnerligt hvad hon ser vild ut i ögonen, tänkte gumman. Det skulle inte förundra mig, om hon blefve tokig endera dagen.

En kvällstund tog hon sig för att fråga ut Barbro. »Jag undrar hvad som fattas dig,» sade hon. »Då jag var ung tös, såg jag en vinter matmodern på Ingmarsgården gå omkring med sådana ögon, som du nu har.» — »Var det hon, som dräpte barnet? »frågade Barbro raskt. — »Ja,» sade gumman, »och nu börjar jag tro, att du går med samma tankar.» Barbro gaf inte något direkt svar på detta. — »Då jag har hört talas om den där historien,» sade hon, »har jag bara undrat öfver en sak.» Gammal Lisa frågade hvad det kunde vara. — »Jo, att hon inte gjorde öfver med sig själf också.»

Gammal Lisa hade suttit och spunnit. Hon lade handen på hjulet för att få det att stanna och fäste ögonen på

Barbro. »Det kan ju ingen undra på om du tar illa vid dig, ifall här skall komma småfolk till gården, sedan mannen rest ifrån dig,» sade hon långsamt. »Han visste då väl aldrig om detta, då han for?» — »Vi visste inte om det, hvarken han eller jag,» sade Barbro med låg röst, som om det hvilade sådan tryckande sorg öfver henne, att hon ej kunde tala. — »Men nu skall du väl skrifva efter honom?» — »Nej,» sade Barbro, »den enda tröst jag har är, att han är borta.» Gumman fällde ned händerna och blef förfärad. — »Är det en tröst?» utbrast hon. Barbro stod borta vid fönstret och stirrade rätt framför sig. — »Vet du inte om, att det hvilar förbannelse öfver mig?» sade hon och försökte göra rösten stadig och lugn. — »Åjo, man kan väl inte gå ut och in i stugan utan att få reda på åtskilligt,» sade gumman. »Jag har allt hört, att du skall vara en af Sorgbacksfolket.»

Det blef ej mer taladt på en stund. Gammal Lisa satt och snurrade på sitt hjul, allt emellanåt kastade hon en blick bort till Barbro, som stod kvar vid fönstret och gång på gång skakade till af en rysning. Då en fem minuter hade gått, höll gumman upp med arbetet och gick mot dörren. »Hvart skall du gå?» frågade Barbro. — »Det kan jag gärna säga dig. Jag skall gå och finna reda på någon, som kan skrifva till Ingmar.» Barbro ställde sig rakt i vägen för henne. — »Du får allt låta vara med detta,» sade hon. »Innan det brefvet är skrifvet, ligger jag i Långforsen.»

De stodo nu och betraktade hvarandra. Barbro var stor och stark. Gammal Lisa trodde, att hon ämnade hålla kvar henne med våld. Men med ens brast Barbro i skratt och gick åt sidan. »Skrif du,» sade hon, »det gör mig ingenting. Det blir bara så, att jag får göra slut på alltsammans, förr än jag ämnat.» — »Ånej,» sade gumman, som förstod, att hon måste fara varligt med Barbro, då hon var i sådan förtviflan. »Jag skall inte skrifva. Jag vill inte drifva dig till någon förhastad gärning.» — »Jo, skrif!» sade Barbro. »Det gör hvarken till eller från för mig. Du förstår väl, att jag måste göra öfver med mig i alla fall. Inte kan man stå till svars med att låta sådant här elände fortgå till evig tid.»

Gumman gick tillbaka till spinnrocken och satte sig att arbeta. »Skall du inte gå och ställa om brefvet?» sade Barbro och gick efter henne. — »Jag undrar om jag kunde få tala med dig ett klokt ord,» sade Gammal Lisa. — »Åjo,» sade Barbro, »det kan du nog få.»

»Jag tänker som så,» sade Gammal Lisa, »att jag kan lofva dig att hålla allt detta hemligt, men då skall du gå in på att inte göra något ondt hvarken åt dig själf eller barnet, förrän vi äro säkra på att det blir sådant, som du väntar.» Barbro stod och betänkte sig. — »Vill du lofva, att du ger mig fria händer efteråt?» — »Ja,» sade gumman, »efteråt skall du få göra hvad du vill, det lofvar jag dig.» — »Å, jag tycker, att jag så gärna kan göra slut på mig med detsamma,» sade Barbro och såg liknöjd ut. — »Jag trodde, att du nu mest af allt önskade, att Ingmar skulle få ställa till rätta det, som han gjort illa,» sade gumman, »men däraf blir väl intet, om han får sådana nyheter.» Barbro ryckte till och tog sig åt hjärtat. — »Det skall få bli, som du vill,» sade hon, »men detta är ett tungt löfte. Du får allt noga tänka på att du inte sviker mig.»

Detta aftal blef väl hållet. Gammal Lisa förrådde intet, och Barbro tog sig efter detta så väl i akt, att ingen anade hvad som förestod henne. Hon hade lycka med sig däri, att det blef tidig vår. Snön smälte bort ur skogen redan i mars. Barbro lät drifva en del boskap upp till fäboden, som låg långt borta i ensamma ödemarken, så snart som det fanns ett grönt strå för den att lefva på. Hon och Gammal Lisa följde med dit upp för att sköta den.

Så blef ett barn födt i slutet af maj. Det var en gosse, och han såg vida sämre ut än det barn Barbro födde förra våren. Han var både liten och klen och skrek ständigt. Då Gammal Lisa visade honom för Barbro, log denna bittert. »Du hade inte behöft tvinga mig att lefva för det här barnets skull,» sade hon. — »Inte kan någon se på en sådan liten en hvad han skall bli till,» sade gumman. — »Nu får du komma ihåg, att du håller ditt löfte och lämnar mig fria händer,» sade Barbro med hård röst. — »Ja,» sade gumman, »men jag skall först veta, att han är blind.» — »Du kan ju låtsa, att du inte ser hvad detta är för ett barn,» sade Barbro.

Barbro var själf klenare än förra gången. Hela första veckan var hon så svag, att hon ej kunde komma ur sängen. Barnet låg ej i stugan, utan gumman hade det undandoldt i en af de små ladorna, som stodo på fäbodvallen. Hon pysslade om det både natt och dag, gaf det getmjölk att dricka och höll det med stort besvär vid lif. Ett par gånger om dagen kom hon in med det i stugan. Då vände sig Barbro mot väggen för att slippa se det.

En dag stod Gammal Lisa vid det lilla fönstret i fäboden och såg ut. Barnet höll hon på armen, det skrek som vanligt, och gumman stod och tänkte på hur litet och ynkligt det var. »Se, se,» sade hon då plötsligt och böjde sig framåt för att se bättre, »här komma vandrare till gårds.» Ögonblicket därefter var hon med gossen borta hos Barbro. »Du får ta barnet så länge. Jag skall gå ut till dem, som komma, och säga, att du ligger sjuk i stugan, och att de inte skola gå in.» Hon lade barnet i sängen, och Barbro lät det ligga utan att röra vid det. Hela tiden skrek det, så mycket det orkade. Gammal Lisa kom tillbaka inom ett ögonblick. »Det här barnet skriker så, att det hörs öfver hela skogen,» sade hon. »Om du inte kan få det att tiga, så är det väl omöjligt att hålla folk ovetande om att det finns till.» Hon ut igen efter detta, och Barbro visste sig ingen annan råd än att lägga barnet till bröstet.

Gumman stannade ute en god stund. Då hon kom tillbaka, sof barnet, och Barbro låg och betraktade det. »Du behöfver inte vara rädd,» sade Gammal Lisa. »De ha ingenting hört, de togo af åt annat håll.» Barbro såg på henne med en tung blick. — »Nu tycker du allt, att du gjort det bra,» sade hon. »Tror du inte, att jag förstår, att det ingen var därute, utan att du skrämde mig för att få mig att ta barnet.» — »Jag kan godt bära ut det igen,» sade gumman. — »Nu får det väl ligga, tills det vaknar.»

Mot kvällen ville gumman på nytt gå bort med gossen. Han var då tyst och god och låg och öppnade och slöt de små händerna. »Hvar gör du af honom om nätterna?» frågade Barbro. — »Han ligger därute i höladan.» — »Låter du honom ligga där som en kattunge?» — »Jag trodde inte, att det var så noga hur det här barnet hade det. Men nog kan det få stanna inne i stugan, om du så vill.»

Då gossen var sex dagar gammal, satt Barbro i sängen och såg på hur gumman lindade honom. »Du håller honom allt bra illa,» sade Barbro, »det är inte underligt, att han skriker så mycket.» — »Jag har skött om barn förr,» sade gumman. »Jag tänker, att jag förstår mig på dem lika bra som du.» Barbro höll sig tyst en stund, men inom sig tänkte hon, att hon aldrig sett någon fara så illa med ett barn. — »Du håller honom ju så, att han blir svartblå i ansiktet,» sade hon otåligt. — »Jag trodde inte, att man behöfde akta en sådan här bortbyting, som om han vore en prins,» sade gumman och blef ond, »men eftersom jag inte duger, så kan du ju försöka själf.» Och då hon hade sagt detta, kastade hon barnet till Barbro och gick ut.

Barbro tog emot barnet. Hon lade om lindan och fick gossen snart tyst och nöjd. »Ser du, att nu tiger han,» sade hon, då Lisa kom tillbaka, och hon såg stolt ut. — »Jag har alltid hört, att jag hade en god hand med barn,» sade gumman på nytt och var i dåligt humör en lång stund.

Efter detta blef det emellertid så, att Barbro alltid skötte om gossen. En dag, då hon ännu var sängliggande, bad hon Lisa, att hon skulle ge henne en ren blöja. Gumman svarade, att hon ingen hade att lämna henne. Hon höll på att tvätta dem, som funnos. Barbro blef röd i ansiktet och fick tårarna i ögonen. »Det här barnet har det inte bättre, än om det vore födt af en tiggarkäring,» sade hon i hastigheten. — »Du borde ha tänkt en smula själf på sådant här,» sade gumman. »Jag undrar hur du skulle ha redt dig, om inte jag hade plockat ihop hvad jag kunde komma öfver af småkläder och tagit med mig.» Barbro kom nu ihåg sig. Den mörka förtviflan, som hon lefvat i under hela vintern, grep henne och gjorde henne hård på nytt. — »Det hade varit bättre om det här barnet hvarken blifvit lindadt eller vårdadt,» sade hon.

Nästa dag steg Barbro upp. Hon tog fram nål och tråd och började klippa sönder ett lakan för att sy kläder åt gossen. Då hon hade hållit på en stund, kommo de dystra tankarna åter öfver henne: Hvad tjänar det till, att

jag gör i ordning sådant här åt honom ? Det vore bättre, att jag gick ned i myren med honom, ty dit måste vi ändå, vi båda.

Hon gick ut till Gammal Lisa, som mjölkade korna, innan de skulle gå ut på skogen. »Vet du, Lisa, hur länge det kan dröja, innan vi kunna vara säkra på att barnet inte ser?» — »Nog dröjer det ännu en åtta dagar eller kanske ett par veckor, innan man kan vara riktigt säker,» svarade gumman. Barbro gick tillbaka in och återtog arbetet. Då hon förde saxen, gick den ojämnt, hon kände, att handen darrade och skälfde. Snart spred sig darrningen genom hela kroppen, och hon måste för en stund höra upp med arbetet. Herre Gud, hvad går det åt mig! Kan det vara möjligt, att jag blef så glad åt att få ha honom kvar några veckor ännu, att jag skälfver i hvar led?

Gammal Lisa hade det sträfsamt uppe i skogen. Hon fick både drifva korna i vall och sköta om mjölken ensam. Barbro tänkte numera bara på att vårda gossen och kom sig ej för att hjälpa henne med någonting. »Du Barbro kunde väl göra annat än sitta och stirra på gossen,» sade gumman en dag, då hon var alldeles upptröttad. Barbro steg upp och gick ut ur fäboden, men hon vände på tröskeln. — »Du får nog hjälp sedan i sommar,» sade hon. »Under de här dagarna vill jag ej gå ifrån honom.»

Alltsom Barbro lärde sig att mer och mer älska barnet, sade hon sig själf, att den största barmhärtighet, som hon kunde visa det, vore att fullfölja sitt första uppsåt. Det var hela tiden svagt och sjukligt. Det tilltog knappast i storlek, utan var nästan lika litet, som då det först kom till världen. Och allra mest bekymrade det henne, att dess ögon alltid voro svullna och rödkantade. Det gjorde knappast ett försök att lyfta ögonlocken.

Det föll sig så, att Gammal Lisa en dag började tala om hur gammalt barnet var. »Nu, Barbro är gossen redan tre veckor,» sade hon. — »Nej,» sade Barbro häftigt, »inte förrän i morgon.» — »Jaså,» sade gumman, »ja, jag räknar väl miste då, men nog vill jag minnas, att han var född på en onsdag.» — »Jag tycker, att du kunde unna mig, att vara med honom än en dag,» sade Barbro.

Då Gammal Lisa klädde sig nästa morgon, sade hon till Barbro: »Det är ondt om bete för korna här i närheten. Jag skall drifva dem ett stycke längre nedåt skogen. Vi komma nog ej hem före kvällen.» Barbro vände sig häftigt mot henne, och tycktes ämna säga något, men knep ihop läpparna och teg. »Ville du något?» frågade gumman. Det föreföll henne, som om Barbro haft lust att bedja henne stanna hemma. Däraf blef dock ingenting.

På kvällen kom gumman sakta hemdrifvande med boskapen. Hon gick och lockade på korna, som togo omvägar till höger och vänster och stannade, så snart de sågo en grön tufva. Gumman blef otålig. Hon gick och smågrälade på de envisa djuren. »Åja,» sade hon till sist. »Det är inte värdt, att du är så ifrig, du Lisa. Du kommer väl hem tids nog till det, som väntar dig.»

Då hon öppnade dörren till fäboden, satt Barbro med gossen i knäet och sjöng för honom. »Å Herre Gud, Lisa, att du aldrig kommer hem,» utropade hon. »Jag vet inte hvad jag skall ta mig till. Se, nu har gossen fått utslag.» Och hon kom fram och visade ett par röda fläckar på barnets hals. Gammal Lisa stod kvar i dörren, slog ihop händerna af förvåning och skrattade. Barbro såg bestört på henne. »Är det inte farligt det här utslaget då?» sade hon. — »Det är bra till i morgon,» sade gumman och fortfor att skratta. Barbro förvånade sig allt mer, men kom till sist ihåg hvad för en ängslan gumman måtte ha gått i just den dagen. — »Ja, det hade varit bättre för oss alla, om jag hade gjort det,» sade hon. »Och det var väl också din mening, eftersom du gick din väg i dag.» — »Jag låg i natt och tänkte på hvad jag skulle ta mig till,» svarade gumman, »och då var det något, som sade mig, att han där skulle vaka bäst öfver sig själf, om jag lämnade dig ensam med honom.»

Då alla kvällssysslorna voro öfver, och de skulle gå och lägga sig, sade gumman till Barbro. »Är det nu säkert, att gossen får lefva?» — »Ja,» sade Barbro, »om Gud vill ge honom hälsan, så att jag får behålla

honom.» — »Men om han nu blir en sådan där idiot och blind till?» — »Det vet jag ju redan, att han är,» sade Barbro, »men jag kan i alla fall inte göra något illa åt honom. Hurudan han är, så är jag bara tacksam, att jag får ta vård om honom.»

Gumman satte sig på sängkanten och funderade. »Då det nu gått på detta sätt,» sade hon, »så skall du väl skrifva till Ingmar.» Barbro såg alldeles förfärad ut. — »Jag tror, att du gärna vill, att det här barnet skall få bli vid lif,» sade hon, »men om du skrifver efter Ingmar, så svarar jag ej för hvad jag gör.» — »Jag kan undra hur du eljest ämnar ställa till?» sade gumman. »Hvem helst, som får veta, att du har ett barn, kan ju skrifva och tala om det för honom.» — »Jag tänkte också försöka att hålla allt detta hemligt, ända tills Ingmar blifvit gift med Gertrud.»

Gammal Lisa satt åter tyst och tänkte på dessa ord en god stund. Hon såg tydligt, att Barbro var så benägen att draga någon stor olycka öfver sig, att hon ej vågade säga emot henne. »Du har varit mycket god mot oss gamla på Ingmarsgården,» sade gumman tveksamt. »Du får ej undra på, om jag gärna ville ha dig kvar som matmor.» — »Om jag har varit god mot dig någon gång,» svarade Barbro, »så vedergäller du det tusenfaldt, genom att du är mig lydig i denna sak.»

Barbro satte igenom sin vilja, och på hela sommaren fick ingen veta, att gossen fanns till. Då det kom folk upp till sätern, gömdes han undan i höladan. Barbros stora bekymmer var hur hon skulle bära sig åt för att hålla honom dold, då hösten kom, och hon måste vända om ned till bygden. Hon gick och grubblade öfver detta hvarje dag.

Men timme efter timme fick hon barnet kärare, och härmed återkom något af hennes förra sinnesro. Gossen blef ock starkare så småningom, fastän han alltjämt var sen att växa och utveckla sig. Hela sommaren var han svår med att gråta, och ögonlocken voro alltid röda och svullna, så att han knappt kunde öppna dem. Barbro tviflade intet ögonblick, att han var en idiot, och fastän hon nu ej tänkte på annat än att låta honom lefva, hade hon dock många tunga stunder för hans skull. De kommo oftast om nätterna, och då brukade hon stiga upp och ställa sig att betrakta barnet. Det var mycket fult med blekgul hy och tunt rödaktigt hår. Näsan var för kort, och underläppen för stor, och då det sof, drog det samman ögonbrynen, så att det fick djupa rynkor i pannan. Då Barbro såg gossen, tyckte hon, att han hade ett riktigt idiotansikte, och hon låg och grät hela natten, öfver att hennes son skulle bli en olycklig stackare. Men tidigt om morgonen vaknade barnet, låg fullsöfdt och i godt humör i korgen, som fick tjäna det till vagga, och sträckte armarna mot Barbro, då hon talade till det. Då blef Barbro stilla och tålig på nytt. »Jag tror att andra, som ha friska barn, inte ha så mycken kärlek för dem, som jag har för den här sjuklingen,» sade hon till Gammal Lisa.

Tiden gick, och det led mot slutet af sommaren. Barbro hade ännu ej kunnat tänka ut hur det skulle lyckas henne att hålla barnet doldt efter hemkomsten. Ibland tyckte hon, att det ej återstod henne något annat än att resa ur landet.

I början af september blef det en gång en mörk och ruskig kväll med regn och blåst. Barbro och Lisa hade gjort upp eld i spisen och sutto och värmde sig vid brasan. Barbro hade barnet liggande i sitt knä, och som vanligt satt hon och tänkte på hur hon skulle laga så, att Ingmar ingenting fick veta.

Eljest kommer han tillbaka till mig, tänkte hon. Jag vet inte hur jag då skall få honom att förstå, att jag vill bära min börda ensam.

Just då hon tänkte så, öppnades dörren till fäboden helt oförväntadt, och en vandrare kom in.

»Guds fred i skogen,» hälsade karlen. »Det var en lycka, att jag fann reda på stugan. Jag kunde inte hitta ned till bygden i detta kolmörker, men då kom jag i håg, att Ingmarsgårdens fäbod måtte ligga i den här trakten.»

Karlen var en fattig stackare, som förr i världen hade gått omkring som handelsman. Numera hade han inga varor att bjuda ut, utan gick och tiggde. Han var visst ej så utarmad, att han ej kunnat lefva utan att anlita andras barmhärtighet, men han var ej i stånd att låta bli att gå från gård till gård och inhämta nyheter.

Det första han såg i fäboden var naturligtvis barnet. Han gjorde stora ögon, då han fick se det.

»Hvems är den där?» frågade han genast. Båda kvinnorna tego ett ögonblick, därpå sade Gammal Lisa kort och bestämdt: — »Det är Ingmar Ingmarssons.»

Karlen såg än mer undrande ut. Han blef brydd också öfver att ha kommit in i något, som han törhända ej borde ha reda på. I förvirringen lutade han sig ned öfver barnet. »Jag undrar hur gammal en sådan liten en kan vara?» sade han. Nu var det Barbro, som skyndade att svara. »Han är en månad.»

Karlen var ogift och förstod sig ej mycket på barn. Han kunde ej se, att Barbro bedrog honom. Han blickade helt förskräckt på henne, som satt där alldeles lugn. — »Jaså, det är bara en månad,» sade han. — »Ja,» svarade Barbro på sitt stillsamma sätt. Karlen blef röd och förvirrad, så gammal han var, men Barbro såg ut, som om saken ej rörde henne. Han märkte väl, att Gammal Lisa gjorde varnande tecken åt Barbro, men denna satt med stolt upplyftadt hufvud och frågade alls ej efter henne. Den där gamla är inte rädd för att ljuga, tänkte han, men på Barbro kan man se, att hon anser sig för god till sådant.

Nästa morgon tog han Barbros hand och tryckte den trovärdigt. »Jag skall nog tiga,» sade han. — »Ja, det räknar jag på,» sade Barbro.

»Aldrig kan jag förstå hvad som kom åt dig, Barbro,» sade gumman, så snart han var gången. »Hvarför ljuger du på dig själf?» — »Jag hade inte annat att göra,» sade Barbro. — »Och du tror, att Kramar Johannes tiger med en sådan sak!» — »Det är ej meningen, att han skall tiga.» — »Är det meningen, att folk skall tro, att det här barnet inte är Ingmars.» — »Ja,» sade Barbro, »nu är det ju omöjligt att dölja längre, att det finns till. Det är intet annat att göra än att låta dem tro detta.» — »Och det tänker du, att jag skall gå in på,» sade gumman. — »Du får väl gå in på det, om du inte vill, att en sådan här fåne skall bli arfving till Ingmarsgården.»

I midten af september brukade alla de, som suttit i fäbodar under sommaren, vända om hem. Barbro och Lisa foro då också ned till Ingmarsgården. De märkte genast, att nyheterna om Barbro spridt sig kring hela bygden. Hon sökte ej heller numera hålla hemligt, att hon hade barnet, men hon var mycket rädd, att någon skulle få se det. Hon gömde alltid undan det i kammaren innanför brygghuset hos Gammal Lisa. Hon tyckte sig ej kunna uthärda, att någon skulle kasta blickarna på det och se, att det var sjukt och aldrig skulle bli en riktig människa.

Det var helt naturligt, att Barbro denna höst blef mycket klandrad och missaktad. Människor brydde sig ej om att dölja hvad tankar de hade om henne, och Barbro blef snart så skygg för dem, att hon aldrig ville lämna hemmet. Men äfven gårdsfolket visade sig annorlunda mot henne än förut. Drängar och pigor gjorde elaka häntydningar, så att hon hörde det, och hon hade svårt för att få dem att lyda.

Härmed tog dock ett brådt slut. Stark Ingmar hade bott nere vid gården och regerat den som husbonde, medan Ingmar vistades i främmande land. Han fick en dag höra, att en af drängarna gaf Barbro ett ohöfligt svar, och han slog karlen för örat, så att han tumlade mot väggen. »Du skall få flera af det slaget, om jag hör sådant än en gång,» sade gubben.

Barbro såg förvånad på honom. »Du skall ha mycken tack,» sade hon. Han vände sig om, och det var ingen blid blick han gaf henne. »Det är ingenting att tacka för,» sade han. »Men så länge som du är matmor på Ingmarsgården, skall jag nog se till, att folket visar dig aktning och vördnad.»

Något längre framåt hösten kom bud från Jerusalem, att Ingmar och Gertrud voro afresta från kolonien. »Kanske äro de redan hemma, då dessa rader nå till er,» stod det i brefvet. Då Barbro fick höra detta, kände hon det först som en stor lättnad. Nu var hon säker om att Ingmar skulle fullfölja skilsmässan, och då hon väl hade blifvit fri, så behöfde hon ej en dag längre gå och bära på den tunga börda af missaktning, som nu tyngde henne.

Men frampå dagen, då hon gick i sina sysslor, ville tårarna gång på gång tränga fram i hennes ögon. Det var dock hjärtslitande, att allt var slut nu mellan henne och Ingmar. Så otroligt tomt, att de två ej skulle ha något mer att göra med hvarandra.

*

En förmiddag sent på hösten vandrade mycket folk ut och in i skolhuset. Gertrud hade kommit hem dagen förut, och nu hade hon ställt fram ett stort bord i mor Stinas kök och bredt ut därpå alla de gåfvor till folket i hemsocknen, som hon hade fört med sig från Jerusalem. Hon hade sändt bud vidt och bredt omkring med skolbarnen till alla, som hade släktingar och vänner bland kolonisterna, att de skulle gå ned till skolhuset. Och nu kommo de vandrande, Hök Matts och Ljung Björns bror Per, och en mängd andra. Och Gertrud gaf hvar och en hvad han skulle ha samt berättade om Jerusalem, om kolonien och om allt det underbara, som händt de bortresta därute i det heliga landet.

Bo Månsson var med i skolhuset hela förmiddagen och hjälpte Gertrud att berätta, men Ingmar visade sig ej. Under hela resan hade han trott, att det Karin sagt honom om Barbro varit löst förtal, men då han kommit till hemsocknen och fått höra, att det var sanning, tyckte han för det första, att han ej kunde tåla att se någon människa. Han hade tagit in hos Bos föräldrar; där fick han vara i fred, så mycket han ville, ingen låtsade om honom eller talade med honom.

Framemot middagen aftog folkströmmen till skolan, och en stund hände det, att Gertrud var ensam i köket. Just då kom en högväxt och ståtlig kvinna in där. Hvem kan hon vara? tänkte Gertrud, det är märkvärdigt, att det finns någon här i trakten, som jag ej känner.

Den främmande kom fram till Gertrud och räckte henne handen. »Jag kan förstå, att du är Gertrud,» sade hon. »Jag ville nu fråga dig, om det är sant det jag hört, att Ingmar inte skall gifta sig med dig.» Gertrud höll på att bli ond öfver att en obekant kom så där brådstörtadt och frågade om en sådan sak. Men så förstod hon med ens, att detta måtte vara Barbro, Ingmars hustru.

»Nej, Ingmar skall inte gifta sig med mig,» sade hon. Den andra suckade och gick mot dörren. — »Jag kunde inte tro det, förrän jag fick höra det med egna öron.»

Barbro tänkte blott på de svårigheter detta skulle vålla henne. Här kom nu Ingmar hem lös och ledig, och säkerligen bar han ännu samma kärlek till henne, som då han reste. Aldrig i evighet törs jag nu låta det bli kändt, att barnet är hans, tänkte hon. Det vet jag, att han skulle anse sig utskämd inför alla människor, om han läte mig ensam sträfva med det sjuka barnet. Han skulle nog bedja mig att bli hans hustru, och jag kunde nog inte neka honom detta, och då började samma elände på nytt. Men hårdt blir det för mig att hela lifvet igenom gå och bära på en skam, som jag ej har förskyllt.

Just då hon stod vid dörren, vände hon sig mot Gertrud. »Ingmar vill väl ej komma hem till gården nu,» sade hon med låg röst. — »Det är kanske ej tillåtet, att han går hem, förrän ni fått riktig skilsmässa,» sade Gertrud. — »Han ville nog ej gå hem i alla fall,» menade Barbro.

Gertrud kom raskt fram till Barbro. »Ser du, jag tror, att du ljuger på dig själf,» utbrast hon. »Det har jag sagt hela tiden, och nu, sedan jag sett dig, är jag viss om det.» — »Hur kan jag ljuga?» sade Barbro. »Jag

har ju ett barn.» — »Du gör orätt mot Ingmar,» sade Gertrud, »så som han längtar efter dig. Han blir en förlorad människa, om du inte låter honom veta sanningen.» — »Det är ingenting att veta,» sade Barbro.

Gertrud stod och såg på henne, som ville hon tvinga henne med blickarna. »Kan du få bud till Ingmar?» sade Barbro. — »Ja visst kan jag få bud till honom.» »Säg då till honom, att Stark Ingmar håller på att dö. Han får lof att komma hem och säga farväl till honom. Han skall inte behöfva råka mig.» — »Åjo, det vore nog bäst för er båda att råkas,» sade Gertrud.

Barbro vände sig åter mot dörren, men då hon öppnat den, såg hon sig om. »Det är väl inte sant, att Ingmar är blind?» — »Han har mistat ett öga, men det andra är bra nu.» — »Tack skall du ha,» sade Barbro. »Jag är glad, att jag fått se dig,» tillade hon och såg vänligt på Gertrud. Därmed stängde hon dörren och var borta.

Det kunde vara en timme efter detta. Ingmar var på väg upp till Ingmarsgården för att säga farväl till Stark Ingmar. Han gick ej fort, det var, som om hvarje steg skulle kosta honom möda.

Ett stycke framåt vägen låg en liten, usel stuga. Då Ingmar ännu var på tämligt afstånd därifrån, såg han en man och en kvinna komma ut genom dörren. Mannen såg fattig och torftig ut, och Ingmar tyckte sig se, att kvinnan stack något i handen på honom. Hon skyndade sedan ned på vägen och gick raskt vidare åt Ingmarsgården till.

Då Ingmar gick förbi stugan, stod mannen ännu kvar på dörrtröskeln. Han vände och räknade ett par silfverslantar, som han höll i handen. Ingmar kände nu igen honom. Det var Stig Börjesson.

Stig såg ej upp, förrän Ingmar gått förbi. Han började ropa efter honom. »Vänta, Ingmar, vänta! Nej, men vänta för all del och låt mig tala vid dig!» Han sprang ned på vägen, men då Ingmar gick på utan att ens se sig tillbaka, tycktes han bli förargad. »Ja, skyll dig själf,» ropade han, »jag skulle eljest ha berättat dig något, som du blifvit glad åt.»

Om några ögonblick var Ingmar tätt inpå kvinnan, som hade skilts från Stig Börjesson. Hon hade tydligen brådtorn och gick så fort hon kunde. Då hon hörde, att någon kom efter henne, trodde hon, att det var Stig, och sade utan att vända sig om: »Du får vara nöjd med hvad jag gett dig. Jag har inga fler pengar.» Ingmar sade ingenting, men gick allt fortare. »Du skall få mer i nästa vecka, bara du inte talar om något för Ingmar,» sade hon. I detsamma hade Ingmar hunnit upp henne och lade sin hand på hennes axel. Hon ryckte sig lös och vände sig om med ett vredgadt utrop.

Då hon nu såg, att det var Ingmar och ej Stig, som stod bakom henne, slog hon ihop händerna likt en, som blir mycket gladt förvånad. Men då Ingmars ögon mötte hennes, lyfte sig hans arm långsamt, hans panna drog ihop sig i djupa rynkor. Han såg ut, som hade han lust att slå henne till marken.

Hon blef ej rädd. Hon stod stilla och såg på honom ett ögonblick, därpå drog hon sig sakta tillbaka. »Ånej, Ingmar,» sade hon, »gör dig inte olycklig för min skull!»

Ingmar sänkte armen. »Jag får bedja dig förlåta mig,» sade han stelt och kallt. »Jag kunde inte tåla att se dig i sällskap med Stig.» Barbro svarade mycket stilla: »Du skall inte tro, att jag inte vore tacksam mot hvem helst som skaffade mig af med lifvet.»

Utan att säga ett ord vidare gick Ingmar öfver till andra sidan vägen och vandrade framåt alldeles tyst. Barbro gick också tyst. Hon fick tårarna i ögonen. Att tänka sig, att han inte en gång vill tala till mig, då vi inte sett hvarandra på så länge! Att tänka sig, att vi båda ska vara så olyckliga!

»Det är visst bättre, att jag säger honom sanningen,» tänkte hon ibland. »Jag kan inte stå ut med att han föraktar mig. Det är bättre, att jag säger honom sanningen och dödar mig efteråt.»

Plötsligt gaf hon sig till att tala med honom. »Du frågar inte hur det är med Stark Ingmar.» — »Jag kommer väl snart fram, så att jag får se själf,» sade Ingmar buttert.

»Han kom till mig i dag på morgonen,» sade Barbro, »och berättade, att han i natt hade fått bud om att han skulle dö denna dag.» — »Är han inte sjuk?» frågade Ingmar. — »Han har gått och varit plågad af reumatism hela året, och jämt har han klagat öfver att du inte kom tillbaka, så att han finge dö. Han sade, att han inte kunde slippa härifrån, förrän du kom igen från vallfarten.» — »Men är han inte särskildt sjuk i dag?» — »Nej, inte är han mer sjuk än vanligt, men han tror säkert, att han skall dö, och han har gått och lagt sig på sängen i lillkammarn. Han har fått för sig, att han vill ha allt på samma sätt, som din far hade det, då han dog, och kyrkoherden och doktorn skulle nödvändigt sändas efter till honom, därför att de blefvo hämtade till Stor Ingmar. Han frågade ock efter den präktiga bonaden, som låg bredd öfver Stor Ingmar, men den fanns inte kvar på gården. Den hade blifvit såld på auktionen.» — »Ja, det blef mycket såldt på den auktionen,» inföll Ingmar. — »En af pigorna trodde, att det var Stig Börjesson, som hade ropat in den där bonaden, och jag tyckte, att jag borde försöka att skaffa den till rätta, så att Stark Ingmar skulle få det, som han ville. Och det gick så lyckligt, att jag fick köpa igen den. Jag har den här,» sade hon och visade på ett knyte, som hon bar i handen.

»Du har alltid varit god mot gammalfolket,» sade Ingmar. Hans röst var mycket sträf och hård, trots att orden skulle vara vänliga. Sedan sade han ingenting mer, utan allt återföll i tystnad. Barbro såg framåt vägen med en längtande blick. Det är förfärligt hvad det är långt hem, tänkte hon. Vi komma inte fram ännu på en halftimme, och hela tiden skall jag gå här och se hur olycklig han är. Och jag vet ingen bot för honom. Det skulle ju bli ändå värre, om jag sade honom sanningen. Då skulle han återigen smida samman sitt lif med mitt. Men aldrig, aldrig i lifvet har jag varit med om något så svårt.

Hon försökte att gå fort, men vandringen gick långsamt för både henne och Ingmar. De tunga tankarna hängde sig fast vid dem och hindrade deras steg.

Ändtligen voro de så nära framme, att de skulle gå genom grinden in på gårdsplanen. Här ställde sig Ingmar i vägen för Barbro.

»Jag vill passa på nu och fråga dig om en sak, som jag tänkt ut för dig och mig,» sade han. »Ty om du inte går in på den, så kanske vi aldrig råkas mer. Jag ämnade föreslå dig, att vi skulle låta skilsmässan gå tillbaka.»

Ingmars röst ljöd mycket kall, och hans ögon hvilade ej på Barbro, utan på den gamla gården, som låg framför honom. Han nickade åt huslängorna, som betänksamt tycktes blicka mot honom ur gluggar och låga fönster. »Ja, nu ha de nog ögonen på mig,» mumlade han. »De vilja nog se efter, om jag ej till sist har lärt att gå Guds vägar.»

»Jag har tänkt mycket på framtiden under den här dagen,» sade Ingmar högt. »Jag kan inte låta en sådan människa som Barbro gå förlorad, har jag tänkt för mig själf. Jag måste ta hand om henne, men man och hustru på vanligt sätt kunna vi inte bli. Och nu ville jag fråga dig, om du inte skulle ha lust att följa mig ut till Jerusalem, så skulle vi båda gå in i kolonien. Det är bra folk där och så många af våra egna, att du snart skulle bli hemmastadd.» Han gjorde ett litet uppehåll för att höra hvad hon skulle säga. — »Ville du gå ifrån gården för min skull?» — »Jag vill bara göra det, som är rätt.» Han talade i så sträf ton, att den isade henne. — »Du har redan mistat ett öga därute, och jag har hört, att du måste fara hem för att ej bli blind.» — »Det skola vi ej tänka på,» sade Ingmar. »Allt går nog bra, bara man gör det, som är rätt.»

Barbro tänkte åter, att det vore ren barmhärtighet att säga Ingmar sanningen. Det kämpade och stred inom henne, men hon hade dock kraft att tiga. Nej, inte vill jag draga så stor olycka öfver honom, tänkte hon. Det är bäst, att våra vägar skiljas, eljest vet jag, att jag får lof att döda mig.

Då hon teg, sade Ingmar: »Nu blir det ett långt farväl mellan oss, Barbro.» — »Ja,» sade hon. Hon räckte fram handen, och han tog den. Då han höll den i sin, gick en ryckning igenom honom. Det såg ut ett ögonblick, som ville han draga Barbro intill sig i en häftig omfamning. »Jag skall gå in och säga till Stark Ingmar, att du är kommen,» sade hon. — »Ja, gör det,» sade Ingmar tvärt och släppte handen.

*

Stark Ingmar låg på sängen i lillkammarn. Han hade inga plågor, men hjärtat slog svagt, och han kände för hvarje ögonblick större svårighet att andas. »Nog är det visst och sant, att jag skall dö denna dag,» tänkte han.

Så länge som han låg ensam, hade han fiolen bredvid sig. Han knäppte en och annan ton helt svagt på strängarna och tyckte sig då höra hela låtar och visor. Då doktorn och kyrkoherden kommo, lade han fiolen åt sidan och talade med dem om märkliga saker, som hade händt honom under hans lif. Mest var det om Stor Ingmar och om småfolket i skogen, som länge varit honom väl bevåget. Men alltsedan Hellgum hade huggit ned rosenbusken utanför hans stuga, hade världen ej varit god för honom att lefva i. Småfolket hade upphört att ta vård om honom, och han hade blifvit öfverfallen af alla möjliga krämpor. »Jag blef allt glad, må kyrkoherden tro,» sade han, »då Stor Ingmar kom till mig i natt och sade mig, att jag inte längre behöfde att vaka öfver hans gård, utan fick komma till ro.»

Han var mycket högtidlig, och det var lätt att se, att han fullt och fast trodde, att han skulle dö. Kyrkoherden sade några ord om att han ej såg mycket sjuk ut, men doktorn, som hade undersökt honom och lyssnat på hans hjärta, sade helt allvarsamt: »Nej, nej, Stark Ingmar vet hvad han säger. Han ligger inte här och väntar döden förgäfves.»

Då Barbro kom in och bredde ut den präktiga bonaden öfver gubben, bleknade han en smula. »Nu lider det mot slutet,» sade han. Han strök Barbro öfver handen. »Du skall ha tack för detta och tack för allt. Och så får du förlåta, att jag varit hård mot dig sista tiden.» Barbro snyftade till. Det fanns så mycken bedröfvelse uppsparad inom henne, att det var lätt för henne att komma i gråt. Gubben strök henne än en gång öfver handen och smålog åt att hon grät. »Nu ha vi väl snart Ingmar här,» sade han. — »Han är kommen,» sade Barbro. »Jag skulle bara gå in förut och tala om det för dig.»

Då Ingmar trädde in, reste sig gubben mödosamt i sängen och sträckte ut handen mot honom. »Välkommen skall du vara,» sade han. Ingmar blef bedröfvad, då han såg honom. — »Inte trodde jag, att du skulle göra mig den sorgen att lägga dig att dö på min hemkomstdag,» sade han. — »Du får inte klandra mig för detta,» svarade gubben liksom urskuldande. »Du minns nog, att Stor Ingmar lofvade mig, att jag skulle få komma till honom, så snart som du vände åter från vallfarten.»

Ingmar satte sig på sängkanten. Gubben låg och strök hans hand, men han sade intet mer på en lång stund. Man såg, att döden närmade sig. Han blef alltmer blek, och andedräkten kom som ett tungt hväsande.

Så gick Barbro ur rummet, och då började han fråga ut Ingmar. »Kommer du väl hem?» sporde han och såg skarpt på honom. — »Ja,» sade Ingmar lugnt och klappade honom öfver handen. »Jag har gjort en god resa.» — »Här har blifvit sagdt, att du skulle ha Gertrud med dig hem?» — »Ja, hon är med hem, och hon skall gifta sig med Bo Månsson, mitt syskonbarn.» — »Är du nöjd med detta, du Ingmar?» — »Det är jag fullt nöjd med,» svarade Ingmar med fast röst.

Gubben såg forskande på honom. Han skakade på hufvudet. Det tycktes vara mycket i detta, som han ej kunde förstå. »Hur är det med ditt öga?» sade han. — »Det har jag mistat i Jerusalem,» sade Ingmar raskt. — »Är du nöjd med den saken ock?» frågade gubben. — »Du vet nog, Stark Ingmar, att Vår Herre vill ha något i pant af den, som han skall ge en stor lycka.» — »Har du fått en stor lycka, du då?» — »Ja,» sade

Ingmar, »jag har fått ställa till rätta det, som jag gjorde orätt.»

Den döende började vrida och vända sig i sängen. »Har du nu plågor?» frågade Ingmar. — »Nej, jag har oro,» sade gubben. — »Du skall tala om för mig hvad det är.» — »Du ljuger väl inte för mig, Ingmar, för att jag skall få en lugn hädanfärd?» sade gubben med stor ömhet. Ingmar blef tagen med öfverraskning. Han förlorade sitt lugn och bröt samman i en snyftning. »Säg du hellre, som sanningen är!» sade gubben. Ingmar blef stilla och lugn på ett ögonblick. — »Jag må väl gråta, då jag skall mista en sådan vän, som du har varit för mig.»

Efter detta blef gubben alltmer rastlös, och det kom kallsvett fram på pannan. »Du är så nyss kommen till landet, Ingmar,» sade han till sist, »jag vet inte om du haft några nyheter härifrån gården?» — »Jo,» sade Ingmar, »det du tänker på fick jag veta i Jerusalem.» — »Jag skulle ha vakat bättre öfver det, som var ditt,» sade gubben. — »Jag skall säga dig något, Stark Ingmar, du gör orätt, ifall du tror något ondt om Barbro.» »Gör jag orätt?» sade gubben. — »Ja,» sade Ingmar med starkare röst. »Det är väl, att jag har kommit hem, så att hon får någon, som försvarar sig.»

Gubben ville svara, men Barbro, som hade gått ut i storstugan för att duka kaffebrickan åt de främmande, hade hört hela samtalet genom den halföppna dörren. Hon kom nu hastigt in i lillkammarn och gick fram till Ingmar som för att säga något. Men i sista stunden syntes hon komma på andra tankar. Hon böjde sig i stället ned öfver gubben och frågade hur det stod till med honom.

»Jo, jag mår bättre, sedan jag har fått tala med Ingmar,» sade gubben. — »Ja, han är god att tala med,» sade Barbro stilla och gick bort till fönstret och satte sig.

Efter detta blef det märkbart för alla, att Stark Ingmar beredde sig att gå bort. Han låg med ögonen slutna och händerna knäppta. Alla höllo sig tysta för att ej störa honom.

Men Stark Ingmars tankar gingo jämt tillbaka till den dagen, då Stor Ingmar dött. Han såg för sig kammaren, sådan den varit, då han kommit in för att säga farväl. Han kom ihåg de små barnen, som hans husbonde hade räddat, och som suttit i sängen hos honom, då han dog. Då han tänkte på detta, blef han mycket vek till sinnes. »Ser du, Stor Ingmar, du är vida förmer än jag,» hviskade han, ty han förstod nog, att hans ungdomsvän inte var långt borta från honom i denna stund. »Kyrkoherden och doktorn äro här, och din bonad ligger nu bredd öfver mig, men något litet barn, som sitter nere vid sängbrädet, kan jag inte få fatt på.» Knappt var detta sagdt, förrän han hörde, att någon svarade honom. »Här finns nog ett barn i gården, mot hvilket du kunde öfva en god gärning i din sista stund.»

Då Stark Ingmar hörde detta, började han småle för sig själf. Han tyckte sig genast förstå hvad det var han hade att göra. Med en röst, som nu blifvit mycket svag, men ändock var fullt tydlig, började han beklaga, att kyrkoherden och doktorn fingo vänta så länge på att han skulle dö. »Men eftersom kyrkoherden ändå sitter här,» sade han, »så vill jag tala om, att här finns ett odöpt barn i huset, och jag tänkte fråga om inte kyrkoherden kunde vara god och döpa det, medan han väntar.»

Det var tyst förut i rummet, och än tystare blef det efter detta. Men så sade kyrkoherden: »Detta var en god tanke af dig, Stark Ingmar. Det borde vi andra ha ordnat med för länge sedan.»

Barbro reste sig upp alldeles bestört. »Ånej, det ska vi väl inte göra nu,» sade hon. Hon hade alltid tänkt sig, att då gossen skulle döpas, måste hon tala om hvems barn han var, och hon hade uppskjutit dopet för den skull. Bara jag blir riktigt skild från Ingmar, skall jag låta döpa honom, hade hon tänkt. Nu blef hon så förskräckt, att hon ej visste till sig. — »Du kunde låta mig få den glädjen att göra en god gärning i min sista stund,» sade Stark Ingmar och upprepade orden, som han hade tyckt sig höra. — »Nej, det kan inte ske,» sade Barbro.

Nu lade äfven doktorn sitt ord till förmån för att gubben skulle få sin vilja igenom. »Jag är säker på att Stark Ingmar skulle andas en smula bättre en stund, om han finge annat att tänka på än detta, att han snart skall dö.» Barbro tyckte, att hon var som slagen i kedjor af att de bådo henne om detta i ett rum, där en man höll på att dra sin sista suck. Hon sade svagt jämrande: »Ni måtte väl begripa, att detta inte kan gå för sig.» Kyrkoherden gick fram till Barbro och sade allvarsamt: »Det förstår du väl, Barbro, att ditt barn måste bli döpt.» — »Ja, men det är alltför svårt nu i dag,» hviskade hon tillbaka. »Jag skall komma till prästgården med barnet i morgon. Inte kan det gå an att döpa det nu, då Stark Ingmar skall dö.» — »Du ser väl, att det skulle vara en glädje för Stark Ingmar,» sade kyrkoherden.

Ingmar hade allt hittills suttit tyst och orörlig. Men han hade blifvit förfärligt upprörd, då han såg Barbro så förödmjukad och olycklig. Detta är grufligt svårt för en, som är så stolt som hon, tänkte han. Han kunde rakt ej tåla, att den människa, som han älskat och ärat mer än någon annan, utsattes för skam och vanheder.

»Du skall allt låta detta förslag falla,» sade han till Stark Ingmar. »Det är för svårt för Barbro.» — »Vi ska nog göra det lätt för Barbro, om hon bara vill gå efter barnet,» inföll kyrkoherden. »Hon kan sätta upp det, som skall vara, på ett papper, så skrifver jag in det i kyrkboken, då jag kommer hem.» — »Ånej, ånej, det är alldeles omöjligt,» sade Barbro och tänkte blott på hvad hon skulle finna ut för att få dopet uppskjutet.

Stark Ingmar satte sig nu upp i sängen och sade med vikt på orden: »Det skall ligga dig tungt på hjärtat i alla dina dagar, Ingmar, om du ej lagar så, att min sista önskan blir uppfylld.»

Ingmar reste sig då genast. Han gick fram till Barbro, böjde sig ned öfver henne och hviskade: »Det vet du väl, Barbro, att den, som är gift, inte behöfver sätta upp något annat namn än sin mans på dopsedeln.» Därpå sade han högt: »Jag skall nu gå och säga till att de komma in med barnet.» Han såg på Barbro. Det gick en darrning genom henne, men hon svarade ej ett ord. Jag tror att hon är nära att mista förståndet, tänkte han.

Han gick ut, och de små förberedelserna voro snart gjorda. Prästkappan och handboken blefvo framtagna ur den lilla nattsäcken, som kyrkoherden alltid förde med sig, och en skål vatten bars in. Därpå kom Gammal Lisa med barnet.

Kyrkoherden stod och knöt på sig prästkappan. »Jag borde då först och främst veta hvad namn gossen skall ha,» sade han. — »Barbro skall väl själf ge honom namn,» föreslog doktorn. Alla sågo not Barbro. Hon rörde läpparna ett par gånger, men inte ett ljud kom öfver dem. Det tycktes bli en ändlös väntan.

Då Ingmar såg detta, tänkte han: Nu påminner hon sig hvilket namn hennes son borde ha burit om allt varit rätt. Hon kan ej tala för blygsel. Han kände så stort medlidande, att vreden försvann och den stora kärlek han hyste för hustrun alldeles tog makten öfver honom. Hennes barn kan ju gärna få heta Ingmar, tänkte han. Hvad gör det mig? Vi skola ju ändå skiljas. Det bästa vore, om vi på något sätt ännu kunde inbilla folk, att barnet vore mitt, så att hon finge åter sitt goda namn och rykte.

Men då han ej ville säga detta rent ut, fann han på att föreslå: »Eftersom det är Stark Ingmar, som har ställt om dopet, tycker jag, att han skall ge gossen sitt namn.» Han såg på hustrun, medan han sade detta, för att se, om hon förstod hans mening.

Men ej en sekund sedan Ingmar slutat tala reste sig Barbro. Hon gick sakta uppåt rummet, så långt, att hon kom midtför kyrkoherden. Därpå sade hon med fast röst: »Nu har Ingmar varit så god mot mig, att jag ej längre står ut att plåga honom, utan nu vill jag bekänna, att barnet är hans. Men Ingmar skall inte detta barnet heta, därför att det är blindt och en idiot.»

I och med detsamma hon sagt detta, tyckte hon, att det var förfärligt bittert, att hemligheten, hvarpå hennes lif berodde, blifvit ryckt henne ur händerna. Hon kom i häftig gråt, och då hon kände, att hon ej kunde

behärska den, skyndade hon ur rummet för att ej störa den döende.

Ute i storstugan kastade hon sig framöfver det stora bordet och snyftade våldsamt.

Om en stund lyfte hon hufvudet och lyssnade inåt lillkammarn. Där talades då af en låg röst. Det var Gammal Lisa, som berättade om hur de haft det i fäboden.

Åter kände hon allt det bittra i att hemligheten var röjd, och åter kom det häftiga gråtandet öfver henne. Hvad var det för en makt som tvingat henne att tala, just då Ingmar lagt allt tillrätta för henne, så att hon väl kunnat tiga ett par veckor ännu, tills hon fått skilsmässa. Nu måste jag döda mig, tänkte hon. Detta är min sista stund.

Därpå lyssnade hon igen. Nu läste kyrkoherden upp döpelseakten. Han talade så tydligt, att hon kunde höra hvarje ord. Ändtligen kom han till namngifningen. Namnet uttalade han med högre röst än allt det andra. Det var *Ingmar*.

Då hon hörde detta, började hon gråta på nytt i sin maktlöshet.

Dörren gick upp kort efteråt, och Ingmar kom ut. Hon gick emot honom och tvang sig att ej gråta. »Du förstår, att allt mellan oss måste bli, som beslutadt var, innan du reste bort,» sade hon. Ingmar strök sakta öfver hennes hår. — »Jag skall inte tvinga dig till något. Efter hvad du nyss gjort vet jag ändock att du älskar mig mer än ditt eget lif.»

Hon fattade nu hans ena hand med ett hårdt grepp. »Lofvar du mig, att jag ensam får ta vård om barnet?» — »Ja,» sade Ingmar, »du skall få det, som du vill. Gammal Lisa har berättat oss om hur du har kämpat för det barnet. Ingen kan ha hjärta att beröfva dig det.»

Hon såg förundrad på honom. Hon kunde ej rätt fatta att allt hon fruktat för på en gång var upplöst till intet. »Jag trodde, att du skulle bli alldeles omedgörlig, om du fick veta sanningen,» sade hon. »Men jag är dig mer tacksam, än jag kan säga. Jag är glad, att vi skiljas i vänskap, så att vi kunna få tala samman i frid, då vi någon gång råkas.»

Det flög ett leende öfver Ingmars ansikte. »Jag tänker mycket på om du inte nu vill följa mig ut till Jerusalem,» sade han.

Då Barbro såg, att han smålog, blef hon uppmärksam. Hon hade aldrig sett Ingmar sådan. Hela ansiktet var förvandladt. Hon tyckte, att något förklarade de grofva dragen, så att han var riktigt vacker att se på. »Hvad är det, Ingmar?» frågade hon. »Hvad har du för planer? Jag hörde, att du kallade gossen Ingmar. Hvad var det för mening därmed?»

»Nu skall du få höra något märkvärdigt, Barbro,» sade Ingmar och tog hennes händer. »Så snart som Gammal Lisa hade berättat oss hur ni haft det i skogen, bad jag doktorn, att han skulle undersöka barnet. Och doktorn fann inte fel på det. Han säger, att det är litet för sin ålder, men det är alldeles friskt och har förstånd som andra barn.»

»Tycker inte doktorn, att det ser fult och besynnerligt ut?» sade Barbro andlöst.

»Jag är allt rädd för att barnen i vår släkt inte bruka vara vackrare,» sade Ingmar.

»Tror han då inte heller, att det är blindt?»

»Doktorn kommer allt att skratta åt dig, Barbro, så länge han lefver, därför att du kunde inbilla dig något sådant. Han säger, att han skall sända hit ögonvatten, som du kan tvätta gossen med. Och om en vecka skall

han vara frisk.»

Barbro gick hastigt fram mot lillkammarn. Ingmar vinkade henne tillbaka. »Du kan inte få barnet nu,» sade han. »Stark Ingmar bad, att vi skulle lägga det på sängen hos honom. Och nu säger han, att han har det lika bra som far. Han vill nog inte skiljas från barnet, förrän han dör.»

»Nej, jag skall inte ta gossen från honom,» sade Barbro. »Men jag får lof att själf tala med doktorn.»

Då hon kom tillbaka, gick hon förbi Ingmar och stannade framme vid fönstret. »Jag har frågat doktorn, och jag vet nu, att det är sant.» Hon sträckte upp armarna mot himlen. Det var, som då en fångad fågel återfår friheten och lyfter vingarna. »Du, Ingmar, vet inte hvad olycka vill säga,» sade hon. »Ingen vet det.»

»Barbro,» sade Ingmar, »får jag nu tala med dig om vår framtid?» Hon hörde honom icke. Hon hade knäppt sina händer och började tacka Gud. Hon talade med låg och upprörd röst, men Ingmar kunde väl höra henne. All den sorg, som hon känt öfver sitt vanlottade barn, anförtrodde hon nu åt Gud, och hon tackade honom, därför att hennes barn skulle få bli som alla andra, därför att hon skulle få se honom leka och springa, därför att han skulle få gå i skola och lära läsa, därför att han skulle få bli en stark yngling, som skulle föra yxan och följa efter plogen, därför att han skulle kunna vinna en hustru och bo som husbonde på den gamla gården.

Då hon hade tackat Gud för detta, gick hon fram till Ingmar och sade med ett strålande ansikte: »Jag vet nu hvarför far sade, att Ingmarssönerna var det bästa folket i bygden.»

»Det är därför, att Gud har större barmhärtighet med oss än med andra,» svarade Ingmar. »Men nu, Barbro, vill jag tala med dig — — —

Barbro afbröt honom.

»Nej, det är därför, att ni inte ge er till tåls, innan ni bli förlikta med Vår Herre,» sade hon. »Gud sig förbarme, hvad skulle det ha blifvit af mitt barn, om det inte haft dig till far?»

»Det är litet, som jag kunnat hjälpa honom,» sade Ingmar.

»Det är för din skull, som förbannelsen blifvit tagen ifrån honom,» sade Barbro innerligt. »Det var därför, att du gjorde den här vallfärden, som allt gått väl. Det var det enda, som höll mig uppe i vintras, att jag ibland hoppades, att Gud skulle vara nådig emot mig och barnet, därför att du dragit till Jerusalem.»

Ingmar böjde hufvudet. »Inte vet jag annat, Barbro, än att jag i alla mina dagar har varit en stor stackare,» sade han och såg lika missmodig ut som för en timme sedan.

»Vet du hvad de talade om nu nyss inne i lillkammarn?» sade hon. »Jo, kyrkoherden sade, att hädanefter kommer nog folk att kalla dig Stor Ingmar, eftersom du står så väl med Gud, att förbannelsen, som låg öfver min släkt, nu blifvit bruten för din skull.»

De sutto bredvid hvarandra på den väggfasta bänken. Hustrun slöt sig nära intill Ingmar, men Ingmars arm hängde slappt ned, och hans ansikte blef allt dystrare.

»Nu tror jag, att du är vred på mig,» sade Barbro. »Du påminner dig visst hur hård och grym jag var mot dig ute på vägen. Men det må du veta, att bittrare stund har jag aldrig genomlefvat.»

»Inte kan jag vara glad,» sade Ingmar. »Jag vet ännu inte hur vi skola ha det. Du säger så mycket vackert till mig, men du svarar inte på om du vågar stanna hos mig som min hustru.»

»Har jag inte sagt dig detta?» undrade Barbro och log. I detsamma kom något af den gamla fruktan öfver henne, och hon ryste. Men då såg hon sig omkring, omfattade med blicken hela den gamla stugan, det långa, låga fönstret, de väggfasta bänkarna och eldstaden, där släkt efter släkt suttit vid sina sysslor i skenet från torrvedsbrasan. Allt detta omgaf henne med trygghet. Hon kände, att det skulle skydda och bevara henne.

»Aldrig vill jag lefva annorstädes än under ditt tak och i ditt hem,» sade hon.

Litet därefter öppnade kyrkoherden dörren till lillkammarn och vinkade dem in i rummet.

»Nu ser Stark Ingmar hela himmelen öppen,» sade han, då de gingo förbi honom.